T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

KIRSAL KONUTLARDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR YÖNTEM: EDİRNE ÖRNEĞİ

GÜLCAN İNER

DOKTORA TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. İLKAY KOMAN

EDİRNE, 2013

KIRSAL KONUTLARDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR YÖNTEM:EDİRNE ÖRNEĞİ

GÜLCAN İNER

DOKTORA TEZİ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

2013

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Doktora tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. Burcu ÖZGÜVEN
Anabilim Dalı Başkanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. İlkay KOMAN
Tez Danışmanı

Bu tez, tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından Mimarlık Anabilim Dalında bir Doktora tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Ünvan, Ad, Soyad):	İmza
Yrd. Doç. Dr. İlkay KOMAN	
Prof. Dr. Veyis ÖZEK	
Prof. Dr. Kemal ÇORAPÇIOĞLU	
Doç. Dr. Ayşin SEV	
Yrd. Doç. Dr. N. Volkan GÜR	

Tarih: 05 /08 / 2013

TEZ DOĞRULUK BEYANI
T.Ü.FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI DOKTORA PROGRAMI
DOĞRULUK BEYANI

İlgili tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını beyan ederim.

Gülcan İner

05/08/2013

Gülcan İNER

Doktora Tezi

Kırsal Konutlarda Sürdürülebilirlik Kriterlerinin Belirlenmesine Yönelik bir Yöntem: Edirne Örneği

T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı

ÖZET

Türkiye'de Cumhuriyetin ilanından bu yana farklı dönemlerde yerleşme planlaması, tip proje uygulamaları, kırsal yerleşmelerin planlanmasına ilişkin yarışmalar gibi pek çok yerleşme ve konuta ilişkin pek çok kırsal kalkınma stratejisi ortaya konmuştur. Bunların bir kısmı gerçekleştirilebilmiş ancak sürekliliği sağlanamamış, bir kısmı ise sadece kâğıt üzerinde kalmıştır.

Kırsal konutlar, bulundukları coğrafya içinde yerleşimle ve doğayla uyumlu olarak bilinmektedir. Gelişen teknoloji, artan refah düzeyi ve sosyo-kültürel yapılardaki değişimlerle kırsal konutlar da bir değişim ve dönüşüm süreci içine girildiğini göstermektedir. Bu değişimler kırsal yerleşimlerde fiziksel ve sosyokültürel anlamda karmaşaya neden olmaktadır.

Kırsalda yaşam kalitesinin fiziksel anlamda belirgin biçimde ortaya çıktığı yer de konut'tur. Barınma ihtiyacının en önemli unsurlardan biri olduğu düşünülürse kırsal konutların sürdürülebilirliği ve sürdürülebilir kırsal kalkınmadaki yeri anlaşılabilmektedir. Bu nedenle kırsal yerleşimlerde kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanması öncelikle doğru tespit ve doğru uygulamalarla sürdürülebilir konut sağlamaktan geçmektedir. Kırsal konutların sürdürülebilir olabilmesi için sürdürülebilirliğe etki eden kriterlerin doğru tespit edilebilmesi gerekmekte, bu kriterler dikkate alınarak planlamaların yapılması sağlanmalıdır. Son dönemlerde sıkça karşılaştığımız sürdürülebilirlik kavramıyla birlikte ele aldığımız kırsal konutun sürdürülebilirliği tez çalışma konumuzu oluşturmaktadır.

Toplam dört bölümden oluşan tezin birinci bölümünde çalışmanın amacı, yöntemi, kapsam ve sınırlılıkları ortaya konmaktadır.

İkinci bölümde; tez çalışma konusu ile bağlantılı yurtiçi ve yurtdışı temel kavramlar, çalışmalar ve yaklaşımlar ele alınmaktadır.

Üçüncü bölümde; tez çalışması kapsamında planlanan yöntem ve yöntemin gelişim adımları ele alınmaktadır. Bu yöntemle gerçekleştirilen anket çalışmasının araştırma ve inceleme verileri, verilerin değerlendirilmesi, karar aşaması ortaya konmaktadır.

Tezin dördüncü bölümünde kavramsal çerçeveye dayandırılarak geliştirilen modelin uygulanması sonucunda elde edilen bulgular ışığında genel bir sonuç ve değerlendirme verilmiştir.

Yıl **: 2013**

Sayfa Sayısı **:230**

Anahtar Kelimeler **:** Sürdürülebilir Konut, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma, Kırsal Konut, Kırsal Konuta Etki Eden Faktörler

PhD Thesis

A Method Devoted To The Determination Of Sustainability Criteria For Rural Dwellings: The Example Of Edirne

Trakya University Institute of Natural Sciences

Department of Achtitecture

ABSTRACT

In Turkey, a number of rural development strategies about settlement and dwelling such as competitions concerning settlement planning, typical project applications, planning of rural settlement have been introduced in different periods since the proclamation of the republic. Some of them have been carried out but couldn't have been maintained, as to others haven't got beyond the planning stage.

Rural dwellings are known to be compatible with the settlement and the nature in the geography they are situated. With the developing technology, increasing level of welfare and changes in the socio-cultural structure, rural dwellings have also shown that there has begun a period of change and development. These changes cause physical and socio-cultural conflict in rural settlement.

In rural areas, houses are places where the quality of life appears distinctly in a physical sense. Since it is considered as one of the most important elements of the need for sheltering, maintainability of rural dwellings and its role in sustainable rural development can be understood better. For this reason, providing sustainable rural development in rural settlement can be achieved by providing sustainable dwellings through proper determination and proper application at first. In order that rural dwellings can be sustainable, criteria that affect the maintainability is needed to be determined precisely and planning should be provided regarding these criteria. The topic of this study is sustainability of rural dwellings that is handled together with the concept of sustainability we often come across recently.

This study consists of four parts. The aim, method, content and restrictions of the study are introduced in the first section.

In the second part of the study, national and international basic concepts, studies and approaches related to the topic are dealt with.

The method which is planned within the scope of this work and developmental stages of this method are covered in the third part. Research data obtained through a

survey study that is carried out using this method, the data evaluation and the decision phases are also presented in this part.

In the last part of the study, a general result and evaluation are offered in the light of findings obtained as a result of applying the model developed on the grounds of the conceptual framework.

Year **: 2013**

Number of Pages **: 230**

Keywords **:** Sustainable Dwelling, Rural Development, Sustainable Rural Development, Rural Dwelling, Factors Affecting Rural Dwellings.

ÖNSÖZ

Altı yıl aslında çok uzun gibi görünen bir süredir. Ancak bu sürenin mesleki anlamda bana kattıklarına ve hayata dair öğrettiği pek çok şeye bakıldığında sadece güzel şeylerin hatırlandığı küçücük bir zaman dilimi olarak kalacaktır hayatımda. Bu süreçte tez danışmanlığımı kabul ederek, çalışmamın her aşamasında sadece beni yönlendirmekle kalmayıp, hemen her konuda destek veren, yardımlarını esirgemeyen, sabır ve hoşgörü gösteren, benim için bir hocadan çok daha fazlası olan, örnek aldığım değerli danışmanın Yrd. Doç. Dr. İlkay KOMAN'a; tezin gelişmesi yönündeki olumlu katkıları ve manevi desteklerinden dolayı Prof. Dr. Veyis ÖZEK, Prof. Dr. Kemal ÇORAPÇIOĞLU, Doç Dr. Ayşin SEV, Yrd. Doç Dr. N. Volkan GÜR'e, anketin hazırlanması ve sonuçların değerlendirilmesi aşamasında yoğun iş temposuna rağmen anlayış ve hoşgörüsüyle her zaman bana destek veren, yol gösteren, bilgi ve deneyimlerini paylaşan kıymetli insan Dr. Ziya GÜVELİ nezdinde Birim Danışmanlık ve Araştırma Şirketi çalışanlarına, tez çalışmamın uygulama bölümünü oluşturan ve işin içinden nasıl çıkacağımı düşündüğüm anket çalışmasında yardımıma koşan Kırklareli Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi'ndeki değerli öğrencilerim Münevver AYAZ, Hakan YILMAZ, Ebru ERASLAN, Gökben KARATAŞ, Uğur ALPTEKİN, Gamze AKBABA, Kenan BURHAN ve Umut AKGÜN'e, tezin son zamanlarında çalışma ortamlarını benimle paylaşan, destek olan MSGSÜ Mimarlık Fakültesi Yapı Bilgisi Anabilim Dalı'nın değerli öğretim üyeleri, öğretim elemanları ve çalışanlarına, Kırklareli Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi'ndeki çalışma arkadaşlarıma, bilgisayar konusundaki teknik bilgi ve becerisini her zaman takdir ettiğim, ne zaman işin içinden çıkamasam yardımıma koşan, manevi destekçilerimden biri olan değerli arkadaşım Hüseyin HÜSEYİNOĞLU'na, İstanbul'da geçirdiğim süre boyunca bana evini açan, motivasyon gücüne ve enerjisine hayran kaldığım, değerli ablam Dr. Devrim ÇAĞLARER'e, sadece tez çalışmasında değil, hayatımın her aşamasında varlığından mutluluk duyduğum, daima farklı bir açıdan da bakmam gerektiğini öğreten, tez süresince beni sürekli olumlu motive eden, fikir veren, hayatımdaki manevi desteğim, ablam, meslektaşım, can arkadaşım, Yrd. Doç. Dr. Evren ÇAĞLARER'e, tez çalışması boyunca benimle birlikte her anı yoğun stres ve heyecanla yaşayan, maddi manevi destek veren, anlayış ve sabır gösteren annem Fatma İNER ve babam Alâeddin İNER'e, manevi destekçilerim ikinci anne babam Hamiyet ve Hüseyin DİLBER'e, ailemizin en yaşlısı, dualarıyla bu süreçte beni yalnız bırakmayan, belki de kırsal konutlarda çalışmama neden olan gerçek kır insanı 87 yaşındaki babaannem Fatma İNER'e ve burada adını sayamadığım ancak desteklerini hep hissettiğim kişilere sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Gülcan İNER

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

Özet i
Abstract iii
Önsöz v
İçindekiler vi
Şekil Listesi viii
Tablo Listesi xiii
BÖLÜM 1. GİRİŞ 1
1.1. Çalışmanın Amacı 3
1.2. Çalışmanın Yöntemi 4
1.3. Çalışmanın Sınırlılıkları 6
1.4. Konu İle İlgili Çalışmalar 7
BÖLÜM 2. SÜRDÜRÜLEBİLİR KIRSAL KALKINMA 14
2.1.Temel Kavramlar 14
2.1.1.Kırsallık ve Kırsal Alan 14
2.1.2. Kırsal Yerleşme 16
2.1.3. Kırsal Kalkınma 18
2.1.4. Sürdürülebilirlik 23
2.1.5. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma 24
2.2. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmada Yerleşmelere ve Konutlara İlişkin Yaklaşımlar 27
2.2.1. Köy Yerleşmeleri ve Köy Konutlarına İlişkin Çalışmalar 27
2.2.2. Kırsal Alan Planlaması ve Kırsal Kalkınma Planları 37
2.2.2.1. Kırsal Kalkınmada Kırsal Yerleşme Düzenine Yönelik Yaklaşımlar 40
2.3. Kırsal Konut ve Yerleşmeye İlişkin Sürdürülebilirlik Değerlendirme Kriterlerinin Belirlenmesi 49
2.3.1. Kırsal Konutların Belirleyi Özellikleri ve Sürdürülebilirlik Yaklaşımı 49
2.3.1.1.Fiziksel Kriterler 62
2.3.1.2. Sosyo-Kültürel Kriterler 64
2.3.1.3. Psikolojik Kriterler 66

BÖLÜM 3. KIRSAL KONUTLARDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR YÖNTEM 69
3.1. Yöntemin Kurgusu ve Aşamaları 69
3.1.1.Sürdürülebilir Konut Kriterlerinin Tespiti 70
3.1.2. Anket Organizasyonu 78
3.2. Edirne İli Örneğinde Yöntemin Uygulanması 79
3.2.1. Anket Sorularının Hazırlanması 79
3.2.2. Uygulama Alanı Olarak Edirne İlinin Seçilme Nedenleri 79
3.2.2.1. Edirne İli Yerleşim Özellikleri 81
3.2.3. Anket Çıktılarının Değerlendirilmesi 90
3.2.3.1. Fiziksel Kriterlere İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi 95
3.2.3.2. Sosyo-Kültürel Kriterlere İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi 134
3.2.3.3. Psikolojik Kriterlere İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi 160
3.2.4. Karar Aşaması 175
3.2.4.1.Sürdürülebilirlik İlkelerine Göre Alınan Kararlar 175
3.2.3.2. Kırsal Kalkınma Gerekliliklerine Göre Alınan Kararlar 191
BÖLÜM 4. SONUÇ ve TARTIŞMA 194
KAYNAKLAR 199
EK- A ANKET FORMU 213
ÖZGEÇMİŞ 230

Şekil Listesi

Sayfa No

Şekil 1.1. Çalışma Yöntemi 5
Şekil 2.1. İdeal Cumhuriyet Köyü Planı 30
Şekil 2.2. Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun köy projesi 31
Şekil 2.3. Abdullah Ziya Kozanoğlu tarafından tasarlanan köy evi planı 32
Şekil 2.4. Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Halkevi Trakya Göçmen Evleri Proje Yarışması'nda Birinci Olan Projesi 32
Şekil 2.5. Burhan Arif Ongun'un tasarladığı köy projesi 33
Şekil 2.6. Ankara Sincan Numune köyü projesi 34
Şekil 2.7. Abidin Mortaş'ın ızgara planlı yerleşim modeli önerisi 35
Şekil 2.8. Behçet Ünsal tarafından tasarlanan köy evi projeleri 35
Şekil 2.9. Elazığ'da kurulan Hüvenk göçmen köyü 36
Şekil 2.10. Elazığ'da kurulan Bizmişen göçmen köyü 36
Şekil 2.11. Elazığ'da Kurulan Habusu Göçmen Köyü 37
Şekil 2.12. Geleneksel Türk Evi'ni oluşumunu etkileyen faktörler 53
Şekil 2.13. Sürdürülebilir kalkınma anlayışının binaya yansıması 58
Şekil 2.14. Sürdürülebilir yerleşim modeli 59
Şekil 3.1. Sürdürülebilir Konut Kriterleri 71
Şekil 3.2. Tez Çalışma Yöntemi 77
Şekil 3.3. Edirne İli Haritası 81
Şekil 3.4. Anket Çıktılarının Değerlendirilmesi 91
Şekil 3.5. Anket katılımcılarının yaş aralıkları oranı 92
Şekil 3.6. Anket katılımcılarının cinsiyet oranı 92
Şekil 3.7. Anket katılımcılarının medeni durumları 93
Şekil 3.8. Anket katılımcılarının eğitim durumları 93
Şekil 3.9. Anket katılımcılarının gelir durumları 94
Şekil 3.10. Anket katılımcılarının otomobil varlığı durumları 94
Şekil 3.11. Konutta yaşayan kişi sayısı oranları 95
Şekil 3.12. Konutun İçinde Bulunduğu Arsanın Büyüklüğü 96
Şekil 3.13. Konut Türü 98
Şekil 3.14. Konutun Kat Sayısı 98
Şekil 3.15. Konutların Büyüklüğü 98
Şekil 3.16. Konutların Oda Sayısı 99
Şekil. 3.17. Konut Türü-Konut Arsası Büyüklüğü Oranı 99
Şekil 3.18. Arsa Büyüklüğü-Konut Türü-Konutun Kat Sayısı Oranı 101
Şekil 3.19. Konut Türü- Kat Sayısı Oranı 101

Şekil 3.20. Konut Arsası Büyüklüğü-Konut Büyüklüğü Oranı 102
Şekil 3.21. Konutların yapım sistemi 104
Şekil 3.22. Konutların çatı sistemi 104
Şekil 3.23. Çatı Sistemi-Çatı Bakım ve Onarım Kolaylığı Oranı 106
Şekil 3.24. Çatı Sistemi-Isı Yalıtımı Oranı 106
Şekil 3.25. Çatı Sistemi- Su Yalıtımı Oranı 107
Şekil 3.26. Çatı Sistemi-Bakım Onarım Gerekliliği Oranı 107
Şekil 3.27. Çatı Sistemi- Memnuniyet Durumu Oranı 108
Şekil 3.28. Çatı Sistemi-Malzemesi Değişikliği Oranı 108
Şekil 3.29. Çatı Sistemi-Değiştirme İsteği Oranı 109
Şekil 3.30. Konutların Döşeme Türü 110
Şekil 3.31. Ara Kat,Tavan/Döşemenin Düzgün İnşa Edilme Oranı 110
Şekil 3.32. Ara Kat, Tavan/Döşeme-Isı Yalıtımı Oranı 111
Şekil 3.33. Döşeme Türü-Rutubet Küflenme Oranı 111
Şekil 3.34. Ara Kat,Tavan/Döşeme Deformasyon Oranı 112
Şekil 3.35. Ara Kat, Tavan/Döşeme Kaplama Oranı 112
Şekil 3.36. Ara Kat, Tavan/Döşeme Türü- Bakım Onarım Gerektirme Oranı 113
Şekil 3.37. Ara Kat, Tavan/Döşeme Kaplaması Memnuniyeti Oranı 113
Şekil 3.38. Ara Kat, Tavan/Döşemelerin Bakım Onarım Kolaylık Durumu Oranı 114
Şekil 3.39. Ara Kat, Tavan/Döşemelerin Değişim Oranı 114
Şekil 3.40. Ara Kat, Tavan/Döşeme Sistemini veya Kaplamayı Değiştirme İsteği Oranı 115
Şekil 3.41. Dış Duvarların Sıva Özellikleri 116
Şekil 3.42. İç Duvarların Sıva Özellikleri 116
Şekil 3.43. Duvarların Düzgün İnşa Edilme Oranı 117
Şekil 3.44. Duvarların Isı Yalıtım Oranı 117
Şekil 3.45. Duvarlarda Sıva Dökülmesi Oranı 118
Şekil 3.46. Duvarların Rutubet-Küflenme Sorunu Oranı 118
Şekil 3.47. Duvarlarda Kaplama Oranı 119
Şekil 3.48. Duvarların Bakım-Onarım Gerektirme Oranı 119
Şekil 3.49. Duvarların Bakım ve Onarım Kolaylığı Oranı 120
Şekil 3.50. Doğrama Malzemesi Oranı 121
Şekil 3.51. Doğrama Malzemesine Göre Düzgün Açılıp Kapanabilme Oranı 121
Şekil 3.52. Doğramaların Malzemesine Göre Gün Işığından Faydalanabilmek İçin Yeterlilik Durumu 122
Şekil 3.53. Doğrama Malzemesine Göre Doğrama Boyutlarının Yeterlilik Oranı 122
Şekil 3.54. Doğrama Malzemesine Göre Yalıtım Özelliklerinin Yeterlilik Oranı 123
Şekil 3.55. Doğrama Malzemesine Göre Açılma Şekillerinin Kullanıma Uygunluk Durumu Oranı 123

Şekil 3.56. Doğrama Malzemesine Göre Doğrama Değişikliği Oranı..... 124
Şekil 3.57. Doğrama Malzemesine Göre Doğrama Adedinin Arttırılması/Azaltılması Oranı 124
Şekil 3.58. Doğrama Malzemesine Göre Doğramaları Değiştirme İsteği Oranı 125
Şekil 3.59. Doğrama Malzemesine Göre Bakım ve Onarım Kolaylığı Durumu 125
Şekil 3.60. Konut Avlularında Bulunan Diğer Birimler 127
Şekil 3.61. Isıtma Şekli 128
Şekil 3.62. Isıtma Şekli- Isıtma Şeklinden Duyulan Memnuniyet Oranı..... 129
Şekil 3.63. Isıtma Şekli- Konutun Kolay Isıtılabilirliği Oranı 129
Şekil 3.64. Isıtma Şekli- Konutun Isı Yalıtımı Oranı 130
Şekil 3.65. Isıtma Şekli- Konutun Isı Yalıtım Özellikli Cam Kullanma Oranı 130
Şekil 3.66. Konutu Isıtma Şekli- Isıtma Giderlerinin Kolay kKarşılanabilmesi Oranı 131
Şekil 3.67. Anket Katılımcılarının Yaş-Cinsiyet Durumu Oranı 134
Şekil 3.68. Anket Katılımcılarının Yaş-Cinsiyet-Eğitim Durumu Oranı..... 136
Şekil 3.69. Anket Katılımcılarının İş-Gelir Durumu Oranı 137
Şekil 3.70. Konutta Yaşayan Kişi Sayısı Oranı 137
Şekil 3.71. Konut Sahiplerinin Tarım Arazisi Varlığı 138
Şekil 3.72. Tarımsal Düzenin Sürdürülebilirliğinin Önemi 138
Şekil 3.73. Tarım Arazisi Sahipliği-Tarımsal Düzenin Sürdürülebilirliğine Verilen Önemin Oranı 139
Şekil 3.74. Cinsiyet ve Yaş Faktörleriyle Boş Zamanlarını Geçirebilecekleri Yer Durumunun İncelenme Oranı 141
Şekil 3.75. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Sağlık Hizmetlerinin Yeterlilik Durumlarının İncelenme Oranı 141
Şekil 3.76. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Temel Gıda İhtiyaçlarını Bulundukları Yerleşimde Karşılayabilme Oranı 142
Şekil 3.77. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Güvenlik İhtiyaçlarının Yeterliliği Oranı 142
Şekil 3.78. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle İl ve İlçe Merkezinine Ulaşım Ağının Yeterliliği Oranı 143
Şekil 3.79. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Çevre Temizlik Hizmetlerinin Yeterlilik Oranı ... 143
Şekil 3.80. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Altyapı Tesis ve Hizmetlerinin Yeterlilik Oranı.. 144
Şekil 3.81. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Sosyal Tesis ve Hizmetlerin Yeterlilik Oranı 144
Şekil 3.82. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Eğitim Hizmetlerinin Yeterlilik Oranı 145
Şekil 3.83. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Kültürel Etkinlik ve Hizmetlerin Yeterlilik Oranı 145
Şekil 3.84. İncelenen Konutların Yaşlarının Oranı 146
Şekil 3.85. Konut Yaşı-Konutta Yaşayan Kişi Sayısı Oranı..... 147
Şekil 3.86. Konutların Kimin Tarafından Yaptırıldığının Oranı 148
Şekil 3.87. Konut Sahiplerinin İncelenmesi Oranı 148
Şekil 3.88. Konutun Önceki Sahiplerinin İncelenmesi Oranı 149

Şekil 3.89. Konutun Yaşı-Konut Geçmişte Kime Aitti- Konutun Kim Tarafından Yaptırıldığının İncelemesi ve Oranları 150
Şekil 3.90. Konutların Kullanım Sıklığının İncelenmesi 151
Şekil 3.91. İş Durumunun İncelenmesi 151
Şekil 3.92. Konutların Yıl Boyunca Kullanım Durumu 152
Şekil 3.93. Başka Konuta Sahip Olma Durumunun İncelenmesi 152
Şekil 3.94. Konutu Kullanım Sıklığı-Başka Bir Konut Varlığının İncelenmesi 153
Şekil 3.95. Kendi Konutunda Oturmaya Verilen Önemin Oranı 154
Şekil 3.96. Müstakil bir Konutta Oturmaya Verilen Önem Oranı 154
Şekil 3.97. Kendi Konutunda Oturma İsteği ve Müstakil Konutta Oturma İsteği Arasındaki İnceleme Oranı 155
Şekil 3.98. Bahçeli Bir Konutta Oturmaya Verilen Önem Oranı 155
Şekil 3.99. Kendi Konutunda Oturma ve Bahçeli Bir Konutta Oturma İsteğinin Birlikte Değerlendirilme Oranı 156
Şekil 3.100. Örf ve Geleneklerin Sürdürülebilirliğine Verilen Önem 156
Şekil 3.101. Yaşadığınız Konut Toplumsal Örf ve Adetlerimize Geleneksel Türk Aile Yaşantısına Uygunluğunun Değerlendirilmesi 157
Şekil 3.102. Akrabalık ve Komşuluk İlişkilerinin Önemi 157
Şekil 3.103. Yaşanılan Konutun Doğal Çevreye ve Çevre Mimari Dokuya Uygunluğunun İncelenmesi 158
Şekil 3.104. Geleneksel Bir köy Konutunda Oturmakta Duyulan Memnuniyet Oranı 158
Şekil 3.105. Konut Türü-Aidiyet Durumu-Arsa Büyüklüğü Oranı 159
Şekil 3.106. Bu Bölgede Ticaretin Artması İsteği Oranı 161
Şekil 3.107. Bu Bölgede Sanayinin Artması İsteği Oranı 161
Şekil 3.108. Bu Bölgeye Dışarıdan Yatırımcıların Gelmesini İsteme Oranı 162
Şekil 3.109. Bu Bölgede Kırsal Turizmin Gelişmesinin Desteklenmesini İsteme Oranı 162
Şekil 3.110. Bu Bölgede Tarım ve Hayvancılığın Desteklenmesini İsteme Oranı 163
Şekil 3.111. Bu Bölgedeki Yaşam Koşullarından Memnuniyet Oranı 163
Şekil 3.112. Buradaki Yaşam Koşullarının İyileştirilmesi İsteği Oranı 164
Şekil 3.113. Buradan Başka Bir Yere Taşınma İsteği Oranı 164
Şekil 3.114. Yerleşim Yerlerinin İl ve İlçe Merkezlerine Olan Uzaklığın İncelenmesi 165
Şekil 3.115. İl ve ilçe Merkezine Olan Uzaklığın Otomobil Varlığı İle İncelenmesi 165
Şekil 3.116. Geleneksel Köy Konutunda Oturmaktan Duyulan Memnuniyet ve Konutta Korumak İstenen Bir özellik Olması Durumunun Birlikte Değerlendirilmesi 166
Şekil 3.117. Yaş-cinsiyet faktörleriyle konutun bulunduğu çevreden duyulan memnuniyet ilişkisi 167
Şekil 3.118. Konutu Isıtma Şekli-Memnuniyet ve Konutun Kolay Isıtılabilirlik Durumu 168
Şekil 3.119. Geleneksel Bir Köy Konutundan Duyulan Memnuniyet ve Yaşam Koşullarının İyileştirilmesi İsteği Arasındaki Oran 168

Şekil 3.120. Geleneksel Bir Köy Konutundan Duyulan Memnuniyet ve Başka Bir Yere Taşınma İsteği Arasındaki Oran 169
Şekil 3.121. Konutun Şu An ve Gelecekteki İhtiyaçlara Cevap Verebilme Durumu 169
Şekil 3.122. Konutun Yaşı ve Tüm İhtiyaçları Karşılama Oranı 170
Şekil 3.123. Konutun Yaşı-İşlevsel Olarak Büyüklük ve Yeterlilik Durumu 171
Şekil 3.124. Başka Bir Konuta Taşınmak İsteyenlerin Oranı 172
Şekil 3.125. Eksikliklerin Giderilmesi durumunda Konutta Yaşamaya Devam Etme Durumu 172
Şekil 3.126. Tercih Edilecek Yeni Konutun Yapısal Özellikleri 173
Şekil 3.127. Güneş Enerjisinden Yararlanma İsteği Oranı 173
Şekil 3.128. Kendi Elektriğini Kendisi Üretmek İsteyenlerin Oranı 174

Tablo Listesi

Sayfa No

Tablo 2.1. Rapoport ve Altman'a dayalı olarak Gür'ün geliştirdiği konut biçiminin belirleyicileri 53
Tablo 2.2. Değişime neden olan etkenler 54
Tablo 2.3. Yapının fiziksel ve sosyal dış ve iç çevre özellikleri 63
Tablo 3.1. Edirne İli-ilçeler-köy ve beldelerdeki nüfus büyüklüğü 82
Tablo 3.2. Edirne İli Belde ve Köy Sayıları 83
Tablo 3.3. Edirne İli Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri 84
Tablo 3.4. Edirne İli Arazi Durumu Yüzdeleri 85
Tablo 3.5. Edirne İlinin diğer illere olan uzaklığı 86
Tablo 3.6. Edirne İlinin ilçelere olan uzaklığı 86
Tablo 3.7. Örneklem alanı nüfus ve konut sayıları 89
Tablo 3.8. Çalışmaya Katılan Bireylerin Konutlarında Yaşama Durumları 96
Tablo 3.9. Konutlara Ait Yapısal Özelliklerin İncelenmesi 97
Tablo 3.10. Konutun Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi 103
Tablo 3.11. Konutlarda çatı ve kullanım özelliklerinin incelenmesi 105
Tablo 3.12. Döşemeler ve Kullanım Özelliklerinin İncelenmesi 109
Tablo 3.13. Duvarlar ve Kullanım Özelliklerinin İncelenmesi 115
Tablo 3.14. Doğramalar ve Kullanım Özelliklerinin İncelenmesi 120
Tablo.3.15. Konutların Avlusunda Bulunan Diğer Yapılar 126
Tablo 3.16. Konutun Isıtma-Yalıtım-Memnuniyet İlişkisi 128
Tablo 3.17. Konutların Yapısal Özellikleri ve Kullanım Memnuniyetlerinin İncelenmesi .. 132
Tablo 3.18. Konutta Tesisat Durumu-Memnuniyet Oranı 133
Tablo 3.19. Bireylerin Yerleşim Yerlerine İlişkin Memnuniyetleri 140
Tablo 3.20. Bu Bölge için İyileştirme Yapılabilecek Durumların İncelenmesi 160
Tablo 3.21. Yapısal Kriterlere İlişkin Kararlar 175
Tablo 3.22. Çatının Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar 177
Tablo 3.23. Döşemenin Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar 178
Tablo 3.24. Duvarların Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar 179
Tablo 3.25. Doğramaların Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar 180
Tablo 3.26. Konuta İlişkin Yapısal-Psikolojik Sürdürülebilirlik Kararları 181
Tablo 3.27. Konut Avlusundaki Birimlerin Sürdürülebilirliği 182

Tablo 3.28. Konutun Isıtma Durumunun sürdürülebilirliği 183
Tablo 3.29. Tesisat SisteminiN Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar 184
Tablo 3.30. Fonksiyonel-Psikolojik Sürdürülebilirlik Kararları 185
Tablo 3.31. Sosyal Düzenin Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar..... 188
Tablo 3.32. Konutun Yaşam Döngüsü İçindeki Sürdürülebilirliği 189
Tablo 3.33. Konut İle Sosyo-Kültürel-Psikolojik Kriterlerin Sürdürülebilirliği 190
Tablo 3.34. Kırsal Yerleşimde Sosyal Çevrenin Sürdürülebilirliği..... 191
Tablo 3.35. Kırsal Kalkınma Gereklilikleri İle İlgili Kararlar..... 192

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Kırsal kalkınma, temelde kent-kır arasındaki sosyo-kültürel ve ekonomik farklılıkların ideal dengeye kavuşması için, kırsal nüfusu yerinde kalkındırmayı, böylelikle göç ve istihdam sorunlarını yerinde çözmeyi hedefleyen politik bir kavramdır [1]. Kırsal yaşam alanlarının iyileştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasıyla, öncelikle kırsal kalkınmanın ve beraberinde ulusal kalkınma başarısının elde edilmesi mümkündür.

Ülkemizde özellikle kırsal yerleşmelerdeki genç nüfus, daha iyi yaşam koşulları, düzenli bir iş ve gelir sahibi olabilmek için kentlere göç etmektedir. Kırsal yerleşmelerden göçü engellemek ve buradaki çeşitli gelişme potansiyellerinin ülke kalkınması için değerlendirilmesi gerekmektedir. Tarım ve tarım dışı sektörlerin birlikte değerlendirilip planlanmasıyla kırsal yerleşmelerde iş olanakları artırılarak kırsal kalkınmanın daha etkin bir şekilde gerçekleşmesi sağlanabilir.

Kalkınmanın yanı sıra sürdürülebilirliğin temel ilkelerini Mileti (1999) şu şekilde temel ilkelerini şu şekilde özetlemektedir:

- Yaşam kalitesinin korunması ve artırılması;
- Ekonomik verimliliğin artırılması;

- Sosyal ve nesiller arası eşitliğin/adaletin sağlanması;
- Çevre kalitesinin korunması ve artırılması;
- Afet esnekliğinin ve hafifletmenin birleştirilmesi
- Karar üretme ve alma sürecince katılımcı ve uzlaşmacı bir yaklaşım sergilenmesi [2].

Sürdürülebilirliğin temel ilkelerine bakıldığında çevresel, sosyal ve ekonomik faktörlerin uyum içinde gerçekleşmesi gerektiğini görmekteyiz. Kırsalda sürdürülebilirliğin sağlanması için de, kırsal alan bütünlüğünü sağlamak, yönetim, organizasyon ve finansman bakımından yeterli olmayı gerektiren, sosyo-kültürel ve yapısal unsurlar içeren, halkın ortak bilinç doğrultusunda hareket etmesi önemlidir. Sürdürülebilir kırsal kalkınma için tüm idari, sosyal, hukuki ve finansal birimlerin ortak akıl ve eylem içerisinde hareket etmesiyle sürdürülebilirliğin temeli gerçekleşmiş olur.

Kırsal yerleşmenin sürdürülebilir kalkınmasında yaşam kalitesinin arttırılması için bölgede yaşayan halkın ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilen, çevresel problemlere çözüm önerileri getirebilen ve genç nüfusun sürekli yaşamasına da olanak sağlayabilecek düzenlemeler yapılmalıdır. Bölgede yaşayanların, nitelikli yaşam koşullarına erişiminin kolaylaştırılması, kalkınma temelinde değişim ve isteklerin desteklenmesi, bireylerin kendi özelliklerini, yapabilirlik ve yaratıcılık özelliklerini keşfetmeleri, gelir dağılımındaki adaletin sağlanması, eğitim, sağlık hizmetleri gibi sosyal hizmetlere ulaşım oranının yükseltilmesi, doğal kaynakların korunarak verimli kullanılmasıyla kalkınmanın başarısından söz edilebilir.

Kırsal yerleşmenin sürdürülebilirliği için kırsal alanda yaşamın sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekir. Bunun için kırsal yerleşmede yaşayan halkın, yerleşme özelliklerinin, konut özelliklerinin de sürdürülebilirliğin bir bütün olarak ele alınması gerekmektedir. Kırsal konutların bulundukları bölge dokusuna uygunlukları, kullanıcıların konutlarına yönelik memnuniyet ve konfor koşulları dikkate alınarak, bölgenin yerleşme dokusuna özgü kültürel değerler ve yerleşmenin fiziksel çevresiyle uyumlu sürdürülebilir malzeme ve yapım teknikleri geliştirilmesi gerekmektedir.

Kırsal yerleşmeler sosyal, ekonomik, kültürel alanlarda farklı disiplinlerce değişik araştırmalarla ele alınan kırsal yerleşimler başta kalkınma planları olmak üzere

ilgili birçok kararda, hükümet politikalarında en üst düzeyde yer almıştır. Fakat örnek köy gibi tek tek kırsal yerleşme sorunlarına değinen yaklaşımlar dışında, kır ile ilgili yapılan çalışmaların daha çok merkezde alınan kararlar niteliğinde kaldığı, mekâna indirgenemediği görülmektedir [3].

Kırsal yerleşmelerde değişen ve gelişen yaşam standartları, artan ihtiyaçlar ve aile ve toplumsal yaşamdaki değişiklikler neticesinde kırsal konutlar yetersiz kalmaktadır. Bu yetersizliğin giderilebilmesi ve kırsal yerleşmelerdeki yaşam koşullarını iyileştirebilmesi için öncelikle kırsal konutların iyileştirilmesi gerekmektedir.

Kırsal konutlara yönelik iyileştirme çalışmaları veya yeni konut yapımı aşamasında kullanıcıların yaşam kalitesine uygun sürdürülebilir konut üretimi için öncelikle var olan kırsal konutların ve kırsal konut çevresinin mevcut niteliklerinin tespit edilmesi gerekmektedir.

Kırsal alanda sürdürülebilirlik için fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik kriterler arasındaki ilişki bütünlüğü sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi açısından önemlidir**.**

1.1. Çalışmanın Amacı

Geleneksel malzeme ve yapım özellikleriyle kırsal yerleşme alanının temel öğesi sayılabilecek olan kırsal konutların sürdürülebilir kırsal kalkınmada devamlılığının sağlanması gerekmektedir. Yaşam kalitesinin yükseltilerek sürekliliğinin sağlanmasında çevresel koşullar kadar konuta yönelik yapısal koşullar da önemlidir. Bu nedenle kırsal yerleşmelerin fiziksel olarak devamlılığını sağlamaya yönelik araçları belirlerken kırsal konutların da sürdürülebilir ve sürdürülemez niteliklerinin belirlenmesi, toplumun farklı yaş, cinsiyet, eğitim, meslek ve gelir gruplarının ne yönde ihtiyaç ve beklenti içerisinde olduğu ve bunların karşılanabilmesi için hangi koşulların uygulamaya koyulması gerektiği belirlenmelidir.

Kırsal yerleşmeler ile kentsel alanlar arasındaki eşitliği sağlamak bir anlamda geleneksel ve modern hayat arasındaki dengeyi sağlamaktan geçmektedir. Bu nedenle; kırsal kalkınma yada sürdürülebilir kalkınma planları yapılırken kırsal yaşamın kendine has unsurlarını göz önünde bulundurarak yaşam kalitesini arttırmak, ekonomik, politik, ekolojik, sosyo-kültürel, psikolojik değerler gibi pek çok çalışma disiplinini içeren, kırsal alanda konuta kadar indirgenmiş sürdürülebilir kırsal kalkınma çalışmalarına ihtiyaç vardır.

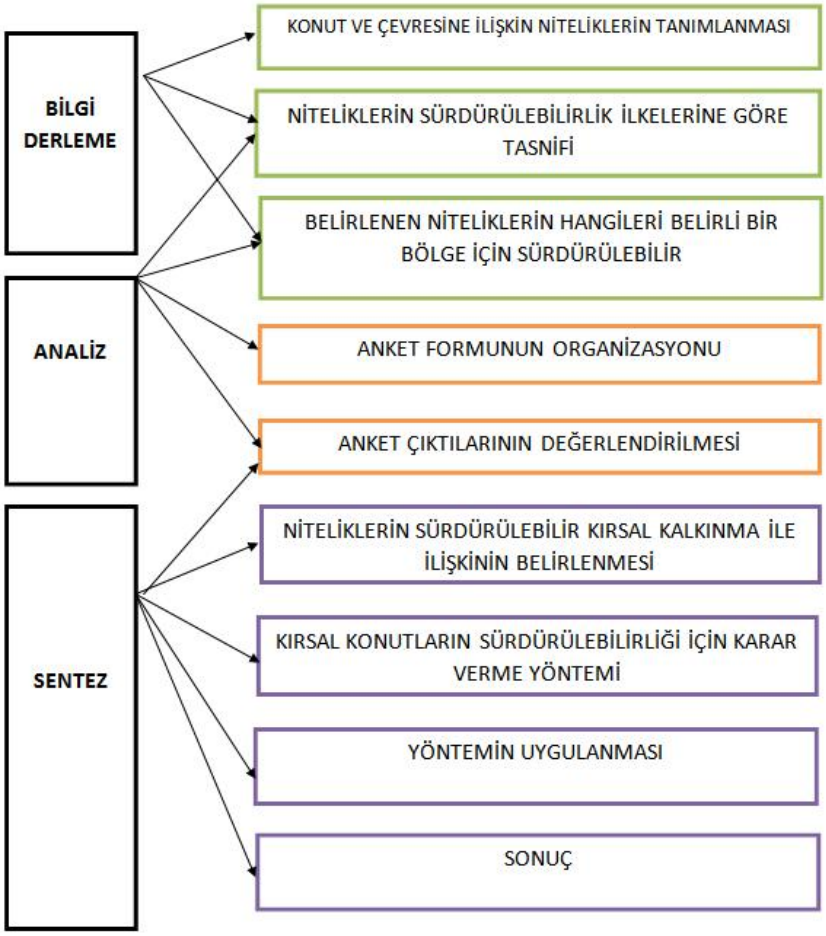
Sürdürülebilirliğin ekolojik, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla kırsal konutların biçimlenişinde etkili olan fiziksel, sosyo-kültürel ve insanı etkileyen psikolojik kriterler doğrultusunda tespitler yapılacaktır. Geleneksel dokusunu bozmadan, bulundukları coğrafya ile uyumlu, konut kullanıcılarının ihtiyaç ve beklentilerini göz önüne alan yerleşme özelliklerine, konut özelliklerine ve kullanıcıların memnuniyetine yönelik durum tespitleri bir anket çalışması ile gerçekleştirilecektir. Elde edilen bulgularla problem ve eksiklikler tespit edilecektir. Kırsal yerleşme ve kırsal konutların mevcut durumlarını dikkate alan hangi özelliklerin sürdürülebilir, değişimle sürdürülebilir veya sürdürülemez olduğu tespit ederek karar verme modeli önerilecektir.

Bu çalışmayı yapmaktaki amaç öncelikle; bir bölgede sürdürülebilir kırsal konut yapımının sağlanabilmesi veya mevcut kırsal konutun sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için dikkate alınması gereken hususları tespit etmektir. Kırsal yerleşmelerde ve kırsal konutlarda bugüne kadar yapılmış çalışmaların pek çoğunda kırsal yerleşimde kullanıcı beklenti ve memnuniyetleri, bölgedeki kırsal yaşam özellikleri ve fiziksel çevre kriterleri dikkate alınmamıştır. Sürdürülebilirlik kavramının hayatımıza girmesiyle yaşam döngümüzün gerçekleştiği konutlarımızın da sürdürülebilirliği önem kazanmaya başlamıştır.

1.2.Çalışmanın Yöntemi

Tez çalışma yöntemi belirlenen konu alanına uygun olarak hazırlanmış temelde bilgi derleme, analiz, sentez bölümlerinden oluşmaktadır. Bu üç temel başlığı oluşturan

ve birbirini takip eden konu alanına ilişkin alt başlıklar belirlenerek çalışma yöntemleriyle ilişkilendirilmiş ve çalışmada izlenecek yol belirlenmiştir (Şekil 1.1.).

Şekil 1.1. Çalışma Yöntemi

Çalışmanın bilgi derleme kısmını oluşturan bölümü niteliksel araştırmalarda kuram geliştirme süreci olarak birbirini takip eden bir dizi işlem basamağından oluşmaktadır. Belirlenen çalışma alanına ilişkin literatür taranarak ilgili kavramlar belirlenmiştir.

Analiz; sürecin en önemli basamaklarından biri olan örneklem seçimi oluşturmaktadır. Nitel araştırmada kullanılan örneklem modeline “amaçlı örneklem”

ismi verilmektedir. Olasılık kuramına dayalı olarak geliştirilmiş olan nicel örneklem yaklaşımlarının aksine amaçlı örneklemde temel amaç, araştırmanın konusunu oluşturan kişi, olay ya da durum hakkında ve belirli bir amaç doğrultusunda derinlemesine bilgi toplamaktır [4]. Örneklem seçiminin ardından, araştırma konusu ile ilgili verilerin toplanması aşamasına geçilmektedir. Bir bakıma niteliksel araştırmanın en önemli bileşenini "nitel veri" oluşturmaktadır. Nitel veri, belirli amaçlar doğrultusunda, doğal ortamda, gözlem ve görüşme gibi çeşitli teknikler yoluyla elde edilen ve kişilerin olaylara ilişkin algı ve düşüncelerini içeren her türlü bilgidir [5]. Bu haliyle nitel verinin nicel araştırmalarda yapıldığı gibi sayılara indirgenmesi amaçlanmaz. Nitel veri ile araştırmacı, araştırılan konu hakkında okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle nitel verinin ayrıntılı ve belirli bir derinliğe sahip olması büyük önem taşımaktadır [6]. Nitel veri toplama sürecinde ise "triangülasyon" olarak isimlendirilen ve birden fazla veri toplama yöntem ve tekniğinin bir arada kullanıldığı bir yaklaşım benimsenmektedir. Nitel araştırmalarda farklı veri kaynaklarına dayalı olarak veri toplamanın amacı, araştırmacının "sistematik hata" yapma riskini ortadan kaldırmaktır [5].

Tez çalışması kapsamında çalışmanın amacına uygun olarak veri toplamak için "anketle veri toplama yöntemi, yerleşime yönelik temel demografik bilgileri elde etmek için TUİK"in istatistiksel verileri ve bölgeye dair çeşitli litaretür araştırması çalışmaları yapılmıştır. Elde edilen bilgiler çalışma konumuza uygun olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmanın sentez aşamasında; anket çalışmasından elde edilen verilerin bilgi derleme kısmında belirlenen kavramlarla ilişkili olarak değerlendirilmesi söz konusudur. Bu değerlendirme ile tez çalışma amacımıza uygun yöntemle karar alma aşamasının gerçekleştirilmesi sağlanarak çalışma sonuçlandırılmıştır.

1.3. Çalışmanın Sınırlılıkları

Kırsal yerleşmelerde bulunan mevcut ve yapılması planlanan konutların sürdürülebilirliği, bu yerleşmelerde yaşayan bireylerle alınacak ortak karar ve hareketle mümkündür. Konutların sürdürülebilir ve sürdürülebilir olmayan nitelikleri tespit

edilirken, konut kullanıcılarının yaş, cinsiyet, eğitim, meslek durumu ve gelir grupları, ait oldukları kültürel yapılar, yaşadıkları konut ve kırsal yerleşmeye ilişkin duygu durumları ve bunlardan ne doğrultuda ihtiyaç ve beklenti içerisinde oldukları bu niteliklerin belirlenmesindeki etkenlerdir.

Kırsal yaşamın fiziksel kalkınması sağlanırken kırsalda yaşayan halkın ihtiyaç ve beklentileri esas alınarak kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlaması için yerleşmeden konuta kadar birçok unsurun geliştirilip iyileştirilmesi gerekmektedir. Kırsal sürdürülebilirlik gibi sürdürülebilir kırsal kalkınma da kırsal konut gereklilikleri ile kırsal konutun bulunduğu yerleşim yeri ölçeğinde değerlendirilmelidir.

Kırsal konut kullanıcılarının sosyo-kültürel ve demografik özelliklerini anlamak, değişen sosyal ve kültürel yapının kırsal konutlarda neden olduğu fiziksel değişim ve bozulmaları tespit ederek mekânsal değişimleri saptamak açısından önemlidir.

Bu tez çalışması ile sürdürülebilir kırsal kalkınma kavramının sadece kırsal tarımsal alanlara yönelik değil, konutu ve kırsal halkın beklenti ve memnuniyetleri dikkate alan bir süreçte gerçekleşmesi için yapılması, kırsal yerleşmede konuta kadar indirgenmiş kararların kalkınma planlarına katılımıyla kırsal yerleşmelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışma bundan sonra kırsal yerleşmelerde yapılacak konutlara yönelik bir karar verme önerisi getirebilir.

1.4. Konu İle İlgili Çalışmalar

Kırsal yerleşmelerde konutların mevcut durumlarının, özelliklerinin ve sorunlarının tespit edilerek bu bölgelerdeki konutlara yapılacak iyileştirmeler için öneriler sunan diğer çalışmalar ise üniversitelerde hazırlanan çeşitli projeler ile yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarıdır. Tez kapsamında kırsal yerleşmeler ve kırsal konutlara ilgili incelenen akademik çalışma ve tezler aşağıda verilmiştir.

Üstünkök (1987), "***Traditional Vernacular Houses in Anatolia The Question of Evaluative Criteria***" isimli doktora tezinde, geleneksel konut yapılarına ilişkin değerlendirme süreç ve ölçütleri çeşitli yönleriyle incelenerek bu konuda karşılaşıla

gelen güçlükler ve kaynakları tanımlamakta, günümüzde kalabilmiş geleneksel, yöresel konut örneklerinin daha doğru değerlendirilmeleri için bir model taslağı geliştirmiştir [7].

Çınar (1990), "***Konya Ovası Kırsal Yerleşmelerinde Planlamaya İlişkin Bir Yöntem Araştırması***" isimli doktora tezinde, araştırma alanı olarak seçilen bölgede analiz çalışmalarıyla incelenip değerlendirilerek, bölge içinde önerilen yerleşim modellerinin ve köy evlerinin getirebileceği yenilikler ve yararları ortaya konmuştur [8].

Eminağaoğlu (2004); "***Kırsal Yerleşmelerde Dış Mekân Organizasyonu İlgili Politikalar ve Değerlendirmeler***" isimli doktora tezinde; farklı koşullar altında değişim geçiren kırsal yerleşmelerin belgelenmesi amacıyla kırsal yerleşme karakterini belirleyen kalitenin ortaya konması, kırsal bölgelere ilişkin çalışmalara veri oluşturması, koruma-yenileme-canlandırma ve yeni oluşumlara yol gösterecek ilkelerin belirlenmesi amacıyla bir alan çalışması ve değerlendirmesi yapılmıştır. Tez çalışması sırasında literatür çalışması yapmış ve görsel-sayısal analiz yöntemleri kullanarak değerlendirmiştir [9].

Dikmen (2005); "***A Provision Model And Design Guidelines For Permanent Post-Disater Housing In Rural Areas Of Turkey Based On An Analysis Of Reconstruction Projects In Çankırı***" isimli doktora tez çalışmasında; afet konutlarında konut ölçeğinde uygulanmış hak sahipleri arasında memnuniyet ya da memnuniyetsizliğe ve reddetmeye neden olan faktörleri ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Verileri anket yöntemiyle toplamış ve ANOVA, T-Test yöntemleriyle değerlendirmiştir [10].

Güreşçi (2007); "***Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma; Erzurum İli İspir İlçesi Kırcık Bucağı***" isimli doktora tezinde; kırsal alanda ileri düzeyde göçe neden olan faktörleri ve tarıma etkileri araştırmıştır. Çalışması sırasında verileri anket yöntemiyle derlemiş, "sınırlı-bağımlı değişken modeli" kullanarak değerlendirmiştir [11].

Taşdöğen (2006), " ***Traditional Karacasu (Aydın) Dwellings: An Investigation Into Their Architectural And Social Characteristics***" isimli yüksek lisans

çalışmasında; literatür taraması ve çalışma alanında seçilen örnek konutlarda envanter çalışması gerçekleştirmiştir. Karacasu'nun tarihi konut dokusu içinden seçilen örnek konutların mekânsal ve sosyal özelliklerini konut planı, vaziyet planı ve genel karakteristikleri, malzeme ve yapım teknolojileri bağlamında geliştirdiği envanter fişleri ile tanımlayarak şu anki koşullar ve işlevsel gereksinimleri üzerine gelişen değişiklikleri tartışmaktadır [12].

Dağıstanlı (2007), "***Mimarsız Mimarlık ve Bingöl, Kiğı, Alagöz Köyü Üzerine Bir İnceleme***" isimli yüksek lisans çalışmasında; biçimlerin oluşum etkenlerini belirleyerek bu etkenleri; doğal ve sosyo-kültürel çevre etkenleri olarak sınıflandırmış, bunları geleneksel ve günümüz mimarsız mimarlık ürünlerinin oluşumunda etkili olup olmadığı konusunu irdelemiştir. Literatürden elde edilen veriler, uygulama alanından anket yöntemiyle elde edilen verilerle birlikte değerlendirilmiştir [13].

İner (2007), "***Yeniköy'de Göçmen Konutlarının Sosyo-Kültürel ve Mimari Özelliklerinin Analizi***" isimli yüksek lisans çalışmasında, kırsal konutların biçimleniş ve değişimine etki eden faktörleri literatür ve alan araştırması ile tespit ederek bu değişimleri vaziyet ve konut planları üzerinde yazı ve fotoğraflarla destekleyerek değerlendirmiştir [14].

Özyılmaz (2007), "***Diyarbakır Geleneksel Konut Mimarisinde Morfolojik analiz: Geleneksel Konutların Güncel Kullanımda Değerlendirilmesi***" isimli doktora tezinde; sosyal yapıdaki değişim nedeniyle değişime uğrayan geleneksel Diyarbakır evlerinin yaşamış olduğu fiziksel bozulma mekan analizi yapılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Konutların bugünkü durumlarının analitik tespiti yapılarak fiziksel, işlevsel, sosyal durumlarını ortaya koymayı amaçlanmıştır. Tez çalışmasında anket ve görsel tespit yöntemiyle elde ettiği verileri, "Morfolojik Analiz" ve "Mekan Sentaksı" ile değerlendirmiştir [15].

Çahantimur (2007), "***Sürdürülebilir Kentsel Gelişmeye Sosyo-Kültürel Bir Yaklaşım: Bursa Örneği***" isimli doktora tezinde, kentsel çevrenin oluşumu ve yaşanmasında önemli bir rolü olan konut alanlarında sürdürülebilir kentsel gelişmeyi sosyo-kültürel bakış açısıyla ele almaktadır. Sürdürülebilirlik çalışmalarında sıklıkla kullanılan "senaryo yazımı" yöntemi kullanılarak geliştirilmiş model yardımı ile konut

alanlarının sosyo-kültürel açıdan sürdürülebilir gelişmesinin sağlanabilmesi için stratejiler belirlenmesi ve bu stratejiler ile sürdürülebilirliğin sosyo-kültürel boyutunun öneminin vurgulanarak uygulama çalışmalarında kullanılması gerekliliğinin ortaya koyulması amaçlanmaktadır. Çalışmada veriler, senaryolar doğrultusunda hazırlanan anketlerle toplanmıştır. Anket verileri sonucunda oluşan tablolar ki-kare testi ile değerlendirilmiştir [16].

Başkan (2008), "***The role Of Architectural Heritage In The Rural Built Environment: A Case Study***" isimli yüksek lisans tezinde amacını, kırsal yapı mirasının sürdürülebilir aktarımının ve yeni yerleşimlerdeki çağdaş gerekliliklere uyum potansiyeli ile yeni konutların geleneksel özelikler ışığında yorumunun sürdürülebilir kırsal kalkınmanın bütünleyici bir parçası olarak araştırılması olarak belirtmiştir. Kırsal tasarım rehberlerine örnek teşkil etmesi amacıyla çalışma verilerini anket yöntemiyle toplayarak KTR ve AKMGR kıstasları çerçevesinde geleneksel konutlar ve afet konutları; binaların yakın çevreleri ile ilişkileri, malzeme kullanımı, fonksiyonel gereksinimler ve yapısal konular açısından değerlendirilmiştir [17].

Eres (2008), "***Türkiye'de Planlı Kırsal Yerleşmelerin Tarihsel Gelişimi ve Erken Cumhuriyet Dönemi Planlı Kırsal Mimarisinin Korunması Sorunu***" isimli doktora tezinde, erken Cumhuriyet Dönemi'nde devlet tarafından gerçekleştirilen, mimar ve mühendislerin görev aldığı planlı kırsal yerleşme ve yapılaşma eylemini araştırarak, bugüne ulaşan örnekleri belgelemek ve böylece dönemin mimari, kültürel, düşünsel ve toplumsal ortamını değerlendirmeye katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda; uygulama alanı olarak seçilen Trakya'da farklı coğrafi ve iklimsel koşulları olan sekiz inceleme bölgesi belirlenerek sit ölçeğinde belgeleme ile alan araştırması yapmıştır [18].

Kavas (2009); "***Environmental Aesthetics Of The Rural Architectural Tradition In The Mediterranean Highlander Settlement: The Case Study Of Ürünlü***" isimli doktora tezinde; kırsal mimari gelenekleri açıklayıcı bir kavramsal çerçeve önermektedir. Geleneksel kırsal kültürde çevresel tutarlılığın varlığını esas alarak, kırsal mimari gelenek ile çevre arasındaki bütünleşmeyi somutlaştırmak ve doğa ile kültür

arasında kurulan süreklilik estetiğini literatür ve gözlem yöntemleriyle açıklamaktadır [19]

Aklanoğlu (2009), " ***Geleneksel Yerleşmelerin Sürdürülebilirliği ve Ekolojik Tasarım: Konya-Sille Örneği***" isimli doktora tezinde, geleneksel Sille yerleşiminin ekolojik, mekânsal ve sosyo-kültürel açıdan sürdürülebilirliğini sağlayacak peyzaj tasarımı gerçekleştirmeyi amaçlamış ve bununla ilgili öneriler geliştirmiştir. Çalışmanın temelini oluşturacak verileri anket yöntemi ile toplamış ve "Coğrafi Bilgi Sistemi" ile mekânsal ve yazılı veriler ilişkilendirilmiş, tematik haritalar oluşturularak analizler yapılmıştır. Çalışmada ayrıca geleneksel yerleşimlerden yola çıkılarak yeni yerleşim alanlarında da uygulanabilecek bir yaklaşım ortaya konmuştur [20].

Gülümser (2009), "***Rural Areas As Promising Hot Spots: Sustainable Rural Development Scenarios***" isimli doktora tezinde; "kırsal alanlar sürdürülebilirlik ve sürekliliklerini devam ettirirken aynı zamanda çekici olabilirler mi?" sorularının cevabını kırsal alandaki olanakları irdelemeyi ve sürdürülebilir kırsal gelişme senaryoları geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışmaya taban oluşturacak verileri anket ve literatür yöntemiyle elde ederek "Meta Analizi Tekniği, İdare (Regime) Analizi, Beşgen Analizi, Faktör Analizi, Ana Bileşenler Analizi, Taslak Küme Veri Analizi (Rough Set Data Analysis) ve Lojistik Regresyon Analizi" teknikleriyle değerlendirilmiştir [21].

Görgülü (2010), ***"Kayseri Kırsalında Yeni Yapılacak Konutlara Yönelik Yapısal Bir Model Önerisi"*** isimli yüksek lisans tezinde, Kayseri kırsalında yapılacak yeni konutlara yönelik mekânsal, boyutsal ve yapısal analizler yaparak, bu bölge için bir yapısal konut modeli önerisi oluşturmuştur [22].

Bedur (2011), "***Sürdürülebilir Yapı Tasarımının Sakarya-Ferizli İlçesi Afet Sonrası Kalıcı Konut Uygulamalarında İrdelenmesi***" isimli yüksek lisans tezinde; afet sonrası yeniden yerleşim aşamasında hızlı kalıcı konut uygulamalarında sürdürülebilirlik ölçütlerinin dikkate alınarak üretilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır [23].

Kırsal yerleşmelerin, bir taraftan kırsal kalkınma programları ile gelişmesi ve kentsel hayata yaklaştırılıp köy-kent arasındaki farkların en aza indirgenmesi

çalışmaları devam ederken, bir taraftan da kırsal yerleşimlerin oluşumunda önemli bir yer tutan mevcut tarihi ve kültürel değerlerin, yerel konut ve çevresinin kendine has özelliklerin tespitine yönelik çalışmalar için Türkiye Bilimler Akademisi'nin gerçekleştirdiği Türkiye Kültür Sektörü Projesi (TÜBA-TÜKSEK) kapsamında oluşturulan "***Kırsal Mimarlık Envanterleri***' nin hazırlanmasına başlanmıştır. Bu kapsamda Akın, G., N. Akın, Z. Eres ve B. İvedi (2003) "***Birecik-Suruç (Şanlıurfa) Kırsal Mimarlık Envanter Raporu***" Seçkin, N., A. Erdem ve D. Maşalı, (2004) "***Buldan (Denizli) Kırsal Mimarlık Envanteri***" ve Durukan (2003), "***Mersin/Atlılar (Sadiye) Kırsal Mimari Envanter Raporu***" ile gerçekleştirilen belgeleme çalışmaları, önemli güncel örnekler arasındadır [24, 25, 26].

Son yılların en çok ihmal edilen, konularının başında mimari kimlik ve mimari kimliğin sürdürülebilirliği konusu gelmektedir. Sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel baskıların yarattığı dönüşümün kontrol edilebilmesi amacıyla birçok ülke yerel mimari kimliğe ilişkin kültürel değerleri belgelemek, yaşatmak ve sürdürebilmek amacıyla çalışmalar yapmakta ve bu amaçla tasarım rehberleri oluşturmaktadır. T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı üniversiteler ile işbirliği yaparak Türkiye'de kırsal mimari kimliği ve sürdürülebilirlik kültürünü tespit etmek amacıyla çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmaların ilki; T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Müdürlüğü, Kırsal Alanlar Daire Başkanlığı tarafından önerilen ve desteklenen "***Kırsal Alanda Yöresel Özelliklerin Belirlenmesi***" araştırma projesidir. Pilot bölge olarak belirlenen Kayseri İlinde gerçekleştirilmiş ve 2008 yılında tamamlanmıştır. Farklı tespit, irdeleme, değerlendirme, projelendirme ve önerileri içeren bu proje çalışmasının, kırsal yerleşimler alanında kapsamlı bir araştırma/öneri niteliği taşımakta ve bu alanda yapılacak diğer çalışmalara örnek teşkil etmektedir [27].

Yine aynı amaçla, T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Teknik Araştırma ve Uygulama Müdürlüğü, Kırsal Alanlar Daire Başkanlığı tarafından önerilen ve desteklenen "***Balıkesir Kırsalında Yöresel Doku ve Mimari Özelliklere Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması***" isimli araştırma projesi 2010 yılında tamamlanmıştır. Çalışmanın amacı; Balıkesir ili kırsal yerleşmelerinde, kırsal kimliğin bir parçası olan ve çeşitlilik gösteren geleneksel doku özelliklerini tanımlamak, geleneksel dokunun oluşumunda toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimin etkilerini

ortaya koymak, yerleşmelerin geleneksel dokusunun devamı için planlamaya esas olacak ilke ve öneriler geliştirmektir. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle paralel olarak gelişen malzemeye ulaşım kolaylığı yerel malzemelerin önemini ortadan kaldırmış böylece bölgeye ait hiçbir özelliği olmayan yapılar türemeye başlamıştır. Özellikle uygulama kolaylığı, maliyet ve kolay ulaşılabilirlik gibi nedenlerle kırsal alanlarda hızlıca büyüyen ve mevcut dokuya saygısı olmayan bir betonarme yapı alışkanlığı Türkiye'nin pek çok kırsal bölgesinde yerel dokunun bozulmasına neden olmuştur. Anadolu kırsalı dokuyu bozan kimliksiz örneklere doludur. Bu proje çalışması; Balıkesir kırsalındaki yerel mimari kimlik bileşenlerini ortaya koymakta ve çağdaş gereksinimler doğrultusunda geliştirilecek bir rehber sunmaktadır [28].

Kırsal yerleşmelerde envanter çalışmalarının devamı niteliğinde sayılabilecek "***İzmir Kırsal Yerleşim ve Mimarlık Envanteri: İzmir İl Özel İdaresi Yetkisindeki Kırsal Alanda Yöresel Mimari Özelliklerin Belirlenmesi ve Örnek Yapı Projeleri Oluşturulması***" isimli proje çalışması ile 2012 yılında tamamlanmıştır. Bu çalışmada kırsal yerleşimlerin fiziksel özelliklerinin yanı sıra mekânsal ve sosyal özellikleri de belgelenmeye çalışılmıştır. Envanter fişleri ile yapılan belgelemeler fotoğraflarla desteklenmiştir. Konutlara ait röleveler çıkarılarak, konutlara yönelik uygun örnek projeler üretilmiştir. Örnek projelerin üretiminde kullanılmak üzere on ayrı senaryo geliştirilerek on ayrı proje üretilmiştir [29].

Kırsal yerleşme, kalkınma ve konutlarla ilgili incelenen tüm bu çalışmalar doğrultusunda; tez çalışma amacına uygun olarak belirli bir bölgede uygulanabilecek "sürdürülebilir kırsal konut" için bu süreci etkileyen yaklaşımlar ve kriterler belirlenmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 2

SÜRDÜRÜLEBİLİR KIRSAL KALKINMA

2.1. Temel Kavramlar

2.1.1. Kırsallık ve Kırsal Alan

Türk Dil Kurumu Sözlüğü'ne göre (2012); kır, şehir ve kasabaların dışında kalan çoğu boş ve geniş yer, kırsal; "az insanın barındığı, genellikle kır durumunda olan yer" olarak tanımlanmaktadır. Kırsal alan akıllara iki unsuru getirmektedir. Bunlar, ekonominin tarımsal faaliyetlere dayanması ve düşük nüfus yoğunluğudur [30].

Sosyal coğrafyacıların arazi kullanım ve arazinin niteliklerine bağlı olarak geliştirdiği kırsallığı belirleyici tanımları vardır. Wibberly arazinin tarımsal faaliyetler için yoğun olarak kullanıldığı alanları "kırsal alan" olarak tanımlamaktadır. Best ve Rogers ise; köyleri de içine alan tarım alanları, ormanlık alanları, ıslah edilmemiş ve yarı ıslah edilmiş alanları "kırsal alanlar" olarak kabul etmektedir [31]. Urry (1999), "kırsal" kavramını, tarımsal üretimin yerel ekonomiye hâkim olduğu, nüfus yoğunluğunun çok düşük olduğu alanlar veya tarımsal üretim aracının mülkiyeti ile toplumsal yeniden üretimin ve ilişkilerin belirlendiği bir toplumsal yapılanma olarak tanımlar [32]. Tribe, Font vd.'ne (2000) göre; "kırsal alanlar" kendine özgü karakteristikleri olan, geçmişle bağlantılı alanlardır. Bu bağlamda, kırsal alan

değişmemiş, doğal ancak aynı zamanda kesin sosyal değerlere, ulusal kimlik ve mirasa sahip alanlar olarak tanımlanmıştır [33].

İncelenen çalışmalarda kırsal alan tanımı değişik kriterler açısından ele alınmıştır. Örneğin Small (2000); "kırsal alan"ın özelliklerini beş farklı kritere göre şöyle açıklar;

Demografik açıdan; nüfus yoğunluğu az alanlar,

Ekonomik açıdan; tek ve baskın bir ekonomik aktivitenin (genellikle tarım) olduğu alanlar,

Sosyal açıdan; kendilerine özgü değerleri, alışkanlıkları ve gelenekleri oluşmuş bireylerin yaşadığı alanlar,

Psikolojik açıdan; bireylerin kırsal kimliklerinin ve toplumun diğer üyeleri ile davranışsal açıdan etkileşimlerinin ön plana çıktığı alanlar,

Kültürel açıdan; bireylerin geleneklere ve geleneksel yaşam tarzlarına bağımlılıklarının yüksek olduğu alanlar [34].

OECD; yerel birimlerde nüfus yoğunluğu km^2 başına 150 kişinin altında ise bu bölgeleri "kırsal" olarak tanımlama ve "nüfus ve göç", "ekonomik yapı ve performans", "sosyal refah ve eşitlik" ile "çevre ve sürdürülebilirlik" gibi dört temel kırsallık göstergesi ile ilişkilendirmektedir [35].

OECD'ye üye bazı ülkelerin kendilerine özgü "kırsal alan" tanımları ise şu şekildedir;

- Avusturya, Fransa ve Portekiz'e göre; kentsel veya kent merkezi olmayan alanlar,
- Kanada'ya göre; 1000 kişiden az nüfusu olan ve km^2 başına 400 kişiden daha az yoğunluklu alanlar,
- Yunanistan'a göre; 2000 kişiden daha az toplulukların yaşadığı alanlar,
- İrlanda'ya göre; 1500 kişinin altındaki yerleşimler,

- Yeni Zelanda'ya göre; 1000 kişi veya daha fazla kişinin bulunduğu kent merkezleri dışındaki alanlardır [36].

Türkiye'de ise; nüfusu 20.000'den az olan yerleşimler kırsal olarak kabul edilmiş, ancak nüfusun istihdam alanları, şirket sayısı, banka şube sayısı, telefon aboneliği vb. gibi 28 göre kent olabilme eşit değerini aşan yerleşim yerlerinin %80 oranında nüfusu 20.000'in üzerinde olduğundan bu tanım kabul edilmiştir [37].

Devlet Planlama Teşkilatı'na (2000) göre "kırsal alanlar" yaşam ve ekonomik faaliyetlerin, önemli ölçüde doğal kaynakların kullanımı ve değerlendirilmesine bağlı olduğu, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme süreçlerinin yavaş ilerlediği, geleneksel değerlerin hayatın şekillenmesinde etkili olduğu, yüz yüze ilişkilerin önemini koruduğu, teknolojik gelişmelerin yaşama ve üretime yansımasının daha uzun bir zaman aldığı, sosyo-ekonomik nitelikleriyle kentsel alanlar dışında kalan mekânlardır [38].

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu (ÖİK) raporuna göre, kırsal alan; yaşam ve ekonomik faaliyetlerin önemli ölçüde doğal kaynakların kullanım ve değerlendirilmesine bağlı olduğu; ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme süreçlerinin yavaş ilerlediği, geleneksel değerlerin hayatın şekillendirilmesinde etkili olduğu, yüz yüze ilişkilerin önemini koruduğu, teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansımasının daha uzun bir zaman aldığı sosyo-ekonomik nitelikleriyle 'kentsel alanlar dışında kalan mekânlar' olarak ifade edilmektedir [39].

2.1.2. Kırsal Yerleşme

Beşeri coğrafyada kırsal yerleşmeler geçici yerleşmeler, köy yerleşmeleri, köyden büyük fakat kent olmamış yerleşmeler (kasaba) şeklinde sınıflanmakta ve tanımlanmaktadır. Buna göre; Türkiye'de yayla, mezra, oba, divan gibi yerleşmeler, dünyada ise göçebe tarım ve hayvancılığa dayalı, ormanlarda bazı ürünleri toplamaya ve avcılığa dayalı geçici yerleşmeler, toplu ve dağınık oluşumlar gösterebilen köy

yerleşmeleri, Kibutz (İsrail'de), Kolhos ve Sovhos (Rusya Federasyonu) gibi plantasyon yerleşmeleri olan köyden büyük fakat kent olmamış yerleşmelerdir [40].

Yürekli'ye (1977) göre; kırsal yerleşmelerde çevre karakterini insan-çevre-kültür ilişkilerinin ışığında, doğal ve kültürel çevre bileşenlerine bağlı olarak açıklamak gerekmektedir. Topografya ve iklime bağlı olup, tarih boyunca arazi kullanılışı ile gelişen çevre karakteri, çevre bileşenlerinin görünen biçim, doku, renk özelliklerinin ve çevreye özgü bir araya geliş şekillerinin ürünü olarak tanımlanmaktadır [41]. Doğal kaynak kalitelerinin yanında, malzeme, renk, form, cephe düzeni, çatıları ile benzeyen, bulundukları fiziksel çevreye, toplum yapısına göre farklılaşan; kendi kimliğini bulmuş yapılar ve bunların bir araya gelişi yerleşmeye tanınabilir olma özelliği katmakta, kırsal yerleşme karakterini belirlemektedir. Keleş ve vd. (1978) göre; kırsal yerleşmesi iş bölümünün gelişmediği, ekonomisi tarıma dayanan, geniş aile yapısının, yüz yüze komşuluk ilişkilerinin olduğu, bu açıdan kentsel topluluklardan ayrılan toplulukların yaşadığı yerleşmeler olarak tanımlanır. Bu topluluklar belli bir coğrafya ve ekolojik alanda yerleşmiş, kendine özgü bir işgücü, toplumsal örgütü, kültüre özel bir adı ve geçmişi bulunan, kentten daha az nüfuslu toplum birimleridir [42]. Eminağaoğlu'na (2005) göre kırsal yerleşmeler, bu bölgede yaşayan insanların ihtiyaçlarına yanıt veren, doğa ile iç içe, arazi formuna uygun, doğal kaynaklara ve etki alanlarına sahip, iklim ile uyumlu, kültürel yapısı, doğal çevresi, konutu ve diğer birimleri ile bir bütün olarak, doğal çevre ve tarihi süreç içerisinde, mimari kültürümüzün oluşumunda önemlidir. Kırsal yerleşmeler günümüzde hala pek çok bölgede yerelliğini koruyabilmiş olarak karşımıza çıkmakta; dönemlerindeki koşullara göre gelişen biçin zenginliği, bölgesel malzeme ve yöresel koşullara uygun rasyonel çözümlü örnekler içermektedir. Kırsal yerleşme karakterini belirleyen unsurlardan biri; doğal kaynak kalitelerinin yanında, malzeme, renk, form, cephe düzeni, çatıları ile benzeyen, bulundukları fiziksel çevreye, toplum yapısına göre farklılaşan; kendi kimliğini bulmuş yapılar ve bunların bir araya gelişi yerleşmeye tanınabilir olma özelliği katmakta, kırsal yerleşme karakterini belirlemektedir [43]. Eminağaoğlu ve Çevik'e (2007) göre; kültürel yapısını, ait oldukları dönemin yaşam biçimini mekânlarına yansıtan, halk mimarisinin yaygın görüldüğü çevrelerdir ve günümüzde gittikçe birbirine benzeyen kentlerin tekdüze yapılaşmalarına karşılık; fiziksel çevre ve kendilerine özgü yaşam biçimleri ile

şekillenen kırsal yerleşmeler Anadolu toplumunun kültürel zenginliği içinde bölgeden bölgeye, hatta aynı bölgede, köyden köye farklılık göstermektedir [44].

Çetiner'e (1980) göre; kırsal yerleşmeler sosyal, ekonomik, kültürel alanlarda farklı disiplinlerce, değişik araştırmalarla ele alınmakta; planlama bazında, başta Kalkınma Planları olmak üzere kırsal bölgelerle ilgili birçok karar hükümet politikalarında en üst düzeyde yer almaktadır. Fakat örnek köy gibi tek tek kırsal yerleşme sorunlarına değinen yaklaşımlar dışında, kır ile ilgili yapılan çalışmaların daha çok merkezde alınan kararlar niteliğinde kaldığı, mekâna indirgenemediği görülmektedir [3].

En bilinen haliyle yüzölçümü ve nüfus gibi kriterlerle sınıflandırılan kırsal yerleşmeler, farklı coğrafyalarda çeşitli isimlerle anılabilirler. Ancak hemen hepsinin ortak özelliği, insan ilişkilerinde karşılıklı iletişim, ekonominin tarımsal faaliyetlere dayanması, yerleşme biçimlenişinde fiziksel, sosyo-kültürel özelliklerin ve biçimlenişi etkileyen psikolojik özelliklerin dikkate alınarak kırsal yerleşmenin şekillenmesidir. Biçimlenişte meydana gelen değişimler kırsal yerleşmelerde yerel kimliğin oluşmasına etki etmektedir.

2.1.3. Kırsal Kalkınma

Birleşmiş Milletler (BM) Örgütünce yapılan tanıma göre kırsal kalkınma, "küçük toplulukların içinde bulundukları ekonomik, toplumsal ve kültürel koşulları iyileştirmek amacıyla girişikleri çabaların devletin bu konudaki çabalarıyla birleştirilmesi, bu toplulukların ulusun tümüyle kaynaştırılması ve ulusal kalkınma çabalarına tam biçimde katkıda bulunmalarının sağlanması sürecidir" [45]. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi Raporu'nda da kırsal kalkınma, "temelde yerel potansiyel ve kaynakların değerlendirilmesini, doğal ve kültürel varlıkların korunmasını esas alarak, kırsal toplumun iş ve yaşam koşullarının kentsel alanlarla uyumlu olarak yerinde geliştirilmesi ve sürdürülebilir kılınmasını" ifade etmektedir [37].

II. Tarım Şurası Kırsal Kalkınma Raporunda BM Örgütü, Dünya Bankası, OECD ve DPT gibi örgüt ve kuruluşların yaptığı tanımlamalar da dikkate alınarak yeniden yapılan kırsal kalkınma tanımı; kırsal alanda yaşayan ve geçimini tarım sektöründen sağlayan birey ve toplulukların, insanca yaşam koşullarına kavuşturulması için onlarda önce bu yönde bir gereksinme duygusu yaratmak, sonra da bu duygu yönünde çaba harcamaları için onlara maddi ve manevi açıdan tüm yardımların yapılması ile demokratik yoldan bu toplulukların kalkınmalarını sağlama savaşıdır [46].

Kırsal kalkınma, eşitlik ve adalet ilkeleri çerçevesinde refah ve gelirin dengeli paylaşılmasını öngören, kırsal alanların modernizasyonunu sağlayan ve ekonomik, toplumsal ve kültürel boyutları olan bir süreçtir [38].

Ülkemizde farklı plan dönemlerinde toplum kalkınması, köy kalkınması ve tarımsal kalkınma olarak isimlendirilen kalkınma girişimleri 1970'li yılların ikinci yarısından itibaren "kırsal kalkınma" olarak kavramsallaştırılmış ve kalkınma politikaları bağlamında farklı ekonomik ve sosyal sektörleri ilgilendiren yeni bir mekânsal politika alanı olarak kabul edilmiştir [47].

Geray'a (1999) göre; "kırsal kalkınma" aşağıdaki unsurları barındıran bir faaliyetler bütünüdür:

- Sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını esas alarak, kırsal kesimin gelir düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi yoluyla gelişmişlik farklarının azaltılmasını hedefleyen,
- Kentsel alanlarda mevcut fiziksel ve toplumsal altyapının kırsal alanlarda da oluşturulmasını amaçlayan,
- Tarımsal ürünlerin daha iyi değerlendirilmesi yönündeki süreçleri, etkinlik ve örgütlenmeleri kapsayan,
- Çevresel ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini gözeten,
- Yerelde farklılaşan sosyal, ekonomik ve çevresel özellikleri, gereksinimleri, potansiyelleri ve dinamikleri dikkate alarak, çok sektörlü yaklaşımla planlanır [48].

Kırsal kesimde yaşayan halkın geçim kaynakları genellikle tarım, hayvancılık, balıkçılık gibi katma değeri düşük ekonomik faaliyetlerdir. Bu nedenle, kırsal kalkınma ile tarım politikaları birbirinin yerine kullanılan terimler olarak göze çarpmaktadır. Fakat kırsal kalkınma politikaları sadece ekonomik faaliyetleri içermeyip sosyo-kültürel faaliyetleri de içeren daha kapsamlı bir kavramdır. Bu bağlamda kırsal kalkınma, kent-kır arasındaki sosyal, kültürel ve ekonomik farklılıkların optimum bir dengeye kavuşturulmasını ve kırsal nüfusu yerinde kalkındırmayı amaçlayan politik bir tercihtir [49]. Kırsal alanlar kent alanlarına göre daha geri sosyal ve ekonomik olanaklara sahiptir. Bu alanlardaki toplumun yaşam şartlarının iyileştirilebilmesi için gerçekleştirilen yapısal, sosyal ve kültürel değişiklikler kırsal kalkınma olarak tanımlanabilir [50].

Türkiye'de kırsal kalkınma politikaları planlı dönemde oluşturulan Beş Yıllık Kalkınma Planları ile gündeme gelmiş olup, özellikle Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Plan'ında "kırsal kalkınma" başlığı altında sürdürülebilir kalkınma ilkesi vurgulanarak gelir ve istihdamın artırılması temel amaç olarak kabul edilmiştir. Bu amaç doğrultusunda uygulanacak politikalarda aşağıdaki uygulamaların yapılması kararlaştırılmıştır. Buna göre;

- Kırsal alanda istihdamın artırılması, insan gücü kaynağının geliştirilmesi, kırsal nüfusun gelirini artırıcı ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, etkili örgütlenme ve her düzeyde katılımcılığa önem verilmesi, sivil toplum örgütlerinin kalkınma sürecine katılımlarını artırıcı düzenlemeler yapılması,
- Kırsal altyapı hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve etkinliğinin artırılmasında merkezi kamu kuruluşları, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerinin eşgüdüm içerisinde çalışmaları sağlanması,
- Tarıma dayalı sanayi geliştirilerek paketleme, muhafaza etme ve pazarlama yöntemleri konusunda gerekli teknik destek verilmesi,
- Sulama projelerinin arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile birlikte yürütülmesine önem verilmesi,

- Kırsal alanda yaşayan nüfusun gelirini artırmak ve işsizliği azaltmak için yöresel potansiyeli bulunan; turizm, el sanatları, hayvancılık, dokumacılık gibi alanlarda girişimciler desteklenmesi,
- Kırsal alanda yaşayan ve kamulaştırma nedeniyle baraj gölü altında kalan yerleşim birimlerindeki nüfusun yeni iskân alanlarında ekonomik ve sosyal yaşantılarının iyileştirilmesine özen gösterilmesidir [38].

Dünyada gelişen olaylar karşısında, ülkelerin ulusal ve uluslararası politika ve uygulamalarında değişiklikler olmuştur. Bunların yansıması olarak, yerinden yönetim, yönetişimin geliştirilmesi, özelleştirme ve özel sektörün rolünün artması, sivil toplumun rolünün güçlenmesi ve kurumsal çatışmalarda artışlar ortaya çıkmıştır. Tüm bunları veri olarak alan Dünya Bankası, kendi uygulamalarına yönelik olarak, "Yeni Kırsal Kalkınma Stratejisi" belirlemiştir. Bu stratejinin misyonu olarak "yoksulluğun azaltılması" hedeflenmiştir. Bu misyonu gerçekleştirmek için ortaya konan vizyon ise su biçimde özetlenebilir:

- Kırsal alanda yaşayanların en az kentsel alanlarda yaşayanlar düzeyinde bir yaşam standardı ve kalitesine sahip olması gerekmektedir.
- Kırsal alanlarda yasayanlara eşit ve adil ekonomik ve sosyo-kültürel fırsatlar sunulmalıdır.
- Kırsal alanlar yaşamak ve çalışmak için sürdürülebilir ve çekici hale getirilmelidir.
- Kırsal alanlar ekonomik, sosyal, kültürel, çevresel ve teknolojik değişikliklere adapte olabilmelidir.
- Kırsal kalkınma faaliyetlerini tüm toplum kesimlerini kavrayıcı bir biçimde tasarlanmalıdır.

Dünya Bankası'nın geldiği noktada geçmişteki deneyimlerden de yararlanarak bundan sonra ortaya konacak kırsal kalkınma stratejilerini sürdürülebilir kırsal kalkınma ilkesinden hareketle su esaslara bağlamıştır;

- Kırsal kalkınma çok disiplinli ve çoğulcu yaklaşımlar gerektirmektedir,
- Kırsal altyapıya öncelik verilmelidir,
- Sosyo-ekonomik ve kültürel sorunlar katılımcı yaklaşımlarla analiz edilmelidir,

- Kırsal kalkınma sorunlarına ait çözümler toplum katılımını ve toplum dinamiklerini temel almalıdır,
- Yoksullar, topraksızlar, kadın ve çocuk konusuna özel önem verilmelidir.

Kırsal alanlarda yaşayanların yaşam kalitelerinin arttırılmasını amaçlayan kırsal kalkınma kavramı, 1970'li yıllara kadar tarımsal kalkınma ile eşanlamlı olarak sektörel bir bakış açısıyla ele alınmış ve bu nedenle tarımsal üretimde artış üzerine odaklanmıştır. Fakat 1980'li yılların başlarında kırsal kalkınma, Dünya Bankası (DB) tarafından "kırsal yoksulun ekonomik ve sosyal yaşamını geliştirmek için dizayn edilen bir strateji" olarak tanımlanmıştır. Bu nedenle, 1980'li yıllardan itibaren kırsal kalkınma kavramının içeriği değişmiş ve kırsal kalkınmanın amacı kırsal halkın yaşam kalitesini arttırmak olarak belirlenmiştir. Böylece kırsal alanlar sadece tarımsal üretim yapan yerler olarak değil insanlara çekici gelen doğal kaynaklara sahip dinlenme ve yaşama alanları olarak görülmeye başlanmıştır [51].

Türkiye'de kırsal alan yönetimi ve kırsal kalkınma politikası, 1963 öncesi, kırsal alanın ekonomik açıdan sektörel yönetimi, 1963-1980 dönemi kırsal alanın alansal/bütünleşik yönetimi, 1980 sonrası özellikle 2000'li yıllar kırsal alan yönetişimi olarak adlandırılabilecek üç ayrı politika döneminde ele alınabilir. Bu bakış açısıyla, Türkiye'de kırsal alanın ekonomik açıdan sektörel yönetimi politikası, üretim etkinlikleri ağırlıklı olarak tarıma dayalı olan kırsal nüfusun yaşadığı ve çalıştığı alanları tarım sektörüne odaklanarak kalkındırmayı amaçlayan politikadır. Kırsal alanın alansal/bütünleşik yönetimi politikası, üretim etkinlikleri ağırlıklı olarak tarıma dayalı olan kırsal nüfusun yaşadığı ve çalıştığı kırsal alanların, tarım sektöründe gelişme sağlamanın yanı sıra farklı sorunları olmasından yola çıkılarak, bu alanların farklı sorunlarına farklı çözüm yolları aranmasını gerektiren faaliyetlerin devlet öncülüğünde bazen de yerel halkın katılımı ile planlanmasını, örgütlenmesini ve maddi kaynağın sağlanmasını içeren kırsal kalkınma politikasıdır. Kırsal alan yönetişimi politikası ise, kırsal alanda kırsal alanla ilgili olan STK'ların kırsal kalkınmaya yönelik politikaların tespitine ve uygulanmasına katılımının sağlanarak yönetime ortak edilmesi ile gerçekleştirilen eşitler arası bir yönetim biçimini içeren kırsal kalkınma politikası olarak tanımlanabilir [52].

2.1.4. Sürdürülebilirlik

İlk defa 1987 yılında, Stockholm'de yapılan konferansta Brundtland raporuyla gündeme taşınan "sürdürülebilirlik" en basit anlamda bir şeyin kendi varlığını devam ettirebilmesidir (Meadowcroft, 1997). Sözlük anlamıyla, "bir kaynağın, tüketilmemek, bitirilmemek ve sonsuza devamı için işlenme veya kullanılma yöntemi" dir (Webster's 10th New Collegiate Dictionary). Maclaren (1996) ise sürdürülebilirliği, arzu edilen durum ve koşulların süreklilik göstermesi (daimi olması) biçiminde tanımlamaktadır. Webber (1995) sürdürülebilirlik ile amaçlanan şeyin, yenilenemeyen kaynakların tüketiminde kesin ve ciddi (dünyanın taşıma kapasitesine uygun) sınırlamalara gidilmesi gerektiğini, O'Riordan (1998) ise, yenilenebilir kaynakların tutumlu ve tekrar tekrar kullanılmasını belirtmektedir [53,54,55,56,57].

Madge (1993) sürdürülebilirliği, ekonomik, çevresel ve toplumsal gereksinimlerin, gelecek kuşakların yaşam koşullarına zarar vermeden karşılanması, Daily ve Ehrlich (1996) sosyal, ekonomik ve ekolojik sistemlerin gereksinim duyduğu varlıkların korunmasını, en azından gereksinim duyulan düzeyde korunmasını ifade eden bir süreç olarak nitelendirmektedir [58, 59]. Bu görüşlere destek veren Bauen, Baker ve Johnson'a (1996) göre sürdürülebilirlik, uzun dönem ekonomik, çevresel ve toplumsal sağlıkla doğrudan bağlantılıdır. Ekonomik çeşitlilik yaratmak, sağlıklı çevreler oluşturmak ve bunları devamlı kılmak, sağlıklı toplumlar yaratmak ve yerel gereksinimleri karşılamak üzere yeni yöntemler aramak gerektiğini savunmakta, toplumda sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için şu prensipler önerilmektedir;

- Bir yere karşı aidiyet duygusu beslemek,
- Toplumsal canlılığı desteklemek,
- Değişimle karşı karşıya kalındığında esneklik ve adaptasyonu desteklemek üzere yerel kapasite oluşturmak,
- Lider olarak sorumluluk duygusunu desteklemek,
- Yerel ve yerel-üstü düzeylerde ilişkilerin ve bağlantıların önemini desteklemek, pekiştirmek, ve
- Yerin sosyal yapısı içinde eşitliği artırmak [60].

Şekur (1996); Hardoy, Mitlin ve Satterthwaite'e göre sürdürülebilirliğin, kalkınma düşüncesinin ekolojik yönüne açıklama getirdiğini, Tekeli (1996) ise "sürdürülebilirliğin" kalkınma referansıyla gelişmiş bulunan, çevre hareketinin söylemi içinde yer alan bir kavram olduğunu düşünmekte, yaşanabilir yerleşme ile sürdürülebilirlik ilkesinin birbiriyle ilişkili olduğunu ve gerçekleştirilmesi gereken bir koşul olarak gördüğünü söylemektedir [61,62]

2.1.5. Sürdürülebilir Kalkınma

Meadows ve arkadaşlarının (Meadows ve diğ. 1972) ortaya koydukları "dünya sisteminin dengeli bir şekilde sürdürülebilmesi" ve "eko-gelişme" kavramları, Brundtland Komisyonu olarak da bilinen "*The World Commission on Environment and Development* (WCED) – Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu"nun 1987 yılında yayınladığı "*Our Common Future* – Ortak Geleceğimiz" adlı raporunda "*Sustainable Development* – Sürdürülebilir Kalkınma" olarak kavramlaştırılmış ve ardından politik ve ekonomik arenaya dahil edilmiştir. "Sürdürülebilir Kalkınma" kavramının en yaygın tanımı, "bugünün gereksinim ve beklentilerini, gelecek nesillerin kendi gereksinim ve beklentilerini karşılayabilme olanaklarından ödün vermeksizin karşılayabilmek" olarak, yine bu raporda yer almıştır [63, 64].

Barton vd.'ne (1993) göre sürdürülebilir kalkınma, yaşam kalitesinin, sağlığın ve beslenme düzeyinin iyileştirilmesini, kaynaklara ve sunulan imkânlara ulaşımda, kişi başına düşen gelirde ve algılanan insan çevresi kalitesinde eşitlik ilkesini beraberinde getirir [65]. Blowers (1993), sürdürülebilir kalkınmanın temel hedefi, doğal ve yapılaşmış çevreleri iyileştirecek gelişimleri;

- Doğal varlık stokunun korunmasına olan gereksinim (uygun olan her durumda, herhangi bir kaçınılmaz düşüşü - artışı karşılayarak, toplamın verimini azaltmadan, dengelemek);
- Dünyanın doğal ekosistemlerini iyileştirme kapasitesine zarar verilmesini engelleme gereksinimi;
- Daha fazla sosyal eşitliğe ulaşma gereksinimi ve

- Başarılı üretimler üzerindeki risklerin toplam maliyetine yüklenen vergilerden kaçınma, yollarına uyumlu olarak desteklemektir [66].

Sürdürülebilir Kalkınmanın bir hukuku olduğunu iddia eden Decleris'de (2000) on iki temel prensip ortaya koymuştur. Bu prensipler;

- Sadece günümüz nesli için değil, gelecek nesiller için de genel iyiyi hedefleyen sürdürülebilir kalkınma piyasa güçlerine bırakılmamalı, devletin sorumluluğunda olmalıdır.
- Tüm kamu politikalarının uyumlaştırılması ve doğal, kültürel ve sosyal sermayenin yok edilmesini önlemeyi gerektirmektedir.
- Sürdürülebilir kalkınma hem insan yapımı sistemler hem de ekosistemlerin kapasitesine saygı gösterilmesini talep etmektedir.
- Hala mümkün olduğu üzere, tahrip edilen ekosistemlerin onarılması doğal sermayenin azalmasını önleyecektir.
- Ekosistemlerin istikrarı için biyolojik çeşitliliğin korunmasının empoze edilmesidir.
- Ortak doğal miras için çabalamak, doğal sermayenin hayati temelleri hatırına korunması için mücadele edilmelidir.
- Hassas ekosistemlerde ölçülü kalkınma gereklidir.
- İnsan yapımı ve ekolojik sistemler arasında denge için mekânsal planlama gerekmektedir.
- Nitelikli kalkınma ve insan yapımı sistemlerin sürdürülebilirliği ile ilgili kültürel miras bulunmaktadır
- Sürdürülebilir kentsel çevre önemlidir.
- Doğanın estetik değerini, böylece insanlığın estetik gereklilikleri ve nitelikli kalkınma önemlidir.
- İnsanların çevresel bilinç ve değerler sisteminin geliştirmesini hedeflemektedir [67].

Sürdürülebilir kalkınma konusundaki en önemli karışıklıklardan birisini "büyüme" ile "kalkınma" kavramları arasındaki farklılık oluşturmaktadır. Kalkınma, gerçek bir gelire odaklanan ekonomik büyüme ile eş anlamlı değildir. Bu nedenle,

sürdürülebilir kalkınmanın dar anlamdaki tanımı, kişi başına gelir veya refah ölçütlerindeki değişmeyi izlemeye dayanırken; geniş anlamdaki tanımı ise, gelirin yanında diğer refah göstergelerini de içermektedir. Başka bir deyişle, "büyüme" ekonomik bir kavram olarak, "kalkınma" ise, ekonomik boyut yanında sosyal ve kültürel boyutları da içeren bir kavram olarak tanımlanmaktadır. Bu çerçevede sürdürülebilir kalkınma yaşam kalitesinin sürdürülen gelişimidir. Bu tanımda sürdürülebilir kalkınma ana görüşünün aşağıdaki temalarla yansıtıldığı söylenebilir:

- Ekolojik bütünlüğün ve çeşitliliğin korunması,
- Doğal ve kültürel çevreye uygun değerin verilmesi,
- Çevresel koruma ve kalkınmanın bütünleştirilmesi,
- Kaynakların verimli kullanılması,
- Uluslararası bağımlılığın kabulü,
- Herkes için asgari temel gereksinimlerin sağlanması,
- Normatif planlama üzerinde baskı (faydacı koruma),
- Kuşaklar arası, kuşaklar içi ve türler arası adalet için çağrı (sosyal eşitlik),
- Bilimin kalkınma sorunlarına uygulanması,
- Ekonomik büyümenin sınırlar içinde (çevresel koşullara zarar vermeyecek şekilde) kabulü, kalkınmanın uzun dönemli bir görüş olarak kabulüdür [68].

Sürdürülebilirlik ve sürdürülebilir kalkınma neredeyse her alanda kullanılan çok kapsamlı ve çok boyutlu kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Yukarıda tanımlamalar ve ilkeler dikkate alındığında, sürdürülebilirliğin kalkınmanın temel faktörlerinden birini oluşturduğunu söylenebilir. Sürdürülebilirlik, kaynakların korunması ve devam ettirilmesi anlamına gelmektedir.

2.2. Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmada Yerleşmelere ve Konutlara İlişkin Yaklaşımlar

2.2.1.Köy Yerleşmeleri ve Köy Konutlarına İlişkin Çalışmalar

Kırsal alanları kalkındırmak, ulusal ve uluslararası kalkınma çalışmalarına uyumunu sağlamak ve kır-kent dengesizliğini gidermek amacıyla yerel, bölgesel ve ulusal ölçeklerde önemli çalışmalar vardır. Cumhuriyetin ilanından bu yana İzmir İktisat Kongresi ile başlayan kalkınma hareketi, günümüzde küresel bir hareket olan "sürdürülebilirlik" ilkesinin de kalkınmaya katılmasıyla ülkemizde "sürdürülebilir kalkınma" kavramını gündeme getirmiştir. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar süregelen kırsal alana yönelik uygulamalar kronolojik bir sıra ile açıklanacaktır.

1923 yılında gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi'nde, her bölgede birbirine yakın köyler için yeteri kadar toprağı olan yatılı birer okul açılması ve temel eğitim yanında uygulamalı ve teorik basit tarım dersleri müfredatta öngörülmüştür. Aynı yıl İskân ve İmar Vekaleti'nin kurulması, 1924'te 442 sayılı Köy Kanunu'nun çıkarılması, "nüfusu 2000 kişiden az, toplu veya dağınık evler, okul, cami gibi orta mallarıyla bağ, bahçe ve tarlaların yer aldığı yerleşimler" [442 sayılı Köy Kanunu] köy olarak adlandırılmış ve köye ait işler, yapılması köylünün isteğine bağlı olan ve mecburi işler olarak tanımlanmıştır [69].

Kurtuluş Savaşı sonrasında 1924 yılında hem mübadiller için, hem de evleri ve köyleri yıkılan halk için hızla köy kurma çalışmalarına başlanmıştır. Bu çalışmalarda;

- Boş alanda 10–20 hanelik basit kulübe yerleşmeleri kurulmuştur.
- Mevcut köylerin yıkık kısımlarında 10–20 hanelik yeni birimler yapılmıştır.
- 50 hanelik "numune köy" yerleşmeleri gibi uygulamalar yapılmıştır.
- Yıkılmış Rum köyü üzerinde mübadiller için yeni köyler kurulmuştur.
- Yıkıldığı için terk edilen İslam köyü üzerinde tekrar köy kurularak, emval-metrukeleri işgal eden yerli halkın köyüne dönmesinin sağlanmaya çalışılmıştır.
- Verimli tarım toprağının olduğu boş alanlarda mübadiller için köyler kurulmuştur [70].

1924 yılının ortalarında yerleşim planlamasının adımları atılmıştır. Cumhuriyetin geliştirdiği "yerleşim", o günkü adıyla İskân Politikası, 1923-1925 yıllarında demiryolu ve karayolu ile ulaşılmaya yakın, tarım arazilerinden, akarsulardan ve doğal kaynaklardan yararlanabilen köyler kurmayı ve var olan köyleri eklerle geliştirmeyi hedeflemiş ve gerçekleştirmiştir. Mübadele döneminde kurulan "Örnek (Numune) Köyler" genellikle ızgara plana sahiptir ve toplam konut birimi sayısının 50 olduğu bu köylerde, hane sayısı yoluyla nüfus, yönetim birimi büyüklüğü ve evlerin inşa düzeni kontrol edilmekteydi. Her bölgede farklı mimari tarzlar öngören ve yerel koşullar çerçevesinde farklı uygulama yöntemleriyle gerçekleştirilmeye çalışılan numune köy uygulamalarına başlanmış, ancak yeterli verim alınamaması üzerine, 1925 yılının başında ülke genelinde tek tip proje uygulamasına geçilmiştir. "İktisadi ev" ya da "iktisadi hane" olarak anılan bu projede bir yapı, aynı çatı altında ikişer duvarı ortak kullanan, bahçeleri ayrı olan dört konuttan oluşmaktadır. Her konutun bir giriş mekânı ve bu mekâna açılan biri büyük biri küçük iki odası vardır [18].

1 Temmuz 1931 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla inşa edilen Temelli (Samutlu) Örnek köyü 1940'lı yıllarda Kazım Dirik tarafından tasarlandığı söylenen ve çok sayıda örneğinin uygulandığı bilinen daire planlı "İdeal Cumhuriyet Köyü"nün küçük bir kopyası görünümünde, dikkat çekici bir ilk ve ön örnektir. İzmir ve çevresinde, Ankara-Eskişehir ekseninde, Samsun ve çevresinde de örnek köy uygulamaları yapılmıştır. Örnek köy uygulamalarında fiziksel planlama olarak köydeki diğer sosyokültürel donatıların yanında 5 kişilik ailenin barınabileceği konut ile ona bitişik ahır ve yem depoları tesis edilmiştir. Oluşturulan bu ideal köylerin birer model olarak eski ve geri kalmış köy tipinin yerini alması amaçlanmıştır [18].

Cumhuriyet'in geliştirdiği "yerleşim" o günkü adıyla "iskân" politikası, 1923-1925 yıllarında demiryolu ve karayolu ile ulaşılmaya yatkın, tarım arazilerinden, akarsulardan ve doğal kaynaklardan yararlanabilen köyler kurmayı ve var olan köyleri eklerle geliştirmeyi hedeflemiş ve gerçekleştirmiştir. Mübadele döneminde kurulan Örnek (Numune) Köyler genellikle ızgara plana sahipti ve toplam konut birimi sayısının 50 olduğu bu köylerde, hane sayısı yoluyla nüfus, yönetim birimi büyüklüğü (muhtarlık) ve evlerin inşa düzeni kontrol ediliyordu. Bulgar mübadilleri için 1 Temmuz 1931 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla inşa edilen "Temelli (Samutlu) Örnek

Köyü ise, Trakya'da Bulgar göçmenleri için General Kazım Dirik'in 1940'lı yıllarda tasarladığı söylenen ve çok sayıda örneğinin uygulandığı bilinen daire planlı "İdeal Cumhuriyet Köyü'nün küçük bir kopyası görünümünde, dikkat çekici bir ilk ve ön örnektir [71].

Kazım Dirik tarafından 1937 yılında A. Afetinan'a sunulan, "Dirik Planı" olarak da bilinen "İdeal Cumhuriyet Köyü" adlı proje tasarlanmıştır. Bu proje kentleşmiş köy yaklaşımına uygun bir biçimde, konutun yanı sıra farklı işlevlerde 40'dan farklı işlevde yapıyı içeren, köyü adeta bir kent gibi tanımlayan kapsamlı ve iddialı bir tasarım olarak bilinmektedir [18].

Günümüzde bu tasarım düşünsel açıdan ütopik olarak değerlendirilse de Cumhuriyetin kuruluş yıllarında kırsal alana, dolayısıyla köye ve köylüye verdikleri önemin ve çağdaşlaşma gerçeğinin önemli bir belgesi olarak kabul edilmektedir [72].

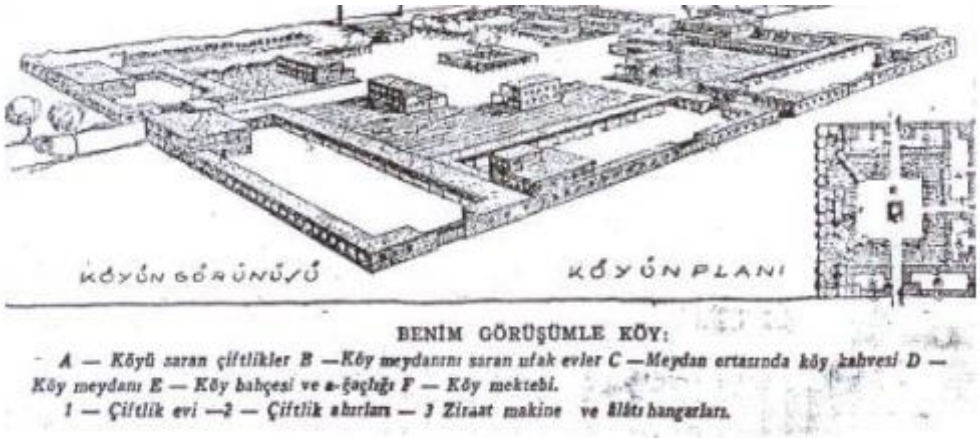
Köylerin kalkındırılması ve halka barınak sağlanması amacıyla gelişen Tip Örnek Köy projeleri beraberinde kırsal konut tasarımı oluşturma çalışmalarına da öncülük etmiştir. Bu nedenle köy yerleşmeleri ve köy konutları için proje yarışmaları açılmıştır. Kırsal bölgelere çağdaş bir görünüm kazandırmak amacıyla Cumhuriyetin ilk yıllarında 64 örnek köy yaptırılmıştır. Ancak örnek köylerin kuruluşunda izlenen tip proje yaklaşımı kırsal yerleşimde köy kültürünün gereği olan beklentileri karşılayamamıştır. Bu projelerin eksikliklerini giderilmesi ve beklentilere cevap verebilmesi açısından örnek köy tasarımları için bir proje yarışması açılmıştır. İdeal Cumhuriyet Köyü Planı da bu yarışmaya katılan bir tasarımdır (Sekil 2.1). Bu tasarımın ana teması köylüyü ve köyü inşaat bakımından iyi etüt etmeden yapılan masrafların boşa gittiği görüşünden hareketle konuya nasıl yaklaşılması gerektiğidir [73].

Şekil 2.1. İdeal Cumhuriyet Köyü Planı (İnan,1978)

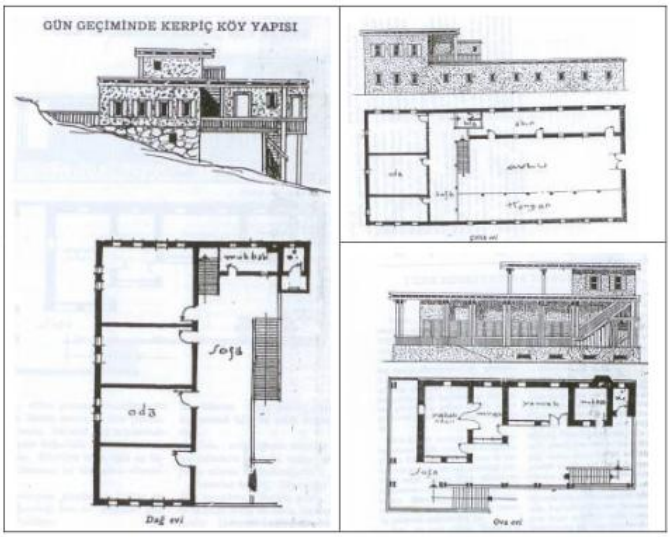
1.Köy okulu ve uygulama bahçesi	16.Sosyal kurumlar	31.Değirmenler
2.Öğretmen evi	17.Tarım ve koy el isleri müzesi	32.Fabrika
3. Halk odası	18.Gençler kulübü	33.Asri mezarlık
4.Köy konağı	19. Hamam	34.Hayvan Mezarlığı
5. Konuk odası	20.Etüv cihazı odası	35.Kireç, tas, tuğla, kiremit ocakları
6.Okuma odası	21. Köy yunak yeri	36.Yem bitkileri arazisi
7.Konferans salonu	22.Cami	37.Koruluk
8.Otel-Han	23. Revir	38.Koy hayvan gübreliği
9.Çocuk bahçesi	24.Kooperatifler	39.Modern ağıl
10.Koy parkı	25.Koy dükkânları	40.Pazar yeri ve köy zahire loncası
11.Telefon santralı	26.Spor alanı	41.Asım durağı
12.Köy gazinosu (radyolu)	27.Damızlık Tavuk, Tavsan, Arı İstasyonları	43.Selektör binası
13.Ebe ve sağlık korucusu	28.Damızlık ahırı	
14.Tarımcı bası	29.Kesimhane	
15.Hayvan sağlık korucusu	30.Mandıra	

Abdullah Ziya Kozanoğlu tarafından 1933 yılında yayınlanan “Benim Görüşümle Köy” başlıklı proje İdeal Cumhuriyet Köyü Planı’ndan sonra yapılan çalışmalardan biridir. Şekil 2.2’de köyün ortasında kare biçimli büyük bir meydan ve bunun ortasından geçerek birbirini dik keserek iki yol aksı, sokak dokusunu oluşturmakta, meydanın çevresinde küçük evler, dış çeperde de büyük çiftlikler yer almaktadır. Meydanın ortasında bir kahve ile meydana bakan okul köyün kamusal yapılarını teşkil etmekte, ayrıca çeperde ortak fidanlık bulunmaktadır. Projenin açıklama metninde ise köyde tiyatro, sineme olmasa bile gezici tiyatroların kullanabileceği bir yerin olması gerektiği vurgulanıyor. Köy kahvesi de “köylünün kütüphanesi, içtima yeri, sineması, kulübü daha doğrusu modern mabedi” olarak tanımlanmaktadır. Köyün tam merkezinde yer alan kahveye böyle önemli ve çeşitli işlevler yüklenirken, yerleşmede bir cami önerilmemesi de dikkate değerdir. Projede ilgi çekici bir diğer nokta, büyük çiftliklerdir [74].

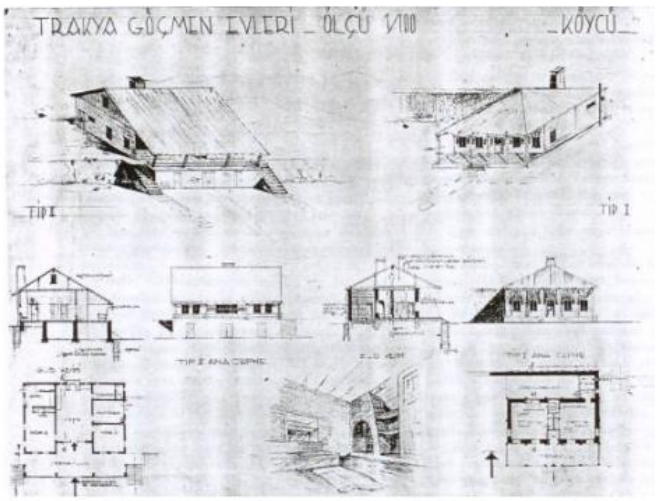

Şekil 2.2. Abdullah Ziya Kozanoğlu’nun Köy Projesi, 1933

A. Ziya Kozanoğlu, Ege ve Akdeniz'de büyük topraklı çiftçilerin olduğunu ve verimli ovalardaki büyük köylerde böyle çiftçilere zaten gereksinim olduğunu belirterek, Şekil 2.3'de verilen köyün çeperinde içinde amele evleri dizisi de içeren çiftlikler önermiştir [75, 76].

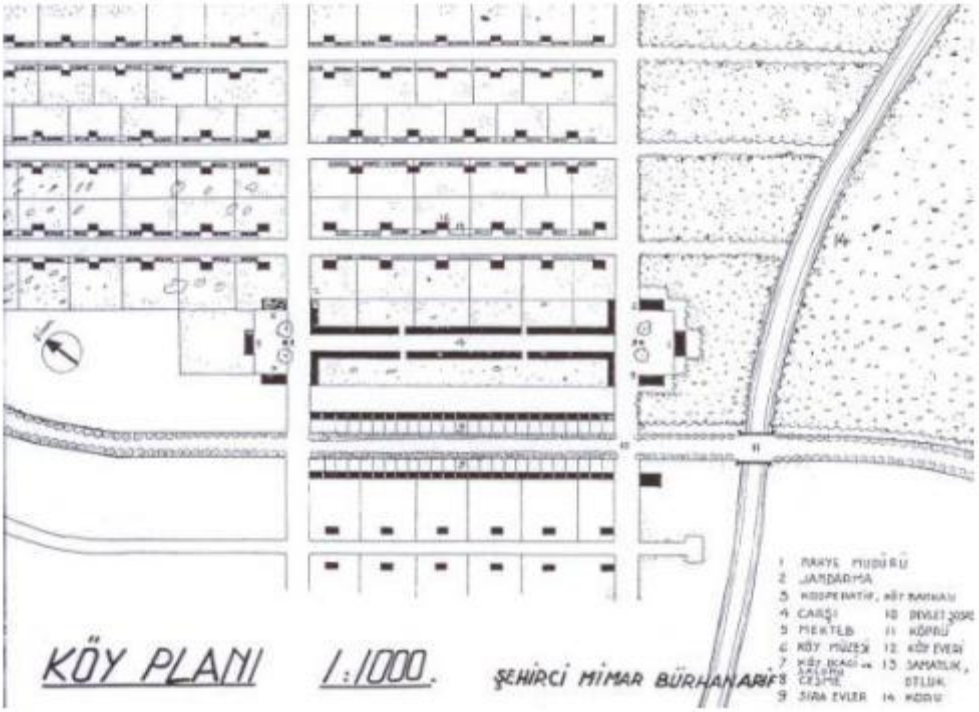

Şekil 2.3. Abdullah Ziya Kozanoğlu Tarafından Tasarlanan Köy Evi Planı,1934

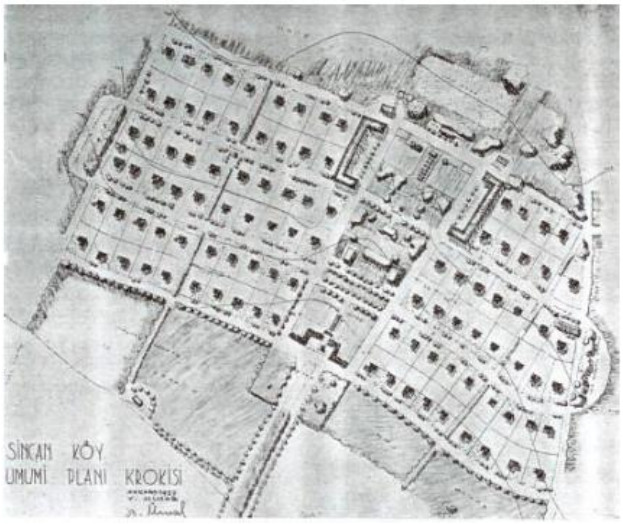
Şekil 2.4 Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun Halkevi Trakya Göçmen Evleri Proje Yarışması'nda Birinci Olan Projesi, 1935

Burhan Arif Ongun'un 1935 yılında yayınlanan projesinde ızgara planlı bir yerleşme önerilmiştir (Şekil 2.5). Yerleşmeye ulaşan yolun iki tarafında ev dizisi yapılmış, bunun doğusundaki sokağın üzerinde sokağa cephe veren büyük bir çarşı, bunun bitiminde iki uçta da birer meydan oluşturularak, bu açıklıkların çevresinde çok sayıda kamusal yapı dizilmiştir. Yerleşmede önerilen kamusal yapılar, müdüriyet, jandarma, kooperatif, köy bankası, okul, köy müzesi, köy ocağı ve salonu ile çeşmedir. Yerleşmenin gerisini sokağa cephe veren ev ve ek yapı dizileri oluşturmaktadır [77].

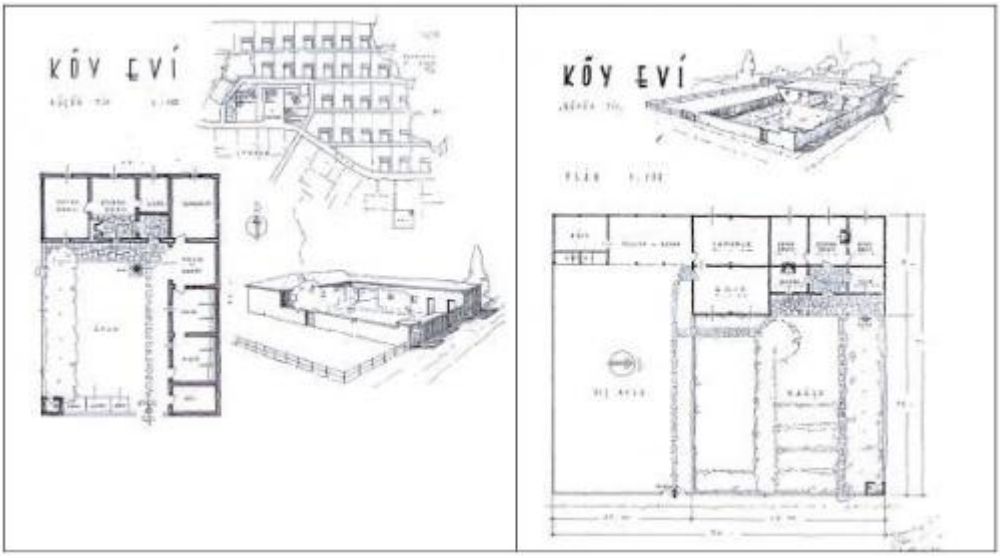
Şekil 2.5. Burhan Arif Ongun'un tasarladığı köy projesi, 1935

B. Ünsal'ın 1937'de tasarladığı, 1940'da yayınlanan Ankara Sincan Numune Köyü projesinde de ızgara planlı bir yerleşme önerilmiştir (Şekil 2.6). Romanya'dan gelen göçmenler için 100 haneli bir köy olarak tasarlanan yerleşmenin orta kesiminde kalan yapı adası dizisi kamusal işlevlere ayrılmış, bunun dışındaki adalarda yapılar bahçe içinde düzgün sıralar oluşturmuştur. Projede kamusal yapı ve alanlar kapsamlı bir biçimde ele alınmıştır. Tren yolundan köye ulaşan yol 25 m. genişliğindedir, iki kenarında ve ortasında ağaç dizisi bulunur. Bulvar niteliğindeki yol, içinde havuz bulunan bir parka açılır. Köyün ortasına kadar devam eden park, oyun sahası ile sonlanır. Bütünüyle yeşil bir aks niteliğindeki bu alanda köy odası, dispanser ve sağlık binaları, çamaşır evi ve okul yer alır. Alanın sonunda elektrik santrali, pazar, cami, köy okuma odası ve kahve bulunur. Yerleşmede hayvan yolları ayrılmış ve hayvanların kamusal yeşil akstan geçmeden, yerleşme dışındaki hayvan toplama merkezlerinde bir araya gelip meraya çıkmaları sağlanmıştır [78].

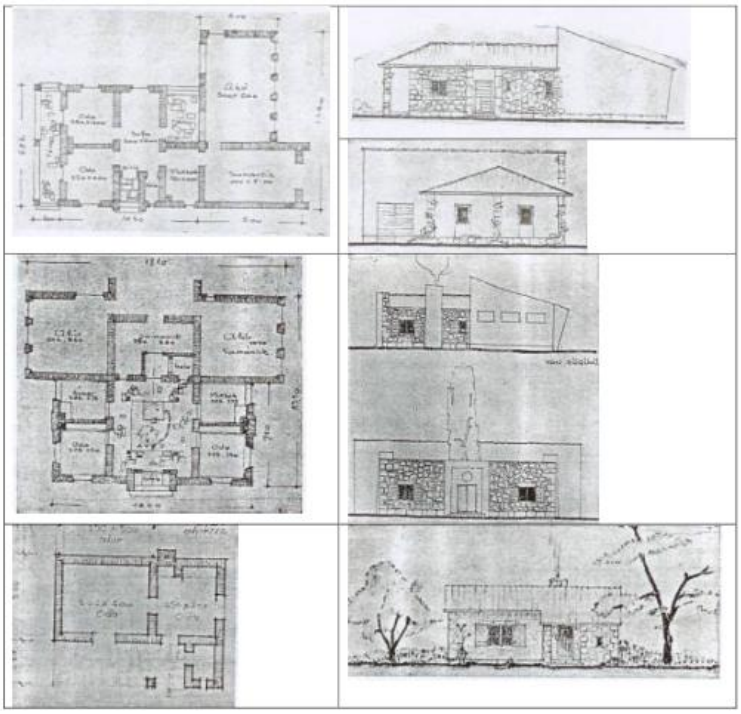

Şekil 2.6. Ankara Sincan Numune köyü projesi,1940

Abidin Mortaş'ın 1940 yılında yayınlanan projesinde de ızgara planlı yerleşme önerilmiştir (Şekil 2.7). Yerleşmenin merkezi yerinde bulunan meydanın çevresinde okul, köy odası, cami, bakkal ve kahve yer alır. Büyük parsel içinde konumlanan ev, ek yapılarıyla birlikte kendi iç avlusunu çevrelemektedir [79].

Şekil 2.7. Abidin Mortaş'ın ızgara planlı yerleşim modeli önerisi

Şekil 2.8. Behçet Ünsal tarafından tasarlanan köy evi projeleri, 1940

1934 yılında İskân yasasının kabulünden iki ay sonra Bulgaristan ve Romanya'dan gelenler ağırlıklı olarak Trakya'da iskân edilse de Anadolu'nun çeşitli yerlerinde bu göçmenler için köyler kurulmuştur. Bu köylerde ızgara planlı yerleşmelerde tip projeler kullanılmıştır. En sık kullanılan tip proje İskân Umum Müdürlüğü'nün belirlediği bir giriş mekânı, bu mekâna açılan iki oda ile yapının arkasında girişi dışarı açılan ahırdan oluşan ev tipidir (Şekil 2.8).Antalya, Ankara, Çorum, Diyarbakır, İzmir ve Yozgat'ta kurulan köylerdeki evler, mimari biçimleniş olarak bu proje ile örtüşmektedir [18].

1935 yılında göçmenler için Elazığ'da inşa edilen altı köydeki konut planları, diğer illerde kullanılan plan tipinden farklı olarak iki köyde, geleneksel mimari ile örtüşen kareye benzeyen dikdörtgen planlı, girişinde bir sundurma olan düz damlı evler biçiminde inşa edilmiştir (Şekil 2.9 ve Şekil 2.10) [80].

Şekil 2.9. Elazığ'da Kurulan Hüvenk Göçmen Köyü,1935

Şekil 2.10. Elazığ'da kurulan Bizmişen Göçmen Köyü (Hall,1973)

Diğer dört köyde ise iki katlı yüksek beşik çatılı, girişi sokağa açılan evler yapılmıştır. Ancak bu evler İttihat ve Terakki Dönemi'nde geliştirilmiş olan muhacir köy evi projelerine oldukça benzemektedir (Şekil 2.11).

Şekil 2.11. Elazığ'da Kurulan Habusu Göçmen Köyü (Hall,1973)

2.2.2. Kırsal Alan Planlaması ve Kırsal Kalkınma Planları

Cumhuriyet döneminde Kurtuluş Savaşı sonrası kırsal yerleşmelerde hem mübadil halk hem de yerli halk için acil konut ihtiyacının ortaya çıkmasıyla, kırsal yerleşmelerde konuta yönelik ilk planlama ve uygulama çalışmalarına başlanmıştır. Kırsal yerleşimlerde öncelikli konut ihtiyacından sonra, savaş sonrası kırsal yerleşmelerin kalkınmasıyla ilgili çalışmalara başlanmıştır.

1938 yılında Tarım Bakanlığı tarafından düzenlenen Birinci Köy ve Ziraat Kongresi'nin talimatnamesinde kongrenin hedefi, "memleketimizde radikal bir köy ve ziraat kalkınma savaşını programlaştırmak" olarak verilmektedir. Kongrede tarımla ilgili teknik konuların yanında köylerin bazı sosyal ve ekonomik sorunlarına da dikkat çekilmiş, köyün toplumsal yapısı ve ekonomik gereksinmeleri dikkate alınarak "köy kalkınması hakkında bir rapor" hazırlanmıştır [81].

1963-1967 yılları için hazırlanan I. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile birlikte Türkiye'de planlı kalkınma hareketi dönemi başlamış, sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmanın planlı ve etkili bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amaçlanmıştır. Planlı

dönemle birlikte, kırsal kalkınmanın hızlandırılması amacıyla kırsal alanda altyapı ve kamu hizmetlerinin sunumu için çeşitli stratejiler geliştirilerek uygulamaya konmuştur. Kırsal yerleşim yerlerinin dağınık ve küçük birimler olmasından dolayı kırsal kalkınmanın olumsuz yönde etkileneceği belirtilmiş ve kırsal kalkınmanın bir yerleşme politikası kapsamında düşünülerek, kırsal kalkınma politikası belirlemek için kırsal yerleşim birimlerinin var olan durumları ile ilgili başlatılan araştırmalara hızlandırılmasını amaç olarak belirlenmiştir. Ayrıca; I. Beş Yıllık Kalkınma Planı içerisinde pilot olarak "Ö*rnek Köy*" uygulamaları hayata geçirilmiştir [82].

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, "köy ve köylü sorunları" başlığıyla toplum kalkınması, alanı oldukça daraltılarak "Küçük toplum birimlerinde girişimcilik gücünün geliştirilmesi" kapsamında düzenleme yapılmıştır. Planda, kırsal kesimde yaşayanların kalkınması ve artan gelirden pay almaları için tarımda çalışan nüfusun tarım dışı sektörlere aktarılması amaçlanmıştır. Toprak ve Tarım Reformu Ön Tedbirler Kanunu bu plan döneminde kabul edilmiştir. Ayrıca, *Toplum Kalkınması Enstitüsü* kurulması ve toprağın toplulaştırılması planlanmış olsa da bunlar daha sonraki süreçlerde gerçekleştirilememiştir [83].

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında, ikinci planda da yer alan "Köy ve Köy Sorunları" bölümüne yer verilmiş, kırsal yerleşme düzenindeki dağınıklığın "*merkez köyler*" yaklaşımı ile çözülmesi politika olarak öngörülmüştür [84].

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında, etkin gelişme ve hizmet merkezleri olarak tanımlanan "*köykent*" modeli ile "*merkez köy"* yaklaşımları farklı bir açıdan değerlendirilmiştir [85].

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında, kırsal bölgelerde, bütünleşik kırsal kalkınma projeleri uygulanması, başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri olmak üzere Kalkınmada Öncelikli Yörelerin kalkındırılması amaçlanmıştır [86].

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planında, kırsal sanayiye ilk kez verildiği görülmektedir. Kamu kaynaklarının tahsisinde Kalkınmada Öncelikli Yöreler yararına bir uygulama yapılması; bu yörelere imalat sanayi, madencilik ve bunlara dayalı sanayilerin kurulmasında devletçe öncülük yapılmasıdır [87].

Kalkınmada Öncelikli Yöreler için bölge ve alt bölge bazında planlar hazırlanması; Kırsal Alan Planlama yaklaşımı çerçevesinde hizmetlerin ve tarıma dayalı sanayi yatırımlarının merkez köy ve kasabalara yönlendirilmesi; kırsal alanda, tarım dışı ekonomik etkinliklerin desteklenmesi; kırsal alana götürülen eğitim ve sağlık hizmetleri ve ünitelerinin yaygınlaştırılması; köye hizmet götüren kamu kuruluşları arasında eşgüdümün geliştirilerek birbirleriyle uyumlu hizmet vermelerini sağlayacak bütünleşik projelerin uygulanması amaçlanmıştır.

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı kırsal kalkınmada mekânsal planlamanın önemini ve gerekliliği de belirtilerek; yerleşmenin çok ve dağınık olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri öncelikli olmak üzere, kırsal alan yerleşim düzeninin planlanmasında kırsal alan yerleşim gruplarına bir üst kademe hizmet sunacak köy grup merkezlerinin (Merkez Köyler) desteklenmesi politika ve amaçları belirlenmiştir [88].

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ilk kez “kırsal kalkınma” aynı başlık altında yer almış, Türkiye’de uygulanmakta olan ya da etüt aşamasında olan Kırsal Kalkınma Projelerine değinilmiştir. Yine Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Kırsal Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporuna göre; kırsal sanayi ile amaçlanan, hızlı nüfus artısı ve tarımda yapısal dönüşümlerden kaynaklanan geçim darboğazlarına köklü bir çözüm olarak, kırsal emeğe yerinde iş edindirme olanağı sağlanmasından söz edilmektedir. Ayrıca "Sürdürülebilirlik” ilkesi kırsal kalkınma ya dahil olarak “kırsal alanın sürdürülebilirliği” temel amaç olarak belirtilmiştir. Planda ayrıca, kırsal yerleşme ve kırsal mekânın düzenlenmesi konusunda yerleşimleri elverişsiz köyleri kendi hudutları içinde uygun bir yere taşımak ve parçalanmış köyleri birleştirmek amacıyla imar planlı altyapısı hazırlanmış cazibe merkezlerinin oluşturulmasını öngörmüştür. AB Bölgesel politikalarına uyum sağlanması ve bölge planlamasına ağırlık verilmesi planın bölgesel gelişme amaç ve politikalarını oluşturmuştur [89].

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında kırsal kesimde kalkınmanın sağlanması başlığı altında, 2006 yılında yürürlüğe giren Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi doğrultusunda, Kırsal Kalkınma Planı hazırlanarak uygulamaya konulması, toprak ve su kaynaklarının etkin ve sürdürülebilir kullanımı için üreticilere yönelik izlenceler uygulamaya konulması, kırsal alanda, e-ticaret de kullanılarak, tarım, orman

ve gıda ürünlerinin tanıtım ve pazarlanması, turizm ve rekreasyon, el sanatları, tarıma dayalı sanayi ve diğer alternatif üretim etkinliklerinin geliştirilmesi, kırsal alanda tarım ve tarım dışı ekonomik etkinliklere yönelik insan kaynakları geliştirilmesi, Kırsal kesimde merkezi yerleşim birimleri öncelikli olmak üzere, temel altyapı gereksinimlerinin karşılanması, kırsal yerleşim planlamasının ilke ve kriterleri, kırsal alanın özelliklerine ve kırsal toplumun gereksinimlerine göre belirlenecek, plan yapımında gelişmekte olan merkezi yerleşim birimlerine, turizm bölgelerine öncelik verilmesi ve AB kırsal kalkınma politikalarına uyum için gerekli kurumsal çerçeve oluşturulması amaçlanmıştır [90].

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi belgesine göre; kırsal kalkınma; kırsal alanda, sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını esas alarak, bir taraftan kırsal kesimin gelir düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi yoluyla gelişmişlik farklarının azaltılması amacına yönelen, diğer taraftan çevresel ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini gözeten, yerelde farklılaşan sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri, gereksinimleri ve dinamikleri dikkate alarak çok sektörlü yaklaşımla planlanan etkinlikler bütünü olarak kabul edilmiştir [39].

2.2.2.1. Kırsal Kalkınmada Kırsal Yerleşme Düzenine Yönelik Yaklaşımlar

Kalkınmanın kırsal alanda başlaması gerektiği düşüncesinin Türkiye'de uygulanan kalkınma plan ve programlarında etkili olmaya başlamasıyla farklı bölgelerdeki kırsal yerleşimler için çeşitli plan ve politikalar geliştirilmiştir. Bunların bir kısmı pilot bölge uygulamalarıyla gerçekleştirilebilmiş, bazıları ise birkaç kez gündeme gelmesine rağmen uygulamada başarı sağlanamamıştır.

Kırsal yerleşmeler için hazırlanan planların uygulamada devamlılığının sağlanamamasına ilişkin kırsal yerleşme düzeninde kırsal kalkınma açısından engel teşkil sorunları Geray (2000); şu şekilde sıralamaktadır;

- En uygun ölçek büyüklüğüne varılmadığı için kimi kamusal hizmetler, kırsal altyapı, küçük yerleşmelerde daha pahalıya mal olmaktadır.

- Dağınık ve küçük yerleşmeler, yönetimin köy topluluğuyla iletişimini zayıflatmaktadır.

- Birden çok yerleşmeden oluşan köy muhtarlıklarında halkın katılımı da sınırlı olmaktadır.

- Küçük ve dağınık yerleşmelerde yasayan köylüler, ova ve toplu köylere göre yeniliklere karsı daha bağnaz davranmaktadır.

- Elverişsiz yerlerde kurulan yerleşmeler, yoğun tarıma, çağcıl uygulayımlara geçişte daha geç kalmaktadır [91].

Kırsal yerleşmelerde ilk olarak kırsal kalkınma ve kırsal yerleşimin sorunlarını çözmeye yönelik yaklaşımlar "köylerin birleştirilmesi yaklaşımı, köyleri birleştirme dışındaki çözümler ve orman köylerinin özel durumlarına yönelik olarak köylerin orman dışına çıkarılması yaklaşımıdır. Köyleri birleştirmenin gerçekçi olmadığı ortaya çıktığında bunun dışında Merkezköy yaklaşımı, Köy-kent modeli, Tarımkent modeli, Köye Dönüş Projesi" gibi farklı yaklaşımlar ileri sürülmüştür. Bu yaklaşımların ortak özelliği, köyleri birleştirme yolu dışında, kırsal alana yönelik kamusal hizmet ve altyapıların belirli merkezlerde yoğunlaştırılmasını amaçlamasıdır

Merkezköy yaklaşımı; daha çok hizmet ve altyapının maliyetini düşürme, bunlardan daha çok insanın yararlanması amacı ağır basan bir tür yönetimsel yaklaşımdır. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı içinde 1970 ve 1972 yılı arasında yer almıştır. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında da bir politika aracı olarak gösterilmiştir. Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planda, merkez köylerle kamu kurumlarının kırsal alana götürmekle yükümlü oldukları hizmetlerin merkezi bir yerleşme aracılığıyla sunulması amaçlanmıştır. Merkez Köy yaklaşımında, temel ilke olarak hizmet boyutuna ağırlık verilmiştir. Ancak kır-kent arasındaki dengesizlik yalnızca hizmet alanlarındaki eksikliklerden kaynaklanmamakta olduğundan, yaklaşımda köylerin ekonomik olarak da kalkındırılması boyutu eksik kalmıştır [92].

Cumhuriyet Halk Partisi'nin ve Demokratik Sol Parti'nin "Köykent" yaklaşımı ile Milliyetçi Hareket Partisi'nin "Tarımkent" yaklaşımı, Merkezköy yaklaşımından

farklı yaklaşımlar olmuşlardır. Köykent ve Tarımkent yaklaşımları, merkez köyün yönetimsel amaçlarına ek olarak ekonomik önlemleri, yerel örgütlenmeleri de öngören yaklaşımlardır. Köykent toprak düzeltmesini öngörmüş ve ekonomik örgüt olarak kooperatifi tercih etmiştir. Tarımkent'te ise köylülerin çiftçi birlikleri yoluyla örgütlenmesini öngörmesi gibi farklılıklar bulunmaktadır.

Köykent Modeli; 1969 ve 1973 seçim bildirgelerinde, partilerin ve hükümetlerin izlencelerinde yer alan köy-kent; "yalnız kamu hizmetlerini kırsal alanlara daha düşük maliyetle daha yeterli ölçüde ve daha çabuk götürmenin bir aracı olarak değil, köylüden başlayacak kalkınmanın temeli" olarak tanımlanmıştır. Bu temel üzerine kurulacak yapı, her yönüyle değişik bir yapı olacaktır. Köy-kent modelindeki yerleşim birimleri anlamda, amaçta ve tanımlamada Merkezköy yaklaşımından ayrılmaktadır. Köykent terimi, köyden kente, köylülükten kentliliğe, tarım toplumundan sanayi toplumuna düzenli ve sağlıklı biçimde geçişi tanımlamaktadır. Yerinden yönetimde köykentlerin, köykentler yönetiminde de kooperatiflerin büyük ağırlığı olması planlanmıştır [93].

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planında Köykentler, "yeni yerleşim merkezleri olmaktan çok, etkin gelişme ve hizmet merkezleri" olarak tanımlanmakta, toprak düzeltimi, kooperatifleşme ve kırsal sanayileşmeyle bağlantı kurmakta, "gerekli altyapıları ve kamu hizmetlerinin köylülere bulundukları yerlerde yeterli düzeyde ulaşması" olarak öngörmektedir. Bu çerçevede Köykent yaklaşımının ilkeleri şöyle özetlenebilir;

- Çevre köylere göre çeşitli etkenler göz önüne alınarak gelişimi ve ulaşımı kolay bir köy, köykent olarak seçilecektir.
- Köylere tek tek götürülebilecek hizmetlerden çevre köylere de yetebilecek oranda olmak üzere çok daha fazlası ile köykentler donatılacaktır. Bu hizmetler hem altyapı, sağlık, eğitim gibi temel kamu hizmetlerini, hem de köyde sürdürülen etkinlikleri zenginleştirici, üretim ve yatırım olanaklarını artırıcı hizmetleri kapsayacaktır.
- Sağlıklı, yaygın, dengeli kentleşme ve endüstrileşmeyi amaçlayan köykent, tarım ve endüstri arasında bir köprü görevini yapacaktır.

- Dağınık güçleri birleştirip yatırıma ve üretime dönüştürmenin aracı olarak, kooperatifler kullanılacaktır.
- Çevre köylerde yasayan köylüler dilerlerse kendi köylerinde oturmaya ve çalışmaya devam edecekler, ancak ulaşım olanaklarından yararlanarak her türlü kamu hizmetini köy kentlerden sağlayabileceklerdir [93].

1990'larda ve bugün itibariyle Köykent modeli yukarıdakilerden çok uzak olmayan, bir çevrede, yeni arazi ve mülkiyet yapısı düzenlemeleriyle ve kooperatifleşmeyle zorunlu bir bağlantısı kurulmayan kavramsal konu olmuştur. Buna göre; belirli bir mekânsal bütünlük içinde yer alan bir köy grubunda, yeni yerleşim merkezleri kurmaya yönelmeden her yerleşim biriminde farklı bir kamu hizmetinin ağırlıklı olarak yer alması gerektiği planlanmıştır. Böylece kamu hizmetlerinden yararlanma sürecinde köyler kapalı birimler olmaktan çıkarılarak aralarındaki ve üst kademe yerleşim birimleriyle ekonomik/sosyal ilişkilerin yoğunlaştığı bir kırsal kalkınma modeli olarak tanımlanabilmektedir. Köykent modelinin köyler arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine bağlı olarak, üretimde farklılaşmayı ve kırsal ekonominin geliştirilmesini de içeren niteliksel bir dönüşümün hazırlayıcısı olması da ön görülmüştür [94].

Köykent modelini, özgün kılan bir unsur da modelin tabana dayalı olmasıdır. O döneme kadar yukardan aşağı olan kalkınma yöntemi, bu sefer tabandan başlayıp yukarıya doğru gelişmiş ve mekânsal planlamayı yaşama geçirmiştir. Köykentlerin üstlendikleri ekonomik, toplumsal, yönetimsel ve yerleşme yapısının düzeltilmesi ile ilgili işlevlerin, siyasi istikrarsızlıklar nedeni ile uygulanması mümkün olmamıştır [95].

2000-2003 yılları arasında köykent projesi Ordu İli'nin Mesudiye ilçesinde tekrar uygulanmıştır. Mesudiye sahip olduğu örgütlü ve dayanışmacı toplumsal yapısıyla ve sivil-demokratik kalkınma arayışlarıyla bu konuda çalışanların çok daha önceden dikkatini çekmiş bir ilçedir. Ancak, ilçenin ülke çapında tanınması ve gündeme gelmesi Köykent projesi aracılığıyla olmuştur. Bu projenin uygulama alanı olarak seçilmesinde ise, az gelişmiş bir Anadolu kasabası olmaktan daha çok, yukarıda belirtilen özellikleri etkin rol oynamıştır. Projede öngörülen çalışmaların büyük bölümü 2003 yılında tamamlanmıştır [96].

Tarım-kent; 1973 yılında "Tarım-kentleri" projesinden söz edilmektedir. Projeye göre; her bölgenin özelliklerine göre 8 ya da 10 köy bir ünite olarak kabul edilecek ve bunların merkezindeki köy tarım kenti haline getirilecektir. İlk olarak çevre köyler tarım-kentine yaz kış işleyen yollarla bağlanacak, tarım-kentinin de en yakın büyük kentle düzgün yol bağlantısı kurulacaktır. Bu 4000 dolayındaki tarım kentlerine bütün devlet olanakları götürülebilecek, buralar hareketli bir kültürel ve ekonomik yaşama kavuşturulacak, çevre köylerin de en iyi ve kolay biçimde bu hizmetlerden yararlanması sağlanacaktır. Tarım-kentlerinde tarım araçlarıyla ilgili atölyeler açılacak ve tarıma dayalı orta sanayi kurularak geliştirilecektir [93].

Projenin ikinci boyutunu oluşturan "Köy Sosyal Yerleşme Birlikleri"nin amacı ise, Merkezköy'dekilerle aynıdır. Tarım-kent projesi, köy kalkınmasını, tarım dışı kesimlerdeki değişme ve gelişmelerden soyutlayarak, salt köy ya da kırsal alandaki ilişkileri ve buralara yönelik kamu hizmetlerinin düzenlenmesiyle sağlanabileceğini öngörmektedir. Ancak tarım kentleri düşüncesi bugüne kadar gerçekleşememiştir.

Köye Dönüş Projesi; 1990'lı yılların ilk yarısında başlayan ve özellikle ülkenin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerini etkileyen terör olayları kapsamında, terörle mücadelenin insandan arındırılmış koşullarda yürütülmesi tercihinin bir sonucu olarak, bu bölgelerdeki birçok köy ve mezra boşaltılmıştır. Birçok yönüyle çok önemli toplumsal sorunlara yol açan bu uygulama, aynı zamanda bölge ekonomisi üzerinde de son derecede olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Köye Dönüş Projesi GAP İdaresi Başkanlığı tarafından 1999 yılından itibaren uygulamaya başlanmıştır. İlk basta Diyarbakır ve Şırnak illerinde Valilikler tarafından köye dönüşe uygun görülen Köylerde Kırsal Kalkınma Eylem planları hazırlanmış ve köylerin sosyo-ekonomik kalkınmalarını hızlandıracak projeler valiliklerle işbirliği yapılarak sürdürülmüştür. Söz konusu çalışmalar 2000 yılından itibaren GAP alanının diğer illerini (Mardin, Batman, Siirt) de kapsayacak biçimde genişletilerek yaygınlaştırılmıştır. "Köye Dönüş ve Rehabilitasyon İçin Alt-Bölge Gelişme Planı Hazırlama" projesi 2002 yılında tamamlanmıştır [94].

Cumhuriyetin ilanından sonra köylere ve kırsal yerleşmelere yönelik kırsal alanın gelişmesini hedef alan planlı dönem çalışmaları, devlet teşkilatındaki

değişiklikler ve siyasi partilerin ortaya koydukları kırsal kalkınma planlamaları kronolojik olarak şöyle sıralanmaktadır;

1923: İzmir İktisat Kongresi;

1924: Bölgelere göre farklılaşan mimari niteliğe sahip köy ve yerleşme kurma birimi uygulamaları yapılmıştır.

18 Mart 1924: 442 Sayılı Köy Kanunu;

24 Nisan 1924: Anayasa ile İl/İlçe/Bucak/Nahiye/Köy birbirinden ayrılmıştır.

4 Haziran 1924: Muhacir iskânı için yıl içinde her biri yüz haneli on altı köyün inşa edilmesine karar verişmiştir.

1928: Örnek Köy uygulamaları başlamıştır.

1934: İskân Kanunu; ", az topraklı ya da topraksız köylüleri toprak sahibi yapmayı öngörüyordu.

1937: "*Cumhuriyet Köyü"* planları hazırlandı.

l938: *Birinci Köy ve Ziraat Kongresi*"

1945: "*Çiftçiyi Topraklandırma Yasası*"

1960: Anayasa ile Türkiye bir planlama dönemine girmiştir. Kalkınma Plan ve Programlarına ihtiyaç duyulmuştur.

1962: *Devlet Planlama Teşkilatı* kurulmuştur.

1963-1967: *I. Beş Yıllık Kalkınma Planı* hazırlanmıştır.

1963–1965: Pilot olarak "Ö*rnek Köy*" uygulamaları hayata geçirilmiştir.

1965–1970: "*Çok Yönlü Kırsal Alan Planlaması*" uygulamaya konulmuştur.

1968: Kalkınmada Öncelikli Yöreler Projesi

1970: "*Köy-Kent Projesi*"

1968-1971: "*II. Beş Yıllık Kalkınma Planı"* ve "Merkez Köy" yaklaşımı

1972: Türkiye'nin ilk Kırsal Kalkınma Projesi olan "Çorum-Çankırı Kırsal Kalkınma Projesi'nin hazırlıkları 1972 yılında FAO/Dünya Bankası programlarının yardımlarıyla başlamıştır.

1972: Stockholm Konferansı ile dünya "İnsani Çevre Bildirgesi"ni kabul etmiştir.

1973–1977 : "*III. Beş Yıllık Kalkınma Planı* ve Merkez Köy yaklaşımı benimsenmiştir. Çevre konusu ayrı bir başlık altında değerlendirilmiştir.

1978: "*Başbakanlık Çevre Örgütü*" kurulmuştur.

1977-1979: Hükümet programında benimsenen "*köy-kent*" modeli merkez köy çalışmalarının yerini almıştır. Uygulama için iki pilot yöre seçilmekle birlikte, köy-kent uygulaması 1979 yılında sona ermiştir.

1980: Birleşmiş Milletler Çevre Koruma Stratejisi kapsamında ilk kez "Sürdürülebilir Gelişme" kavramı kullanılarak ekonomi-çevre ilişkisi ve insan-çevre ilişkisi üzerinde durulmuştur.

1979-1983: *IV. Beş Yıllık Kalkınma Programı*'nda Köy-Kent Projesi şöyle açıklanmaktadır. Kırsal yerleşmelerin çok sayıda birimden oluşan dağınık dokusu, kırsal alanlara götürülen hizmetler arasında eşgüdümü güçleştirmekte, yaşam koşullarını iyileştirmede kullanılacak olanakları sınırlayarak yatırımların etkinliğini azaltmaktadır. Uluslararası, bölgesel, yasal düzenlemeler için adımlar atılmaya başlanmıştır. Program, çevre konusunda önleyici politikaların esas alınmasını kabul ederek, temel yaklaşım olarak sanayileşme, tarımda modernleşme ve şehirleşme sürecinde çevrenin de dikkate alınmasını öngörmüştür. (31)

1982: Türkiye'de Sürdürülebilir kalkınmanın çıkış noktası olan çevre ile ilgili en önemli ilk düzenleme 1982 Anayasası'nda yer almıştır. 82 Anayasası'nda çevre hakkı ve

çevrenin korunması ile doğrudan ilgili hükümler, sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması başlığı altında düzenlenmiştir.

1983: Çevre ile ilgili ilk kapsamlı düzenleme olan 09.08.1983 gün ve 2872 sayılı Çevre Yasası'nda "Sürdürülebilir Kalkınma" kavramına üstü örtülü bir şekilde yer verilmiştir. Yasanın 1. Maddesinde, "doğal kaynakların en uygun şekilde kullanılması ve korunması; su, toprak ve hava kirlenmesinin önlenmesi; ülkenin bitki ve hayvan ile doğal ve tarihsel zenginliklerin korunarak bugünkü ve gelecek kuşakların sağlık, uygarlık ve yaşam düzeyinin geliştirilmesi için yapılacak düzenlemeleri ve alınacak önlemleri, ekonomik ve sosyal kalkınma hedefleri ile uyumlu olarak düzenleneceği" ifadesi yer almaktadır. Bu; "Sürdürülebilir Kalkınma" kavramının temelinde yatan anlamı ifade etmektedir.

1985-1989: *V. Beş Yıllık Kalkınma Planı,* mevcut kirlilikler üzerinde durulmuş ve kaynaklardan gelecek kuşakların yararlanabilmesi için politikalar oluşturulması öngörülmüştür. Bu öngörü 1987 Brundtland Raporu ile de örtüşmektedir.

1983-1990: Merkez köylerde özellikle eğitim, sağlık, sosyal tesisler, ulaşım ve altyapı hizmetlerinde iyileştirme ve kırsal sanayi tesislerinin yaygınlaşmasında önemli gelişmeler görülmüştür.

1990-1994: *VI. Beş Yıllık Kalkınma Programı* ve "*Çevre Bakanlığı*'nın kurulması.

1991: Çevre Müsteşarlığı Çevre Bakanlığına dönüşmüştür.

1992: OECD Çevre Komisyonu tarafından çevre ve kalkınma arasında ikileminde kalan Türkiye'ye tavsiyeler içeren Türkiye'de Çevre Politikaları OECD Raporu hazırlanmıştır.

1995: 1992 yılında gerçekleştirilen Rio Zirvesinde kabul edilen "Gündem 21" zirveye katılan ülkelerin bir ulusal çevre programı hazırlamalarını öngörmüştür. Bu nedenle DPT koordinatörlüğünde, Çevre Bakanlığının teknik desteği ve Dünya Bankası'nın mali desteğiyle Ülkemiz için bir Ulusal Çevre Eylem Planı (UÇEP) hazırlanması süreci başlamıştır. Devlet kuruluşlarının, endüstriyel kesimin, özel sektörün, akademik

kurumların, sivil toplum kuruluşlarının ve yurttaşların önemli katkılarıyla katılımcı bir süreçte geliştirilen UÇEP'in hazırlanması 1998 yılında tamamlanmıştır.

1996-2000: *VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı* ekonomik ve toplumsal politikalarla çevre politikalarını uyumlaştırarak uluslararası anlaşmalarla bağlılığı, toplumsal uzlaşma ve kitlesel katılımları desteklemeyi ilke edinmekte ve değerlerin rehabilitasyonu ile toplumsal, kurumsal ve hukuksal yapılarda reformunu öngörmektedir.

1995-1998: Ulusal Çevre stratejisi ve Eylem Planı oluşturulmuştur.

1997: Yerel Gündem 21 kabul edildi.

2001-2005: *VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı*, ekonomik ve temiz enerji teknolojileri benimsenmiş, ***Sürdürülebilirlik*** kavramı dâhil edilerek Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma kavramı gündeme gelmeye başlamıştır.

2006: DPT bünyesinde "Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu" kurulmuştur.

2007-2013: IX. Beş Yıllık Kalkınma Planı, sürdürülebilir kalkınma kavramına bütünleşik bir bakış açısı getirmektedir.

İncelenen tüm bu çalışmalarda öncelikli hedef kırsal kalkınma olarak görülmektedir. Ancak kırsal kalkınmada dikkate alınması gereken en önemli nokta olan ve hayatın devam ettiği alanlardan biri olan konuta ilişkin uygulamalar yetersiz kalmıştır. Konutların da kırsal kalkınmanın bir parçası olarak ele alınması kırsal kalkınmanın sürdürülebilir olmasına olanak tanıyabilir. Her konutun ve yerleşmenin kendine has karakteristiği olduğunu ve biçimlenişlerinde çeşitli faktörlerin etkili olduğunu düşünen araştırmacıların yaptığı çalışmalar Bölüm 2.3.'de açıklanmaktadır.

2.3. Kırsal Konut ve Yerleşmeye İlişkin Sürdürülebilirlik Değerlendirme Kriterlerin Belirlenmesi

2.3.1. Kırsal Konutların Belirleyici Özellikleri ve Sürdürülebilirlik Yaklaşımı

İnsanlar yaşadıkları çevrelerde kendilerini etkileyebilecek her unsuru olumlu halde getirmek için çeşitli düzenlemelere ihtiyaç duyabilir. Monero (1955); "Sosyometrinin Temelleri" isimli kitabında kendi seçtikleri ortamlarda, kendi seçtikleri insanlarla aynı ortamı paylaşan insanların daha mutlu ve daha verimli olduklarını, daha az tartışma yaşadıkları sonucuna varmıştır [98].

21. yüzyıla ait gibi görünen "sürdürülebilirlik" kavramı aslında Vitrivius'tan bu yana uygulanmakta ve geleneksel yapılarda kolaylıkla fark edilebilmektedir. Manioğlu (2007); geleneksel yerleşme ve konutlarda esas amacın "doğaya uyum sağlamak" olduğunu vurgulamaktadır. Bu amaç zaten doğal bir ortamda süre gelen kırsal konutlar için olağan bir durumdur. Bugünün "sürdürülebilirlik" anlayışında hem doğaya uyum sağlamak hem de zarar vermeden ve kirletmeden yaşadığımız konutları ve kırsal yerleşmeleri, gelişmiş teknoloji ve malzemeyle konfor şartlarına uygun olacak biçimde kullanıma kazandırmak hem kırsal yerleşme ve konut kültürünün hem de kırsal kalkınmanın sürdürülebilirliğinin sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır [99].

Kırsal konut; kırsal alanda yaşayan bireyin kendi barınma ve kırsal hayatın günlük ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliklere sahip, doğal çevrede var olan malzemelerle iklim ve topografyayı dikkate alarak çoğunlukla kendileri tarafından veya yerel bir usta yardımıyla yapılan konuttur. Kırsal yerleşme ve konutların sürdürülebilirliğinin sağlanması için sürdürülebilirliğe de önemli etkisi olan kırsal konutların üretim ve kullanım aşamasındaki çeşitli etkenleri bilmek gerekmektedir.

Yerleşik hayata geçildiğinden bu yana yüzyıllar boyunca insanlar kendilerine barınaklar yapmıştır. Bir bölgedeki yerleşimin tarihi gelişimine bakıldığında aynı bölgede ve aynı arazi üzerinde ancak farklı zaman dilimlerinde yapılan konutlar birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıklara doğrudan veya dolaylı yoldan neden olan etkenleri belirlemek o bölgenin gelecekteki yerleşme ve konut biçimlenişine yön verebilmeyi, olumsuz etkenlerin giderebilmesi ve sürdürülebilmesi bakımından

önem taşımaktadır. Konut yapımına, konutun zaman içerisindeki değişim ve dönüşümüne, bu süreçlerde konut ile kullanıcısı arasındaki etkileşimi ve kırsal konutun devamlılığına ilişkin etkenleri pek çok araştırmacı tarafından çeşitli başlıklarla ele alınmıştır.

Eser (1955), dünyanın neresinde olursa olsun evlerin yapımına tesir eden bazı faktörler olduğunu ve bunların;

1. Coğrafi durum,

2. Malzeme,

3. Din,

4. Gelenek,

5. Muhit,

6. Kültür ve sosyal hayat şeklinde gruplanabileceğini belirtmiştir [100].

Çakıroğlu (1952) çalışmasında, konutlara tesir eden dış kuvvetleri, cemiyet, coğrafi vaziyet, iklim, malzeme ve konstrüksiyon olarak ayırmaktadır. Konut araştırmalarında ilklerden sayılabilecek "House Form and Culture" isimli kitabında Rapaport (1969), biçimlerin oluşumunda asıl belirleyicinin "kültür" olduğu vurgulamış ve etkenleri;

- İklim ve ihtiyaçlar,
- Malzeme, konstrüksiyon ve teknoloji,
- Arazi,
- Savunma,
- Ekonomi,
- Din ve
- Sosyo- kültürel etkenler olarak incelemiştir [101].

Divanlıoğlu (1980), mimarlıkta biçimlerin oluşma etkenlerini;

- Coğrafi, jeolojik, topografik ve iklimsel etkenler,
- Sosyal ve ekonomik, politik ve askeri koşullar,
- Teknik koşullar,
- Din, felsefe ve töre, bilim ve sanat olarak sınıflandırmıştır [102].

Akı (1988)'e göre biçimleniş etkenleri;

- Doğal çevre etkenleri (iklim, topografya, arazi),
- Sosyal çevre etkenleri (kültür, din, vs.) ve
- Yapay çevre etkenleri olarak üç alt başlıkta toplanmaktadır [103].

Özgüner (1970), "Köyde Mimari-Doğu Karadeniz" isimli çalışmasında konutların planlamasına etki eden faktörleri önem derecelerine göre sıralarken, örf, adet, yaşama kültürü gibi ölçülemeyen faktörler esas faktörler olup, iklim, topografya, manzara, güneş ve malzeme gibi fiziksel faktörlerin ise ikinci derece önem arz ettiğini vurgulamaktadır [104].

Yürekli (1977), insan ve kültür arasında etkileşimlerin var oldukları çevre içinde gerçekleştiğini, çevrenin mekân olarak kabul edilirse, mekânın doğal ve kültürel sistemlerin birleşiminden meydana geldiğini belirtmektedir. Doğal çevre sistemi, arazi formu ve arazi örtüsü ile belirlenir. Kültürel çevre sistemi ise; insanın doğayı kullanış ilişkilerinden meydana gelen fiziksel etkenlerin oluşumudur [41].

Erpi (1991); Türk, Rum ve Levanten konut mimarilerinin karşılaştırmasını yapan çalışmasında bölgesel bir sınıflama yapmasa da yerel mimarilerin oluşumundaki nedenleri üçe ayırır;

1. Yöredeki mevcut yapı malzemesi ve yapım teknolojisi,
2. İklim koşulları,
3. Toplumun sosyal yapısı ve kültürü'dür [105].

Günay (1988) yılında "Safranbolu Evleri" üzerine yaptığı çalışmasında, biçimlenişe etki eden faktörleri;

- Coğrafi etkenler: engebeler, iklim, afetler, yapı malzemesi,
- Tarihi etkenler: tarihçe, nüfus, yönetim, eğitim,
- Yaşama biçimi: doğaya karşı tutum, kapalı ekonomi, gelenek, görenek ve din,
- Aile yapısı ve
- Günlük hayat olarak sınıflandırmıştır [106].

Özbek (1990) ise; "Geleneksel Evlerde Yapı Formunu Etkileyen Faktörler ve Formun Tanımlanması" isimli tezinde Rapaport'un ortaya koyduğu biçimlenişe etki eden faktörleri esas alarak etkenleri iki ana başlıkta irdelemektedir. Özbek'e göre bu faktörler;

- Fiziksel Faktörler: iklim, malzeme, topografya,
- Sosyo-kültürel Faktörler: yaşama biçimi ve temel ihtiyaçlar, aile yapısı, din, mahremiyet, sosyal ilişkiler, ekonomi, estetik değerler, savunma olarak belirlemiştir [107].

Tuztaşı (2009), konutların "Osmanlı Evi" "Anadolu Evi" gibi farklı isimlerle adlandırılmalarına rağmen; iklim, malzeme, kültür gibi bileşenlerle şekillendiklerini, günümüzde de "geleneksel ev" kavramının da aynı belirleyicilerle şekillendiği görüşündedir [108].

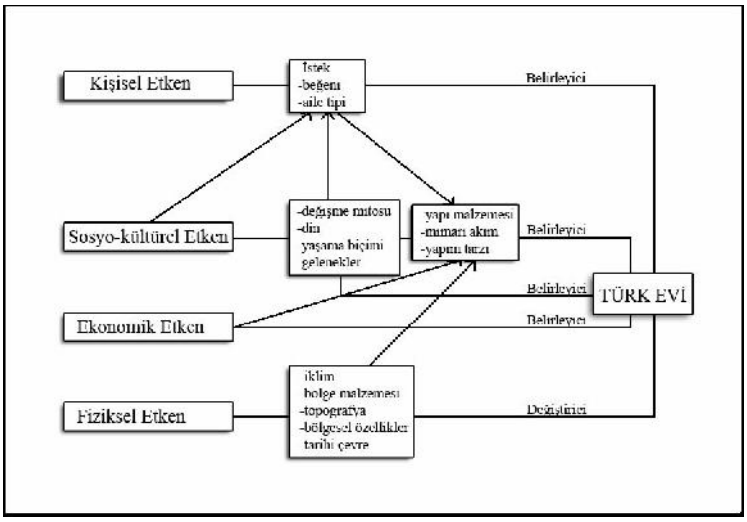
Ünügür (1992), geleneksel yapıların, insana ve toplumun sosyo-kültürel yapısına gösterdiği uyum ile yüksek bir "işlevsel performans" gösterirken, doğa koşullarına uygun "rasyonel detaylandırma" ile de üst düzeyde bir "yapısal performans" ortaya koyduklarını vurgulamış; bu doğrultuda, Mimarsız Mimarlık Ürünlerinin oluşumunu belirleyen etkenleri sosyo-kültürel yapı ve doğa koşulları olarak aktarmıştır [109].

Kırsal konutun ve konutun bulunduğu kırsal yerleşmenin biçimlenişine etki eden faktörleri Gür (2000); konut biçimlerinin belirleyicilerini "*doğal, kültürel ve sosyal belirleyiciler*" olarak kabul etmektedir [110].

Tablo 2.1. Rapoport ve Altman'a dayalı olarak Gür'ün (2000) geliştirdiği konut biçiminin belirleyicileri

Doğal Belirleyiciler	**Sosyal Belirleyiciler**	**Kültürel Belirleyiciler**
İklim Topografya Çevresel Örüntü ve doku Çevrede var olan malzeme vb.	Toplumun teknik bilgi düzeyi Yasal düzenlemeler Toplumun refah düzeyi Toplumsal yapı Aile-toplum ilişkileri	Dünya görüşü (kültürel değer ve normlar) Yaşam biçimi ve davranışlar Çevre/mekân kullanım normları Konutun kullanım ve anlamı

Hattap (2005) çalışmasında kişisel, sosyo-kültürel, ekonomik ve fiziksel etkenlerin, nasıl karşılıklı bir etkileşimle yapının oluşumunu belirlediğini anlatmaktadır. Şekil 2.12'de Hattap'ın ifade ettiği "Türk Evi'nin Oluşumundaki Etkenler" görülmektedir [111].

Şekil 2.12. Geleneksel Türk Evi'ni Oluşumunu Etkileyen Faktörler (Hattap, 2005)

Eyüce (2005); geleneksel yapıların, bulundukları yörenin doğa koşulları ile büyük ölçüde uyumlu olarak biçimlendirildiğini, ancak, geleneksel mimarilerdeki doğa ile olan uyumun geleneksel biçimlenmelerin belirleyicisi olup olmadığı konusunun sorgulanması gerektiğini vurgulamıştır. Örnek olarak; mekân düzenlemesi iç avlu çevresinde oluşan geleneksel evlere, tarihin çeşitli dönemlerinde ve birbirinden farklı iklim özellikleri olan bölgelerde rastlanıldığını belirtmiş; bunun nedenini ise, biçimin oluşmasında *doğal etkenlerin* yanında *sosyo-kültürel etkenlerinde* olmasına dayandırmıştır [112].

Ertürk vd. (2006), konut biçimini belirleyen etkenleri; coğrafyanın sunduğu topografya, yakın çevrede bulunan malzeme ve teknik ve bölgenin iklimsel verileri ile ***doğal, fiziksel çevre etkenleri***; toplumun üretim biçimi ve sosyal refah düzeyi, aile yapısı, akrabalık ve komşuluk ilişkileri, dini inançlar, yasam biçimi ve davranışlar ile ***sosyal ve kültürel etkenler*** olarak tanımlamıştır [113].

Çorapçıoğlu, vd. (2011), "Balıkesir Kırsalında Yöresel Doku ve Mimari Özelliklere Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması Rehber Kitabı"nda Balıkesir kırsal yerel mimari özelliklerine etki eden faktörleri, *doğal çevresel veriler, sosyo-kültürel veriler, kırsal yerel mimari öğeler* başlıklarıyla ele almıştır [28].

Lowry'e (1960) göre; fiziksel, sosyo-kültürel, çevresel koşulların etkisi altında inşa edilmiş olan kırsal konutların zaman içerisinde değişimler gösterdiğinden söz etmektedir. Bu değişimlere neden olan etkenleri ise iç ve dış değişkenler olarak iki ana başlıkta sınıflandırmıştır. Tablo 2.2.'de göre; iç ve dış etkenler olarak belirlemiş değişkenler sosyal, ekonomik, fiziksel ve teknolojik bir temele oturtulmuştur [114].

Tablo 2.2. Değişime Neden Olan Etkenler (Lowry, 1960)

Dış Etkenler	**İç Etkenler**
Aile büyüklük ve tipleri	Fiziksel yıpranma ve bozulma
Aile gelir ve beğenileri	Biçimsel eskime
Yeni konut üretimi maliyetleri	Teknolojik eskime

Aykanat (1984), konutun işlevsel, biçimsel ve fiziksel boyutlarının değişime uğradığını öne sürerken, Akı (1988), bu değişimlerin genel olarak *fiziksel, işlevsel ve sosyal* nedenlerden kaynaklandığı görüşünü savunmaktadır. Bu çalışmalara göre, yapının içinde bulunduğu değişim sürecinde şu iki temel sorunun ortaya çıktığı sonucuna varılabilir;

- Zamana bağlı olarak, konutun sahip olduğu niteliklerin giderek yeterliliğini kaybederek kendisinden beklenen görevleri yerine getirememesi ve
- Zamanla ya da birdenbire değişen kullanıcı gereksinmelerine yanıt verememesidir [115].

Çetin (1999)'e göre; bir bütünlük içinde çalışması gereken yapı, kendi içindeki uyumunun bozulması ve kullanımın gerektirdiği düzenin sağlanamaması sonucunda kullanışsız duruma geçer. Bu durum, kullanım ve işleyişin değişmesi biçiminde tanımlanabilen işlev değişikliğini doğurabilir. Kullanım evresindeki yapının işlevinin değiştirilmesi;

- Programlama ve tasarım hatası nedeniyle yapıda işleyiş bozukluğu olması,
- Kullanıcı gereksinmelerinin değişmesi,
- Dış çevrenin değişmesi,
- Yapı sahibi ya da kullanıcı isteği,
- Teknolojinin gelişmesi, vb. nedenlerden kaynaklanabilir [116].

Sarp (2007), kullanıcı gereksinmelerine göre oluşturulan yapının, fiziksel ve sosyal dış ve iç çevresinde oluşabilecek değişiklikler, sağlıklılığını yitirmesine neden değişiklikleri;

- Fiziksel dış çevrede; doğal çevredeki afetler ve bozulmalar, yapma dış çevredeki olumsuzluklar,
- Fiziksel iç çevrede; kullanıcı eylemleri, yapı bileşen ve öğelerinde bozulmalar, yapının sağlıklı olma özelliği dikkate alınmadan yapılan onarım, yenileme, ekleme, vb. çalışmalar,
- Sosyal dış çevrede; yapı dışındaki sosyal yapının farklılaşması,

- Sosyal iç çevrede; yapı içindeki sosyal yapının, inanç ve tutumların farklılaşması, kullanıcı sayısının değişmesi, vb. nedenlerle ortaya koymaktadır.

Sarp'a (2007) göre; konutun sahip olduğu niteliklerin zaman içerisinde çeşitli etkenlerle yetersiz hale gelmesi ve değişen kullanıcı gereksinmelerine yanıt verememesi ile ortaya çıkan durum, kullanıcıyı olumsuz etkilemektedir. Konutun sürdürülebilir olma özelliğini kaybetmesinde, zamanın ve şartların değişmesinin etkili olduğu söylenebilir. Zaman, konutu ve kullanıcıyı ayrı ayrı olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzluk, konut ve kullanıcı özelliklerinin değişmesi ile ortaya çıkar. Bu etkilenme;

- Konutta fiziksel eskime,
- Kullanıcıda yaşlanma (yaş alma)
- Kullanıcı ihtiyaçlarında değişim ile oluşur.

Yapının sürdürülebilirliğini yitirmesine neden olan koşul değişimi ise;

- Yapı koşullarının (işlev, çevresel özellikler),
- Kullanıcı koşullarının (kullanıcı/ kullanıcı grubu ya da yapısı),
- Kuralların (zorunluluklar ve bilimsel bulgular)
- Yasa ve yönetmeliklerin değişmesiyle ortaya çıkmaktadır.

Kırsal konutların plan şemaları ve biçimlenişleri bölgelere göre farklılık gösterebilir. Bu farklılıklar bölgelere göre değişen koşulların bir sonucudur. Her bölgenin kendine özgü bir yapım türü, konut biçimi, yapı malzemesi, yaşama kültürü olduğundan o bölgenin koşullarına uygun bir yapım söz konusudur. Bu koşullarla şekillenen kırsal konutun tamamının veya bazı özelliklerinin sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için ise, öncelikle konut biçimlenişine ve kullanım sırasında değişimine neden olan kriterleri doğru tespit ederek kullanıcıların değişen yaşam koşulları ve sosyo-kültürel yapılarına göre şekillenen ihtiyaçlarına, teknolojik gelişmelere uyum göstererek mevcut işlevlerini devam ettirebilmesi ve "kullanılabilir" olmasını gerekmektedir. Çünkü kullanıcıların yaşam biçimlerini etkileyen faktörlerde meydana gelen değişiklikler konut kullanımını ve yaşam kalitesini de doğrudan etkilemektedir [117].

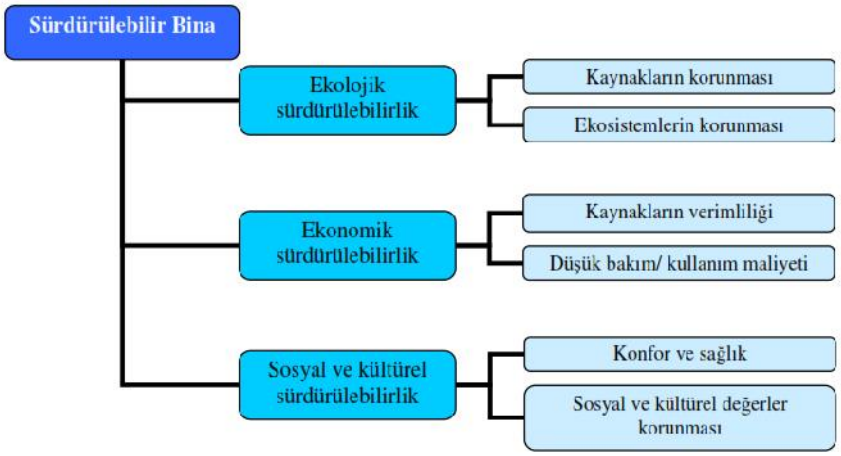
Bugünün dünyasında artan ihtiyaçlar, değişen yaşam standartları ve gelişen teknolojiler doğrultusunda yaşam biçimleri de değişmeye başlamıştır. Shediac-Rizkallah ve Bone, (1998); Teutonico ve Matero, (2003)'e göre; sürdürülebilirlik kendi içinde;

- Zaman,
- Süreklilik,
- Koruma,
- Değişimle yaşayabilme

kavramlarını barındırmaktadır. Erengezgin'e (2005) göre; "her şeye rağmen" değil, "her şeyi dikkate alarak" yaşamı sürdürme çabasıdır. Bu nedenle gelecekteki bina anlayışında sürdürülebilirlik kavramı da dikkate alınarak yapılacak bina anlayışı, Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) ve Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından hazırlanan Mimarlık Eğitimi Şartı'na (1996) göre gelecekteki yaşam çevrelerini oluşturmak için benimsenmesi gereken hedefler şu şekilde sıralamıştır;

- Yerleşim yerlerindeki bütün insanlar için, insanlığa yaraşır bir yaşam kalitesi;
- İnsanların, sosyal, kültürel ve estetik gereksinimlerine saygılı bir teknik uygulama; yapılı çevrenin ekolojiye duyarlı ve sürdürülebilir gelişimi; ve
- Herkesin kendi malı ve sorumluluğu olarak görüp değer verdiği bir mimari olarak belirlenmiştir [118, 119, 120, 121].

Agenda 21'de (1999) sürdürülebilirlik hedeflerine göre; yapma ve doğal çevre üzerinde en az olumsuz etkiye sahip, kendisi ve yakın çevresi açısından ekonomik, sosyal ve çevresel etkinliği yüksek olan ve yapı üretim sürecini geniş kapsamlı bir bütünsellik içinde değerlendiren uygulamaları belirten yapıdan "sürdürülebilir yapı" olarak söz etmektedir. Özmehmet (2005), sürdürülebilir binanın tanımını sürdürülebilirliğin ve sürdürülebilir kalkınmanın bina sektörüne yansıması olarak özetlemekte ve Şekil 2.13 ile ifade etmektedir [122,123].

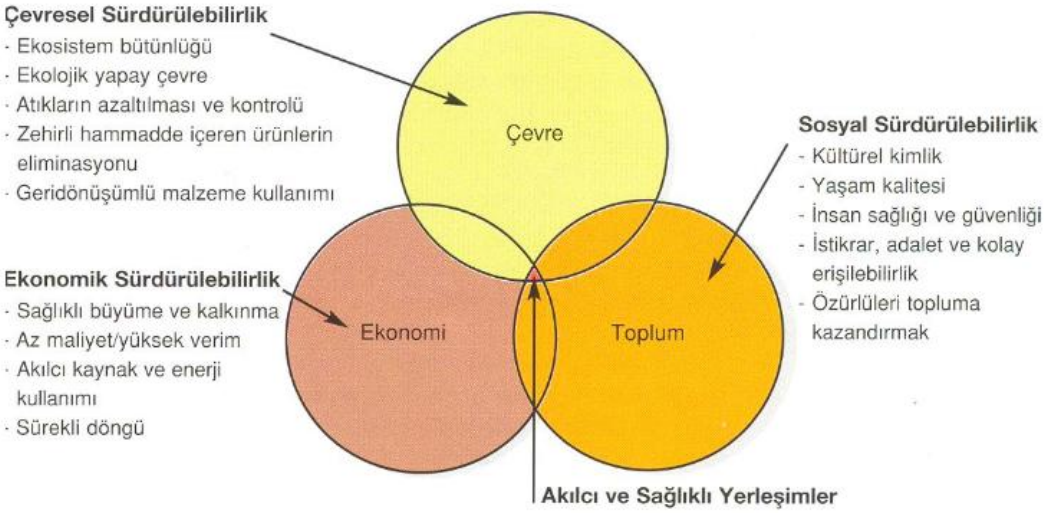

Şekil 2.13. Sürdürülebilir kalkınma anlayışının binaya yansıması (Özmehmet, 2005)

Bauen, Baker ve Johnson'a (1996) göre sürdürülebilirlik, uzun dönem ekonomik, çevresel ve toplumsal sağlıkla doğrudan ilintilidir. Bu anlamda, ekonomik çeşitlilik yaratmak, sağlıklı çevreler oluşturmak ve bunları devamlı kılmak, sağlıklı toplumlar yaratmak ve yerel gereksinimleri karşılamak üzere yeni yöntemler aramak gerektiğini savunmakta ve toplumda sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için aşağıdaki altı prensibi önermektedirler;

- Bir yere karşı aidiyet duygusu beslemek,
- Toplumsal canlılığı desteklemek,
- Değişimle karşı karşıya kalındığında esneklik ve adaptasyonu desteklemek üzere yerel kapasite oluşturmak,
- Lider olarak sorumluluk duygusunu desteklemek,
- Yerel ve yerel-üstü düzeylerde ilişkilerin ve bağlantıların önemini desteklemek, pekiştirmek,
- Yerin sosyal yapısı içinde eşitliği artırmak [60].

Kırsal yerleşimlerde sürdürülebilirliğin sadece konutun sürdürülebilmesi ile mümkün olması söz konusu değildir. Sürdürülebilirlik yerel malzeme ve yapım teknolojisinin sürdürülebilirliğinden başlayıp, kırsal konutun ve sonrasında kırsal yerleşimin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıyla bir anlam kazanabilir.

Şekil 2.14. Sürdürülebilir Yerleşim Modeli (Edwards, 2007)

Sürdürülebilir kırsal yerleşim de sürdürülebilir kırsal kalkınmanın gerçekleştiği fiziksel mekân olma özelliğini taşımaktadır. Tüm bu malzeme-yapım teknolojisi-kırsal konut ve kırsal yerleşim birbirleriyle doğru etkileşimle bir bütün oluşturduğu takdirde sürdürülebilir bir kırsal kalkınmadan söz edilebilir. Edwards'ın sürdürülebilir yerleşim modeli için sürdürülebilirlik bileşenlerinin ilişkisi Şekil 2.14'de görülmektedir [124].

1996 yılında İstanbul'da gerçekleşen HABITAT II Birleşmiş Milletler (BM) İnsan Yerleşimleri Konferansı'nda yer alan "yaşanabilir çevre" ve "sürdürülebilir yerleşim" temalarıyla "yerellik" ve "katılımcılık" vurguları yapılmış, kırsal kalkınmanın sürdürülebilir yapımı destekleyecek şekilde planlanmasının özellikle Türkiye gibi Gelişmekte Olan Ülkeler için önem kazandığı ileri sürülmüştür [125]. Bu bağlamda DPT tarafından geliştirilen "Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi"nde "Kırsal Yerleşimlerin Geliştirilmesi ve Korunması" öncelikli olarak belirlenmiştir.

Bourdeau, (1999); CIB, (1999); WGSC, (2004); Yeang, (1999); sürdürülebilir bir yapının ana hedeflerini aşağıdaki şekilde özetlemiştir;

- Esnek ve değişen koşullara uyum sağlayabilen, uzun kullanım ömrü olan, bina tasarımı,
- Enerjinin verimli kullanımı,

- Kaynakların etkin kullanımı,
- Atıkların azaltılması,
- Temiz su kaynaklarının korunması,
- Zararlı ve tehlikeli maddelerden sakınılması,
- Sağlık ve güvenlik risklerinin en aza indirilmesi,
- Sağlıklı iç mekân hava kalitesi sağlanması,
- Biyolojik çeşitliliğin korunması [126,127,128,129].

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) ve Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından hazırlanan Mimarlık Eğitimi Şartı'nda bina anlayışında yapılması gereken bu değişiklikler belirtilmiştir. Bu Şart'a (1996) göre, gelecekteki yaşam çevrelerini oluşturmak için benimsenmesi gereken hedefler aşağıda sıralamıştır.

Bunlar;

- Yerleşim yerlerindeki bütün insanlar için, insanlığa yaraşır bir yaşam kalitesi;
- İnsanların, sosyal, kültürel ve estetik gereksinimlerine saygılı bir teknik uygulama; yapılı çevrenin ekolojiye duyarlı ve sürdürülebilir gelişimi ve
- Herkesin kendi malı ve sorumluluğu olarak görüp değer verdiği bir mimari olarak belirlenmiştir [122].

Bu hedeflerin bir arada toplandığı sonuç ürün, günümüzdeki **sürdürülebilir bina** arayışını tanımlamaktadır. Sürdürülebilir bina;

- İnsan sağlığını ve konforunu en üst düzeyde sağlar,
- İnsan yaşam kalitesinin yükseltmeye yöneliktir,
- Kaynak tüketiminde korunum sağlar,
- Yapım ve kullanım sürecinde en az enerjiye ihtiyaç duyarak, enerji korunumu sağlar,
- Alternatif enerjilerin kullanımını sağlayan sistemlerden yararlanır,
- İçinde bulunduğu çevreye saygılı ve uyumludur,
- Atık üretimi en az seviyededir ve denetimlidir,
- Yapım niteliği en üst düzeydedir ve uzun ömürlüdür,

- Yeniden kullanılabilen ve dönüşümlü malzeme kullanılır,
- Kullanıcısının sosyal ve kültürel gereksinimlerini sağlar,
- Kullanıcısının kişisel seçimlerine uygundur [130].

Tüm bu hedef ve özelliklere göre geleneksel kırsal konut ve kırsal yerleşme biçimlenişlerine bakıldığında sürdürülebilir yapı ölçütlerinin aslında geçmişten günümüze uygulanmakta olduğu görülebilmektedir.

Aytuğ (1990), yapıları kullanacak insanların, yapı tarafından karşılanmasını beklediği gereksinimleri "kullanıcı gereksinimleri" olarak tanımlamıştır. Bu gereksinimlerin en üst düzeyde karşılanması, kullanıcı eylemlerinin en etkin biçimde yerine getirilebilmesinin yanında, kullanıcının yaşamını sağlıklı olarak sürdürebilmesini de sağlar. Böylece, konut temel görevi olan "barınmanın sürdürülebilmesi" işlevini yerine getirmiş olur. Lang, (1987), Gür (1996) ve Cüceloğlu (2004); kullanıcı gereksinimlerini, insan yaşantısının biyolojik, psikolojik, sosyo-kültürel açıdan zarara uğramadan, konfor koşulları içinde gerçekleştirdiği faaliyetler sırasındaki gerekli koşullar olarak tanımlamaktadır [131, 132, 133, 134].

Lawrence'a (1987) göre; konut çevresi içinde konut ve konut topluluğu ikamet edenlerin gereksinimlerinin karşılanması, tatmin olması ve bireylerin/toplumun genel sağlığının iyileşmesi açısından temel bir yaşam bölgesidir. *Fiziksel, psikolojik ve sosyo-kültürel* çevre içinde yer alan konut ve konut çevresi ile içinde yer aldığı çevrelerden ortaya çıkan problemlerin doğurduğu çeşitli gereksinmeler ikamet edenlerin tatminini ve davranışını etkilemektedir. Birey, aile ve toplumun genel sağlığı, mutluluğu ve refahını yönlendirmektedir. Konut ve konut çevresinde ikamet edenlerin beklentileri ve tatminine ilişkin gereksinimleri, insanın temel gereksinimleri çerçevesinde birçok araştırmacı tarafından tartışılmakta ve saptanmaya çalışılmaktadır. Cooper (1975), çevre ve toplum içinde fiziksel ihtiyaçların birincil ve korunma gereksiniminin ikincil ve diğerlerinin daha sonra yer aldığı Maslow'un (1943) insan gereksinimleri hiyerarşisini değiştirerek, konut gereksiniminin hiyerarşik bir sıralamasını oluşturmaktadır.

Bu listeye göre konut insanın;

- Barınma,

- Güvenlik,

- Konfor,

- Sosyalleşme ve kendini ifade etme

- Estetik gereksinimlerini karşılamalıdır [135, 136, 137].

"Sürdürülebilir kırsal kalkınma" bağlamında kırsal yerleşme ve konutların, fiziksel, sosyo-kültürel, çevresel koşullar altında nasıl inşa edilmiş olduğunu, günümüz koşullarına nasıl uyum sağlamaya çalıştıklarını incelemek ve değişen kullanıcı gereksinimlerine nasıl uyarlanabileceğinin araştırılması gerekmektedir. Tez çalışması kapsamında konut biçimlenişi ve değişimine etki eden faktörler ile ilgili kırsal konutların yerleşim özellikleri, malzeme ve yapım sistemini içine alan *fiziksel kriterler* açısından temel belirleyicisi öncelikle, bulundukları bölgenin coğrafi yapısı, iklimi, bölgenin doğal kaynak ve malzemeleridir. Konut kullanıcının sosyo-ekonomik durumu, aile yapısı, eğitim seviyesi, toplumsal ilişkiler gibi faktörler kırsal konutta *sosyo-kültürel kriterler* olarak nitelendirilmektedir.

2.3.1.1. Fiziksel Kriterler

Konut araştırmaları ve biçimlenişleri üzerinde çalışan pek çok araştırmacı inceledikleri konutlarda farklılıkları farklı kriterler üzerinden değerlendirerek açıklamaktadır.

Tomsu (1950), Anadolu'daki Türk evlerinin plan veya karakter bakımından farklılıklar gösterdiğini, bu farklılıkların ise iklim, malzeme ayrılığı ve mahalli geleneklerin muhafazasından kaynaklandığını belirtir. Bu faktörler ayrıca Anadolu evlerinin şekil ve inşa tekniğini de etkilediği görüşündedir. Berk (1950), "Konya Evleri isimli çalışmasını iki bölüme ayırmış, birinci bölümde şehrin tarihi, coğrafi durumu, jeolojik yapısı, iklim özellikleri gibi faktörlere değindikten sonra, ikinci bölümde Konya

evlerinin plan özellikleri, yapı malzemesi, yapı tekniği ve evin bölümlerini anlatmıştır [138,139].

Sarp (2007); bir yapının fiziksel dış çevre özelliklerini, doğal ve yapma çevrelerin, fiziksel iç çevre özelliklerini ise; boyutsal ve biçimsel, görsel, işitsel, dokunsal, atmosferik şartlar, olarak sıralamaktadır. Yapının sosyal dış ve iç çevresi, insanların, grup oluşturma, normlara uyma ve sosyalleşme süreci geçirme özellikleri ile oluşur. Sarp, Balanlı ve Öztürk'ün, (1997) belirlediği özelliklere göre hazırladığı Tablo 2.3'de yapının çevresel özellikleri ile bunların ayrıntıları görülmektedir [117,140].

Tablo 2.3. Yapının fiziksel ve sosyal dış ve iç çevre özellikleri (Sarp,2007)

YAPININ ÇEVRESEL ÖZELLİKLERİ	FİZİKSEL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	SOSYAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ
DIŞ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	•**Doğal Çevre** Hava, su, toprak ve canlılar •**Yapma Çevre** Yapılar, yollar, parklar	•**Gruplar** Sokak, mahalle, semt, kent, kurumlar •**Normlar** Din, ahlak, örf ve adet, moda, hukuk •**Sosyalleşme süreci**
İÇ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ	• **Boyutsal ve biçimsel özellikler** Boyut, biçim •**Görsel özellikler** Işık, renk, estetik •**İşitsel özellikler** Ses dağılımı (akustik), gürültü •**Dokunsal özellikler** Güvenlik, temizlik •**Atmosferik özellikler** Hava niteliği, iklim, atmosferik iklim	•**Gruplar** Aile, çalışma, iş, takım, dernek vb., •**Normlar** Din, ahlak, örf ve adet, moda, hukuk •**Sosyalleşme süreci**

Karaman (1986), Gür ve Ural (1996), konutun yapılacağı yerin jeomorfolojik özellikleri, yol örüntüleri, mevcut bina tipolojileri, kadastro durumları, mevcut yapısal durum, bilimsel veri tabanı, bina örüntüleri, işlev ve ölçekleri, vistalar, düğüm noktaları, bölge ve sınırları konut üzerinde etkili olan fiziksel-biçimsel koşullar olarak görmektedir. Kırsal konutların fiziksel biçimlenişindeki fiziksel kriterleri;

- Fiziksel çevre etmenleri (topografya, iklim, bitki örtüsü)
- Yapılı çevre etmenleri (yapı malzemesi, yapım sistemi, arazi durumu)
- Yerleşme dokusuna ilişkin ölçütler,

olarak sınıflandırmaktadır [141,142].

2.3.1.2.Sosyo-Kültürel Kriterler

Kırsal yerleşmede biçimlenişin temelini oluşturan faktörlerden biri de kültür olarak görülmektedir. Kırsal konut ve çevresinde, yaşam biçimi olarak ifade edilmekte olan sistem "kırsal kültür"ü oluşturmaktadır. Bu nedenle sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi ve sürdürülebilir kırsal konut kültürünün oluşması bakımından kültür büyük önem taşıdığı söylenebilir. Konut biçimlenişinde bu kadar önemli bir yeri oluşturan kültür Rapoport'a (1969) göre; yapı formunu belirlemede birinci öncelikte; iklim, malzeme ve teknoloji gibi faktörler ise ikinci sırada gelmektedir [143].

Konut kullanıcılarının konut ile olan *fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik* boyutlardaki ilişkileri kültür'ü de etkilemiştir. Turan (1990) "Türk Kültür Tarihi" isimli kitabında kültürü her toplumda geçerli olan ve gelenek halinde devam eden her türlü dil, duygu, düşünce, inanç, sanat ve yaşayış öğelerinin tümü olarak tanımlamıştır. Turgut'un (1990) tanımında ise kültür; öğrenilmiş, korunmuş ve öğretilen, eğitimle yeni kuşaklara aşılanan bir değerler bütünüdür. Öğüt'e (1990) göre ise; doğal oluşumun dışında kalan ve varlık nedeni insana dayanan her şeyi kapsar [144, 145, 146].

Servais ve Lienard (1976), Kartal (1986), Kongar (1986), konuta etki eden en önemli faktörün ailenin sosyo-ekonomik durumu olduğu görüşünü savunur. Gür (2000), "Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü" isimli kitabında; konut biçimlenişine etki eden sosyo-kültürel belirleyicileri detaylı olarak ayrı alt başlıklarda değerlendirmiştir. S*osyal belirleyicileri*; "aile büyüklüğü, ailenin sosyo-ekonomik statüsü ve toplumsal etki alanı, ailenin dünya görüşü ve toplumsal tutumları, aile yapısı, ailede roller, ailenin yaşam biçimi, ailenin öz imgesi, beklentileri, umutları, ailenin konut deneyimleri ve konut imgesi", *kültürel belirleyicileri* ise; "dünya görüşü, kültürel değerler ve normlar, din, dil ve sınıflama kategorileri, aile-akraba-toplum ilişkileri, yaşam biçimi, çevre-mekân kullanma normları, konut kullanımına ilişkin normlar, konutun temel işlevleri ve anlamı" kriterleriyle ele almıştır [147, 148, 149, 110].

Kazmaoğlu ve Tanyeli'de (1979) benzer sınıflandırmalar ve karşıtlıklarla konuyu ele almışlardır. "Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar" isimli araştırmalarında ev mimarisinde biçimlenmeyi etkileyen ana unsurun sosyo-kültürel

yapı olduğunu, bunun sonucu olarak da iki ana bölge oluştuğunu belirtirler. Bu iki bölgenin kendi içindeki farklılıkları ise fiziksel etkenlerin neden olduğu oluşumlar olarak değerlendirilmiştir [150].

Rapoport (1977; 1980; 1998; 2000; 2002); dünya görüşü, belli bir kültürün üyelerinin dünyayı görme şeklidir ve değerler ile birlikte belirli tercihlere yol açarak bir tür yaşam şekli oluşturur. Diğer kavramlar ile karşılaştırıldığında daha soyut olan "dünya görüşü" ve "değer yargıları" sürdürülebilir kentsel gelişme sosyo-kültürel gereklilikleri kapsamında ele alınarak sürdürülebilirlik kültürünün oluşmasındaki rolleri açıklanmıştır. "Yaşam şekli" ise, kaynakların paylaştırılması konusundaki tercihlerin bir tür dışa vurumudur. Yaşam şekli, bir çevrenin analizi ve tasarımında kullanılan en somut ve etkili kültürel ifade şekli olan eylem sistemlerinin oluşmasına katkıda bulunur. Diğer tüm kültürel bileşenler (yaş, sosyal sınıf, eğitim, din) yaşam şeklini etkiliyorsa kültürün çevreyi biçimlendirmesinde önemli bir yer tutuyor demektir [151, 152, 153, 154, 155].

Çahantimur (2007) "Sürdürülebilir Kentsel Gelişmeye Sosyo-Kültürel Bir Yaklaşım: Bursa Örneği" isimli doktora tez çalışmasında, sürdürülebilir kalkınmada doğru politikaların üretilebilmesi için sürdürülebilir kalkınmanın sosyo-kültürel boyutunun net olarak belirlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Redclift ve Woodgate (1997)'in de dikkat çektiği gibi; çevresel (ekolojik) sürdürülebilirlik tarafından ortaya atılan problemin açıklanma yolları sürdürülebilir kalkınmanın sosyo-kültürel boyutunu şekillendirmekte ve sürdürülebilirliğin sınırlarının kültürel ve tarihsel faktörler tarafından da belirlendiğinin hatırlanması gerekmektedir [16,156].

Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi için yapılması gereken kararlı değişikliklerin ancak bu konuya sosyokültürel bir bakış açısıyla yaklaşılması ile gerçekleştirilebileceği söylenebilir. Kırsal konut, geçmişten günümüze yaşanan kültürel yayılmaların ve kültürel adaptasyonların tarihi belgesi olması nedeniyle kültürel açıdan çok değerlidir. Günümüzün hızla yayılan ve önüne çıkan her şeyi tamamen değiştirerek kendine benzeten ve aynılaştıran popüler kültür karşısında korunması ve belgelenmesi gerekir. Çünkü her bir kırsal konut yüzlerce yıllık kırsal kültür biriminin sonucudur ve

popüler kültürün standartlaştırmaya yönelik etkisi sonucu bu kendine has kültür değerlerini artık görme şansı kalmayabilir.

2.3.1.3. Psikolojik Kriterler

Psikoloji biliminde; insanoğlunun kendini yansıtmak için, çoğunlukla bilinç dışı bir halde kendine yakın olan simgelere ve ifade araçlarına yöneldiği görüşü savulmaktadır. Kendine yakın olan simgelere yönelmeyi tercih eden konut kullanıcıları da, konutlarında ve yerleşimlerinde bu duygularını da kullanarak değişim veya dönüşümler yapmaktadır.

Altman (1993) ve Arias (1993) dünyadaki kalkınma eğilimlerinin insanların günlük yaşamlarını ve çevreleri ile olan ilişkilerini fiziksel, psikolojik ve sosyal açılardan etkilediğini düşünmektedirler. Bu durum, konut ve konut çevresi ve yaşam kalitesi ile kullanıcılar arasındaki iletişimin ve bu iletişimin zaman içinde geçirdiği değişikliklerin önemini vurgulamaktadır. Konut ve çevresine yüklenen anlamlar, yaşanan konuta ve o çevreye bağlılık, yaşanan çevreden duyulan memnuniyet derecesi bu bakımdan önem kazanmaktadır [157,158].

Weideman ve Anderson'a (1985) göre, yaşanılan çevreyle ilgili memnuniyet ve tatmin çeşitli kişisel, demografik, sosyal karakteristikler bu duyguların gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Konut kullanıcılarının önceki konut deneyimleri, topluma karşı sosyo-psikolojik genel tavır ve örf ve gelenekleri, toplumla bütünleşme derecesi gibi kişisel faktörlerin "memnuniyet ve tatmin" üzerindeki etkilerini araştıran çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bunların yanı sıra konutta ikametin süresi, sosyo-ekonomik statü ve yaş aralığı bu duyguları etkileyen faktörler olarak kabul edilmektedir. Çevreden duyulan memnuniyet ve tatmin; söz konusu çevredeki kullanılabilir tesislerin sayısı ve bu tesislere ulaşım imkânları, sosyal hizmetlerin nitelikleri ve konut birimlerinin karakteristikleri gibi objektif ölçütler ile veya ikamet eden kişinin konutunun durumuyla ilgili duygu ve düşünceleri gibi sübjektif değerler ile değerlendirilmektedir [159].

Marans (2003); konut kullanıcılarının yaşadıkları çevreden duydukları memnuniyeti irdelediği çalışmasında; yaşanan çevreden ve konuttan duyulan memnuniyetin yaşam kalitesini belirleme çalışmalarında önemli bir rol oynadığını görüşündedir [160].

Proshansky (1995), kişinin içinde yaşadığı fiziksel dünyayı algılaması ile geliştirdiği "öz-kimlik" kavramıyla, fiziksel yer ve öz-kimlik kavramlarını bütünleştirmiş "yer/yerel kimlik kavramını ortaya çıkarmıştır [161].

Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için, o çevrede yaşayan bireylerin sürdürülebilirlik bilinç ve sorumluluğunda olması gerekmektedir. Bu da ancak kişisel farkındalık ile mümkün olabilir. Bonaiuto ve Bonnes (2002), Werner vd. (2000) çalışmalarında yer verdikleri; çevresel sürdürülebilirlik bilinci, sürdürülebilirlik çalışmalarına katılma isteği gibi kavramların farkındalık ve sorumluluk bilinciyle değerlendirmekte, *inançlar, duygular, değerler, dünya görüşü* gibi "sosyal-algısal bileşenler" olarak görmektedir [162, 163].

Lawrence'a (1997) göre; konutun zaman içerisinde değişen farklı anlamları bulunmaktadır. Konutta ve çevresinde meydana gelen bu anlamlar toplumsal deneyimlerin değişmesi sonucu meydana gelir. Konuta ve çevresinde zaman içerisinde yüklenen anlamlar psikolojik yansımalardır, ancak hem fiziksel hem de sosyo-kültürel kriterler üzerinde etkisi olduğu söylenebilir [164].

Konutta yaşayan bireylerin konuttan ve çevresinden ne anladığı, nasıl algıladığı ve bu çevreyi nasıl değerlendirdiği, konuta ve çevresine ilişkin sorumluluk bilincinin artması anlamını taşımaktadır. Bonnes, Bonaiuto (2002); algılar ve değerlendirme ile çevrenin farkındalığı, çevresel sorumluluk ve çevresel bağlılık gibi davranışların arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve bunlara göre şekillenen çevrenin sürdürülebilir olacağı görüşünü savunmaktadır [162]

Konut ve çevresine karşı duyulan aidiyet ve bağlılık kavramlarını Bonaiuto ve Bonnes (2000), bireylerin yerel kimlik ifadelerine bağlamakta ve bu kimlik ifadesi geliştikçe bağlılığın arttığı görüşünü savunmaktadır [165].

Mazumdar (2003); yaşam kalitesi ile insanlar arasında duygusal bağlar bulunduğunu, yaşam kalitesi arttıkça o bölgeye duyulan bağlılık ve aidiyet arttığı görüşünü savunmaktadır [166].

Buttimer (1980), aidiyet duygusunun konut ve çevresinin önemlilik derecesinin bir sonucu olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle konuta ve çevresine ilişkin bireysel yada toplumsal olayların yaşanmışlıklarıyla aidiyet duygusu önem kazanır ve sürdürülebilir [167].

Marans'ın (2003) yaşam kalitesini belirlemede etkili olduğunu düşündüğü memnuniyet kavramının tamamlayıcı memnun olmak için deyin düzeltilmesi ya da değişmesi gerektiğidir. Bunun içinde o yerleşimde ya da konutta yaşayan bireylerin beklentilerinin ne yönde olduğunun doğru tespit edilmesi gerekmektedir [160].

Fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik kriterlerin tümü birbiriyle etkileşim halindedir. Konuta ait fiziksel bir kriterden duyulan memnuniyet onun devamlılığını sağlamada önemli bir faktör olduğu gibi sosyo-kültürel alandaki herhangi bir değişimde bu kriteri etkileyerek değişime neden olabilir. Bu nedenle tüm bu faktörler dikkate alınarak yapılacak bir çalışmayla durum tespiti yapılarak konutlarda sürdürülebilirliğe ilişkin bir karara varılabilir.

BÖLÜM 3

KIRSAL KONUTLARDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR YÖNTEM

3.1. Yöntemin Kurgusu ve Aşamaları

Kırsal konutlarda sürdürülebilirlik kriterlerinin belirlenmesine yönelik bir yöntem geliştirilirken, yönteme temel oluşturabilecek kuramsal yaklaşımlar, bilimsel araştırma, yöntem ve teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Yöntemde kullanılan kuramsal yaklaşımlar, niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemleriyle, ilgili literatür okumalarıyla ve çevresel gözlem teknikleriyle oluşturulmuştur.

Sürdürülebilir kırsal kalkınmasın sağlanabilmesi için kırsal alanda barınma ihtiyacını karşılayan konutun da sürdürülebilir olması gerekmektedir. Bu nedenle kırsal konutun sürdürülebilirliğini sağlanması için ise öncelikle kırsal konutun ve konutun bulunduğu çevrenin özelliklerinin doğru bir şekilde tespit edilmesi gerekmektedir. Konut ve çevresine ilişkin niteliklerin belirlenmesi için sosyal araştırmalarda da sık sık kullanılan literatür araştırması ve gözlem yöntemi kullanılmış, ikinci bölümde ilgili literatür incelenmiştir. Kırsal konutların hangi özelliklerinin sürdürülmesi gerektiği ikinci bölümde ilgili literatür çalışmalarında incelenmiştir. Kavramsal tanımlamalarda,

birden fazla ve birbirinden bağımsız ancak bir ilişkiler bütünü olarak konutu oluşturan çeşitli bileşenlerin var olduğu görülmüştür.

Konutun çevresini şekillendiren fiziksel çevre koşulları; yapısal ve doğal çevre, ulaşım ve altyapı elemanlarıdır. Kırsal yerleşmelerin birbirini tamamlayan kriterlerden oluşan çevresinin çeşitli fonksiyonları barındırması, yeterli sosyal etkileşim mekânlarına sahip olması ve mevcut kültürel değerlerini korumuş olması, çevrenin çeşitlilik içeren ve sürdürülebilir canlı bir kırsal alan olmasını sağlamaktadır. Bu alanlara ve içerdiği fonksiyonlara ulaşmanın rahatlığı, kırsal alanın güvenliği, binaların farklı kullanımlara elverişliliği, çevrenin ve çevresel kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasına imkân tanımaktadır.

Doğal kaynakları kendi fiziksel oluşumunda barındıran ve bu kaynaklara göre yapılaşmaya olanak veren kırsal alanlarda, sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için öncelikle doğal kaynakların verimli kullanılması, fiziksel çevre koşullarının dikkate alınması, bölgenin sürdürülebilirliği için hareketli halde olması, o yerleşime kolay ulaşılabilir olması, esneklik, güvenlik ve verimlilik sağlaması açısından önemlidir.

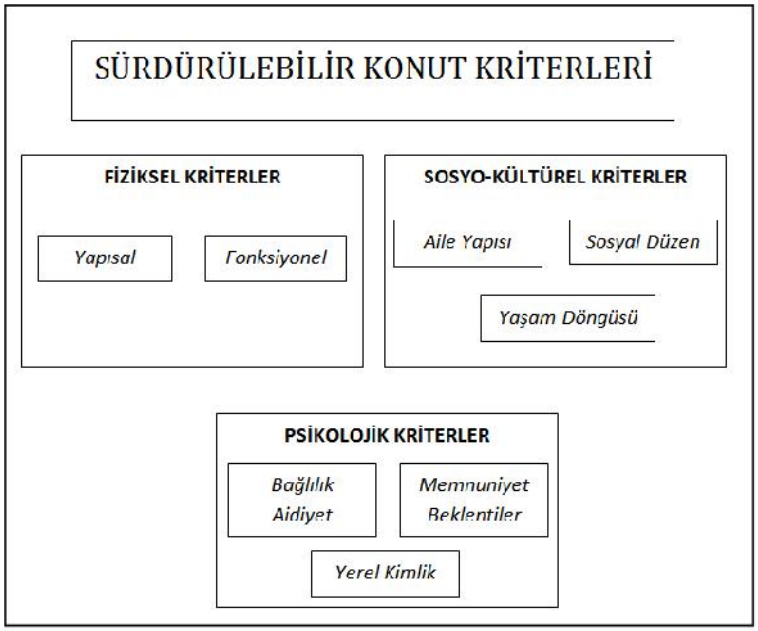
3.1.1. Sürdürülebilir Konut Kriterlerinin Tespiti

Tez çalışma amacına yönelik olarak bölüm 2'de yer alan ilgili literatür okumaları ve gözlemler neticesinde sürdürülebilirlik ve kırsal kalkınma esas alınarak kırsal alan, kırsal yerleşme ve kırsal kalkınma tanımlamaları ile sürdürülebilirliğin ve sürdürülebilir kalkınmanın temel tanımlamaları, ilkeleri ve amaçları değerlendirilmiş, konut ve çevresine ilişkin kriterler sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda, fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik olmak üzere üç temel bölümde ve şu alt bileşenlerle ele alınmasına karar verilmiştir (Şekil 3.1);

- Fiziksel Kriterler; konuta ilişkin (konutu oluşturan yapı elemanları, yapı malzemeleri, yapım sistemleri, konut mekânları, konutun bulunduğu m^2, konut türü, kat sayısı, konutta mahal sayısı, konut büyüklüğü) yapısal kriterler gibi, konut ve kullanıcıya yönelik (mekan sayısı, mekanların kullanıma uygunluk

durumunun yeterliliği, kullanışlılık, kullanım sıklığı, ısıtma ve soğutma, alt yapı ve fiziksel çevre elemanlarının konutla uyumu) fonksiyonel kriterler,

- Sosyo-Kültürel Kriterler; bölgede yaşayan halkın kendi yaşam kültürü, eğitim durumu, ekonomik durum, yaşam döngüsü, aile yapısı ve sosyal düzeni içine alan sosyo-kültürel kriterler,
- Psikolojik Kriterler; konut kullanıcılarının konuta ve kırsal yerleşmeye ilişkin fiziksel ve sosyo-kültürel kriterlerle de bağlantılı bulunan bileşenlerde bağlılık, aidiyet, beklenti, istek ve memnuniyet durumlarını.

Şekil 3.1. Sürdürülebilir Konut Kriterleri

Fiziksel Kriterler

Konut yapım sistemi ve biçimlenişini öncelikle bulunduğu coğrafyanın fiziksel ve çevresel kriterleri belirlemektedir. Yerleşik hayata geçilen zamanlardan beri özellikle kırsal yerleşmelerde konut biçimlenişinde çevresel etkenlerin önemli bir etkisi olduğunu söylenebilir. Kırsal yerleşmelerin bulunduğu doğal çevrenin fiziksel özellikleri,

topografya, iklim ve bitki örtüsü özellikleri, konuta yönelik yapı malzemesi, doğrama boyutlarının oranları ve konut yapımında kullanılacak malzeme gibi fiziksel özelliklerinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Çalışma kapsamında ele alınan konuta yönelik fiziksel kriterler; kendi içinde *yapısal kriterler* (konut türü, oda sayısı, yapım sistemi, yapı elemanları, yapı malzemesi), *fonksiyonel kriterler* (konutu oluşturan mekânların büyüklüklerinin yeterliliği, konut planlarının kullanışlılığı, konutun kullanım sıklığı, konutun gün ışığından yararlanma düzeyi, konutu ısıtma)'dır. Konutu oluşturan fiziksel çevrenin ve konut niteliklerin bu belirleyicilerle tespit edilebilmesi sürdürülebilir konut oluşturma açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle sürdürülebilirlikte sadece konutun değil yerleşmelerin de fiziksel kriterleri önem taşımaktadır.

Yapılarda sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için, enerji ve doğal kaynakların korunumu, yapı yaşam döngüsü tasarımı ve biyolojik yapı tasarımı şartları uygulamalarda dikkate alınmalıdır. Bir yapının sürdürülebilirliği için öncelikle temelde yapısal parametrelerin doğru tespit edilmesi ve bölgeye uyumlu olarak sürdürülebilmesi gerekmektedir.

Bir konutun sürdürülebilirliğinde yapısal özellikler kadar bu özelliklerin fonksiyonunu yerine getirip getiremediği de önemlidir. Konut oluşturan iç ve dış mekânlar, mekân işlevleri ve birbirleriyle olan ilişkileri konutların fonksiyonellikleriyle alakalı olduğundan bu kavramlar fonksiyonel parametreler olarak değerlendirilebilir.

Konutun büyüklüğü, mahal sayıları, konutun tesisat ve ısıtma durumu, doğramaların uygun kullanışlılık düzeyinde olup olmadığı, yapı elemanlarının ve yapı malzemelerinin işlevlerini yerine getirme durumlarıyla ilgili verilerin elde edilmesi için hazırlanan sorulardır. Konutun yapısal ve fonksiyonel özelliklerini meydana getiren mekân büyüklüğü, konut planlaması, yapı elemanları ve yapım sistemlerinin kullanışlılık açısından değerlendirilmesi, konutun fonksiyonelliği, konutun yapısal durumunu, biçimlenişini ve sürdürülebilirliğini de doğrudan etkilemektedir.

Sosyo-kültürel Kriterler

İnsanı etkileyen her şey, insanın yaşadığı çevreyi, dolayısıyla da yaşadığı konutu etkiler. Kırsal yerleşmelerde konutta yaşayan kişi sayısı, konutun yaşı, konutun kimin yaptırdığı, şu an kaç kişiye ait olduğu, geçmişte kime ait olduğu, konutun ne sıklıkta kullanıldığına dair bilgiler konutun sosyo-kültürel yaşam sürecinde önemlidir.

Konutun kullanım biçimini ve karakterini belirleyen en önemli faktörler aile tipleri, aile bireylerinin yaş ve cinsiyetleri, aile büyüklüğü, ailenin yaşam biçimi, ekonomik durumu, dünya görüşü, sosyo-kültürel yapısı ve ailenin yaşama bakış tarzıdır. Zaman içinde toplumsal, kültürel, teknolojik yapılardaki değişiklikler, kendi içlerinde birbiri ile de etkileşimli ve farklı birçok etmene dayalı olarak kişilerin yaşam biçimlerinin, değer yargılarının ve dolayısıyla gereksinimlerinin değişimine neden olmaktadırlar. Aile büyüklüklerinin azalmasına karşın çocukların eğitimine verilen önem ve bireyselleşme ve bu durum konutta kişiye özel mekân sayısının artmasına sebep olmuştur. Konutun önemli niteliklerinden biri de hem farklı ailelerin gereksinimine, hem de aynı ailenin zaman içinde farklılaşan gereksinimlerine yanıt verebilme niteliğidir.

Kırsal konutların sosyo-kültürel sürdürülebilirliğine etki eden alt kriterler doğrudan konut kullanıcısının özellikleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Konut kullanıcılarının yaşı, eğitim durumu, iş ve gelir durumları, başka bir konuta sahiplik durumları tespit edilerek kırsal yerleşmede yaşayan konut kullanıcılarının sosyo-ekonomik durumlarına ilişkin veriler elde etmek mümkündür. Bu nedenle tez çalışması kapsamında sosyo-kültürel kriterler şu başlıklar altında ele alınacaktır;

- Aile yapısı ve büyüklüğü
- Sosyal düzen
- Yaşam döngüsü

Kırsal yerleşmelerde sürdürülebilir kırsal kalkınma için öncelikle kırsal yerleşmelerin sosyo-kültürel açıdan eksikliklerinin giderilerek bu bölgelerin yaşam kalitesi arttırılmalıdır.

Psikolojik Kriterler

Psikolojik kriterler konuta ilişkin algılama ve değerlendirmelerde fiziksel ve sosyo-kültürel kriterlerle ilişkilidir. Kullanıcıların konuta ve yerleşmeye yönelik memnuniyet ve beklentilerinin gerçekleştirilmesiyle yaşam kalitesinin artması sağlanabilir. Yaşam kalitesinin artmasıyla da yerleşmeye olan bağlılık ve memnuniyet durumu da artacaktır. Böylece yerleşmede canlılığın sağlanması sürdürülebilir kalkınmayı etkiler.

Konuta yönelik bağlılık ve aidiyet, memnuniyet ve beklentiler gibi duygular tez kavramsal çerçevesinde konuta yönelik psikolojik kriterler olarak belirlenmiştir. Sürdürülebilirlik kültürünün oluşması, "sürdürülebilmesi mümkün özelliklerin tespiti" ve sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi açısından da önemlidirler.

Yaşanan kırsal çevreye ilişkin bağlılık ve aidiyet duyguları bu çevrenin algılanma düzeyini belirlerken memnuniyet ve beklentilerin ortaya çıkmasını sağlayarak geliştirilmesi düşünülen sürdürülebilir yerel kimliği de meydana getirir. Kırsal yerleşmelerin psikolojik kriterleri şu şekilde açıklanabilir:

Bağlılık ve aidiyet, kullanıcının kendi konutunda oturma isteği, müstakil bir konutta oturma istediği, bahçeli bir konutta oturma isteği, yerleşmeye ve akraba-komşuluk ilişkilerine duyulan bağlılık, yerleşmeye karşı duyulan aidiyet,

Memnuniyet ve beklenti, kavramları ile konuttan ve konut yerleşmesinden duyulan memnuniyet ve konut kullanıcısının yaşadığı yerleşmenin ve konutunun bulunduğu çevrenin fiziksel konumundan duyduğu memnuniyet, yaşadığı konutu meydana getiren yapı malzemesi, yapım sistemi, yapı elemanlarından ve konutu oluşturan mekânların büyüklük, sayı, fiziksel yeterliliklerinden olan memnuniyetleri, konutu oluşturan yapı elemanlarından, yapım sisteminden, konutun ısıtma ve tesisat sistemlerinden duyulan memnuniyetler, yerleşim yerlerindeki sosyo-kültürel ilişkilerin konut biçimlenişindeki etkilerini tespit emek amacıyla; yerleşim yerindeki örf, adet, gelenek ve sosyal yaşamı oluşturan sosyal düzenden ve yaşam döngüsünden duyulan memnuniyet durumu tespit edilerek kullanıcılara yönelik yaşam kalitesini arttırılabilir.

Yaşanan konutun doğal çevresine ve mimari dokuya uygunluğu, konutun aile yaşantısına uygunluğu, başka bir konuta taşınma isteği, imkânı olsa nasıl bir konut yapmak istediği, konuta yönelik beklentilerin tespit edilebilmesi açısından önemlidir.

Kırsal yerleşmelerde günlük yaşamın büyük bir kısmının geçtiği konut ve konut çevresinde sürdürülebilirlik bilincinin sağlanabilmesi ve sürdürülebilirlik sorumluluğu için konut kullanıcılarının birbirleriyle ve yerleşme ile ilişkilerinin irdelenerek karar verme sürecindeki yeri belirlenebilir.

Sosyo-kültürel olgular ve fiziksel çevre verilerinin psikolojik etkenlerle şekillendirdiği kırsal konutun sürdürülebilirliği, yüksek çevre ve yaşam kalitesinin iyileştirilmesiyle sağlanabilir. Bu da, kırsal alanların sürdürülebilirliği için önemli bir etkendir. Bu noktadan hareketle; yöntemde sürdürülebilirlik ilkeleri ve kırsal kalkınma gereklilikleri doğrultusunda belirlenen hedefler şu şekilde sıralanabilir:

Hedef 1: Kırsal yerleşmelerde tarım arazilerinin ve tarımsal faaliyetlerinin yoğunluğu nedeniyle ihtiyaç duyulan uygun konut biçimlenişinin tespit edilebilmesi.

Hedef 2: Sürdürülebilir kırsal konut ile kırsal alanda yaşam kalitesinin sağlanması.

Hadef 3: Sürdürülebilir kırsal kalkınmanın oluşması için konut ölçeğinde ihtiyaç duyulan konutun sürdürülebilirliğine etki eden kriterleri tespit edilmesi.

Kırsal yerleşmede kırsal konutun sürdürülebilirlik ve kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi için, dört adımdan oluşan kavramsal temelli ve uygulamalı bir yöntem önerilmektedir. Yöntemin alt yapısını oluşturan kuramsal çerçeve kırsal konut ve çevresinin biçimlenişine ve değişimine etki eden kriterler belirlenerek tanımlanmıştır. Kuramsal çerçevede kırsal konut ve çevresine etki eden bileşenlerin tespit edilerek sürdürülebilirlik ilkelerine göre ayrımlanmasıyla yöntemin birinci adımı tamamlanmıştır.

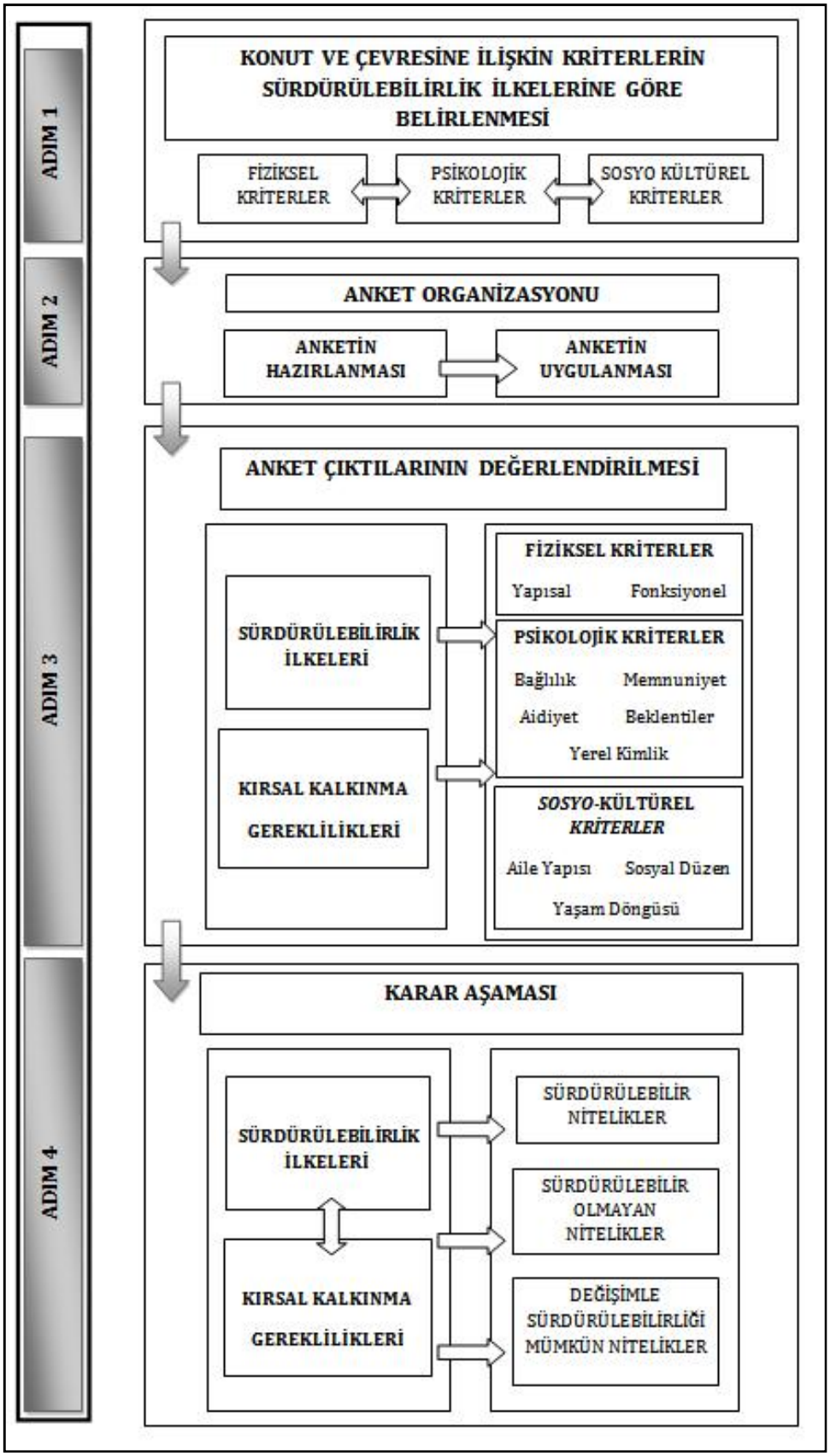
Yöntemin ikinci adımında; birinci adımda ortaya konan kriterleri kapsamlı şekilde ele alan sorulardan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Kırsal yerleşme niteliği taşıyan yerleşimlerin tespit edilerek, bu yerleşimlere ait nüfus ve konut sayıları TUİK'den alınarak uygulama alanları belirlenmiş ve bu alanlarda anket çalışması

gerçekleştirilmiştir. Anket çıktıları veri analizi ve istatistiksel analiz yöntemlerinden faydalanılarak sonuçlar yorumlanmıştır.

Yöntemin üçüncü adımında; anket çıktıları elde edilen veriler neticesinde konutların birinci adımda ön görülen konut değerlendirme kriterleri sürdürülebilirlik ilkeleri ve kırsal kalkınma gerekliliklerıyle yorumlanmıştır.

Yöntemin dördüncü adımında; sürdürülebilir kırsal kalkınmanın sağlanabilmesi için, üçüncü adımda gerçekleştirilen değerlendirmeler doğrultusunda kırsal konutların hangi özelliklerinin ne tür yöntemlerle sürdürülmesi gerektiği, hangilerinin sürdürülemeyeceği ve hangi özelliklerinin değişimle sürdürülebilir olacağı kararları ortaya koyulmuştur.

Yöntemin aşamalarını ve kırsal konutlara yönelik karar verme adımları Şekil 3.2'de gösterilmektedir.

Şekil 3.2. Tez Çalışma Yöntemi

3.1.2. Anket Organizasyonu

Anket uygulaması yapılacak alanda bilgilerin doğru tespit edilebilmesi için konut kullanıcılarıyla yüz yüze görüşme tekniği kullanılmalıdır. Tez çalışma modelinin uygulanmasında anket yapılacak sayının belirlenmesinde %5 hata payı dikkate alınacak şekilde hesaplama yapılmalıdır. Bu oranın sağlanabilmesi sonuçlarda doğruluk payı açısından önem taşımaktadır.

Anket formunun organizasyonunda, kavramsal çerçevede analiz edilen başlıklara yönelik tespitlerin doğru gerçekleştirilmesi için, konu alanına yönelik hedeflerin ve işlem basamaklarının belirlenmesi gerekmektedir. Bu aşamadan sonra araştırmada hedeflenen amaçlara uygun sorular hazırlanmalıdır. Anket soruları; cevaplayanların kolaylıkla anlayabileceği türde net ifadelerle yazılarak, kapalı uçlu veya ikiden çok alternatifin bulunduğu çoktan seçmeli sorular olarak hazırlanabilir.

Anketin uygulanmasında her konuttan bir kişi ile görüşülecek şekilde yüz yüze görüşme tekniği kullanılmalıdır. İncelenecek bölgede anket kapsamına alınacak konut sayısı güvenilirliğin sağlanabilmesi açısından %5 hata payına göre hesaplanmalıdır. İncelenen ana grubun sayısının tek tek ele alınmasının güç olduğu durumlarda “tesadüfi örnekleme yöntemi” kullanılmalıdır. Anket ya da görüşme yönteminin uygulanmasıyla kullanılan tesadüfi örneklem yöntemi, bir bütünün içerisinden seçilmiş bir parçasıyla temsil edilmesi anlamına gelmektedir.

Veri toplama işlemi sırasında gerçekleştirilen anket çalışmasında örneklem alanının seçilmesi çalışması “tesadüfi örnekleme” yöntemiyle gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Tesadüfi örnekleme yöntemi, örnek grubu oluşturan tekil unsurların tesadüfen belirlenmesi ile yapılan örnekleme türüdür. Tesadüfî örneklemede kıstas rastgelelik değil, çalışma alanını oluşturan her elemanın örneğe girme şansının eşitliğidir. Dolayısıyla hesaplamalarda da her elemana verilecek ağırlık aynıdır ve her deneğin yanı konut kullanıcısının seçilme şansı eşittir.

3.2. Edirne İli Örneğinde Yöntemin Uygulanması

3.2.1. Anket Sorularının Hazırlanması

Tez çalışması kapsamında veri kaynağı kırsal yerleşmelerde yaşayan konut kullanıcıları olduğundan kırsal konutun sürdürülebilirliğine ilişkin veri oluşturabilecek bilgilerin elde edilebilmesi amacıyla ilk adımda geliştirilen kriterlerin tümünü kapsamlı şekilde ele alan, literatür çalışması ve gözlemlerle elde edilen ve sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda sınıflanan konut ve çevresine ilişkin nitelikler belirlenmiştir. Niteliklerin belirlenmesinden sonra fiziksel ve sosyo-kültürel ve psikolojik kriterlerle ilgili sorulardan oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Anket formu Ek A'da verilmiştir.

3.2.2. Uygulama Alanı Olarak Edirne İli Kırsalının Seçilme Nedenleri

Avrupa ve Asya kıtalarını birleştiren yol üzerinde Türkiye'nin kuzey-batı ucundaki son yerleşim yeri olan Edirne şehrinin konumu nedeniyle zengin bir sosyo-kültürel tarihi vardır. Tarihi ve sosyo-kültürel açıdan Türkiye'nin önemli şehirlerinden biri olan Edirne ili aynı zamanda Balkan yarımadasının da bir parçasıdır. Yüzyıllardır Balkan yarımadasında yaşanan göçler ve savaşlar sonucunda, sınırların çizilmesiyle ülkemizin kuzeybatısında hem Bulgaristan hem de Yunanistan ile komşu olmuştur. Rumeli'nin değişik yerlerinden farklı zamanlarda göç ederek Edirne ili ve köylerine yerleşen halkın göç ettikleri yerlerdeki yaşam biçimi ve kültürleriyle buradaki şartları harmanlayıp kendilerine yeni yerleşim yeri kurmuşlar, kırsal yerleşimleri şekillendirmişlerdir.

Tarih ve kültür zenginliğinin yanı sıra, tarımdaki verim ve gelişmiş yeni teknoloji kullanımı ile ilk sıralarda yer almaktadır. Bölgede yaşayanların büyük çoğunluğu geçimlerini tarımdan sağlamaktadır. Dolayısıyla kırsal yerleşimlerde yaşam sürekliliği vardır. Sahip olduğu bu birikimleri günümüze kadar taşıyan bölge, bugün ülkemizin önemli sanayi üretim üstlerinden biri olduğu gibi tarım ve hayvancılık sektöründe de ülke ekonomisine büyük katkı yapmaktadır. Bunlarla birlikte, özellikle coğrafi konumu, üretim ve tüketim merkezlerine yakınlığı dolayısı ile lojistik

sektöründe, sahil turizmden eko-turizme ve kültür turizmine kadar pek çok alanda önemli potansiyeller sunmaktadır.

2011 yılı Temmuz ayında Edirne İl Özel İdaresi, Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB) tarafından yapılan "1/25.000 Ölçekli Edirne İl Çevre Düzeni Planı Plana Açıklama Raporu ve Plan Hükümleri" çalışmasında fiziki plan kararları, Köy yerleşik alanları ile ilgili olarak; kültürel ve tarihsel kimliğini korumuş olan kırsal yerleşmeler, doğal ve yapay çevrenin uyum içinde olduğu alanlar olarak ön plana çıkmakta olduğu, tarihsel süreç içinde kendi mimari kültürünü yaratan özgün karakterlin muhafaza edilebilmesi ve köy yerleşimlerinin doğal çevre ile uyumunun sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla planlama çalışmalarının kırsal alanlar için farklı kriterleri ön plana çıkarması gerekliliği, bu kapsamda doğal kaynakların, sosyal ve ekonomik açıdan kırsal yapının korunması ve ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması için bu planın ana ilkelerini oluşturması gerektiği vurgulanmıştır. Bölgedeki kırsal yerleşmeler için tarımsal karakterin sürdürülebilirliği ön görülmekte, bazı köyler için deniz ve eko turizm gibi aktiviteler tanımlanmaktadır. Bu kapsamda doğal kaynakların, sosyal ve ekonomik açıdan kırsal yapının korunması ve ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması bu planın ana ilkelerini oluşturmaktadır.

Gelişen teknoloji, ihtiyaçların artması, ekonominin iyileşmesiyle bölgedeki yerleşim kültürünün izleri giderek yok olmaktadır. Bu kültürün devamlılığı her açıdan çok önemlidir. Ekonomik etkinlik açısından tarım, turizm ve hizmet potansiyelleri üst düzeydedir. Kırsal konutların günümüz şartlarında sürdürülebilirliğinin sağlanmasıyla, kırsal kalkınma için önemli bir adım atılabilecektir.

Çalışma alanı olarak Edirne ili kırsalının seçilmesinin üç temel nedeni vardır; bunlar;

- Tarıma elverişli arazi oranın yüksek olması sebebiyle tarımsal faaliyetlerin yoğunluğu,
- Edirne ili ve köylerinin şu an Türkiye sınırları dışında olan Rumeli'den göç alması sebebiyle özellikle kırsal alandaki köylerde gözlemlenen sosyo-kültürel zenginlik,

- Kırsal kalkınmanın geliştirilmesi ve kırsal konutların sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır.

3.2.2.1. Edirne İli Yerleşim Özellikleri

Edirne, Marmara Bölgesi'nin Trakya kısmında, Güneyinde Ege denizi, kuzeyde Bulgaristan, batıda Yunanistan, doğuda Tekirdağ, Kırklareli ve Çanakkale ileri ile çevrilidir. Bulgaristan ile 88 km, Yunanistan ile 204 km uzunluğunda sınırı vardır. Edirne İli Türkiye'nin batı sınır topraklarının büyük bir bölümünü içine almaktadır. Bulgaristan ile 88 km'lik sınır Kırklareli il sınırıyla başlar Tunca Irmağı'nı keser ve güneybatı yönünde Meriç Irmağı ile sona ermektedir. Meriç Irmağının Yunanistan ile sınır oluşturduğu Edirne Yunanistan sınırının uzunluğu 204 km'dir.

Şekil 3.3. Edirne İli Haritası

Edirne ilinin merkez ilçe dışında 8 ilçesi mevcuttur. Bu ilçeleri: Merkez, Enez, Havsa, İpsala, Keşan, Lalapaşa, Meriç, Süloğlu ve Uzunköprü'dür.

24 mahalleden oluşan kent; doğudan Süloğlu ilçesi; güneydoğudan Havsa ilçesi, Güneyden Uzunköprü ilçesi, kuzeyden Lalapaşa ilçesi kuzeybatıdan Bulgaristan ve batıdan Yunanistan ile çevrilidir.

Sosyo-Demografik Özellikler

Nüfus; Türkiye'nin Marmara Bölgesinde yer alan Edirne ilinin 2010 yılı ADNKS'ne göre toplam nüfusu 390.428 kişidir. Bu nüfus büyüklüğüyle Türkiye'de 48; Marmara Bölgesinde ise 8. sırada yer almaktadır.

2010 ADNKS sayımına göre Edirne'nin 390.428 olan toplam nüfusunun 261.920'si il ve ilçelerde, 128.508'i de belde ve köylerde yaşamaktadır. (Tablo 3.1)

Tablo 3.1. Edirne İli-ilçeler-köy ve beldelerdeki nüfus büyüklüğü (DİE, 2000 Genel Nüfus Sayımı, ADNKS 2011)

	İl/ilçe merkezleri	**Belde/köyler**	**Toplam**
Edirne	**Toplam**	**Toplam**	**Toplam**
Merkez	138.793	**14.200**	152.993
Enez	3.826	**6.992**	10.818
Havsa	8.602	**12.273**	20.875
İpsala	8.332	**21.780**	30.112
Keşan	54.314	**22.932**	77.246
Lalapaşa	1.347	**6.176**	7.523
Meriç	3.158	**12.812**	15.970
Uzunköprü	40.154	**27.109**	67.263
Süloğlu	3.394	**4.234**	7.628
Toplam	**261.920**	**128.508**	**390.428**

Edirne ili dahilinde toplam 24 belediye ve 248 köy bulunmaktadır. (Tablo 3.2) Kırsal kesimde oba, mezra olarak nitelenen yerleşim şekli mevcut değildir. (15 belde 248 köy)

Tablo 3.2. Edirne İli Belde ve Köy Sayıları (TUIK,2010)

	2008 yılı		2011 yılı	
İlçe Adı	**Belediye Sayısı**	**Köy Sayısı**	**Belediye Sayısı**	**Köy Sayısı**
Merkez	1	37	-	37
Enez	1	19	-	19
Havsa	1	22	-	22
İpsala	7	16	5	16
Keşan	6	44	5	44
Lalapaşa	1	27	-	27
Meriç	3	21	2	21
Süloğlu	1	10	2	10
Uzunköprü	3	52	-	52
Toplam	24	248	14	248

Sosyo-Ekonomik Özellikler

Edirne ili ve ilçelerinin ekonomisi tarım ağırlıklı olup tarımsal üretim potansiyeli, ülke düzeyinde önemli bir yere sahiptir. Bunun yanı sıra tarihi ve kültürel pek çok turistik öğeye de ev sahipliği yapmaktadır.

Fiziksel ve Çevresel Özellikler

Edirne, Marmara Bölgesi'nin Trakya kısmında, Güneyinde Ege denizi, kuzeyde Bulgaristan, batıda Yunanistan, doğuda Tekirdağ, Kırklareli ve Çanakkale ileri ile çevrilidir. Yüzölçümü 6.098 km² olan Edirne'nin, deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 41 metredir. Edirne, idari olarak, biri merkez ilçe olmak üzere 8 ilçe ve 248 köyden oluşmaktadır. Bulgaristan ile 88 km, Yunanistan ile 204 km uzunluğunda sınırı vardır.

İklim; Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde bulunan Edirne ve civarı karasal iklim özelliklerine sahiptir ancak bazı yıllarda ılık ve yağışlı olması sebebiyle Karadeniz iklimi hüküm sürmektedir. Anket uygulamasının yapıldığı alan; Meriç ve Ergene Havzasında olup, kara iklimi sürmekte, bu nedenle kışlar soğuk ve yağışlı, yazlar sıcak ve kurak geçmektedir.

Tablo 3.3. Edirne İli Aylık Ortalama Sıcaklık Değerleri (Meteoroloji Genel Müdürlüğü, 2012)

Aylar	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Mak. Sıc.	20.5	23.2	28.0	29.8	35.3	42.6	44.1	40.7	37.8	35.8	28	22.8
Min. Sıc	-19.0	-19.0	-12.0	-4.1	0.7	6.0	9.3	9.4	1.3	-3.7	-6.6	-13.4

Bitki Örtüsü; Edirne ili, Trakya Yarımadasında; kuzeyde Istranca Dağları, güneyinde Koru Dağları ve Ege Denizi-Saroz Körfezi, batısında Meriç Nehri ve Meriç Ovası, doğusunda da Ergene Ovasını içine almakta olup, il topraklarının % 80'i tarıma elverişlidir.

Topraklarının % 57'sinde tarım yapılır. % 14'ü çayır ve meradır. Orman ve fundalıklar %25'tir. Ekime müsâit olmayan arâzi % 4'tür. Trakya'nın en verimli topraklarıdır. Edirne nemli ve rüzgârlıdır. Rüzgârlar buharlaşmayı önler. Bu ise bitki örtüsünün çeşitli olmasını sağlar.

Topografik Yapı; Türkiye'nin en batısındaki il olan Edirne, Yunanistan ve Bulgaristan sınırında, geniş düzlükler ve basık tepelerin hakim olduğu, topraklarının % 80'i tarıma elverişli bir coğrafya üzerinde yer almaktadır.

41° 40' Kuzey enlemleri ile 26° 30' Doğu boylamları arasında Trakya yarımadasında yer almaktadır; Kuzeyde Istranca Dağları, güneyinde Koru dağları ve Ege Denizi – Saroz Körfezi, batısında Meriç Nehri ve Meriç ovası, doğusunda da Ergene Ovası bulunana bölgenin yüzölçümü 6.098 km² dir ve deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 41 metredir.

Balkan Yarımadası'nın güneydoğu kesimindeki Trakya Bölgesinde yer alan Edirne ili, yeryüzü şekilleri bakımından çeşitlilik gösterir. İlin kuzeyinde Istıranca dağları, orta bölümünde Ergene havzası, güneyinde Koru dağları ve platolar ile Meriç Ovası ve Deltası bulunmaktadır. Bu çeşitliliği, farklı yükseltiler gösteren dağ ve tepeler ile, daha az yükseltide olan platolar ve ovalar oluşturur. İlin kuzey ve kuzeydoğusu ile güney ve güneydoğusu dağlar ve platolar ile kaplıdır.

İlin önemli akarsularından olan Meriç, Tunca, Arda ve Ergene nehirlerinin debileri Mart-Nisan aylarında yoğun yağışlara bağlı olarak maksimum seviyeye ulaşmaktadır. Yaz aylarında da normal debilerini muhafaza etmektedir. Yörenin en önemli tarım potansiyeli olan çeltik ekim ve sulama zamanlarında ise nehir debileri en az seviyeye ulaşmaktadır.

Edirne, akarsular dışında kalan yüzey sularını, doğal göller, barajlar, rezervuarlar ve göletler oluşturmaktadır. Doğal göllerin başlıcaları Meriç'in denize döküldüğü Enez yöresindedir. Bu göller Gala, Dalyan, Taşaltı, Tuzla, Bücürmene, Sığırcık ve Pamuklu gölleridir.

Arazi Kullanımı; Edirne İlinin toplam yüzölçümü 609.791 hektardır. 2008 yılı istatistik çalışmaları 3. tahmin sonuçlarına göre bu alanın 370.015 hektarı tarım arazisi, 104.502 hektarı orman arazisi ve 57.985 hektarı çayır-mera arazisidir. Tarım dışı alan ise 77.290 hektardır.

Tablo 3.4. Edirne İli Arazi Durumu Yüzdeleri

Kullanış Biçimi	Alan (ha)	Oranı (%)
Tarımsal Alan	370.015	60,68
Ormanlık Alan	104.502	17,14
Çayır-Mera Alanı	57.985	9,51
Tarım Dışı Alan	77.290	12,67
YÜZÖLÇÜMÜ	***609.791***	***100***

Ulaşım Ağındaki Yeri; Edirne'de ulaşım demiryolu ve karayolu ile sağlanmaktadır. Edirne İlinde deniz taşımacılığı ve ulaşımı yapılmamaktadır. Edirne ilinin Gelibolu-Çanakkale üzerinden Ege Bölgesiyle, İstanbul üzerinden Anadolu ile karayolu bağlantısı bulunmaktadır.

Tablo 3.5. Edirne İlinin diğer illere olan uzaklığı

Merkez	Uzaklık(km)
Kırklareli	62
Tekirdağ	141
İstanbul	230
Ankara	669
Çanakkale	223
İzmir	531

Tablo 3.6. Edirne İlinin ilçelere olan uzaklığı

Merkez	Uzaklık (km)
Lalapaşa	25
Süloğlu	34
Havsa	27
Uzunköprü	62
Meriç	84
İpsala	131
Keşan	113
Enez	178

Edirne ilinde Türkiye'nin Avrupa'ya bağlantısını sağlayan 4 adet sınır kapısı bulunmaktadır. Ayrıca 41 km uzunluğundaki Edirne-Lalapaşa-Hamzabeyli Hudut Yolu projesi de tamamlanmıştır. Edirne, Kapıkule ve Hamzabeyli hudut kapıları ile Bulgaristan, Pazarkule ve İpsala hudut kapıları ile Yunanistan üzerinden Türkiye'nin Avrupa ile bağlantısı sağlanmaktadır. Kapıkule sınır kapısı ile Uzunköprü de DDY çıkışı bulunmaktadır.

Sosyo-Kültürel Özellikler

İnsanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsü ve tarihsel süreçte yaratılan tüm maddi ve manevi değerleri sonraki nesillere iletmede kullanılan araçların bütünü olarak tanımlanan kültür her türlü araç-gereç, binalar, giysiler gibi maddi öğeler ile inançlar, gelenekler, normlar, düşünce biçimleri gibi manevi öğelerden oluşur.

Edirne'nin Tarihi

Edirne'nin en eski halkı, Traklar soyundan Odrisler'in yörede, Meriç ve Tunca ırmaklarının birleştiği bugünkü Edirne'nin bulunduğu yerde bir kent kurdukları bilinmektedir. Odrisler'den sonra yöreye egemen olan Makedonyalılar Dönemi'nde kent, büyük bir olasılıkla Odris yada Odrisia adının değişmesi sonucu, Orestia/Orestas olarak anılmaya başlanmıştır.

İS II. yy' da Roma İmparatoru Hadrianus, (117-138) Orestia Kasabası'nın stratejik önemi nedeniyle buraya kent statüsü verdi ve kendi adını koydu. Böylece, Roma Dönemi'nde kent Hadrianopolis/Hadrianupolis/Adrianupolis/Adrianapolis adlarıyla anıldı. Adrianopolis zamanla Adrianople/Adrianopel olarak değişti.

Osmanlı dönemi başlarında Edrinus/Edrune/Edrinabolu/Endriye diye anıldı. 1476'da yazılan Aşıkpaşazade Tarihi'nde kentin adı Edrene olarak geçer. XVI.yy başlarında kentin Edirne olarak adlandırıldığı görülür. Edirne 1361 yılında I.Murat tarafından fethedilmiş ve İstanbul'un alınışına kadar 92 yıl boyunca Osmanlı Devleti'nin başkenti olmuştur.

Tarihinde çeşitli unvanları hak etmiştir. Edirne, mutluluk dönemlerinde "Der-i Saadet" (Mutluluk Kapısı) bir "Şenlikler Şehri" dır. II. Murad'dan IV. Mehmet'e kadar zafer kutlamaları, sünnet şenlikleri, II.Mehmet'in evlilik törenleri "İstanbul'u kıskandıracak kadar" olurdu. Edirne tabii ki her dönemde hatırlarda bir "Der-i Saadet" olarak kalmadı. Bu "Serhat Şehri" Evliya Çelebi'nin sözleriyle "Bir İslam Duvan" tarihinde birçok kez felaketle de tanıştı. En fazlada kuşatma ve işgallerden bunaldı.

Şenlikleriyle "Mutluluk Kapısı" olarak hatırlanan Edirne'nin yanına "Daima bağrı yanık olan Edirne'yi de koymak gerekir.

Edirne her zaman kültür olaylarının yoğun yaşandığı bir kent olmuştur. Mimari yenilikler bu kentin yapılarıyla gelmiş; hat ve süsleme sanatının en güzel örnekleri burada verilmiş, çok sayıda medresesi yoğun tartışmalara tanık olmuş, tıp tarihine geçen ilk uygulamalar burada başlamıştır.

Kimliğini asıl Osmanlı döneminde bulan ve imparatorluğun ikinci kenti olan Edirne, kültürel mirasımızın en yoğun hissedildiği bir kenttir.

Edime, camileri, çarşıları, köprüleri, tarihi evleriyle ve özellikle de Muhteşem Selimiye ile ülkemize gelenleri ilk karşılayan ve bir sınır kenti olma özelliğini en iyi yansıtan kentimizdir.

Kültürel ve tarihsel kimliğini korumuş olan kırsal yerleşmeler, doğal ve yapay çevrenin uyum içinde olduğu alanlar olarak ön plana çıkmaktadır. Tarihsel süreç içinde kendi mimari kültürünü yaratan özgün karakterin muhafaza edilebilmesi ve köy yerleşimlerinin doğal çevre ile uyumunun sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla planlama çalışmalarının kırsal alanlar için farklı kriterleri ön plana çıkarması gerekmektedir. Bu kapsamda doğal kaynakların, sosyal ve ekonomik açıdan kırsal yapının korunması ve ekolojik sürdürülebilirliğin sağlanması bu planın ana ilkelerini oluşturmaktadır. Edirne bütününde toplam 248 adet kırsal yerleşme bulunmaktadır. Bunların büyük çoğunluğu Uzunköprü, Keşan ve Merkez İlçelere bağlı yerleşmelerdir.

Edirne ili ve sekiz ilçesine bağlı toplamda 263 köy ve belde yerleşimi bulunmaktadır. Anket çalışması için altı köy yerleşmesi, bir belde ve azalan nüfus neticesinde belde olmaktan çıkarılıp merkeze bağlanarak mahalle statüsü kazanmış olan bir yerleşme seçilerek, toplamda sekiz adet farklı özellikte kırsal yerleşim seçilmiştir. Seçilen bu yerleşimler Edirne merkeze bağlı, İskenderköy ve Söğütlüçeşme, Havsa İlçesine bağlı, Hasköy, Osmanlı, Oğulpaşa köyleri, Uzunköprü ilçesine bağlı, Aslıhan köyü, Kırcasalih beldesi ve Yeniköy mahallesi'dir. Seçilen kırsal yerleşimlerin nüfus ve konut sayıları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3.7. Örneklem alanı nüfus ve konut sayıları

Bağlı olunan ilçe	Yerleşim Yeri	Nüfus Sayısı	Konut Sayısı
Edirne/Merkez İlçe	İskenderköy	556	202
	Söğütlüdere	265	106
Edirne/Havsa	Hasköy	732	271
	Osmanlı	1206	400
	Oğulpaşa	1065	334
Edirne/Uzunköprü	Aslıhan	655	257
	Kırcasalih	3354	1057
	Yeniköy	1648	450
Toplam			2177

Tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen Edirne kırsalında çalışma alanında yerleşim birimlerinin seçiminde etkili olan faktörler şöyledir;

- Yerleşim yerinin ve mimari dokusunun kırsal yerleşimde bulunması,

- Bölgenin kırsal özellik taşıması,

- Kırsal yaşamın o bölgede hala sürüyor olması,

- Yapıların fiziksel biçimini, konumunu etkileyen faktörler açısından birbirinden farklı özellikler taşıması,

- Araştırma sırasında ulaşılabilirlik ve erişim açısından kolaylık sağlaması için şehirlerarası karayolu üzerindeki yerleşimler tercih edilmiştir.

- Bölgede yaşayan halkın yapılacak anket çalışmasına olumlu yaklaşımı.

Tez çalışması kapsamında seçilen çalışma alanında örneklem büyüklüğünü saptamak için kullanılan formül şu şekildedir (Özdamar, 2003):

N: Konut sayısı (Evren birim sayısı),

n: Anket uygulanacak konut/kişi sayısı (Örneklem büyüklüğü)

P: İncelenen olayın gözlenme oranı,

Q (1-P): X'in gözlenmeme oranı

Z_α : α= 0.05, 0.01, 0.001 için 1.96, 2.58 ve 3.28 değerleri

d= Örneklem hatası

σ= Evren standart sapması

$t_{\alpha,sd}$= sd serbestlik dereceli t dağılımı kritik değerleridir, belirli bir anlamlılık düzeyinde t tablosuna göre alınır.

Evren varyansı biliniyorsa ve sadece 1.tür hata dikkate alınarak örneklem büyüklüğü;

$$n = \frac{N.\sigma^2.Z\alpha}{(N-1).d^2}$$

Bu formüle göre; $n = \frac{2177x(1,96)2x0,5x0,5}{(0,05)2x2176+(1,96)2x0,5x0,5}$

n: 326,66'dır.

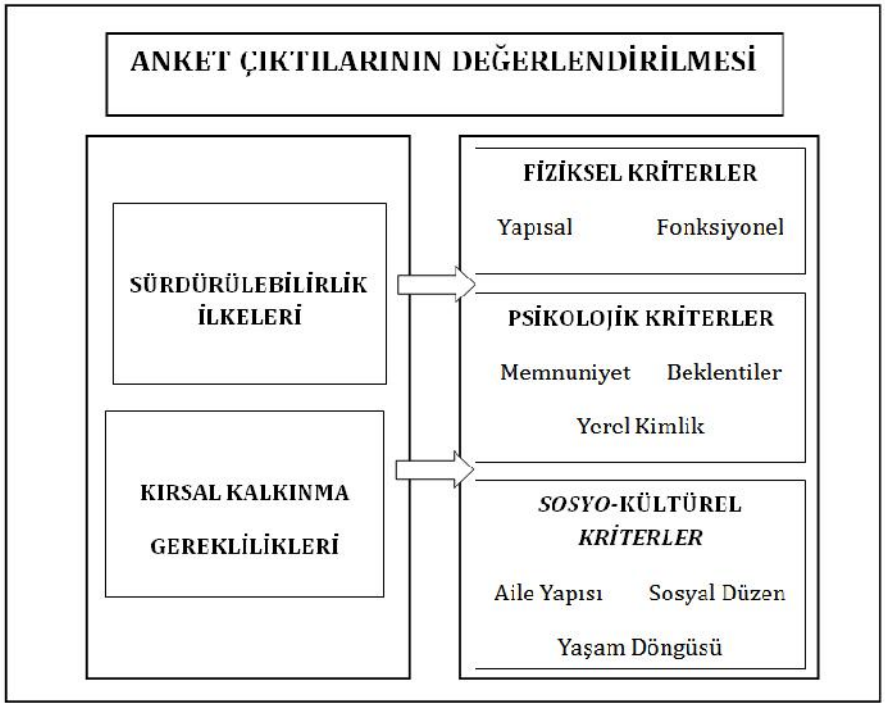
3.2.3. Anket Çıktılarının Değerlendirilmesi

Anket uygulamasında yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Bulunan değer 326 olmasına rağmen bölgedeki araştırmaya uygun konutlar dikkate alınarak geçerliliği arttırmak amacıyla her konuttan bir kişi ile görüşülerek toplamda 9 yerleşim biriminde 385 anket yapılmıştır. Konut kullanıcıları ile yapılan görüşmeler sırasında;

- Örneklemi tanımlamaya yönelik konularda (Kullanıcı özellikleri, aile yapısı, sosyo-kültürel ve ekonomik durum, konut kullanıcılarının yaşam döngüsü, yaşam biçimi, kaynakları, konut kullanıcılarının yerleşim birimi seçimi kriterleri ve konut seçimi kriterleri), konutun bulunduğu fiziksel çevre özellikleri ve konut nitelikleri

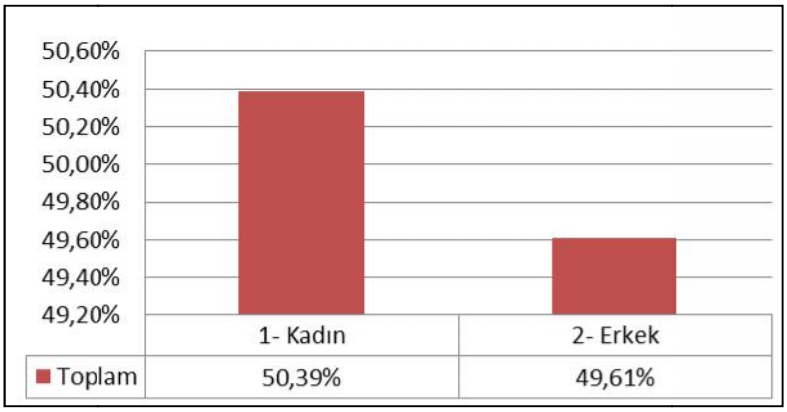
- Kullanıcıların davranışsal, psikolojik yönlerini anlamaya yönelik konularda (algı, değerlendirme, duygular, değerler)
- Bunların dışında bilgi edinilecek konular demografik gelişmelerden etkilenme biçimi, Sosyo-kültürel gelişmelerden etkilenme biçimi, memnuniyetleri ve beklentileri) hakkındaki görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Anket çıktıları Excel programında frekans ile tablolaştırılmış ve değerlendirilmiştir. Anket çıktılarının değerlendirilmesi aşaması Şekil 3.3'de gösterilmektedir.

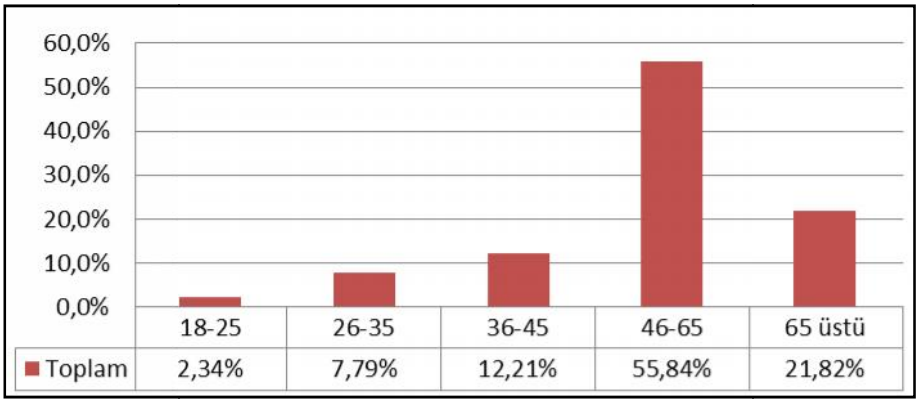
Şekil 3.4. Anket Çıktılarının Değerlendirilmesi

Anket çalışmasına katılan bireylerin demografik özelliklerine bakıldığında; Şekil 3.5'e göre; %50.4'ü kadın, %49.6' sı erkektir.

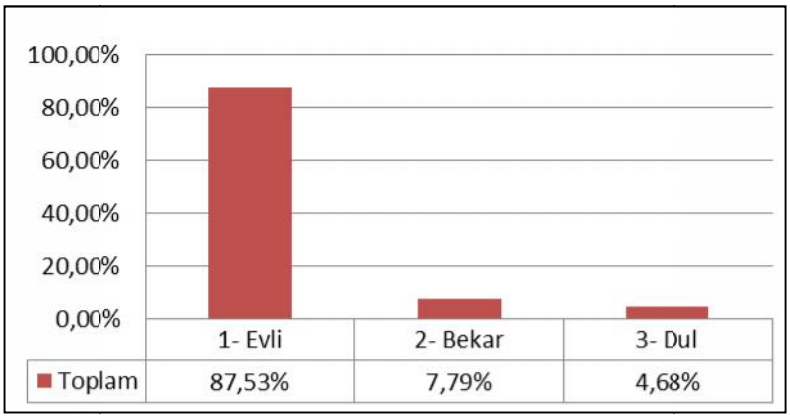
Şekil 3.5. Anket Katılımcılarının Yaş Aralıkları Oranı

Şekil 3.5'de %2.3 'ünün 18-25 yaş arasında, %7.8' inin 26-35 yaş arasında, %55.8 inin 46-65 yaş arasında, %21.8' inin 65 yaş üstü olduğu belirlenmiştir.

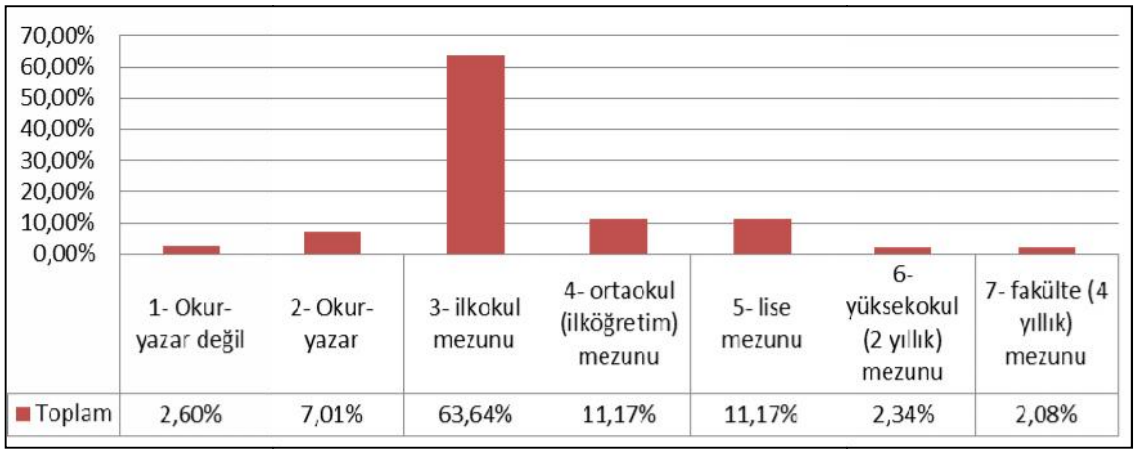
Şekil 3.6. Anket Katılımcılarının Cinsiyet Oranı

Şekil 3.7'ye göre medeni durumları incelendiğinde; %87.5' i evli, %7.8' i ise bekar' dır.

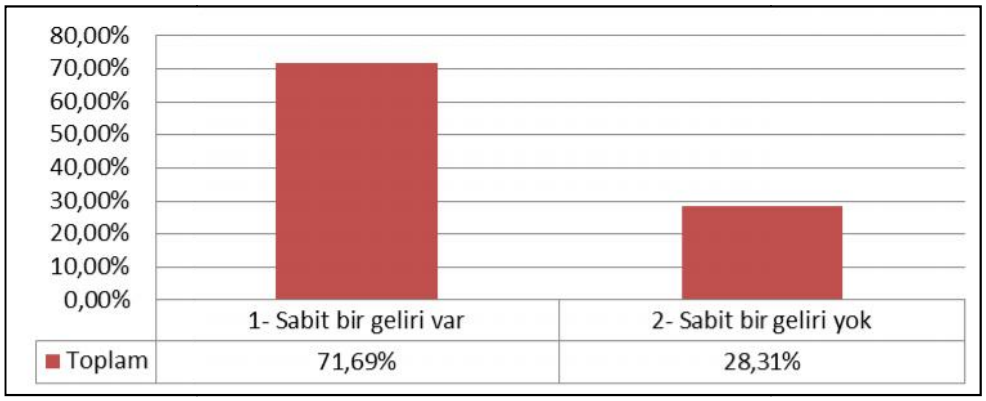
Şekil 3.7. Anket Katılımcılarının Medeni Durumları

Şekil 3.8'e göre; çalışmaya katılan bireylerin % 63.6' sı ilkokul mezunu, %11.2' si ortaokul mezunu, %11.2' si lise mezunudur.

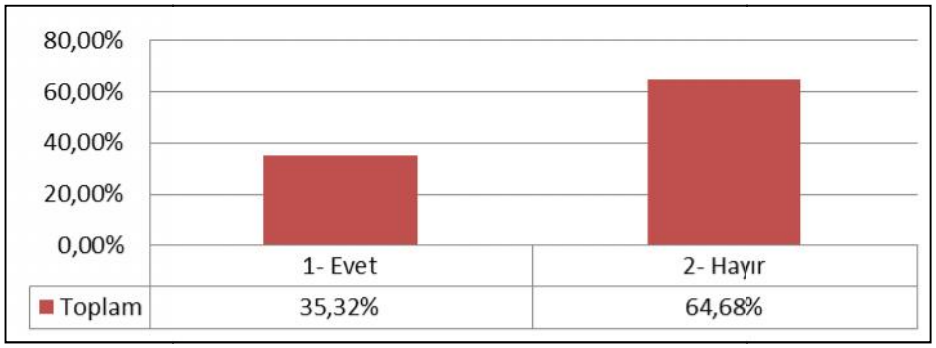
Şekil 3.8. Anket Katılımcılarının Eğitim Durumları

Şekil 3.9'a göre; gelir durumları incelendiğinde %71.7' sinin sabit bir geliri var iken, %28.3' ünün sabit bir geliri yoktur.

Şekil 3.9. Anket Katılımcılarının gGelir Durumları

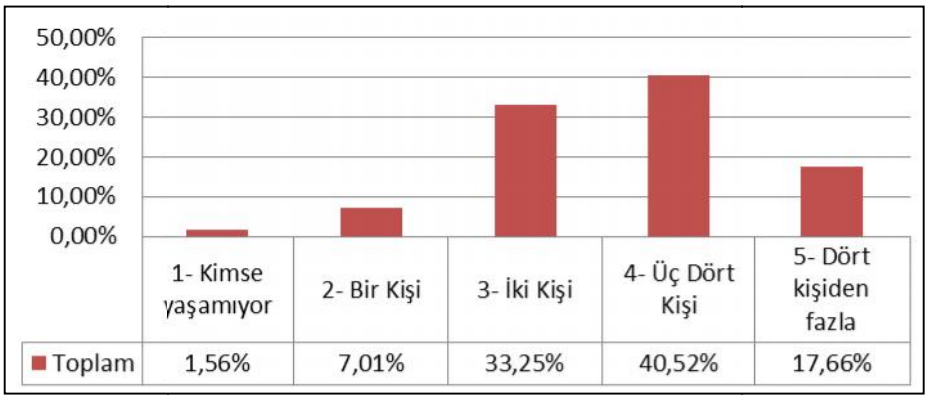
Şekil 3.10'a göre; çalışmaya katılanların %35.3' ünün otomobili var iken %64.7' sinin yoktur.

Şekil 3.10. Anket Katılımcılarının Otomobil Varlığı Durumları

3.2.3.1.Fiziksel Kriterlere İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi

Çalışmaya katılan bireylerin konutlarına ait özellikler Şekil 3.11ve Tablo 3.8 ile incelendiğinde; %40.5' inin konutunda 3-4 kişinin yaşadığı, %33.2' sinin 2-3 kişi yaşadığı, %17.7 'sinin 4 kişiden fazla yaşadığı, %7.0'sinin 1 kişi yaşadığı ve %1.6'sında ise kimsenin yaşamadığı belirlenmiştir. Konutlarda yaşayan kadın birey sayısı %57.4 oranında bir, %33.2 oranında ise ikidir, Erkek birey sayısı ise %63.4 oranında bir, %29.6 oranında ikidir. Kız çocuk sayıları %11.2 oranında bir iken, erkek çocuk sayıları ise %11.2 oranında bir, %4,2'oranında iki'dir.

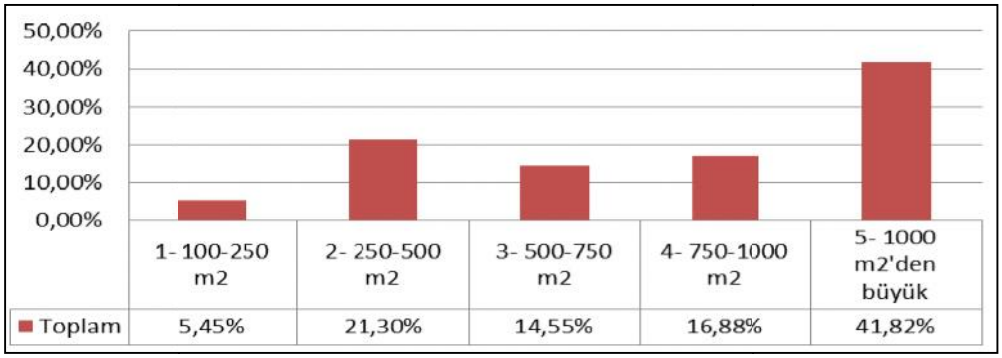

Şekil 3.11. Konutta yaşayan kişi sayısı oranları

Tablo 3.8. Çalışmaya Katılan Bireylerin Konutlarında Yaşama Durumları

		Yüzde
Konutta kaç kişi yaşıyor	Kimse yaşamıyor	1,6
	1 kişi	7,0
	2 kişi	33,2
	3-4 kişi	40,5
	4 kişiden fazla	17,7
Konutta yaşayan kadın birey sayısı	1	57,4
	2	33,2
	3	5,2
	4	1,0
	Yok	3,1
Konutta yaşayan erkek birey sayısı	1	63,4
	2	29,6
	3	4,7
	4	,3
	Yok	2,1
Konutta yaşayan kız çocuk sayısı	1	11,2
	2	3,4
	Yok	85,5
Konutta yaşayan erkek çocuk sayısı	1	11,2
	2	4,2
Toplam		**100,0**

Çalışma kapsamında incelenen konutun içinde bulunduğu arsanın büyüklüğü Şekil 3.12'de gösterilmektedir. Buna göre 1000m^2 den fazla alana sahip olanların oranı %41,8, 250-500m^2 alan kaplayanların oranı ise %21.3'dür.

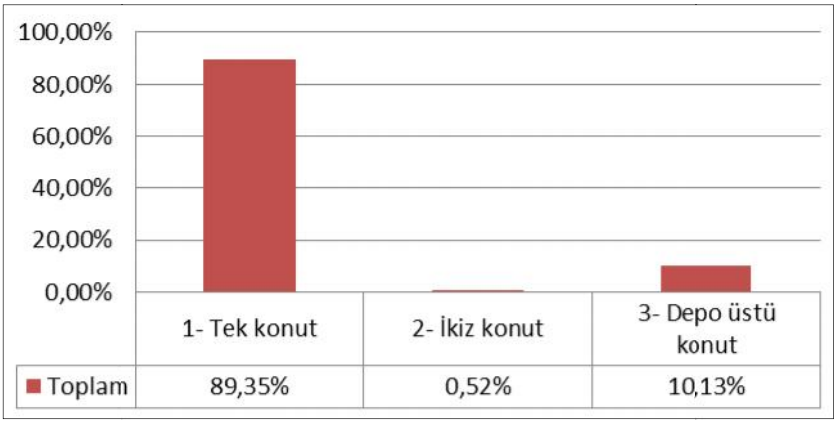

Şekil 3.12. Konutun İçinde Bulunduğu Arsanın Büyüklüğü

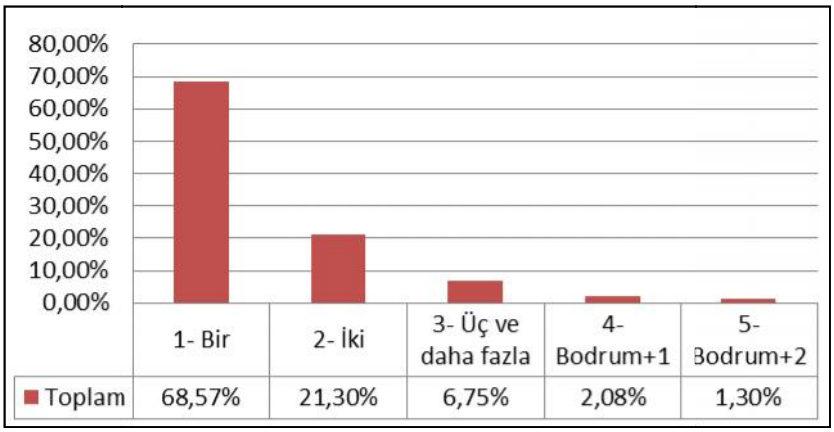
Tez çalışmasıyla incelenen konutların genel özellikleri Tablo 3.9 ile incelendiğinde; konutların %89.4'ü tek konut yapısında, %10.1'i depo üstü konut yapısındadır (Şekil 3.13). %68.6' sı bir kattan oluşurken, %21.3'ü iki katlı, %6.8 ise üç ve daha fazla kattan oluşuğu belirlenmiştir (Şekil 3.14). Konutların taban alanları incelendiğinde; %48.1'inin 100m^2 den fazla olduğu, %46.5' inin 51-100m^2 arasında olduğu belirlenmiştir (Şekil 3.15). Konutta bulunan mahal adetleri incelendiğinde ise %62.1'sinin 3+1 olduğu, %18.7' sinin 4+1 olduğu ve %17.1 'inin 2+1 olduğu belirlenmiştir (Şekil 3.16).

Tablo 3.9. Konutlara Ait Yapısal Özelliklerin İncelenmesi

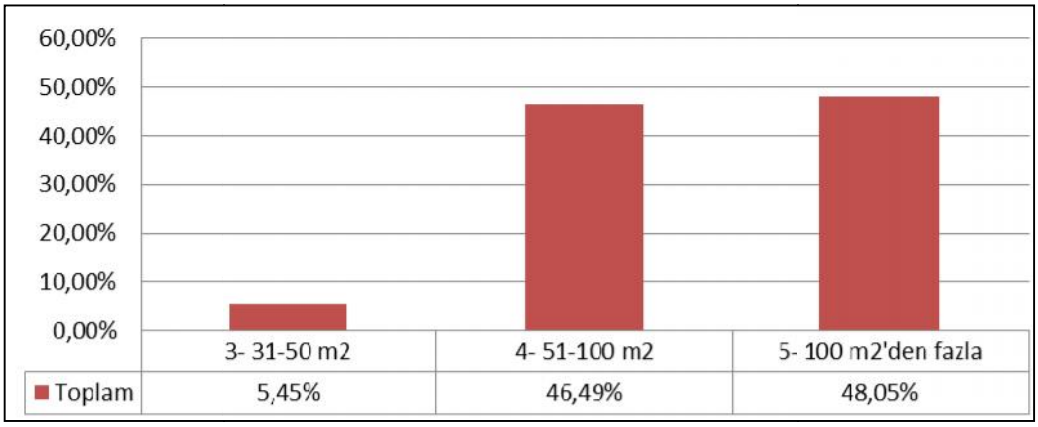
		Yüzde
Konutun türü	Tek konut	89,4
	İkiz konut	,5
	Depo üstü konut	10,1
Konutun kat sayısı	Bir	68,6
	İki	21,3
	Üç veya daha fazla	6,8
	Bodrum+1	2,1
	Bodrum+2	1,3
Konutun taban alanı (m^2)	31-50 m2	5,5
	51-100 m2	46,5
	100 m2'den fazla	48,1
Konutta bulunan mahal adetleri		
	2+1	17,1
	3+1	62,1
	4+1	18,7
	Diğer	2,1
Toplam		100.0

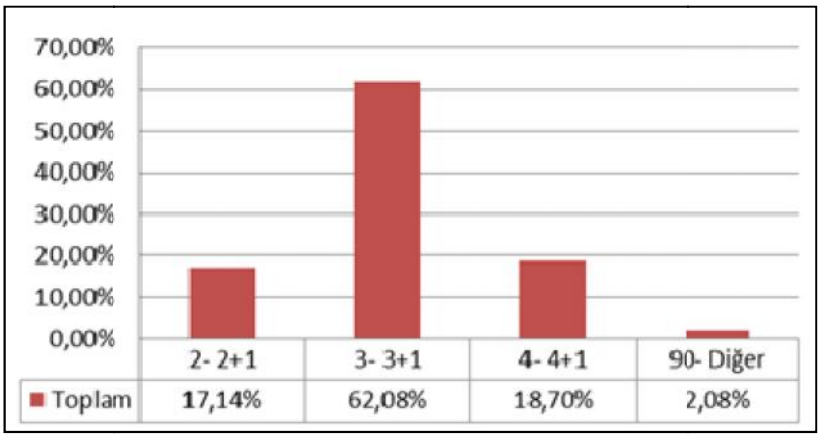
Şekil 3.13. Konut Türü

Şekil 3.14. Konutun Kat Sayısı

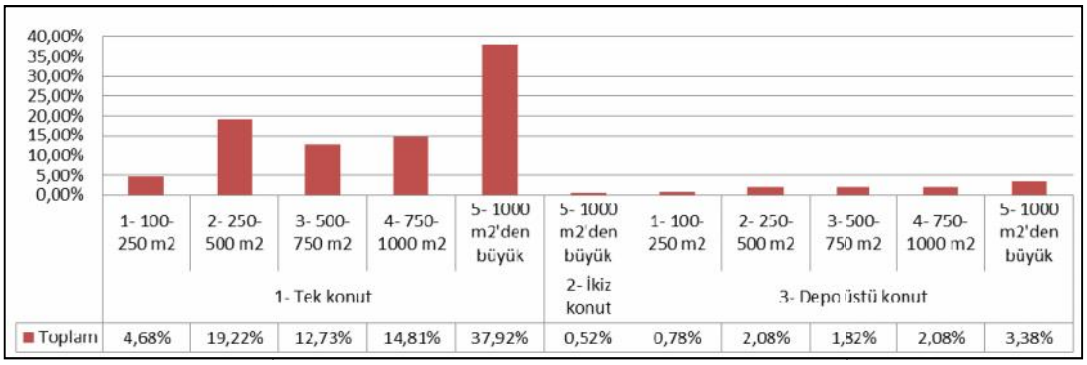

Şekil 3.15. Konutların Büyüklüğü

Şekil 3.16. Konutların Oda Sayısı

Anket kapsamında incelenen konut arazisi büyüklüğü ve konut türü; 100-250 m^2 arasındaki arazi büyüklüğünde %85,71'ine tek konut , %14,29'u depo üzeri konut inşa edilmiştir. 250-500 m^2 arası arazi büyüklüklerinde inşa edilen konut türlerine bakıldığında; %90,24'ü tek konut, %9,76'sı depo üzeri konuttur. 500-750 m^2 arası arazi büyüklüklerinde; %87,50 tek konut, %12,50 depo üstü konut vardır. 750-1000 m^2 arası arazi büyüklüklerinde; %87,69 tek konut, %12,31 depo üzeri konut vardır. 1000 m2'den büyük arazilerde ise; %90,68'i tek konut, %1,24'ü ikiz konut, %8,07'si depo üstü konuttur (Şekil 3.17).

Şekil. 3.17. Konut Türü-Konut Arsası Büyüklüğü Oranı

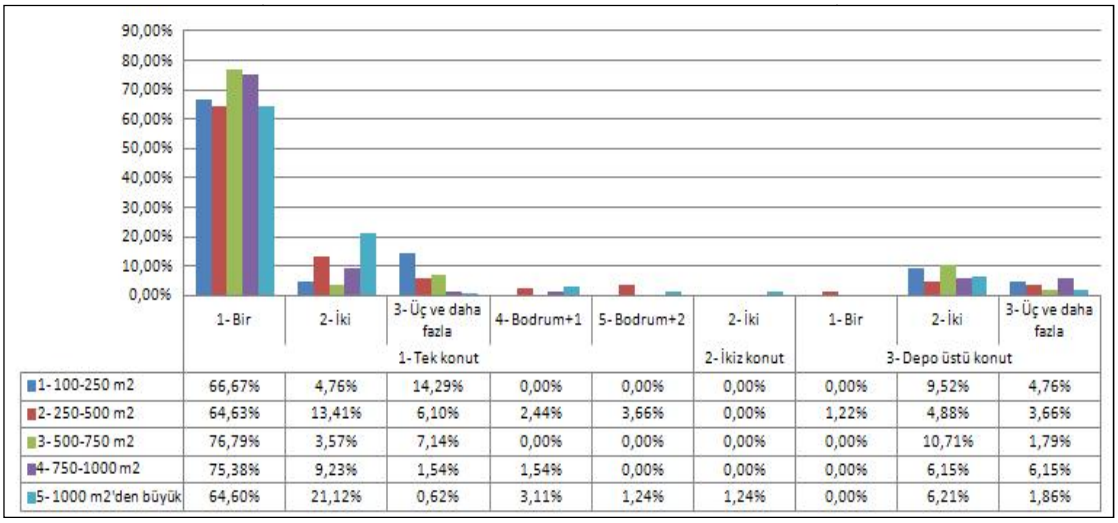
Anket kapsamında incelenen konut arazisi ve konutlarda; 100-250 m^2 arasındaki arazi büyüklüğünde %66,67 tek katlı, %4,76 iki katlı, %14,29'u üç ve daha fazla katlı toplamda %85,71'si tek konut, %9,52'si iki katlı, %4,76'sı üçve daha fazla katlı toplamda 14,79'i depo üstü konuttur.

250-500 m^2 arası arazi büyüklüklerinde %64,63'ü tek katlı, %13,41'i iki katlı, %6,10'u üç ve daha fazla katlı, %2,44'ü bodrum+1 katlı, %3,66'sı bodrum+2 katlı, toplamda *toplamda %90,24'ü* tek konut, % 1,22'si bodrum+1 katlı, %4,88'i iki katlı, %3,66'sı üç ve daha fazla katlı, *toplamda %9,76'sı* depo üzeri konuttur.

500-750 m^2 arası arazi büyüklüklerinde; %76,79'u' tek katlı, %3,57'si iki katlı, %7,14'ü üç ve daha fazla katlı, toplamda *%87,50 tek konut*, %10,71'i iki katlı, %1,79'u üç veya daha fazla katlı, toplamda *%12,50 depo üstü konut* vardır.

750-1000 m^2 arası arazi büyüklüklerinde; %75,38'i tek katlı, %9,23'ü iki katlı, %1,54'ü üç ve daha fazla katlı, %1,54'ü bodrum+1 katlı, toplamda *%87,69 tek konut*, %6,15'i, iki katlı, %6,15'i üç ve daha fazla katlı toplamda %12,30 depo üzeri konut vardır.

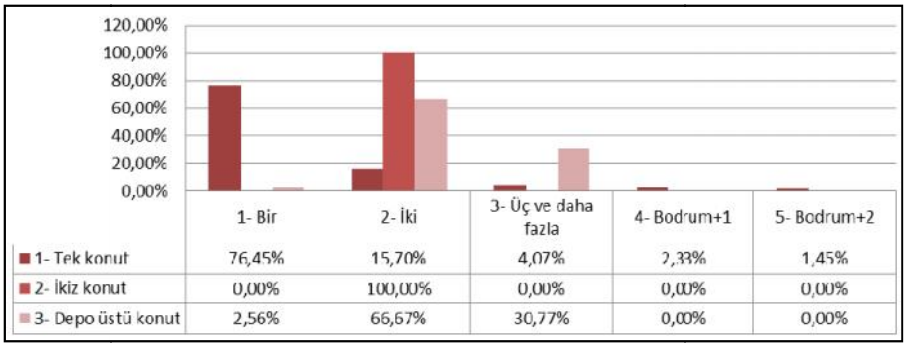
1000 m^2'den büyük arazilerde ise; %64,60'ı tek katlı, %21,12'si iki katlı, %0,62'si üç ve daha fazla katlı, %3,11'i bodrum+1 katlı, %1,24'ü bodrum+2 katlı, toplamda %90,68'i tek konut, %1,24'ü ikiz konut, %6,21'i iki katlı, %1,86'sı üç ve daha fazla katlı toplamda %8,07'si depo üstü konuttur (Şekil 3.18).

	1-Bir	2-İki	3-Üç ve daha fazla	4-Bodrum+1	5-Bodrum+2	2-İki	1-Bir	2-İki	3-Üç ve daha fazla
	1-Tek konut					2-İkiz konut	3-Depo üstü konut		
1-100-250 m2	66,67%	4,76%	14,29%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	9,52%	4,76%
2-250-500 m2	64,63%	13,41%	6,10%	2,44%	3,66%	0,00%	1,22%	4,88%	3,66%
3-500-750 m2	76,79%	3,57%	7,14%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	10,71%	1,79%
4-750-1000 m2	75,38%	9,23%	1,54%	1,54%	0,00%	0,00%	0,00%	6,15%	6,15%
5-1000 m2'den büyük	64,60%	21,12%	0,62%	3,11%	1,24%	1,24%	0,00%	6,21%	1,86%

Şekil 3.18. Arsa Büyüklüğü-Konut Türü-Konutun Kat Sayısı Oranı

Şekil 3.19'a göre; tek konutların %76,45'i tek katlı, %15,70'i iki katlı %4,07'si üç ve daha fazla katlı, %2,33'ü bodrum+1 katlı, %1,45'i bodrum+2 katlıdır. İkiz konutların tamamı iki katlıdır. Depo üstü konutların %2,56'sı tek katlı, %66,67'si iki katlı, %30,77'si üç ve daha fazla katlıdır.

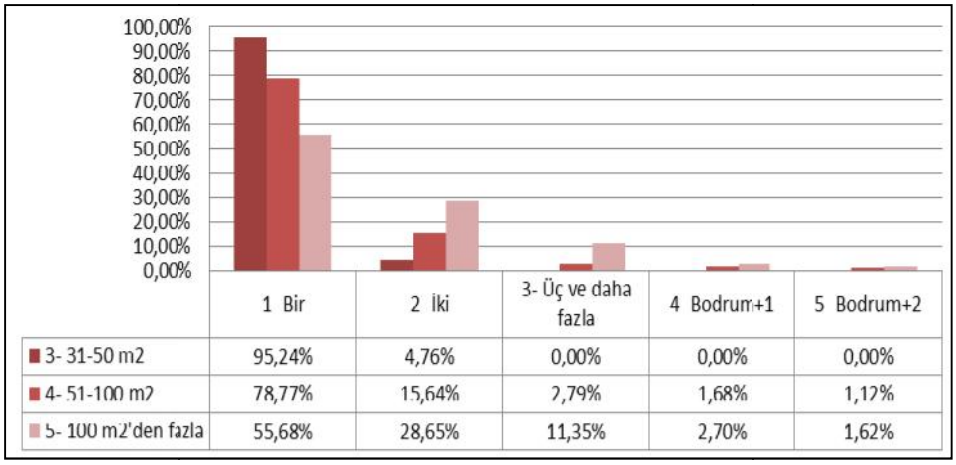
	1- Bir	2- İki	3- Üç ve daha fazla	4- Bodrum+1	5- Bodrum+2
1- Tek konut	76,45%	15,70%	4,07%	2,33%	1,45%
2- İkiz konut	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%
3- Depo üstü konut	2,56%	66,67%	30,77%	0,00%	0,00%

Şekil 3.19. Konut Türü- Kat Sayısı Oranı

Şekil 3.20'ye göre; 31-50 m^2 arasında büyüklüğü olan konutların %9,52'si 100-250 m^2 arası arsalarda, %23,81'i 250-500 m^2 arası arsalarda, %19,05'i 500-750 m^2 arası arsalarda %0,0'ı 750-1000 m^2 arası arsalarda, %47,62'si 1000 m^2den büyük arsalardadır.

51-100 m^2 arasında büyüklüğü olan konutların %4,47'si 100-250 m^2 arası arsalarda, %24,02'si 250-500 m^2 arası arsalarda, %15,64'ü 750-1000 m^2 arası arsalarda, %18,44'ü 750-1000 m^2 arası arsalarda, %37,43'ü 1000 m2den büyük arsalardadır.

100 m^2'den büyük olan konutların %5,95'i 100-250 m^2 arası arsalarda, %18,38'i 250-500 m^2 arası arsalarda, %12,97'si 750-1000 m^2 arası arsalarda, %17,30'u 750-1000 m^2 arası arsalarda, %45,41'i 1000 m^2den büyük arsalardadır.

	1 Bir	2 İki	3- Üç ve daha fazla	4 Bodrum+1	5 Bodrum+2
3- 31-50 m2	95,24%	4,76%	0,00%	0,00%	0,00%
4- 51-100 m2	78,77%	15,64%	2,79%	1,68%	1,12%
5- 100 m2'den fazla	55,68%	28,65%	11,35%	2,70%	1,62%

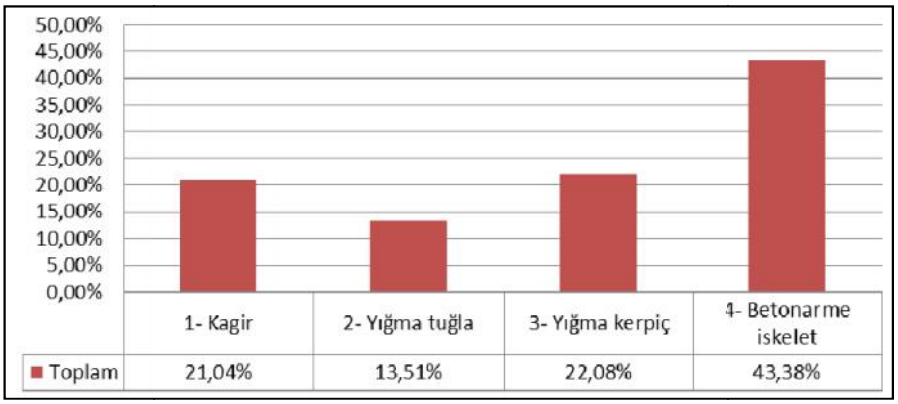
Şekil 3.20. Konut Arsası Büyüklüğü-Konut Büyüklüğü Oranı

Tablo 3.10 ile çalışma kapsamında incelenen konutların yapısal malzemeleri incelenmektedir. Konutların %43.3' ünün yapım sisteminin betonarme iskelet olduğu, %22.1' inin kerpiç yığma olduğu, %21.0' ının kagir olduğu, %13.5' inin yığma tuğla olduğu belirlenmiştir. %85.2 oranında çatı sistemleri ahşaptan oluşmaktadır. Ara kat ve tavan döşemelerinin %52.5' i betonarme plaktan, %37.4' ü ahşap kirişlemeden oluşmaktadır. Tavanlarda kullanılan kaplama türleri %61.8 oranında sıva, %23.4 oranında ahşap, %12.2 oranında saz sapıdır. Dış duvarlarda malzeme olarak sadece %17.4 oranında toprak sıva ve %81.6 oranında da beton sıva tercih edilmektedir. Aynı şekilde iç duvarlarda da %17.9 oranında toprak sıva, 81.6 oranında beton sıva tercih edilmektedir. Konutların çatı örüntülerinde %66.8 oranında marsilya kiremit, %18.4 oranında da alaturka kiremit kullanılmaktadır. Doğramaların malzemelerinin %61.8' i PVC den, %29.6 ahşaptan oluşmaktadır.

Tablo 3.10. Konutun Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi

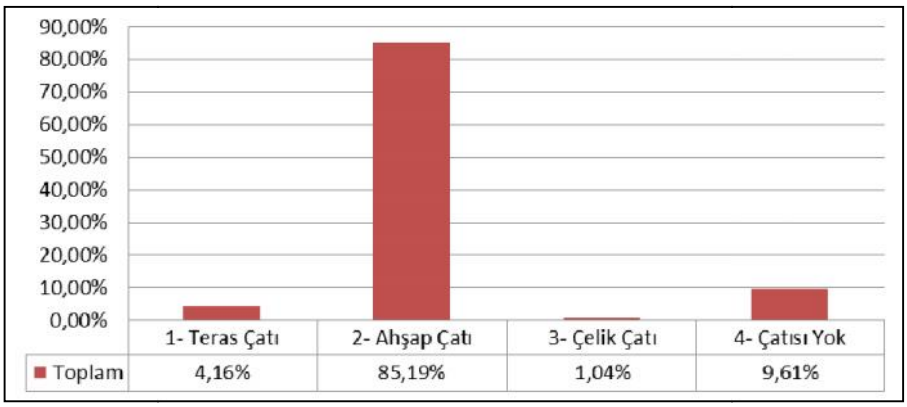
		Yüzde
Konutun yapı sistemi	Kagir	21,0
	Yığma tuğla	13,5
	Kerpiç yığma	22,1
	Betonarme iskelet	43,4
Konutun çatı sistemi	Teras çatı	4,2
	Ahşap çatı	85,2
	Çelik çatı	1,0
	Çatısı yok	9,6
Ara kat ve tavan döşeme türü	Ahşap kirişleme	37,4
	Betonarme plak	52,5
	Karma	10,1
Tavanda kullanılan kaplama türü	Ahşap	23,4
	Saz/ayçiçeği sapı	12,2
	Sıva	61,8
	Kaplama yok	2,6
Dış duvarların malzemesi	Ahşap	0.0
	Toprak sıva	17.4
	Beton sıva	81.6
	Taş	0.0
	Kaplama yok	1.0
İç duvarların malzemesi	Ahşap	0.0
	Toprak sıva	17,9
	Beton sıva	81,6
	Taş	0.0
	Kaplama yok	0.5
Çatı örtüsünün malzemesi	Alaturka kiremit	18,4
	Marsilya kiremit	66,8
	Beton	1,0
	Taş	0.0
	Kaplama yok	12.7
	Diğer	1.0
Doğramaların malzemesi	Ahşap	29,6
	Alüminyum	6,5
	PVC	61,8
	Karma	2,1
Toplam		100.0

Şekil 3.218’de anket çalışmasında incelenen konutların %21,04’ü kagir, %13,51’i yığma tuğla, %22,08’i yığma kerpiç ve %48,38’i betonarme iskelettir.

Şekil 3.21. Konutların yapım sistemi

Şekil 3.22’de konutların çatı sistemi incelenmiştir. Buna göre; konutların %4,16’sı teras çatı, %85,19’u ahşap çatı, %1,04’ü çelik çatı, %9,61’inin çatısı yoktur.

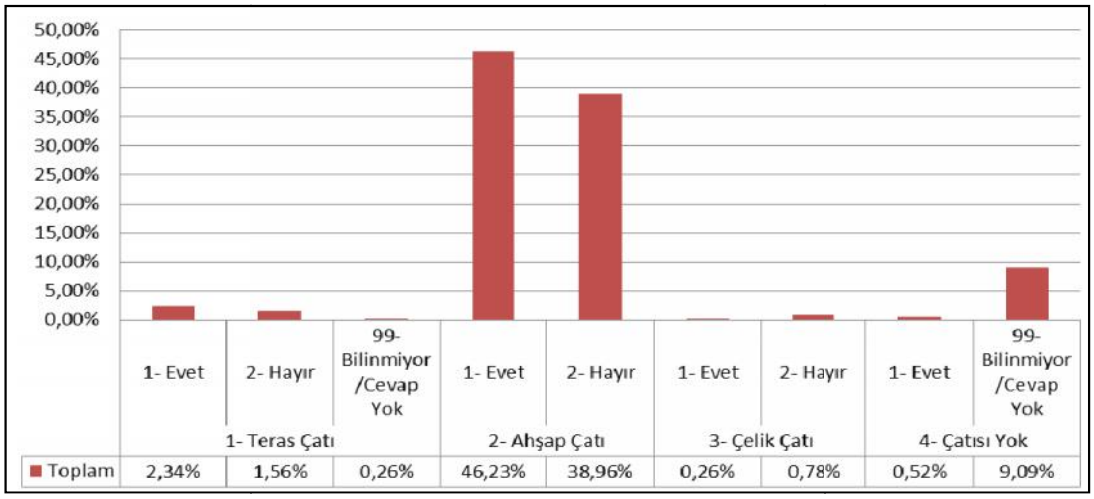
Şekil 3.22. Konutların çatı sistemi

Tablo 3.11'de konutların çatı malzeme ve sistemine ilişkin elde edilen bulgular incelenmektedir.

Tablo 3.11. Konutlarda çatı ve kullanım özelliklerinin incelenmesi

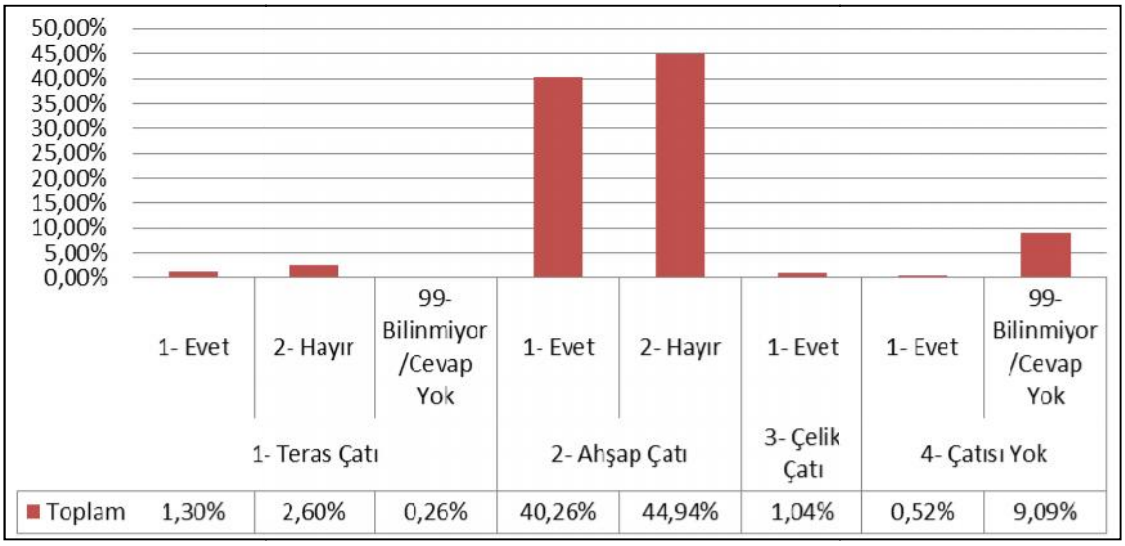
		Yüzde
Çatının bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?	Evet	49,4
	Hayır	41,3
	Bilmiyor	9,4
Çatı yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?	Evet	43,1
	Hayır	47,5
	Bilmiyor	9,4
Çatı yeterli su yalıtımı sağlıyor mu?	Evet	47,0
	Hayır	43,6
	Bilmiyor	9,4
Çatı sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?	Evet	61,8
	Hayır	28,8
	Bilmiyor	9,4
Çatı kaplamasından memnun musunuz?	Evet	39,7
	Hayır	50,9
	Bilmiyor	9,4
Çatı sistemini hiç değiştirdiniz mi?	Evet	27,8
	Hayır	62,9
	Bilmiyor	9,4
Çatı sistemini değiştirmek ister misiniz?	Evet	58,4
	Hayır	32,2
	Bilmiyor	9,4
Toplam		100.0

Şekil 3.23'a göre; teras çatısı olan konutlarda %2,34'ü çatının bakım ve onarımının kolay olduğunu, %1,56'sı çatının bakım ve onarımının kolay olmadığını söylemektedir. Ahşap çatı olan konutlarda %46,23'ünün bakım ve onarımının kolay olduğu, %38,96'sında çatının bakım ve onarımının kolay olmadığını söylemektedir. Çelik çatılarda %0,26'sının bakım ve onarımının kolay olduğunu, %0,78'inde çatının bakım ve onarımının kolay olmadığını söylemektedir. Çatısı olmayan konutlarda %0,52'sinde bakım ve onarımının kolay olduğunu, %9,09'unda çatının bakım ve onarımının kolay olmadığını söylemektedir.

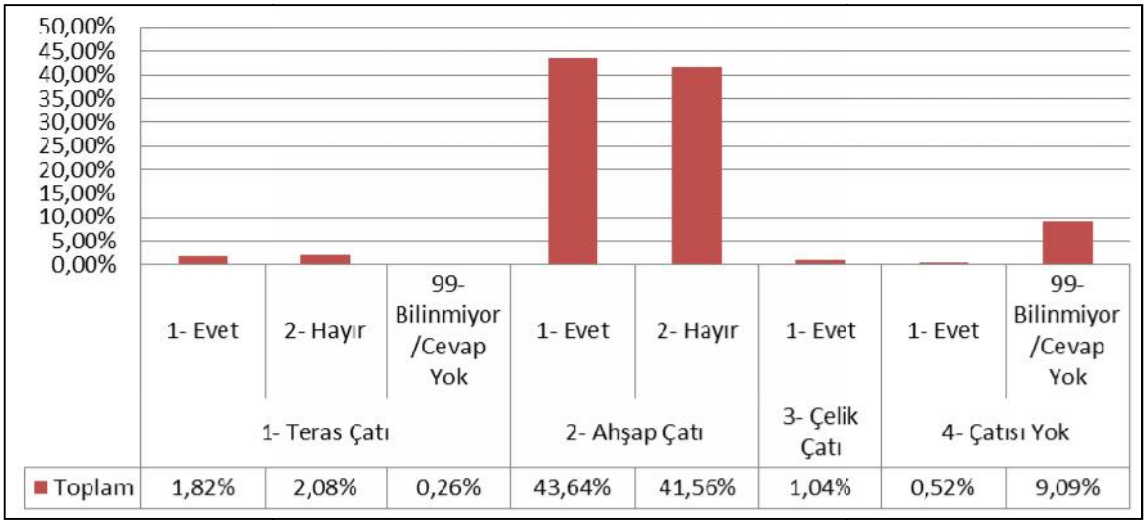
Şekil 3.23.Çatı Sistemi-Çatı Bakım ve Onarım Kolaylığı Oranı

Şekil 3.24'e göre; teras çatıların %1,30'u, ahşap çatıların %40,26'sı, çelik çatıların %1,04, çatısı olmayanların %0,52'si, toplamda %43,12'si yeterli ısı yalıtımı sağlamaktadır.

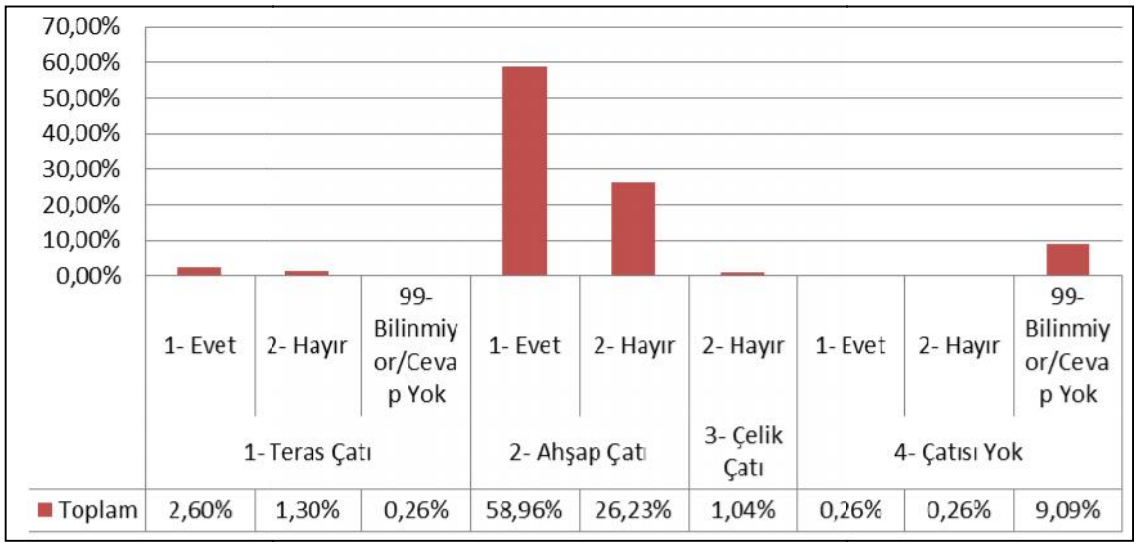
Şekil 3.24. Çatı Sistemi-Isı Yalıtımı Oranı

Şekil 3.25'e göre; teras çatıların %1,82'si, ahşap çatıların %43,46'sı, çelik çatıların %1,04'ü çatısı olmayanların %0,52'si, toplamda %47,02'si yeterli su yalıtımı sağlamaktadır.

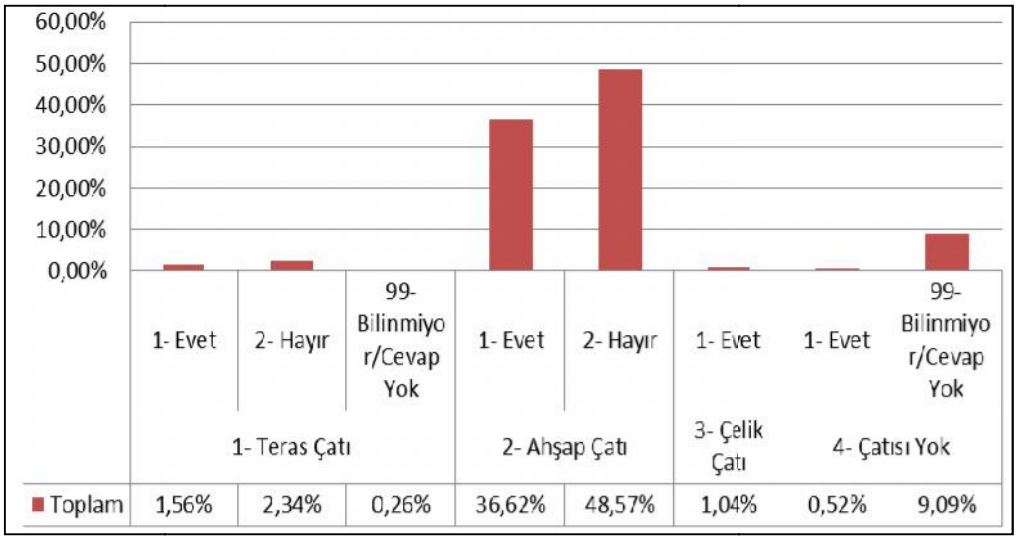
Şekil 3.25. Çatı Sistemi- Su Yalıtımı Oranı

Şekil 3.26'ya göre; teras çatılarda %2,60, ahşap çatılarda %58,96, , çatısı olmayanlarda %0,26, toplamda %61,82 çatı sık bakım ve onarım gerektirmekte, çelik çatıların tamamı sık bakım ve onarıma ihtiyaç duymamaktadır.

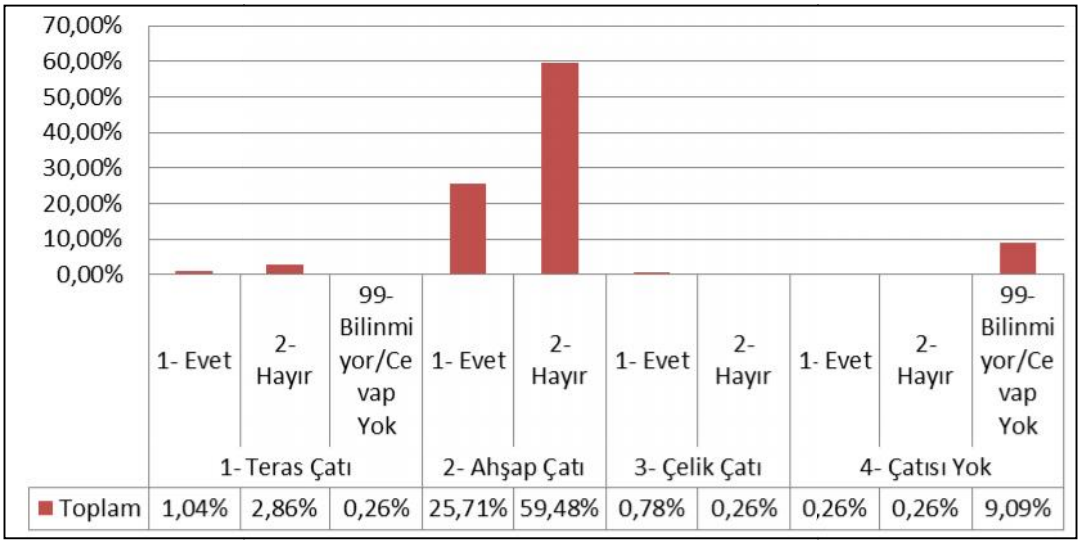
Şekil 3.26. Çatı Sistemi-Bakım Onarım Gerekliliği Oranı

Şekil 3.27'ye göre; teras çatılarda %1,56, ahşap çatılarda %36,62, çelik çatılarda %1,04, çatısı olmayanlarda %0,52, toplamda; 39,74 çatı kaplamasından memnundur.

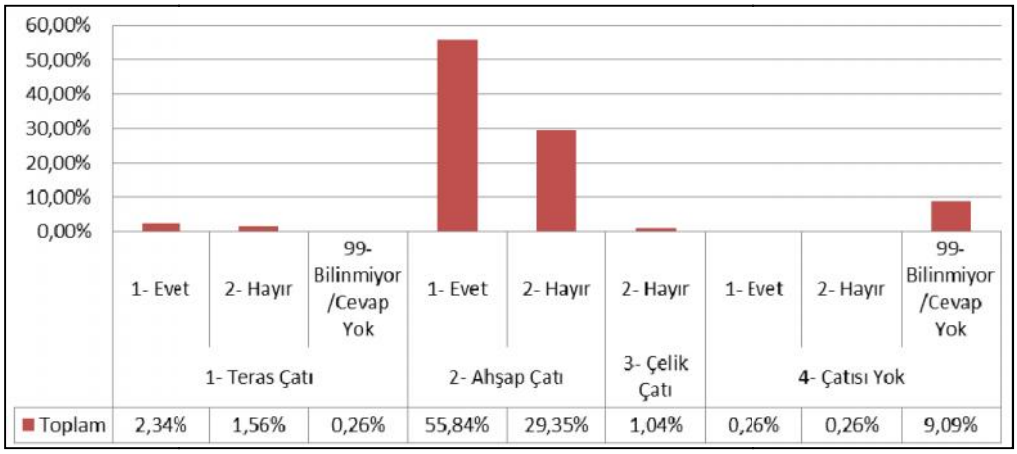
Şekil 3.27. Çatı Sistemi- Memnuniyet Durumu Oranı

Şekil 3.28'e göre; teras çatıların %1,04'i, ahşap çatıların %25,71'i, çelik çatıların %0,78'i, toplamda; %25,53'ünde çatı sistemi daha önce değişmiştir.

Şekil 3.28.Çatı Sistemi-Malzemesi Değişikliği Oranı

Şekil 3.29'a göre; teras çatıların %2,34'ü, ahşap çatıların %55,84'ü, çatısı olmayanların %0,26'sı, toplamda; 58,44'ü çatı sistemini değiştirmek istemektedir.

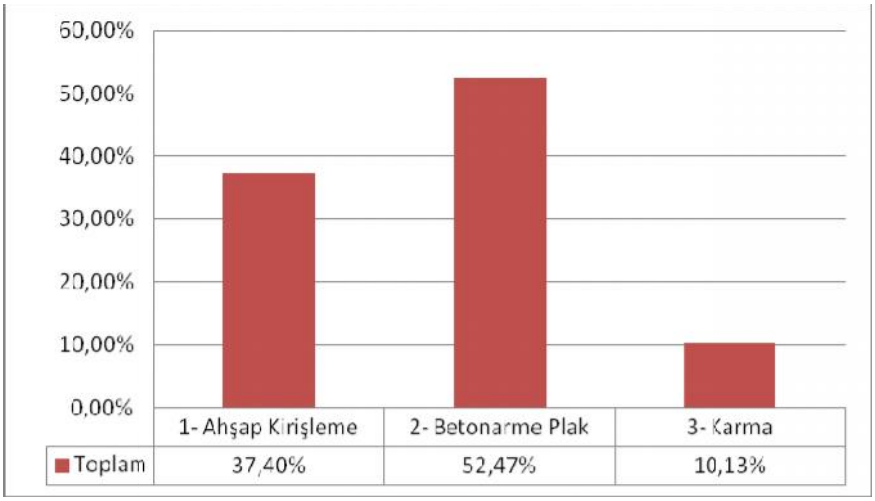
Şekil 3.29. Çatı Sistemi-Değiştirme İsteği Oranı

Tablo 3.12'de çalışma kapsamındaki konut döşemelerinin özellikleri incelenmiştir.

Tablo 3.12. Döşemeler ve Kullanım Özelliklerinin İncelenmesi

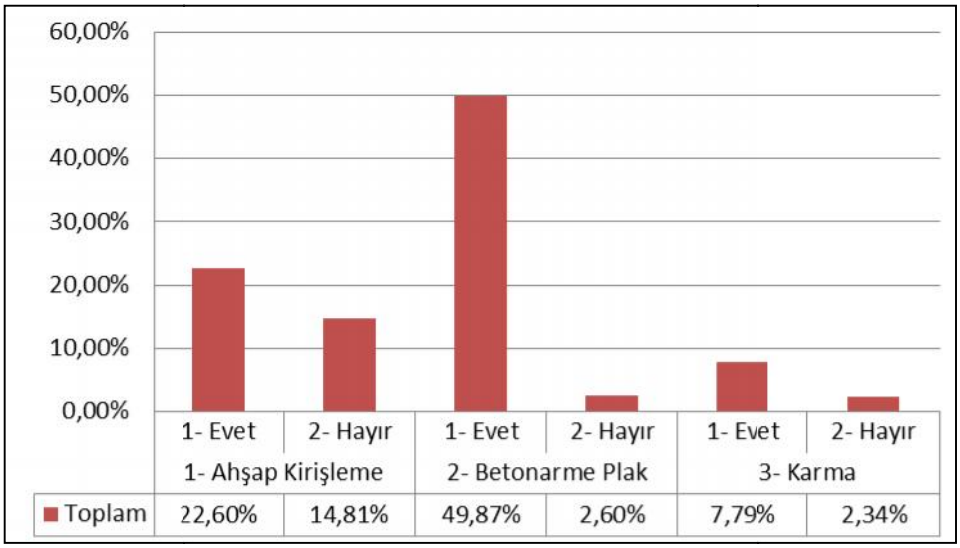
		Yüzde
Döşemeler düzgün inşa edilmiş mi?	Evet	80,3
	Hayır	19,7
Döşemeler yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?	Evet	48,6
	Hayır	51,4
Döşemede rutubet ve küflenme sorunu var mı?	Evet	29,4
	Hayır	70,6
Döşemelerde deformasyon sorunu var mı?	Evet	34,3
	Hayır	65,7
Döşemelerde kaplama var mı?	Evet	54,8
	Hayır	45,2
Döşemeler sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?	Evet	44,9
	Hayır	55,1
Döşemelerin bakım ve onarımı yeterince kolay mı?	Evet	62,6
	Hayır	37,4
Döşeme kaplamasından memnun musunuz?	Evet	58,7
	Hayır	41,3
Döşeme sistemini hiç değiştirdiniz mi?	Evet	23,6
	Hayır	76,4
Döşeme sistemini veya kaplamasını değiştirmek ister misiniz?	Evet	53,0
		47,0
Toplam		100.0

Şekil 3.30.'da konutların ara kat, tavan/döşeme türüne bakıldığında %37,40'ı ahşap kirişleme, %52,47'si betonarme plak ve %10,13'ü karma sistemdir.

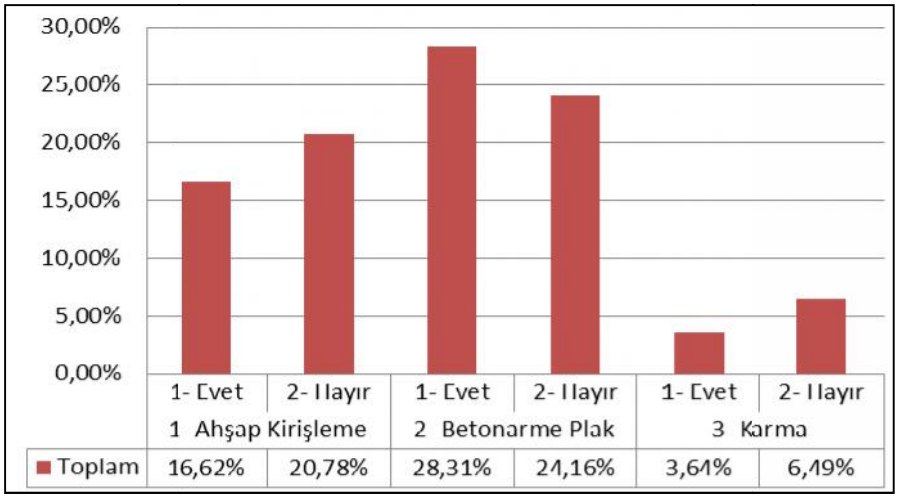
Şekil 3.30. Konutların Döşeme Türü

Şekil 3.31.'de ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %22,60'ı, betonarme plak tavan/döşemelerin %48,87'si, karma sistemin %7,79'u düzgün inşa edilmiştir. Toplam %80, 26'sı düzgün inşa edilmiştir.

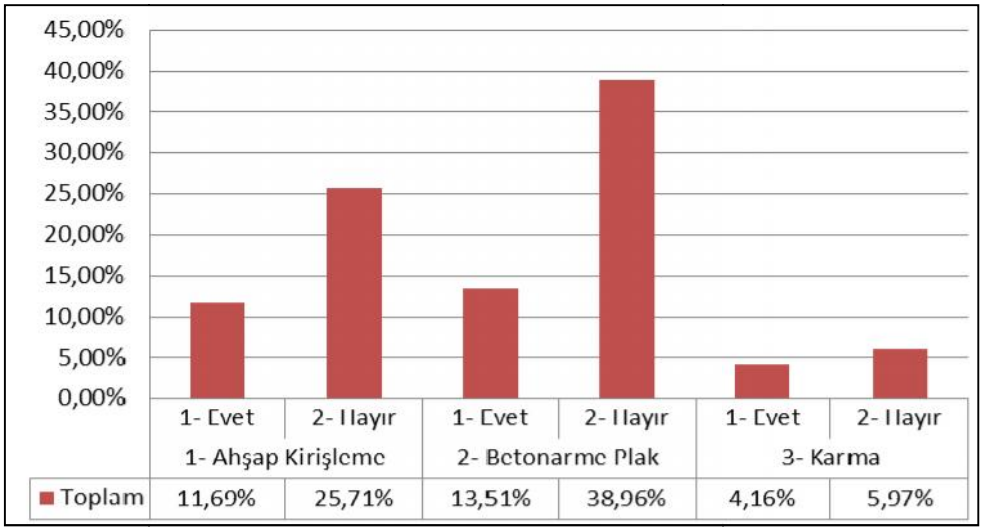
Şekil 3.31. Ara Kat,Tavan/Döşemenin Düzgün İnşa Edilme Oranı

Şekil 3.32'de ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %16,62'si, betonarme plak tavan/döşemelerin %28,31'i, karma sistemin %3,64'ü yeterli sı yalıtımı sağlamaktadır. Toplam %47,58'i yeterli ısı yalıtımı sağlamaktadır.

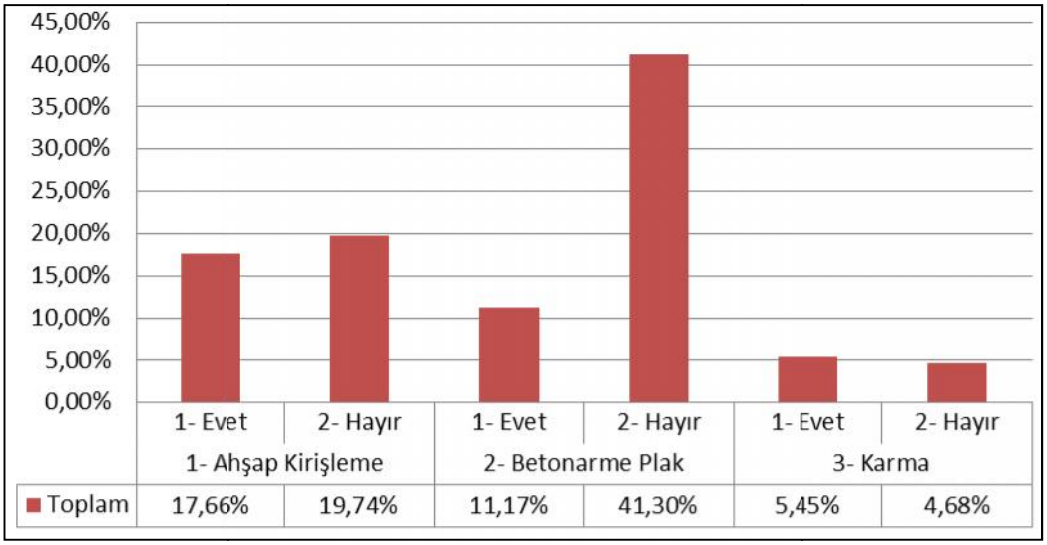
Şekil 3.32. Ara Kat, Tavan/Döşeme-Isı Yalıtımı Oranı

Şekil 3.33.'de ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %11,69'unda, betonarme plak tavan/döşemelerin %13,51'inde, karma sistemin %4,16'sında rutubet ve küflenme sorunu vardır. Toplam %29,36'sında rutubet ve küflenme sorunu vardır.

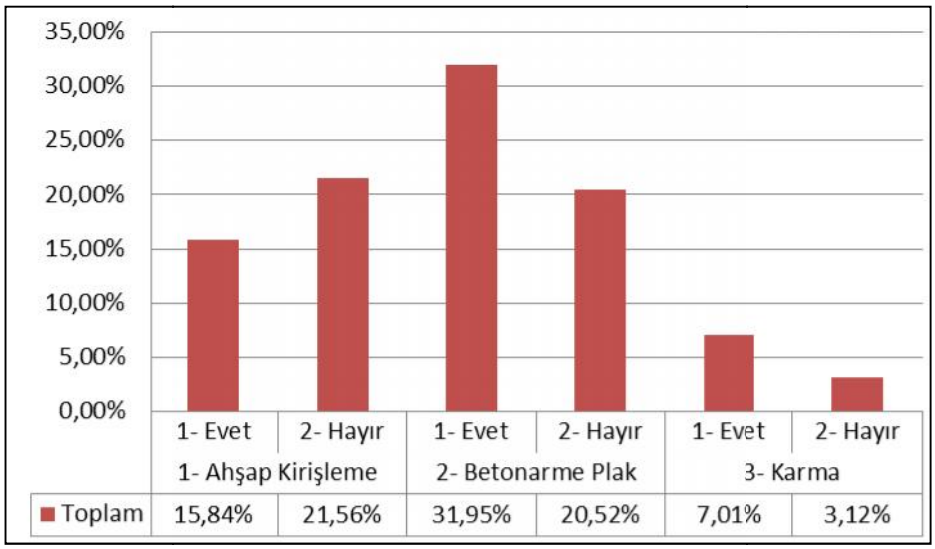
Şekil 3.33. Döşeme Türü-Rutubet Küflenme Oranı

Şekil 3.34’de ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %17,66’sında, betonarme plak tavan/döşemelerin %11,17’sinde, karma sistemin %5,45’inde deformasyon sorunu vardır. Toplam %24,28’inde deformasyon sorunu vardır.

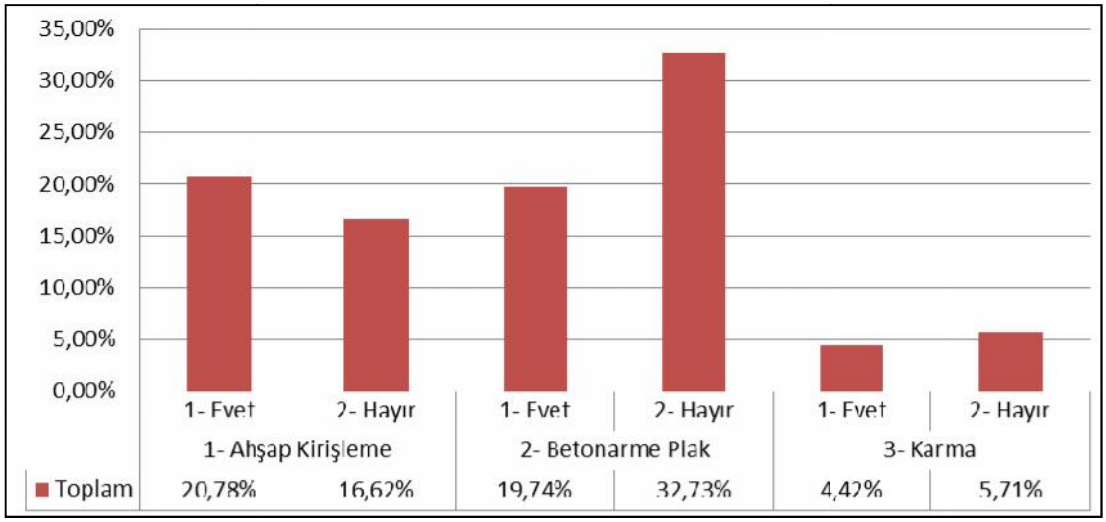
Şekil 3.34. Ara Kat,Tavan/Döşeme Deformasyon Oranı

Şekil 3.35’de ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %15,84’ünde, betonarme plak tavan/döşemelerin %31,95’inde, karma sistemin %7,01’inde kaplama vardır. Toplam %54,08’inde kaplama vardır.

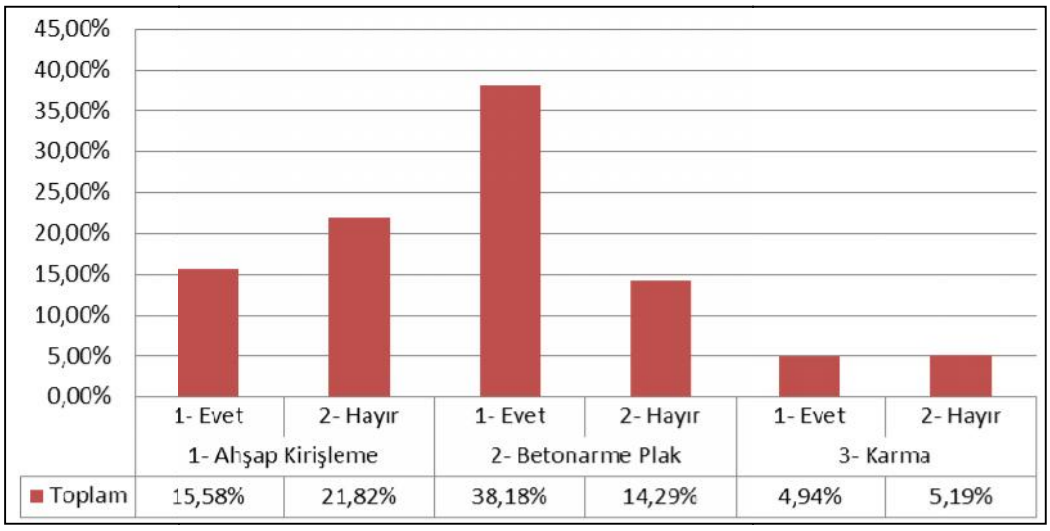
Şekil 3.35. Ara Kat, Tavan/Döşeme Kaplama Oranı

Şekil 3.36'da ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %20,78'i, betonarme plak tavan/döşemelerin %19,74'ü, karma sistemin %4,42'si, toplam %44,94'ü sık bakım ve onarım gerektiriyordur.

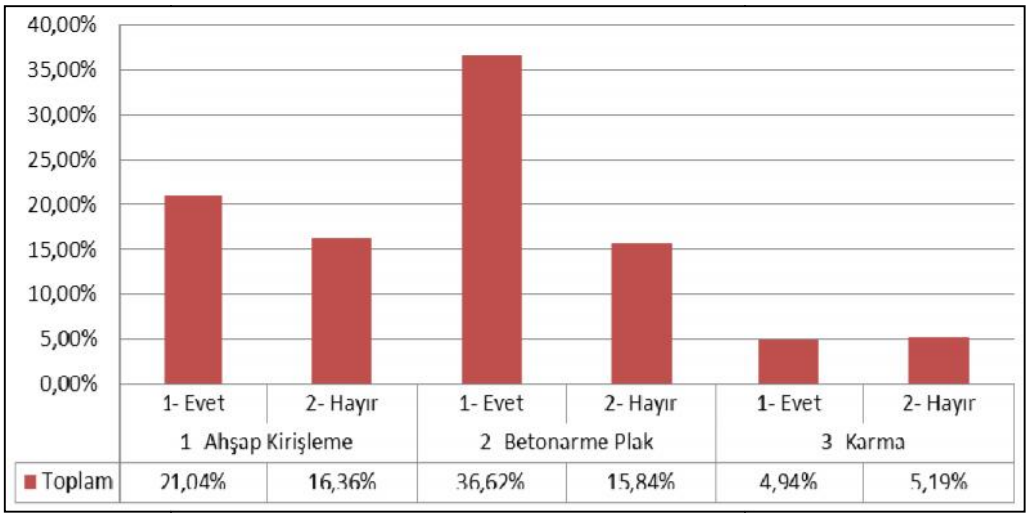
Şekil 3.36. Ara Kat, Tavan/Döşeme Türü- Bakım Onarım Gerektirme Oranı

Şekil 3.37'de ahşap kirişleme tavan/döşemeleri olan konutların %15.58'i, betonarme plak tavan/döşemeleri olan konutların %38,18'i, karma sistemi olan konutların %4,94'ü, toplam %42,34'ü döşeme kaplamasından memnun olduğunu söylemektedir.

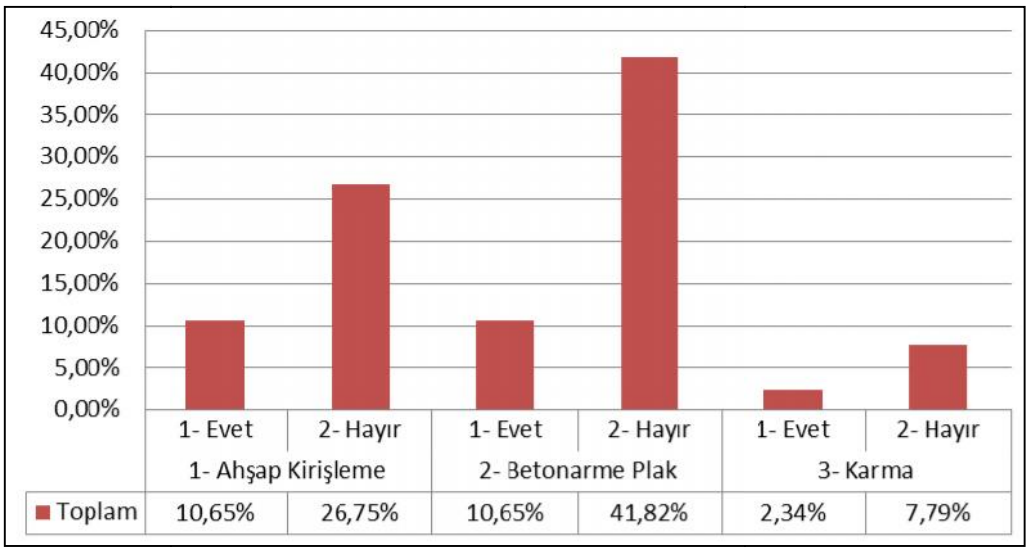
Şekil 3.37. Ara Kat, Tavan/Döşeme Kaplaması Memnuniyeti Oranı

Şekil 3.38.'de ahşap kirişleme tavan/döşemeleri olan konutların %21,04'ü, betonarme plak tavan/döşemeleri olan konutların %36,62'si, karma sistemi olan konutların %4,94'ü, toplam %42,34'ünde döşemelerin bakım ve onarımının kolay olduğu söylemektedir.

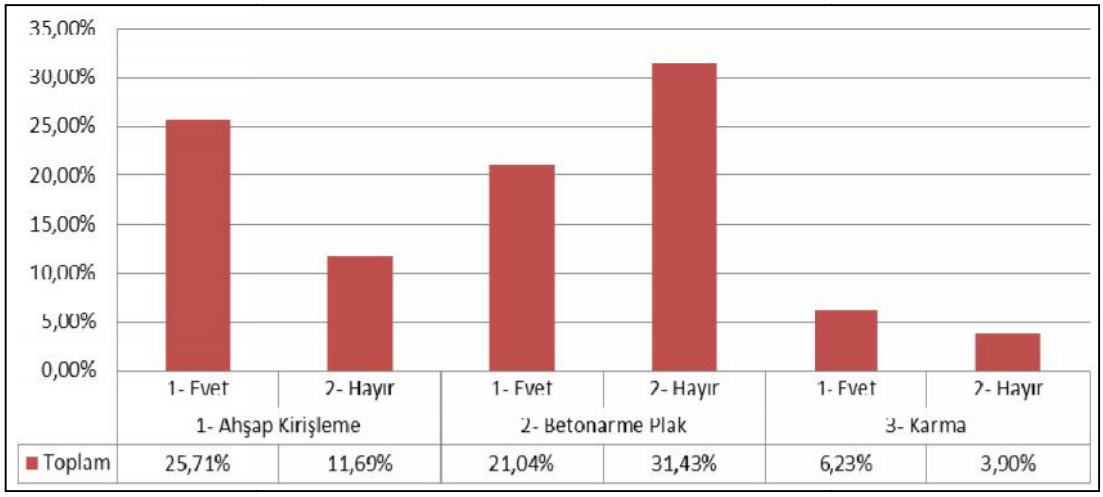
Şekil 3.38. Ara Kat, Tavan/Döşemelerin Bakım Onarım Kolaylık Durumu Oranı

Şekil 3.39.'da ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %10,65'inde, betonarme plak tavan/döşemelerin %10,65'inde karma sistemin %2,34'ünde, toplam % 23,64'ünde döşeme sistemi değişmiştir.

Şekil 3.39. Ara Kat, Tavan/Döşemelerin Değişim Oranı

Şekil 3.40'de ahşap kirişleme tavan/döşemelerin %25,71'i, betonarme plak tavan/döşemelerin %21,04'ü karma sistemin % 6,23'ü, toplam % 52,98'inde döşeme sistemi veya kaplamasının değişmesi istemektedirler.

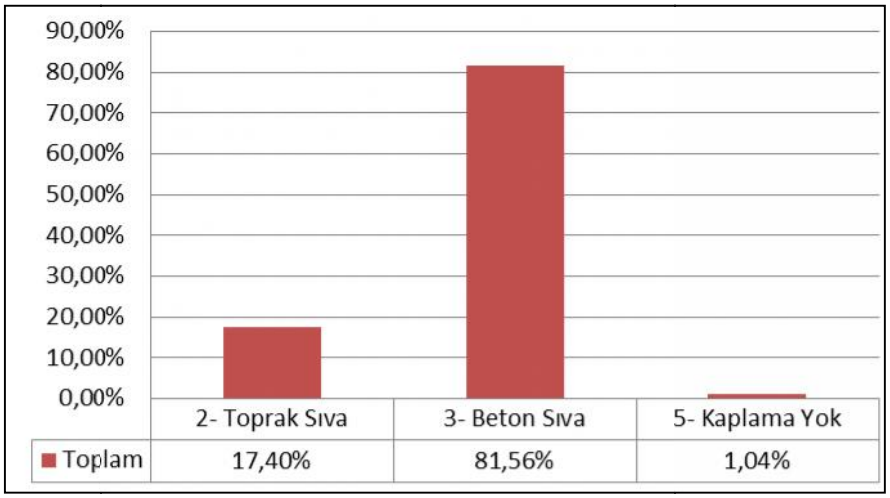
Şekil 3.40. Ara Kat, Tavan/Döşeme Sistemini veya Kaplamayı Değiştirme İsteği Oranı

Tablo 3.13'de duvarların malzeme ve yapım sistemleri ile kullanım özellikleri incelenmiştir.

Tablo 3.13. Duvarlar ve Kullanım Özelliklerinin İncelenmesi

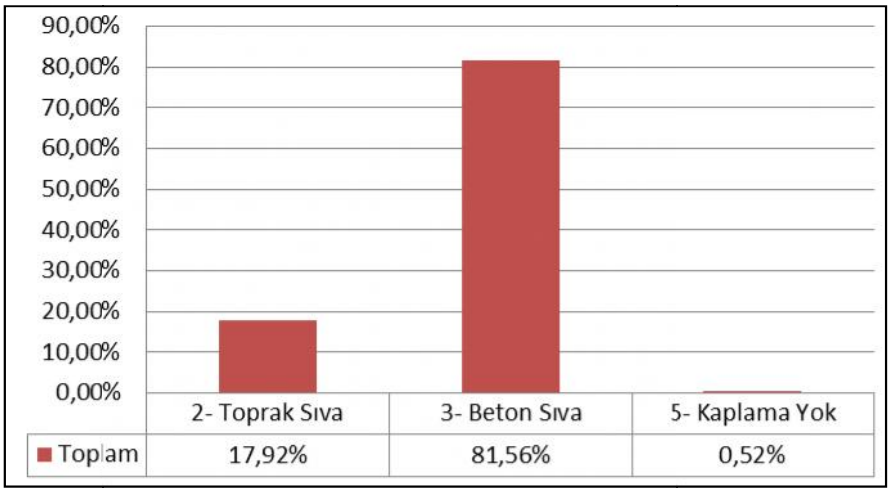
		Yüzde
Duvarlar düzgün inşa edilmiş mi?	Evet	86,5
	Hayır	13,5
Duvarlar yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?	Evet	49,4
	Hayır	50,6
Duvarlarda sıva dökülmeleri oluyor mu?	Evet	41,0
	Hayır	59,0
Duvarlarda rutubet ve küflenme sorunu var mı?	Evet	37,1
	Hayır	62,9
Duvarlarda kaplama var mı?	Evet	16,1
	Hayır	83,9
Duvarlar sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?	Evet	48,8
	Hayır	51,2
Duvarların bakım ve onarımı yeterince kolay mı?	Evet	59,7
	Hayır	40,3
Toplam		100.0

Şekil 3.41'e göre konutların dış duvarlarının %17,40'ı kerpiç sıva, %81,56'sı beton sıva ve %1,4'ünde sıva yoktur.

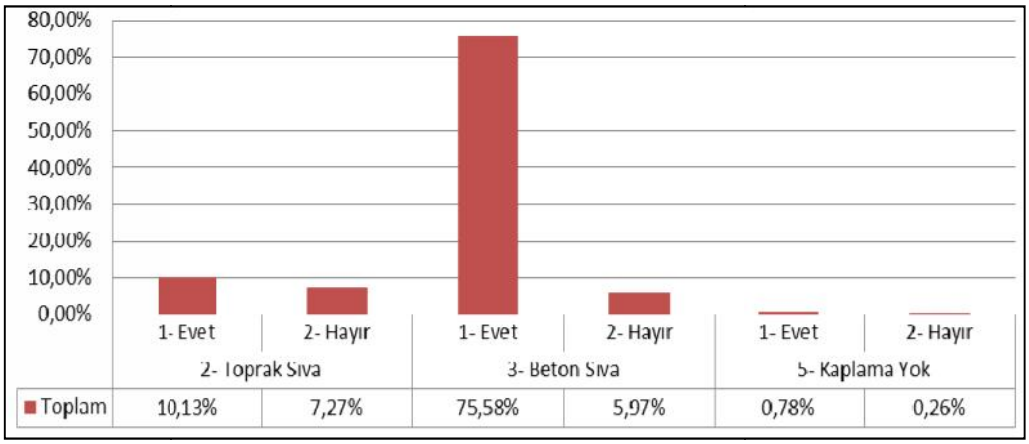
Şekil 3.41. Dış Duvarların Sıva Özellikleri

Şekil 3.42'ye göre; konutların iç duvarlarının %17,92'si kerpiç sıva, %81,56'sı beton sıva ve %0,52'sinde sıva yoktur.

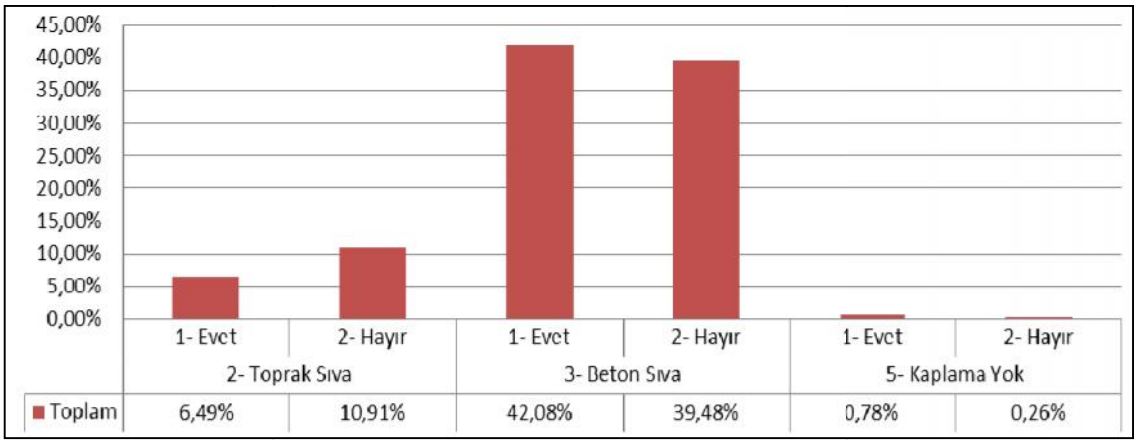
Şekil 3.42. İç Duvarların Sıva Özellikleri

Şekil 3.43'e göre; toprak sıvalı konutların %10,13'ü, beton sıvalı konutların %75,58'i, sıvası olmayan duvarların %0,78'i düzgün inşa edilmiştir.

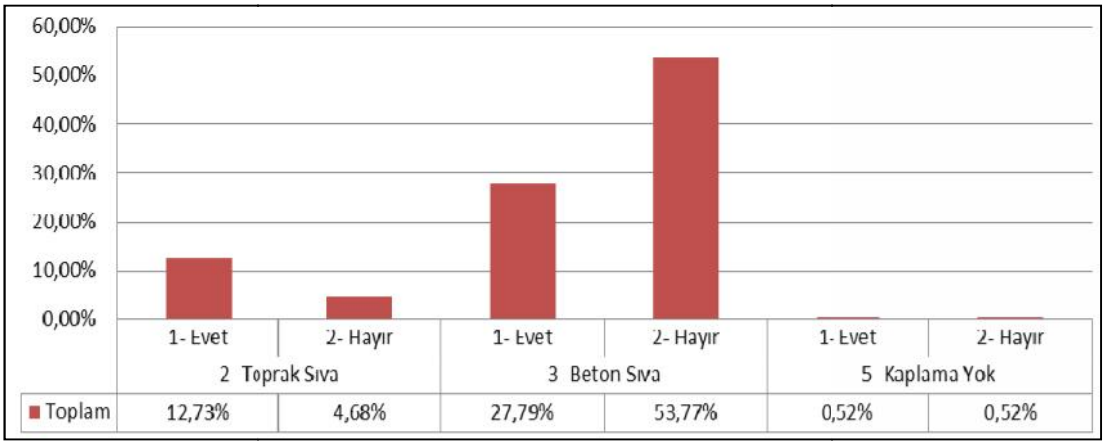
Şekil 3.43. Duvarların Düzgün İnşa Edilme Oranı

Şekil 3.44'e göre; toprak sıvalı konutlarda %6,49, beton sıvalı konutlarda %42,08, sıvasız konutlarda %0,78'inde, toplamda %49,35'inde yeterli ısı yalıtımı sağlanmaktadır.

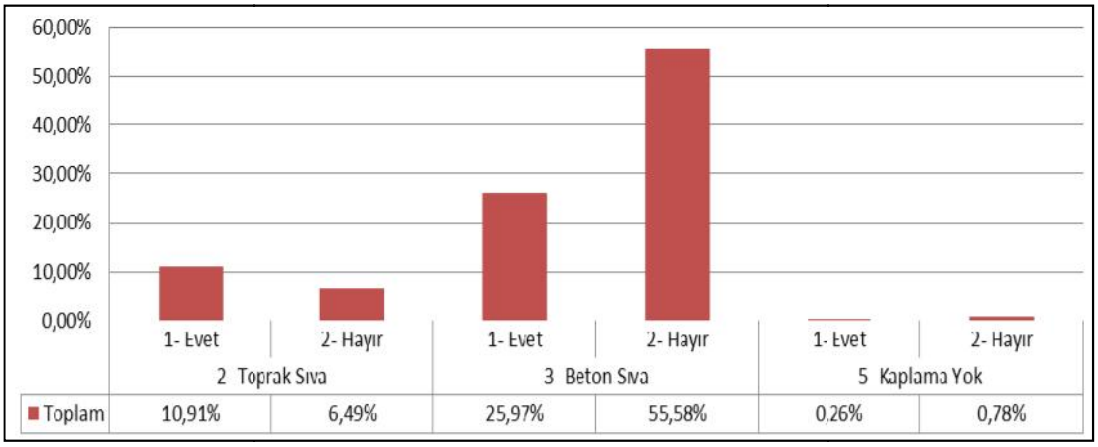
Şekil 3.44. Duvarların Isı Yalıtım Oranı

Şekil 3.45'e göre; toprak sıvalı konutların %12,73'ünde, beton sıvalı konutların %27,79'unda, sıvasız konutların %0,52'sinde, toplamda %41,04'ünde sıva dökülmeler olmaktadır.

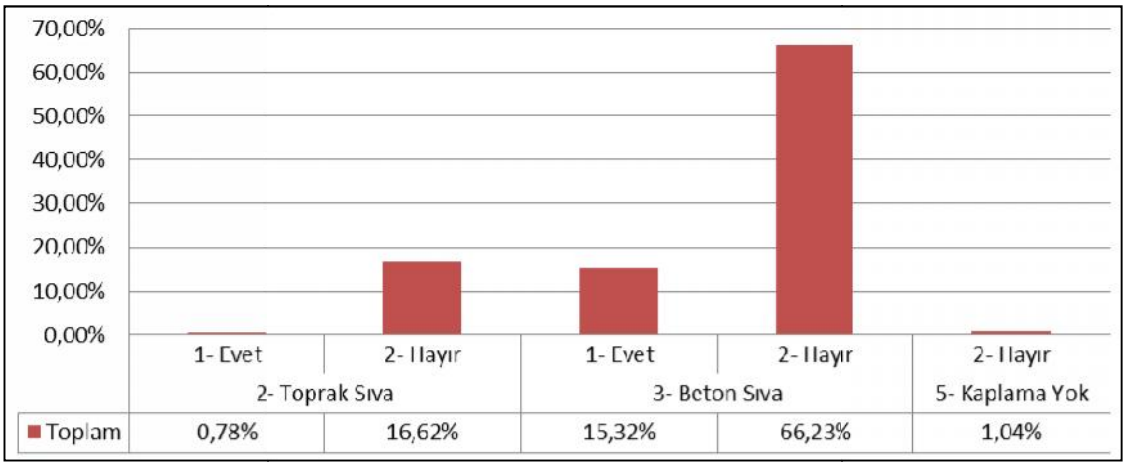
Şekil 3.45. Duvarlarda Sıva Dökülmesi Oranı

Şekil 3.46'ya göre; toprak sıvalı konutların %10,91'inde, beton sıvalı konutların %25,97'sinde, sıvasız konutların %0,26'sında, toplamda %37,14'ünde rutubet ve küflenme sorunu olmaktadır.

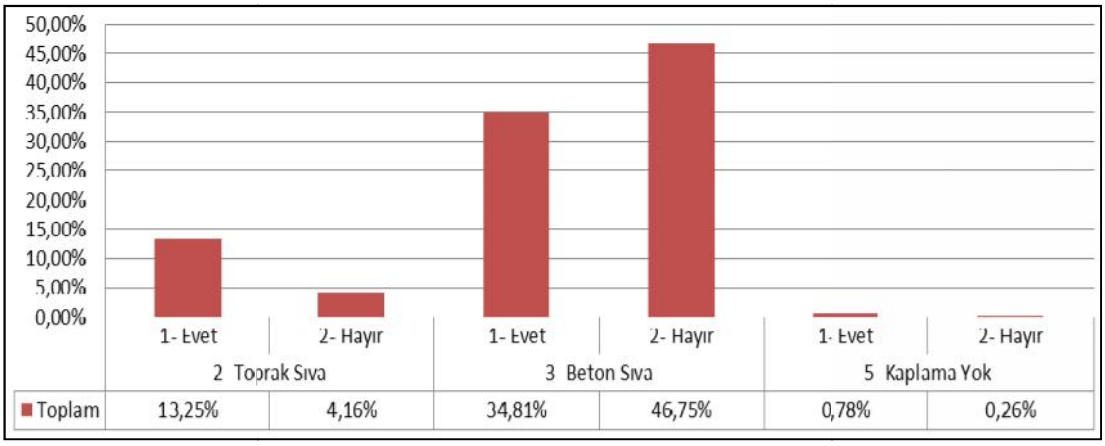
Şekil 3.46. Duvarların Rutubet-Küflenme Sorunu Oranı

Şekil 3.47'ye göre; toprak sıvalı konutların %0,78'inde, beton sıvalı konutların %15,32'sinde, toplamda %16,1 konutun duvarlarında kaplama vardır.

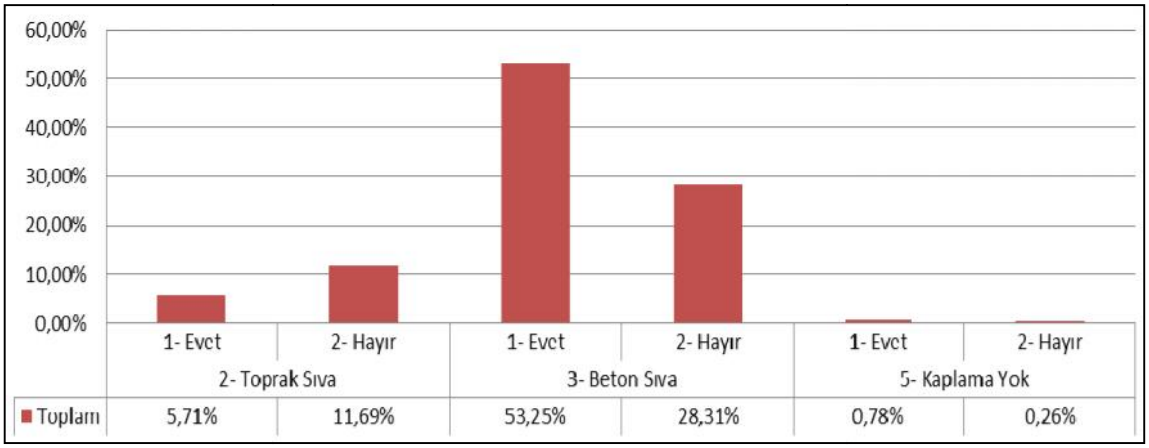
Şekil 3.47. Duvarlarda Kaplama Oranı

Şekil 3.48'e göre; toprak sıvalı konutların %13,25'inde, beton sıvalı konutların %34,81'inde, sıvasız konutların %0,78'inde, toplamda %48,84'ünde duvarlar sık bakım ve onarım gerektirmektedir.

Şekil 3.48. Duvarların Bakım-Onarım Gerektirme Oranı

Şekil 3.49'a göre; toprak sıvalı konutların %5,71'inde, beton sıvalı konutların %53,25'inde, sıvasız konutların %0,78'inde, toplamda %59,74'ünde duvarların bakımı ve onarımı yeterince kolaydır.

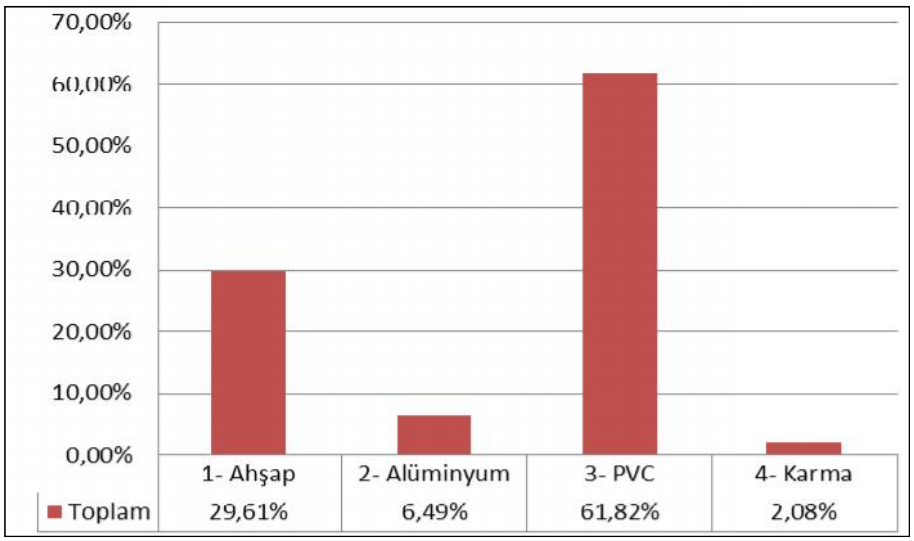
Şekil 3.49. Duvarların Bakım ve Onarım Kolaylığı Oranı

Tablo 3.14'de anket çalışması kapsamında doğramların kullanım özelliklerine ilişkin sonuçlar verilmektedir.

Tablo 3.14. Doğramalar ve Kullanım Özelliklerinin İncelenmesi

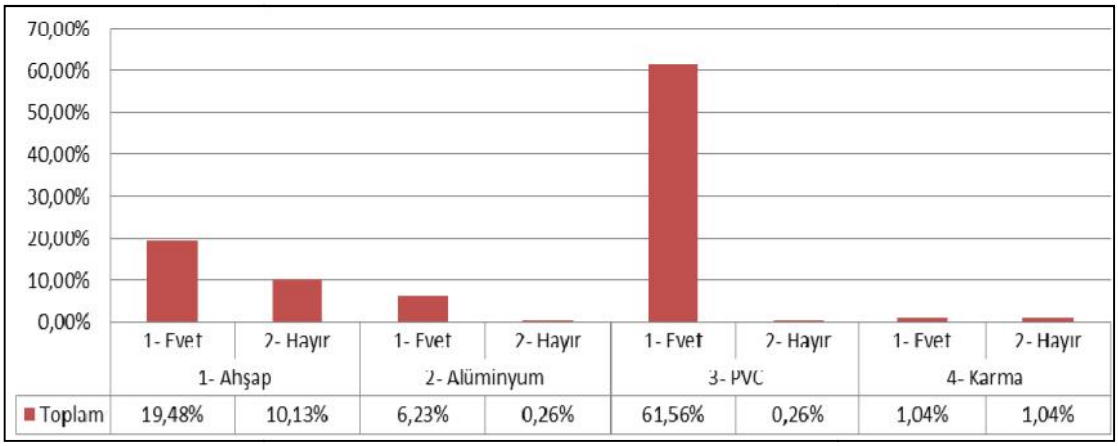
		Yüzde
Doğramalar düzgün açılıp kapanıyor mu?	Evet	88,3
	Hayır	11,7
Doğramalar gün ışığından faydalanabilmek için yeterli mi?	Evet	82,3
	Hayır	17,7
Doğramaların boyutları yeterli mi?	Evet	84,4
	Hayır	15,6
Doğramaların yalıtım özellikleri yeterli mi?	Evet	58,4
	Hayır	41,6
Doğramaların açılma şekli kullanımınıza uygun mu?	Evet	78,7
	Hayır	21,3
Doğramaları hiç değiştirdiniz mi?	Evet	31,9
	Hayır	68,1
Doğramaların adedini değiştirdiniz mi?	Evet	6,8
	Hayır	93,2
Doğramaları değiştirmek ister misiniz?	Evet	45,5
	Hayır	54,5
Doğramaların bakım ve onarımı yeterince kolay mı?	Evet	63,9
	Hayır	36,1
Toplam		100.0

Şekil 3.50'de konutlardaki doğramaların %29,61'i ahşap, %6,49'u alüminyum, %61,82'si PVC, %2,08'i karma olduğu görülmektedir.

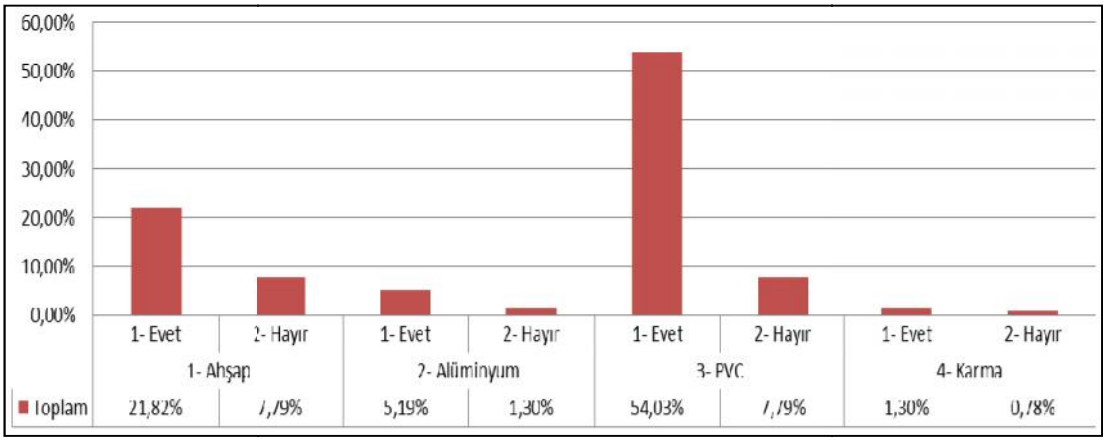
Şekil 3.50. Doğrama Malzemesi Oranı

Şekil 3.51'de ahşap doğramaların %19,48'i, Alüminyum doğramaların % 6,23'ü, PVC doğramaların %61,56'sı, karma doğrama sisteminde %1,04'ü düzgün açılıp kapanabildiği görülmektedir.

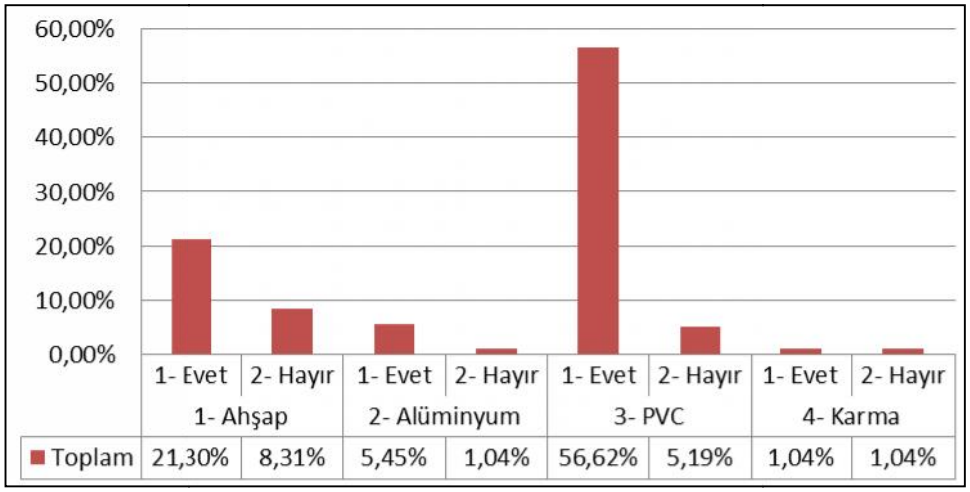
Şekil 3.51. Doğrama Malzemesine Göre Düzgün Açılıp Kapanabilme Oranı

Şekil 3.52'de; ahşap doğramaların %21,82'si, Alüminyum doğramaların %5,19'u, PVC doğramaların %54,03'ü, karma doğrama sisteminde %1,30'u gün ışığından faydalanmak için yeterli olduğu görülmektedir.

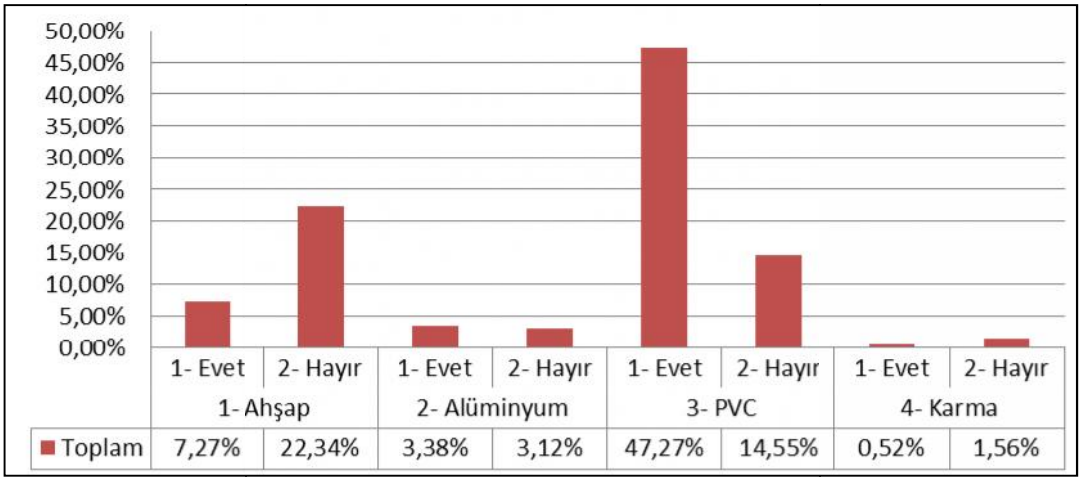
Şekil 3.52. Doğramaların Malzemesine Göre Gün Işığından Faydalanabilmek İçin Yeterlilik Durumu

Şekil 3.53'de ahşap doğramaların %21,30'u, Alüminyum doğramaların %5,45'i, PVC doğramaların %56,62'si, karma doğrama sisteminde %1,04'ünün boyutları yeterli olduğu görülmektedir.

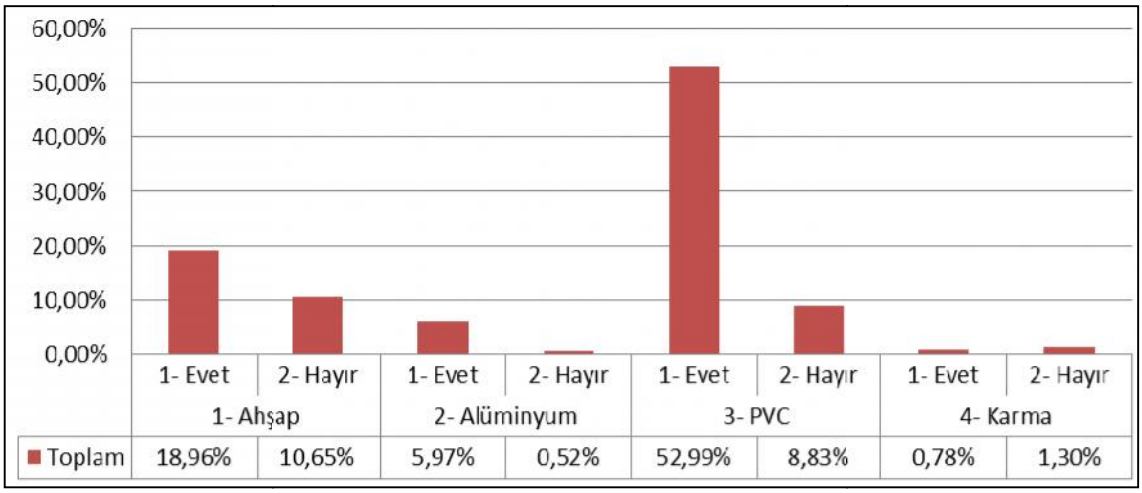
Şekil 3.53. Doğrama Malzemesine Göre Doğrama Boyutlarının Yeterlilik Oranı

Şekil 3.54'de ahşap doğramaların %7,27'sinin, Alüminyum doğramaların %3,38'inin, PVC doğramaların %47,27'sinin, karma doğrama sisteminde %0,52'sinin yalıtım özellikleri yeterli olduğu görülmektedir.

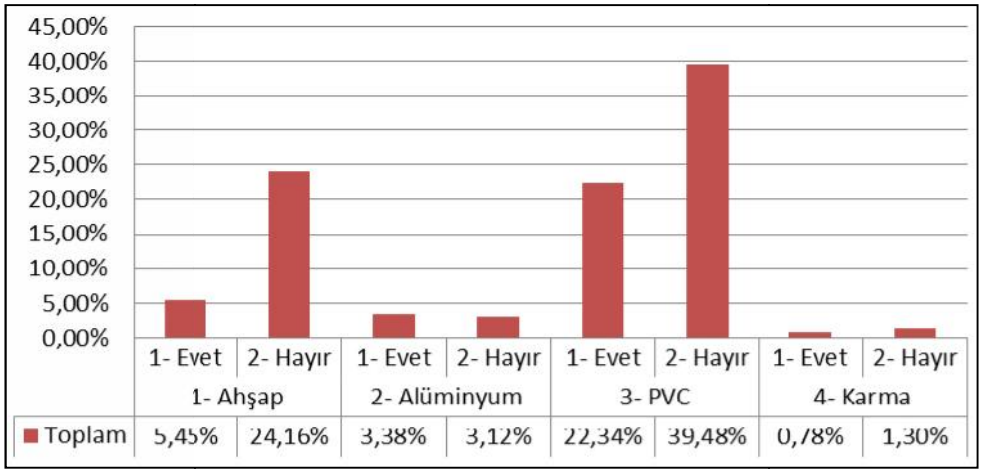
Şekil 3.54. Doğrama Malzemesine Göre Yalıtım Özelliklerinin Yeterlilik Oranı

Şekil 3.55'de ahşap doğramaların %18,96'sı, Alüminyum doğramaların %5,97'si, PVC doğramaların %52,99'u, karma doğrama sisteminde %0,78'inin açılma şekilleri kullanıma uygun olduğu görülmektedir.

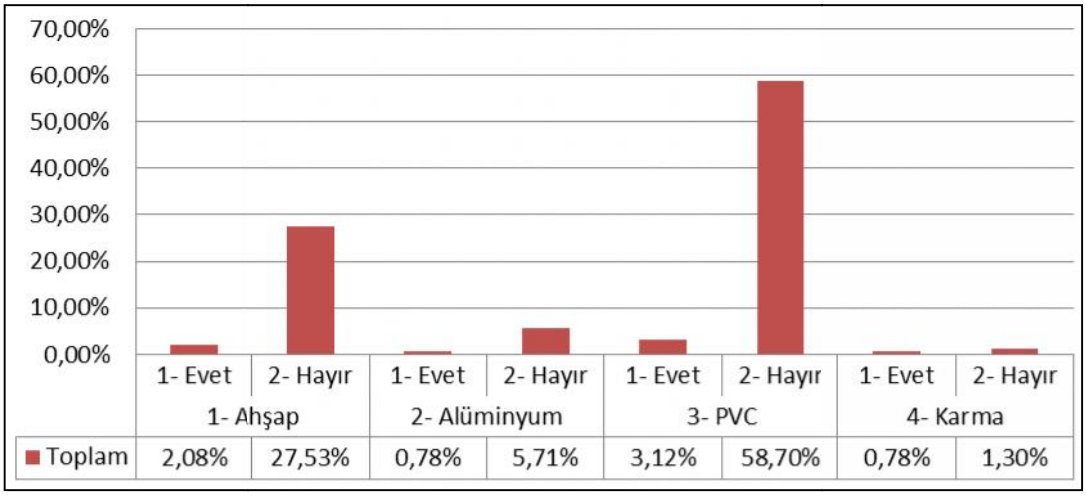
Şekil 3.55. Doğrama Malzemesine Göre Açılma Şekillerinin Kullanıma Uygunluk Durumu Oranı

Şekil 3.56'ya göre; ahşap doğramaların %5,45'i, alüminyum doğramaların %3,38'i, PVC doğramaların %22,34'ü, karma doğrama sisteminde %0,78'inin daha önce değiştirildiği görülmektedir.

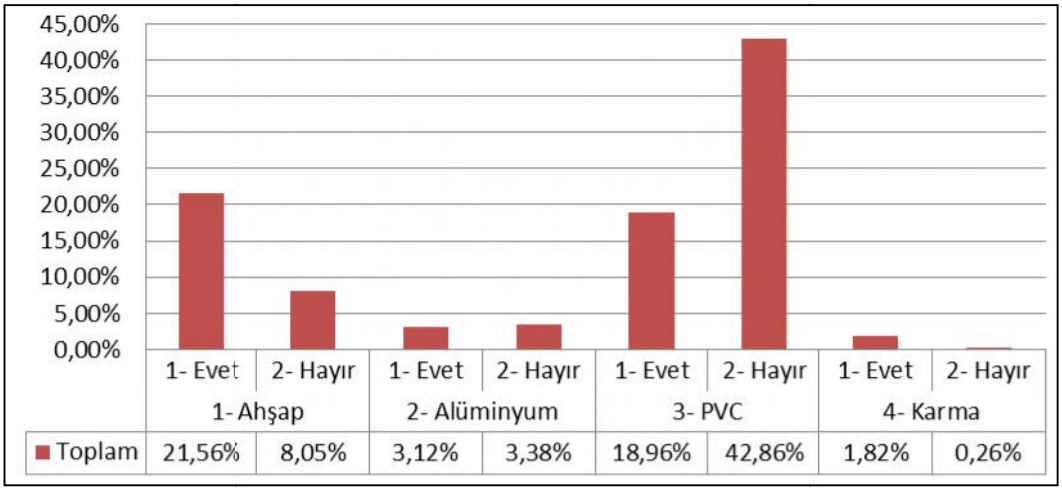
Şekil 3.56. Doğrama Malzemesine Göre Doğrama Değişikliği Oranı

Şekil 3.57'ye göre; ahşap doğramaların %2,08'inde, alüminyum doğramaların %0,78'inde, PVC doğramaların %3,12'sinde, karma doğramların %0,78'inde doğrama adedinin arttırılmış ya da azaltılmış olduğu görülmektedir.

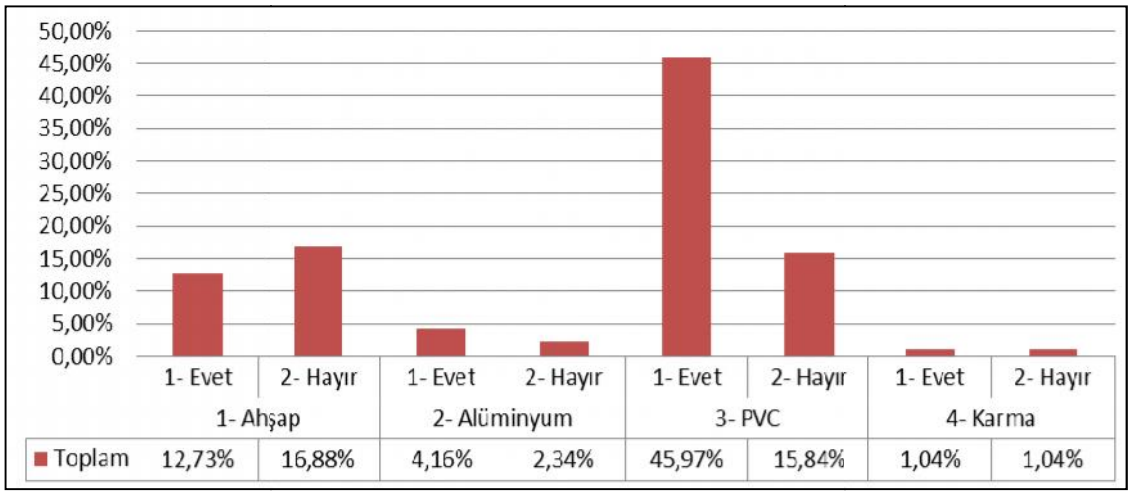
Şekil 3.57. Doğrama Malzemesine Göre Doğrama Adedinin Arttırılması/Azaltılması Oranı

Şekil 3.58'e göre; ahşap doğrama kullananların %21,56'sı, alüminyum doğrama kullananların %3,12'si, PVC doğrama kullananların %18,96'sı karma doğrama kullananların %1,82'si doğramalarını değiştirmek istedikleri görülmektedir.

Şekil 3.58. Doğrama Malzemesine Göre Doğramaları Değiştirme İsteği Oranı

Şekil 3.59'a göre; ahşap doğrama kullananların %12,73'ü, alüminyum doğrama kullananların %4,16'sı, PVC doğrama kullananların %45,97'si karma doğrama kullananların %1,04'ü doğramaların bak ve onarımının yeterince kolay olduğu görülmektedir.

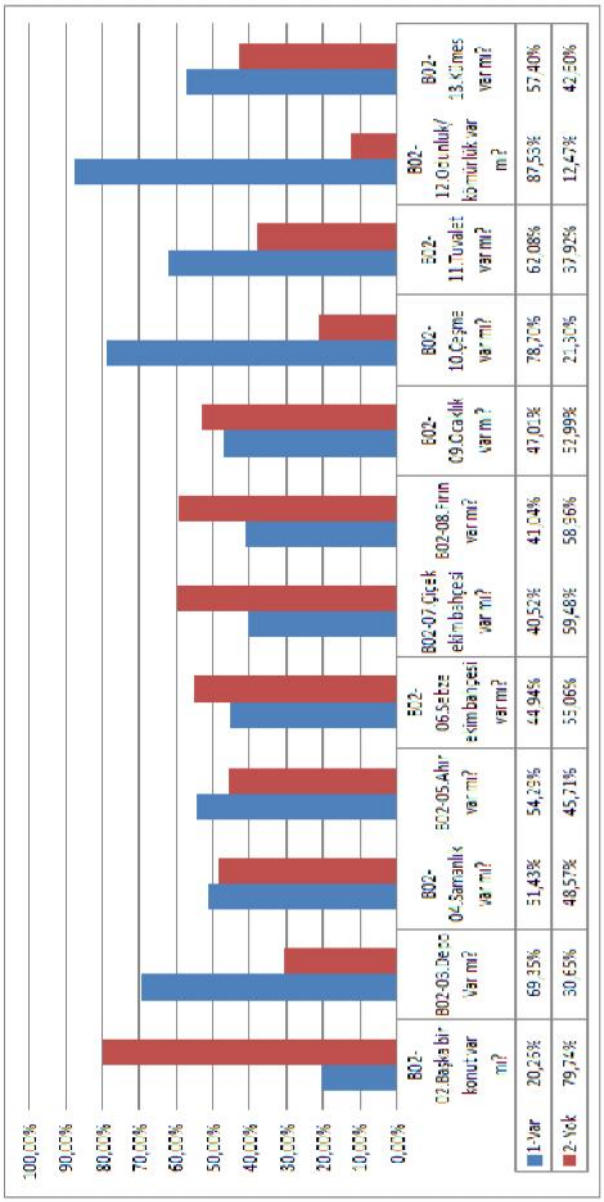
Şekil 3.59. Doğrama Malzemesine Göre Bakım ve Onarım Kolaylığı Durumu

İncelenen konutların avlusunda yer alan birimler Tablo 3.15 ile incelenmiştir. Buna göre aynı avlu içerisinde bir başka konut daha bulunanların oranı %20.3 dür. Avlusunda depo bulunanların oranı %69.4 iken, samanlık bulunanların oranı %51.4' dür. Avlu içerisinde ahır bulunanların oranı %54.3' dür. Avlu içerinde sebze ekim bahçesi bulunanların oranı %44.9 iken çiçek ekim bahçesi bulunanların oranı ise %40.5' dir. Avlusunda fırın bulunanların oranı %41.0 iken ocaklık bulunanların oranı %47.0' dir. Avlusunda çeşme bulunanların oranı %78.7, tuvalet bulunanların oranı %62.1' dir. Odunluk/ kömürlük bulunanların oranı %87.5 iken kümes bulunanların oranı %57.4' dür.

Tablo.3.15. Konutların Avlusunda Bulunan Diğer Yapılar

		Yüzde
Başka bir konut	**Evet**	20,3
	Hayır	79,7
Depo	**Evet**	69,4
	Hayır	30,6
Samanlık	**Evet**	51,4
	Hayır	48,6
Ahır	**Evet**	54,3
	Hayır	45,7
Sebze ekim bahçesi	**Evet**	44,9
	Hayır	55,1
Çiçek ekim bahçesi	**Evet**	40,5
	Hayır	59,5
Fırın	**Evet**	41,0
	Hayır	59,0
Ocaklık	**Evet**	47,0
	Hayır	53,0
Çeşme	**Evet**	78,7
	Hayır	21,3
Tuvalet	**Evet**	62,1
	Hayır	37,9
Odunluk/Kömürlük	**Evet**	87,5
	Hayır	12,5
Kümes	**Evet**	57,4
	Hayır	42,6
Toplam		100.0

Şekil 3.60'a göre; konutun bulunduğu arazi üzerinde bulunan diğer birimler ise şu şekildedir; %20,26'sında başka bir konut daha bulunmaktadır. % 69,35'inde depo, %51,43'ünde samanlık, %54,29'unda ahır, %44,94'ünde sebze ekim bahçesi, %40,52'sinde çiçek ekim bahçesi, %41,04'ünde fırın, %47,01'inde ocaklık, %78,70'inde çeşme, %62,08'inde tuvalet, %87,53'ünde odunluk/kömürlük, %57,40'ında kümes bulunmaktadır.

Şekil 3.60. Konut Avlularında Bulunan Diğer Birimler

Şekil 3.61'e göre; konutların %94,55'inin soba ile, %5,45'i kalorifer ile ısıtıldığı görülmektedir.

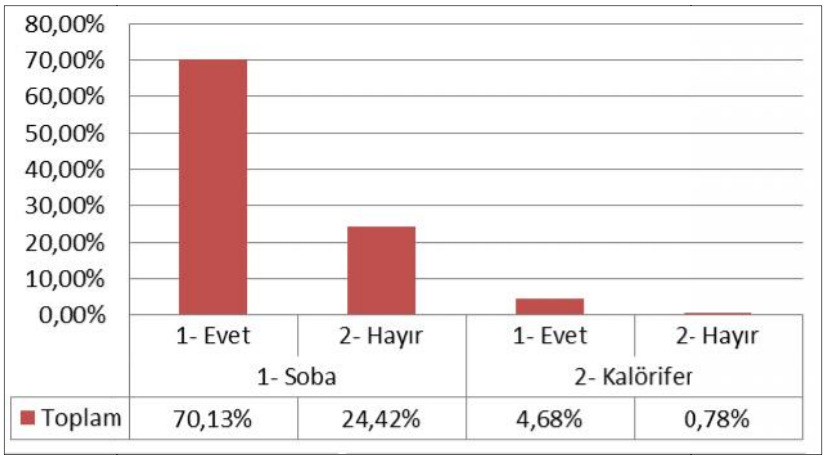
Şekil. 3.61. Konutların ısıtılma biçimi oranı

Tablo 3.16'ya göre; konutların ısıtma şekli ve memnuniyet ilişkisi oranı şöyledir; konut kullanıcılarının %74,8'i konutun ısıtma şeklinden memnun, %62,9'u konutu kolay ısıtabiliyor, %17,9'unda ısı yalıtımı var, %50,4'ü ısı yalıtımı özelliği olan cam kullanıyor, %68,8'i ısıtma giderlerini kolay karşılayabilmektedir.

Tablo 3.16. Konutun Isıtma-Yalıtım-Memnuniyet İlişkisi

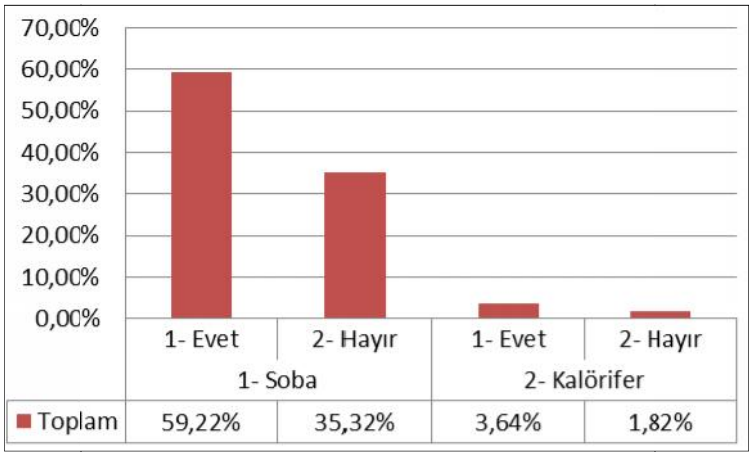
		Yüzde
Konutun ısıtma şeklinden memnun musunuz?	Evet	74,8
	Hayır	25,2
Konutunuzu kolay ısıtabiliyor musunuz?	Evet	62,9
	Hayır	37,1
Konutunuzda ısı yalıtımı var mı?	Evet	17,9
	Hayır	82,1
Konutunuzda ısı yalıtım özelliği olan cam kullanıyor musunuz?	Evet	50,4
	Hayır	49,6
Isıtma giderlerini kolay karşılayabiliyor musunuz?	Evet	68,8
	Hayır	31,2
Toplam		100.0

Şekil 3.62'ye göre; konutun ısıtma şekline göre; ısıtma şeklinden duyulan memnuniyet incelendiğinde; soba ile ısıtanların %70,13'ü, kalorifer ile ısıtanların %4,68'i ısıtma şeklinden memnundur.

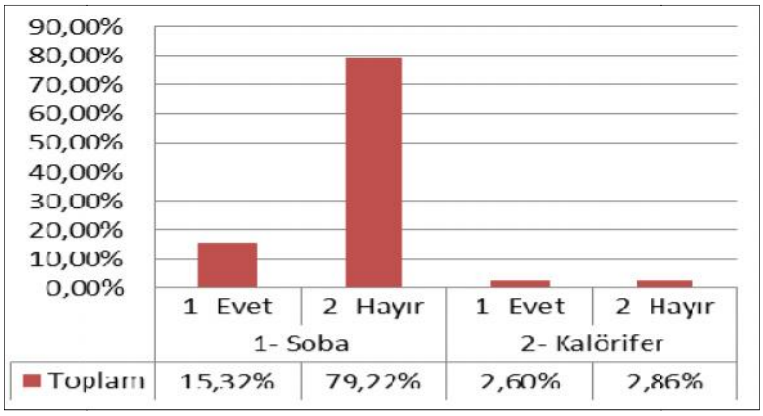
Şekil 3.62. Isıtma Şekli- Isıtma Şeklinden Duyulan Memnuniyet Oranı

Şekil 3.63'e göre; konutun ısıtma şekline göre; konutun kolay ısıtılabilirliği incelendiğinde; soba ile ısıtılan konutların %59,22'si, kalorifer ile ısıtanların %3,64'ü konutu kolay ısıtabilmektedir.

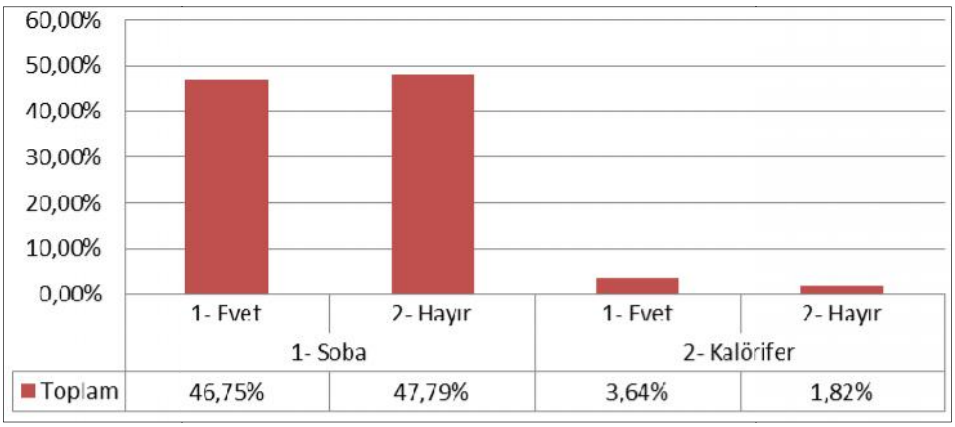
Şekil 3.63. Isıtma Şekli- Konutun Kolay Isıtılabilirliği Oranı

Şekil 3.64'te; konutun ısıtma şekline göre; konutun ısı yalıtımı durumu incelendiğinde; soba ile ısıtılan konutların %15,32'si, kalorifer ile ısıtanların %2,60'ında ısı yalıtımı bulunmaktadır.

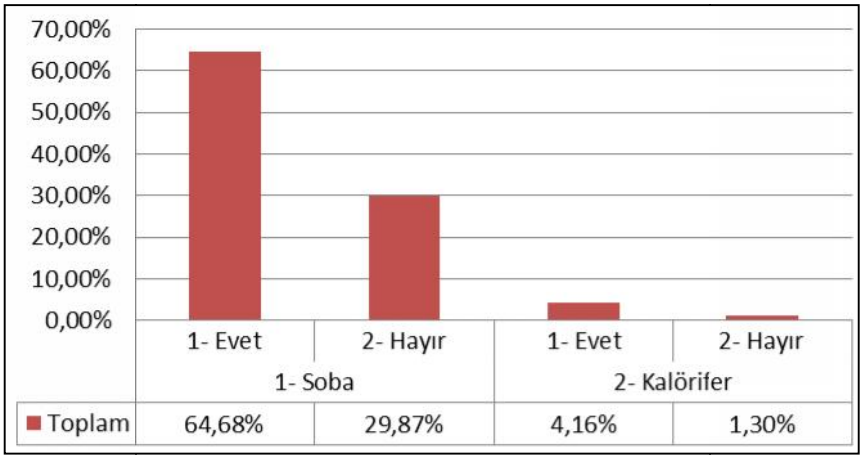
Şekil 3.64. Isıtma Şekli- Konutun Isı Yalıtımı Oranı

Şekil 3.65'de; konutun ısıtma şekline göre; konutta ısı yalıtımı özelliği olan cam kullanma durumuna bakıldığında; soba ile ısıtılan konutların %46,75'inde, kalorifer ile ısıtanların %3,64'ünde ısı yalıtımı özelliği olan cam kullanılmaktadır.

Şekil 3.65. Isıtma Şekli- Konutun Isı Yalıtım Özellikli Cam Kullanma Oranı

Şekil 3.66'ya göre; konutu soba ile ısıtanların %64,68'inin ısıtma giderlerini kolay karşılayabiliyorken, kalorifer ile ısıtanların %4,16'sının kolay karşılayabildiği görülmektedir.

Şekil 3.66. Konutu Isıtma Şekli- Isıtma Giderlerinin Kolay Karşılanabilmesi Oranı

Tablo 3.17'de çalışma kapsamında incelenen konutların %43.4' ünde kablolu tesisatın, %45.2' sinde borulu tesisatın sonradan yapıldığı belirlenmiştir. Bireylerin %86.8' i konutlarının tüm ihtiyaçlarını karşıladığını ve %88.6' sı işlevsel büyüklük bakımından yeterli olduğunu belirtmiştir. Konut büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %79.7 iken, banyo/wc büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %84.2' dir. Mutfak büyüklüğünün yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise %84.9' dur. Konutlarının kolay temizlendiğini ifade edenlerin oranı %93.8 iken kolay ısındığını düşünenlerin oranı ise %80.0' dir.

Tablo 3.17. Konutların Yapısal Özellikleri ve Kullanım Memnuniyetlerinin İncelenmesi

		Yüzde
Konutta kablolu tesisat sonradan mı yapıldı?	Evet	43,4
	Hayır	56,6
Konutta borulu tesisat sonradan mı yapıldı?	Evet	45,2
	Hayır	54,8
Konut tüm ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?	Evet	86,8
	Hayır	13,2
Konutun işlevsel büyüklüğü yeterli mi?	Evet	88,6
	Hayır	11,4
Konut büyüklüğü ihtiyaçlarınızı karşılamaya yeter mi?	Evet	79,7
	Hayır	20,3
Oda büyüklüğü/ sayısı yeterli mi?	Evet	87,3
	Hayır	12,7
Banyo/wc büyüklüğü işlevsel olarak yeterli mi?	Evet	84,2
	Hayır	15,8
Mutfak büyüklüğü işlevsel olarak yeterli mi?	Evet	84,9
	Hayır	15,1
Konut kolay temizleniyor mu?	Evet	93,8
	Hayır	6,2
Konut kolay ısınıyor mu?	Evet	80,0
	Hayır	20,0
Toplam		100.0

Tablo 3.18'e göre; konutlardaki tesisat durumu ve memnuniyet ilişkisi gösterilmektedir. Tabloya göre; konuttaki kablolu tesisat %89,4, ve borulu tesisat %91,2 oranında ihtiyaca cevap verebilmektedir. Evinde bu sistemi kullananların oranı sadece %16,1'dir.Güneş enerjisinden yararlanmak isteyenlerin oranı %77,7'dir. Kendi elektriğini üretmek isteyenlerin oranı ise %72,5'tir.

Tablo 3.18. Konutta Tesisat Durumu-Memnuniyet Oranı

		Yüzde
Konutunuzdaki borulu tesisat ihtiyacınızı karşılıyor mu?	Evet	91,2
	Hayır	8,8
Konutta sıcak su tesisatı var mı?	Evet	42,3
	Hayır	57,7
Konutunuzdaki kablolu tesisat ihtiyacınızı karşılıyor mu?	Evet	89,4
	Hayır	10,6
Güneş enerjisi vb. alternatif enerji kaynakları kullanıyor musunuz?	Evet	16,1
	Hayır	83,9
Güneş enerjisinden yararlanmak ister misiniz?	Evet	77,7
	Hayır	22,3
Evinizde kullanacağınız elektriği kendiniz üretmek ister misiniz?	Evet	72,5
	Hayır	27,5
Toplam		100.0

3.2.3.2. Sosyo-Kültürel Kriterlere İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi

Aile Yapısı

Şekil 3.67'de ankete katılanların yaş ve cinsiyet durumu verilmektedir. Ankete katılanların yaş ve cinsiyet dağılımına bakıldığında;

18-25 yaş arası; %1,56 kadın, %0,78 erkek

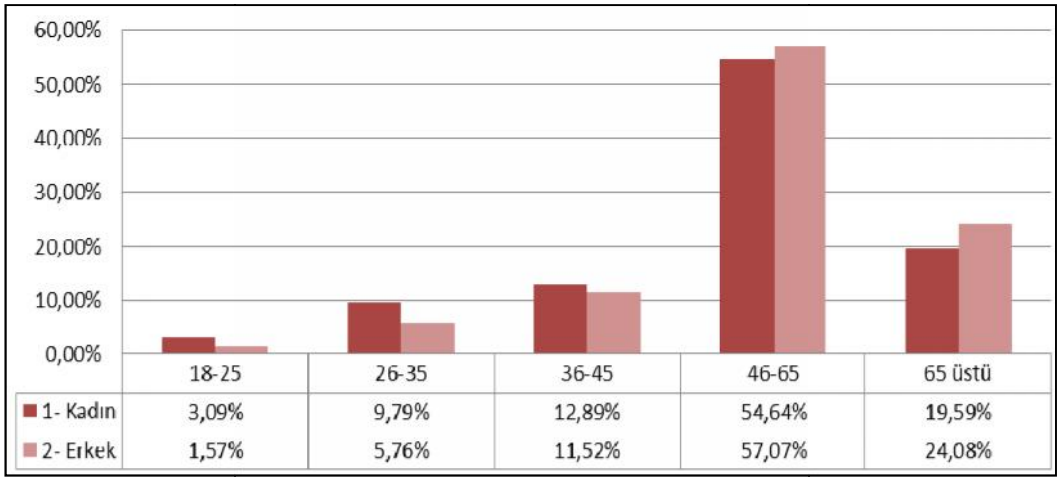
26-30 yaş arası; %4,94 kadın, %2,86 erkek

36-45 yaş arası; %6,46 kadın, %5,71 erkek

46-65 yaş arası; %27,53 kadın, %28,31 erkek

65 yaş üstü; %9, 87 kadın, %11,95 erkek

Toplamda; %50,36'sı kadın, % 49,64'ü erkek ile anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Şekil 3.67. Anket Katılımcılarının Yaş-Cinsiyet Durumu Oranı

Şekil 3.68’de ankete katılanların yaş-cinsiyet ve eğitim durumu birlikte değerlendirilmektedir. Buna göre anketi cevaplayan;

Okur yazar olmayan kadınların; %0,26’sı 36-45 yaş arası, %1,30’u 46-65 yaş arası, %1,04’ü 65 yaş üstüdür. Okur yazar olmayan erkek yoktur.

Okur-yazar olan kadınların; %0,26’sı 36-45 yaş arası, %0,78’i 46-65 yaş arası, %2,34’ü 65 yaş üstüdür. Okur-yazar olan erkeklerin; %1,56’sı 46-65 yaş arası, %2,08’i 65 yaş üstüdür.

İlkokul mezunu kadınların; %1,82’si 26-35 yaş arası, %3,90’ı 36-45 yaş arası, %21,56’sı 46-65 yaş arası, %6,23’ü 65 yaş üstüdür. İlkokul mezunu erkeklerin; %1,30’u 26-35 yaş arası, %2,34’ü 36-45 yaş arası,%17,66’sı 46-65 yaş arası, %8,83’ü 65 yaş üstüdür.

Ortaokul mezunu kadınların; %1,04’ü, 26-35 yaş arası, %1,30’u 36-45 yaş arası, %1,82’si 46-65 yaş arasındadır. Ortaokul mezunu erkeklerin; %1,82’si 36-45 yaş arası, %4,16’sı 46-65 yaş arası, %1,04’ü 65 yaş üstüdür.

Lise mezunu kadınların; %0,52’si 18-25 yaş arası, %1,56’sı 26-35 yaş arası, %0,78’i 36-45 yaş arası, %2,08’i 46-65 yaş arası, %0,26’sı 65 yaş üstüdür.

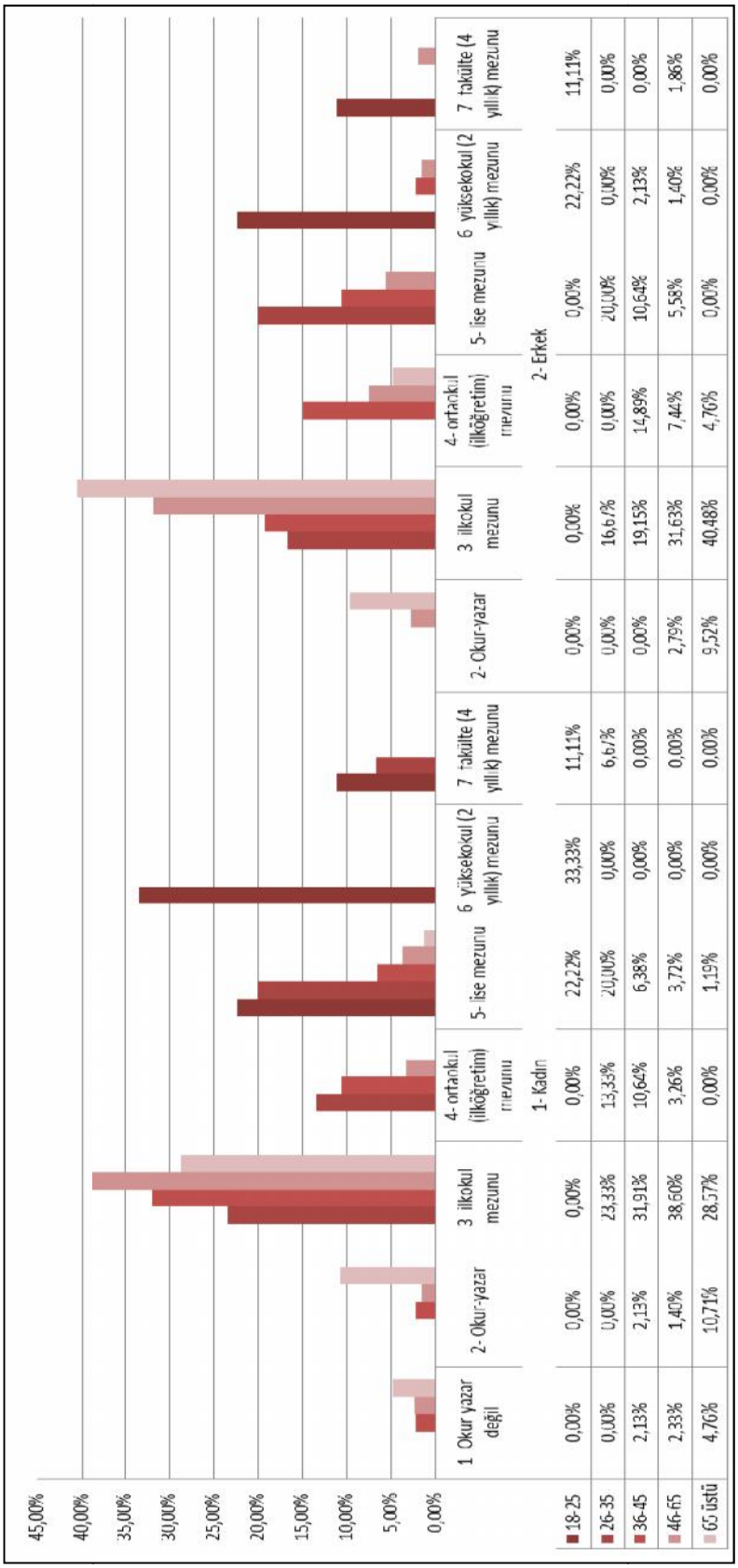
Lise mezunu erkeklerin; %1,56’sı 26-35 yaş arası, %1,30’u 36-45 yaş arası, %3,12’si 46-65 yaş arasındadır.

Yüksekokul mezunu kadınların; %0,78’i 18-25 yaş arasındadır.

Yüksekokul mezunu erkeklerin; %0,52’si 18-25 yaş arası, %0,26’sı 36-45 yaş arası, %0,78’i 46-65 yaş arasındadır.

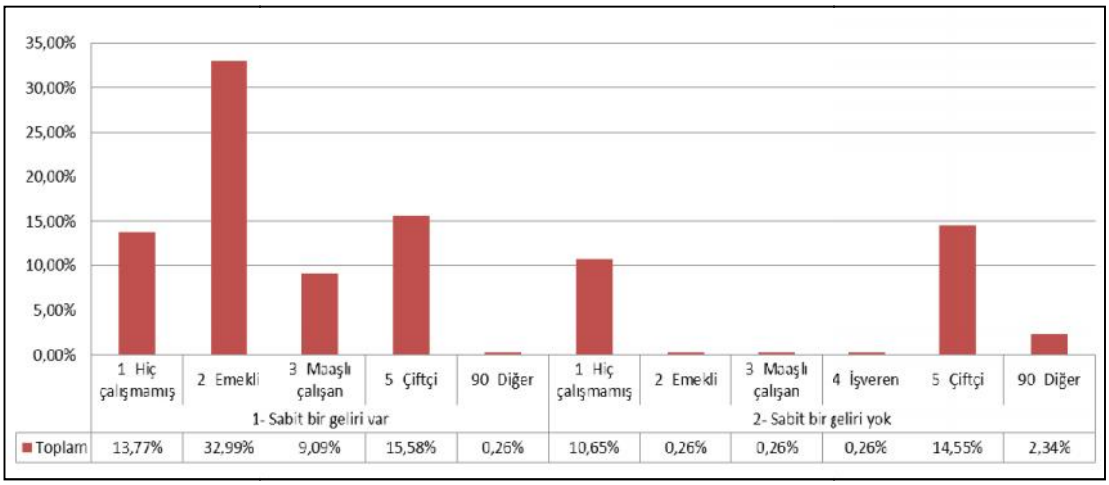
Fakülte mezunu kadınların; %0,26’sı 18-25 yaş arası, %0,52’si 26-35 yaş arasındadır.

Fakülte mezunu erkeklerin; %0,26’sı 18-25 yaş arasında, %1,04’ü 46-65 yaş arasındadır.

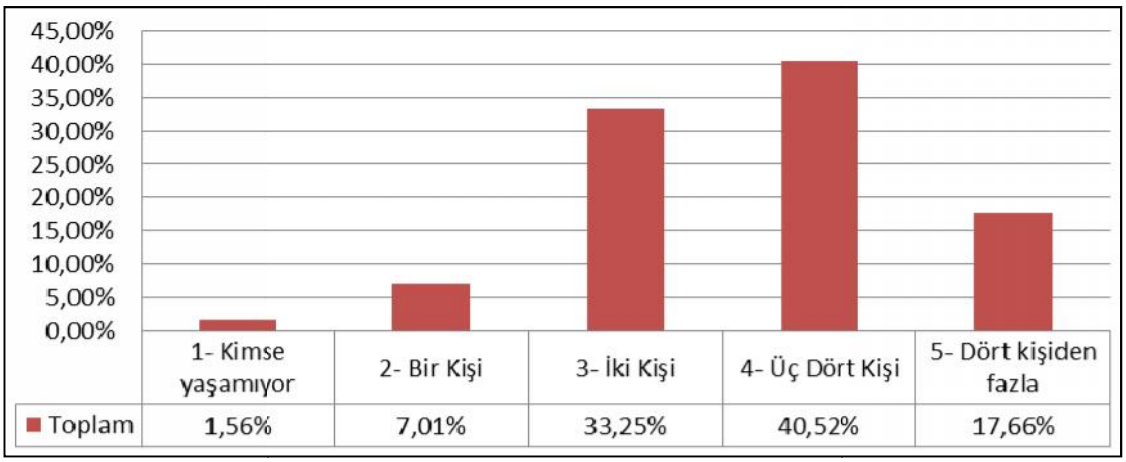
Şekil 3.68. Anket Katılımcılarının Yaş-Cinsiyet-Eğitim Durumu Oranı

Şekil 3.69'e göre; anket çalışmasına katılanlarda; hiç çalışmamış olanların; %13,77'sinin sabit bir geliri var, %10,65'inin yoktur. Emekli olanların; %32,99'unun sabit bir geliri var, %0,26'sının yoktur. Maaşlı çalışanların; %9,09'unun sabit bir geliri var, %0,26'sının yoktur. İşverenlerin; %0,26'sının sabit bir geliri yoktur. Çiftçilerin %15,58'inin sabit bir geliri var, %14,55'inin yoktur. Diğer kategorisindekilerin; %0,26'sının sabit bir geliri var, %2,34'ünün yoktur.

Şekil 3.69. Anket Katılımcılarının İş-Gelir Durumu Oranı

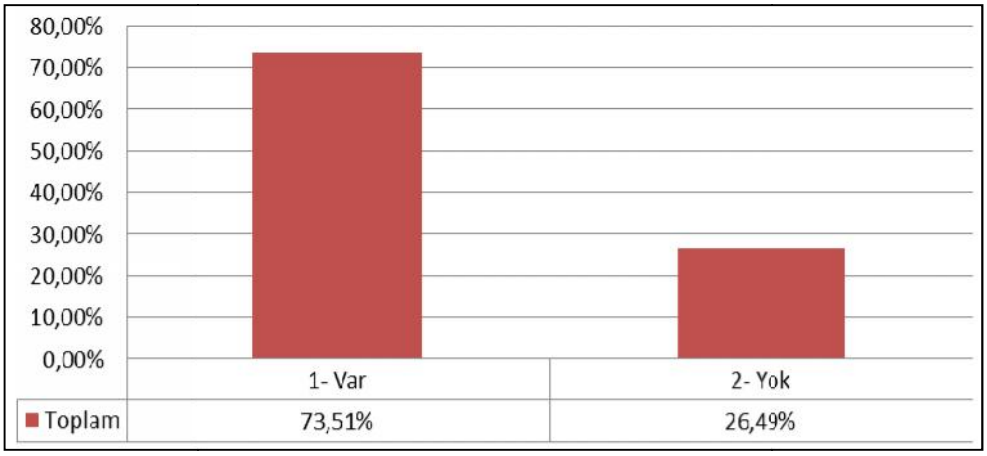
Şekil 3.70'de göre; anket çalışmasında incelenen konutların %1,56'sında kimse yaşamıyor, % 7,01'inde 1 kişi, %33,25'inde 2 kişi, %40,52'sinde 3ya da 4 kişi, %17,66'sındadörtten fazla kişi yaşamaktadır.

Şekil 3.70. Konutta Yaşayan Kişi Sayısı Oranı

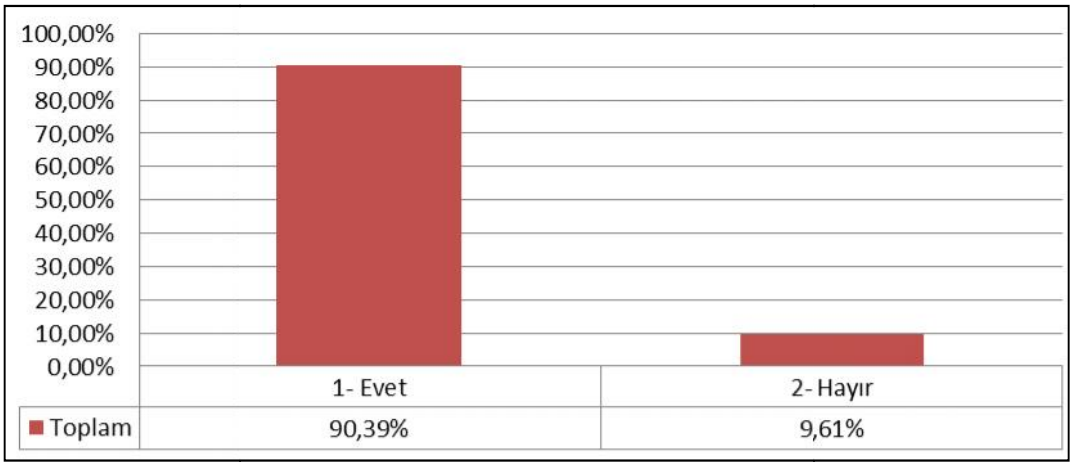
Sosyal Düzen

Şekil 3.71'e göre; anket katılımcılarının konut arazisi varlığı sorusuna verilen cevaplar görülmektedir. Şekil 3.'e göre katılımcıların %73,51'inde tarım arazisi bulunmaktadır.

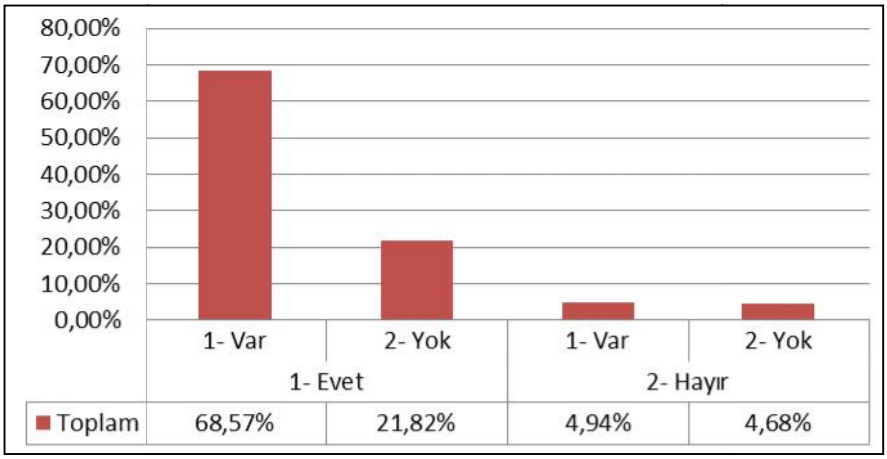
Şekil 3.71. Konut Sahiplerinin Tarım Arazisi Varlığı

Şekil 3.72'ye göre; çalışmaya katılanlar arasında tarımsal düzenin sürdürülebilirliğine verilen önem %90.39' dur.

Şekil 3.72 Tarımsal Düzenin Sürdürülebilirliğinin Önemi

Şekil 3.73’de Konut sahiplerinin tarım arazileri var mı? Tarımsal düzenin sürdürülebilirliği sizin için önemli mi? soruları birlikte değerlendirildiğinde; anket katılımcılarının tarım arazisine sahip olanların %68,57’si için tarımsal düzenin sürdürülebilirliği önemli bulunurken, tarım arazisine sahip %4,94 için tarımsal düzenin sürdürülebilirliği önemli olmadığı düşüncesindedir. Tarım arazisine sahip olmayanlar içinde ise; %21,82 tarımsal düzenin sürdürülebilirliği önemli bulunurken, %4,68’i ise tarımsal düzenin sürdürülebilirliğinin önemli olmadığı düşüncesindedir.

Şekil 3.73. Tarım Arazisi Sahipliği-Tarımsal Düzenin Sürdürülebilirliğine Verilen Önemin Oranı

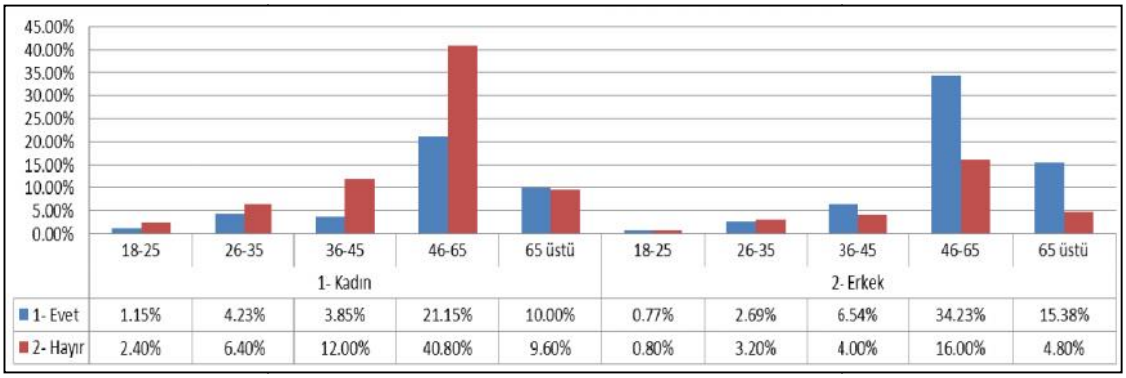
Tablo 3.19’da çalışmaya katılan bireylerin %96.9’ u konutlarının bulunduğu çevreden memnun olduğu belirlenmiştir. %67.5’ ine göre vakit geçirebilecekleri yerler olduğu, %57.4’ üne göre de sağlık hizmetleri yeterli görülürken %42.6’ sına göre de yetersiz görünmektedir. Temel gıda ihtiyaçları %87.0 oranında karşılanabilirken, %80.0’ ine göre güvenlik hizmetleri de yeterli bulunmaktadır. %92.7’ sine göre ulaşım ağı yeterli ve %74.0 üne göre de çevre temizlik hizmetleri yeterlidir. Alt yapı tesis ve hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünenlerin oranı %81.3 iken sosyal tesisler ve hizmetler yönünden yeterli olduğunu düşünenlerin oranı ise %44.4’ dür. Eğitim hizmetlerinin yeterli olmadığını düşünenlerin oranı %55.3 ve kültürel etkinlik ve hizmetlerin yeterli olmadığını düşünenlerin oranı ise %71.7’ dir Bu tablodan

anlaşılacağı üzere sosyal ve kültürel aktiviteler ve eğitim hizmetleri alanında eksiklikler bulunmaktadır.

Tablo 3.19. Bireylerin Yerleşim Yerlerine İlişkin Memnuniyetleri

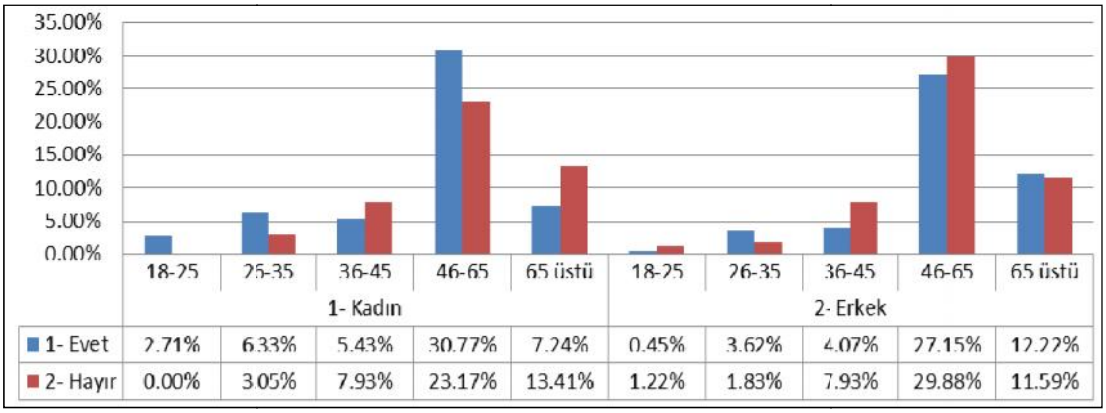
		Yüzde
Konutunuzun bulunduğu çevreden memnun musunuz?	**Evet**	96,9
	Hayır	3,1
Boş zamanlarınızı geçirebileceğiniz yerler var mı?	**Evet**	67,5
	Hayır	32,5
Sağlık hizmetleri yeterli mi?	**Evet**	57,4
	Hayır	42,6
Temel gıda ihtiyaçlarınızı burada karşılayabiliyor musunuz?	**Evet**	87,0
	Hayır	13,0
Güvenlik hizmetleri yeterli mi?	**Evet**	80,0
	Hayır	20,0
Yaşadığınız çevrede il ve ilçe merkezlerine ulaşım ağı yeterli mi?	**Evet**	92,7
	Hayır	7,3
Çevre temizlik hizmetleri yeterli mi?	**Evet**	74,0
	Hayır	26,0
Alt yapı tesis ve hizmetleri yeterli mi?	**Evet**	81,3
	Hayır	18,7
Sosyal tesisler ve hizmetler yeterli mi?	**Evet**	44,4
	Hayır	55,6
Eğitim hizmetleri yeterli mi?	**Evet**	44,7
	Hayır	55,3
Kültürel etkinlik ve hizmetler yeterli mi?	**Evet**	28,3
	Hayır	71,7
Toplam		100

Şekil 3.74'de "Boş zamanlarınızı geçirebileceğiniz yerler var mı? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %1,15'i kadın, %0,77'si erkek, 26-35 yaş arası %4,23'ü kadın, %2,69'u erkek, 36-45 yaş arası %3,85'i kadın, %6,54'ü erkek, 46-65 yaş arası %21,15'i kadın, %34,23'ü erkek, 65 yaş üstü %10'u kadın, %15,38'i erkektir.

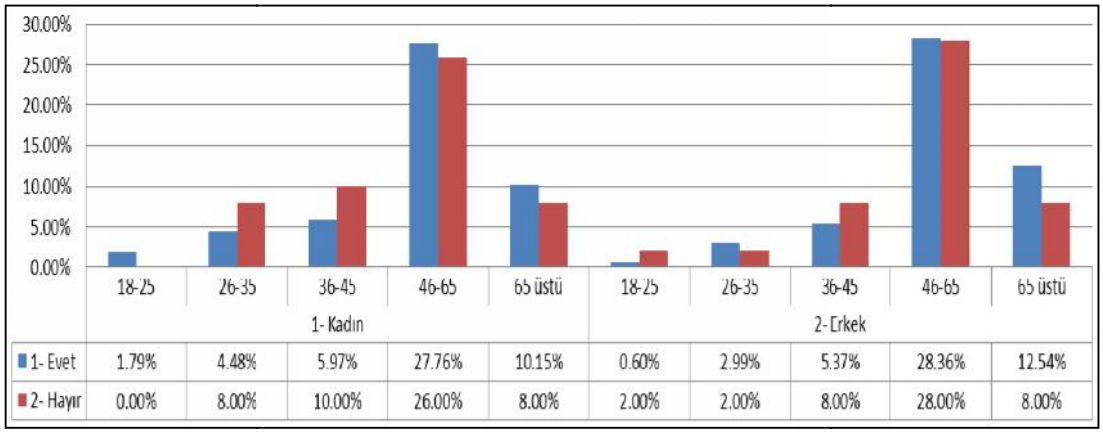
Şekil 3.74. Cinsiyet ve Yaş Faktörleriyle Boş Zamanlarını Geçirebilecekleri Yer Durumunun İncelenme Oranı

Şekil 3.75'de Sağlık hizmetleri yeterli mi? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %2,71'i kadın, %0,45'i erkek, 26-35 yaş arası %6,33'ü kadın, %3,62'si erkek, 36-45 yaş arası %5,43'ü kadın, %4,07'si erkek, 46-65 yaş arası %30,77'si kadın, %27,15'i erkek, 65 yaş üstü %7,24'ü kadın, %12,22'si erkektir.

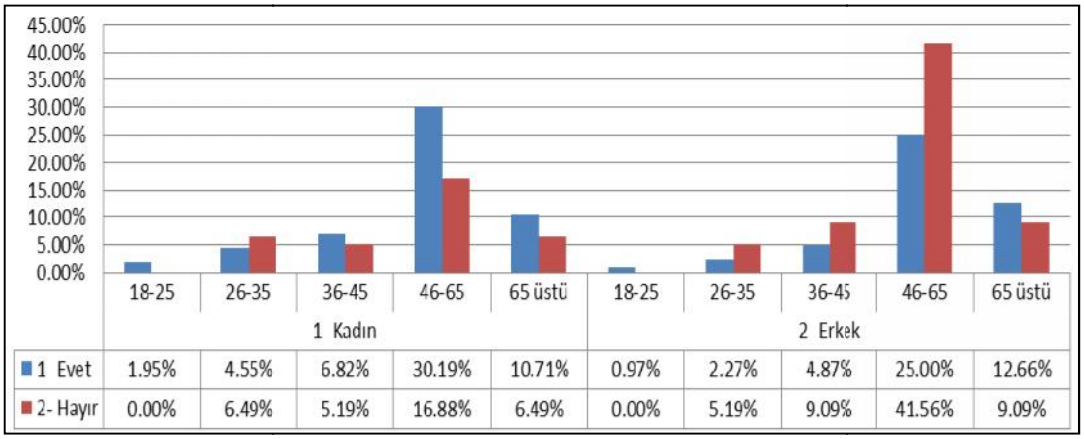
Şekil 3.75. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Sağlık Hizmetlerinin Yeterlilik Durumlarının İncelenme Oranı

Şekil 3.76'da; Temel gıda ihtiyaçlarını burada karşılayabiliyor musunuz? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %1,79'u kadın, %0,60'ı erkek, 26-35 yaş arası %4,48'i kadın, %2,99'u erkek, 36-45 yaş arası %5, 97'si kadın, %5,37'si erkek, 46-65 yaş arası %27,76'sı kadın, %28,36'sı erkek, 65 yaş üstü %10,15'i kadın, %12,54'ü erkektir.

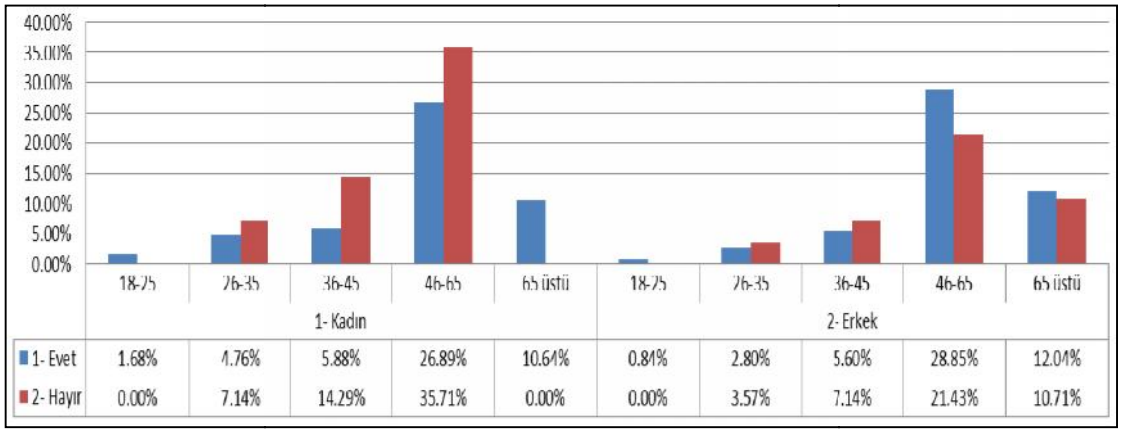
Şekil 3.76. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Temel Gıda İhtiyaçlarını Bulundukları Yerleşimde Karşılayabilme Oranı

Şekil 3.77'de Güvenlik hizmetleri yeterli mi? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %1,95'i kadın, %0,97'si erkek, 26-35 yaş arası %4,55'i kadın, %2,27'si erkek, 36-45 yaş arası %6,82'si kadın, %4,87'si erkek, 46-65 yaş arası %30,19'u kadın, %25,0'i erkek, 65 yaş üstü %10,71'i kadın, %12,66'sı erkektir.

Şekil 3.77. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Güvenlik İhtiyaçlarının Yeterliliği Oranı

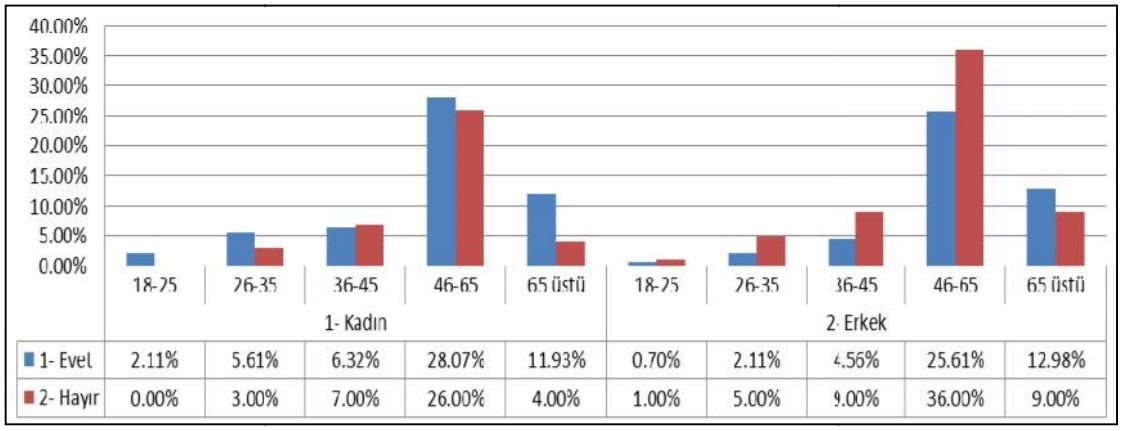
Şekil 3.78'de İl ve ilçe merkezine ulaşım ağı yeterli mi? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %1,68'i kadın, %0,84'ü erkek, 26-35 yaş arası %4,76'sı kadın, %2,80'i erkek, 36-45 yaş arası %5,88'i kadın, %5,60'ı erkek, 46-65 yaş arası %26,89'u kadın, %28,85'i erkek, 65 yaş üstü %10,64'ü kadın, %12,04'ü erkektir.

	1- Kadın					2- Erkek				
	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü
1- Evet	1.68%	4.76%	5.88%	26.89%	10.64%	0.84%	2.80%	5.60%	28.85%	12.04%
2- Hayır	0.00%	7.14%	14.29%	35.71%	0.00%	0.00%	3.57%	7.14%	21.43%	10.71%

Şekil 3.78. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle İl ve İlçe Merkezinine Ulaşım Ağının Yeterliliği Oranı

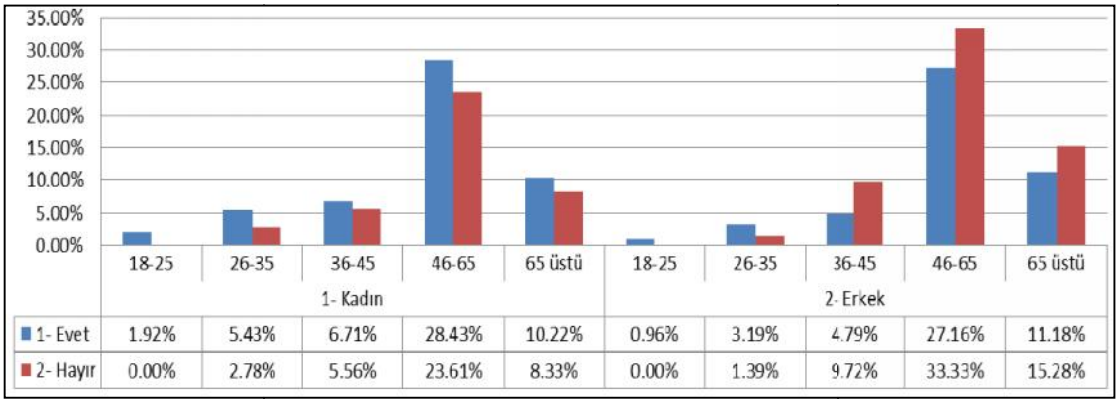
Şekil 3.79'da Çevre temizlik hizmetleri yeterli mi? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %2,11'i kadın, %0,70'i erkek, 26-35 yaş arası %5,61'i kadın, %2,11'i erkek, 36-45 yaş arası %6,32'si kadın, %4,56'sı erkek, 46-65 yaş arası %28,07'si kadın, %25,61'i erkek, 65 yaş üstü %11,93'ü kadın, %12,98'i erkektir.

	1- Kadın					2- Erkek				
	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü
1- Evet	2.11%	5.61%	6.32%	28.07%	11.93%	0.70%	2.11%	4.56%	25.61%	12.98%
2- Hayır	0.00%	3.00%	7.00%	26.00%	4.00%	1.00%	5.00%	9.00%	36.00%	9.00%

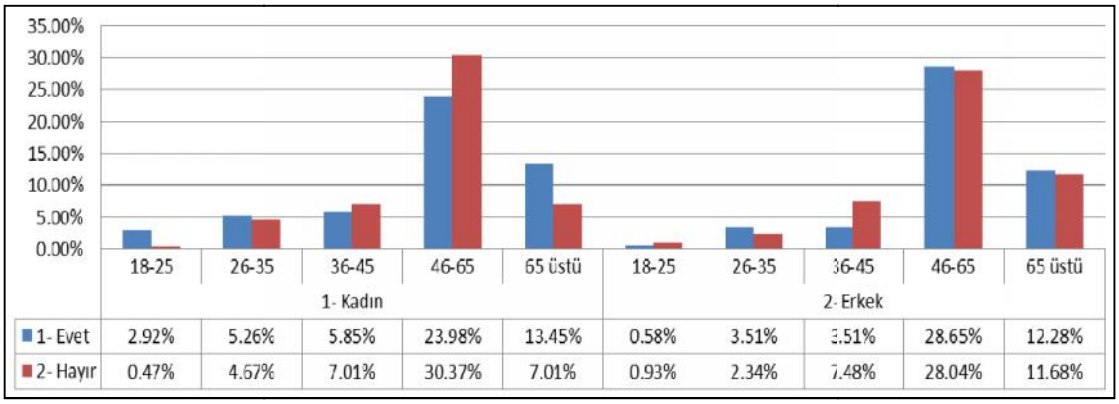
Şekil 3.79. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Çevre Temizlik Hizmetlerinin Yeterlilik Oranı

Şekil 3.80'de Altyapı tesis ve hizmetleri yeterli mi? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %1,92'si kadın, %0,96'sı erkek, 26-35 yaş arası %5,43'ü kadın, %3,19'u erkek, 36-45 yaş arası %6,71'i kadın, %4,79'u erkek, 46-65 yaş arası %28,43'ü kadın, %27,16'sı erkek, 65 yaş üstü %10,22'si kadın, %11,18'i erkektir.

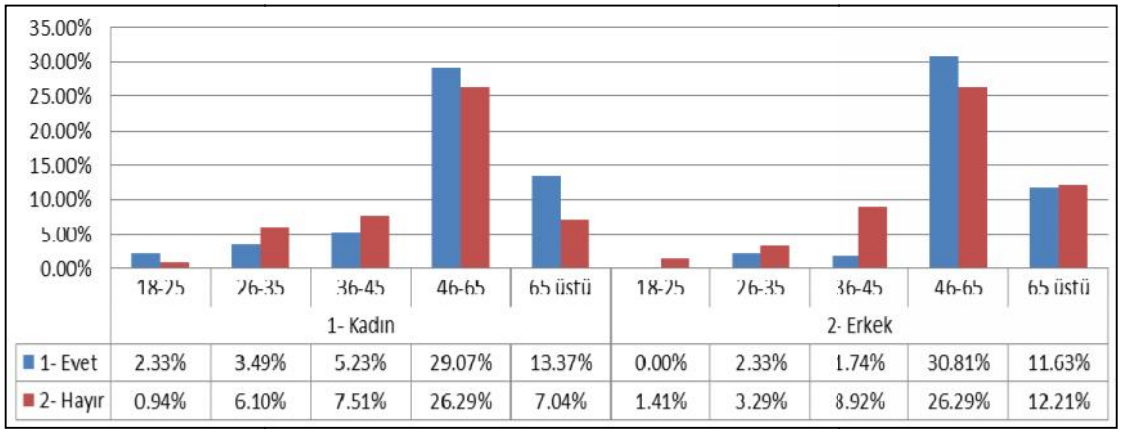
Şekil 3.80. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Altyapı Tesis ve Hizmetlerinin Yeterlilik Oranı

Şekil 3.81'e göre; Sosyal tesis ve hizmetler yeterli mi? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %2,92'si kadın, %0,58'i erkek, 26-35 yaş arası evet diyenlerin %5,26'sı kadın, %0,58'i erkek, 36-45 yaş arası evet diyenlerin; %5,85'i kadın, %3,51'i erkek, 46-65 yaş arası evet diyenlerin; %23,98'i kadın, %28,65'i erkek, 65 yaş üstü evet diyenlerin; %13,45'i kadın, %12,28'i erkektir.

Şekil 3.81. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Sosyal Tesis ve Hizmetlerin Yeterlilik Oranı

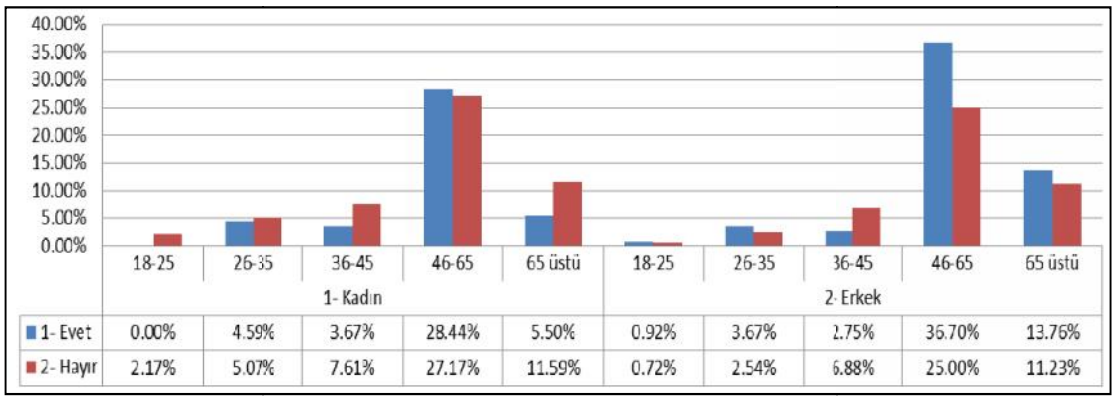
Şekil 3.82'de göre; Eğitim hizmetleri yeterli mi? sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %2,33'ü kadın, %0,00'ı erkek, 26-35 yaş arası %3,49'u kadın, %2,33'ü erkek, 36-45 yaş arası %5,23'ü kadın, %1,74'ü erkek, 46-65 yaş arası %29,07'si kadın, %30,81'i erkek, 65 yaş üstü %13,37'si kadın, %11,63'ü erkektir.

	1- Kadın					2- Erkek				
	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü
1- Evet	2.33%	3.49%	5.23%	29.07%	13.37%	0.00%	2.33%	1.74%	30.81%	11.63%
2- Hayır	0.94%	6.10%	7.51%	26.29%	7.04%	1.41%	3.29%	8.92%	26.29%	12.21%

Şekil 3.82. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Eğitim Hizmetlerinin Yeterlilik Oranı

Şekil 3.83'e göre; Kültürel etkinlik ve hizmetler yeterli mi? sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde, evet diyenlerin; 18-25 yaş arası %0,00'ı'ü kadın, %0,92'si erkek, 26-35 yaş arası %4,59'u kadın, %3,67'si erkek, 36-45 yaş arası %3,67'si kadın, %2,75'i erkek, 46-65 yaş arası %28,44'ü kadın, %36,70'i erkek, 65 yaş üstü %5,50'si kadın, %13,76'sı erkektir.

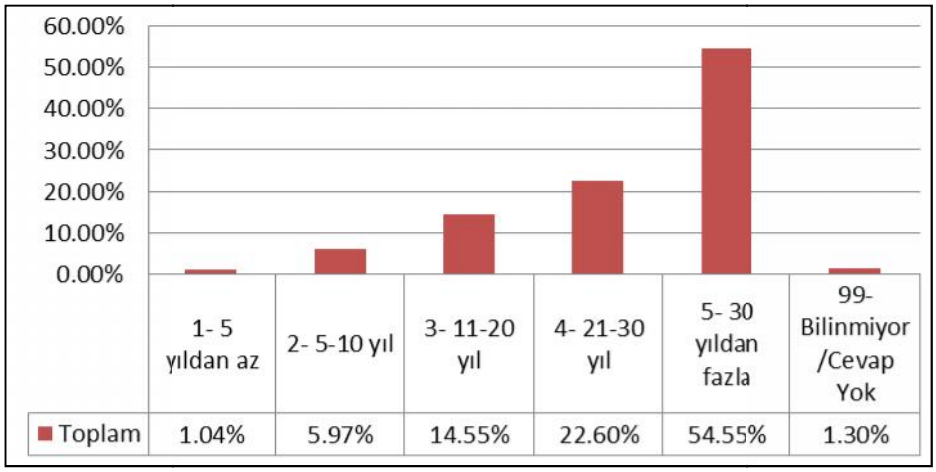

	1- Kadın					2- Erkek				
	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü	18-25	26-35	36-45	46-65	65 üstü
1- Evet	0.00%	4.59%	3.67%	28.44%	5.50%	0.92%	3.67%	2.75%	36.70%	13.76%
2- Hayır	2.17%	5.07%	7.61%	27.17%	11.59%	0.72%	2.54%	6.88%	25.00%	11.23%

Şekil 3.83. Yaş ve Cinsiyet Faktörleriyle Kültürel Etkinlik ve Hizmetlerin Yeterlilik Oranı

Yaşam Döngüsü

Şekil 3.84'e göre; incelenen konutların %1,04'ünün yapılış yılı 5 yıldan az, %5,97'si 5-10 yıl arası, %14,55'i 11-20 yıl arası, %54,55'i ise 30 yıldan fazladır. %1,30'unun ise yapıldığı tarih bilinmemektedir.

Şekil 3.84. İncelenen Konutların Yaşlarının Oranı

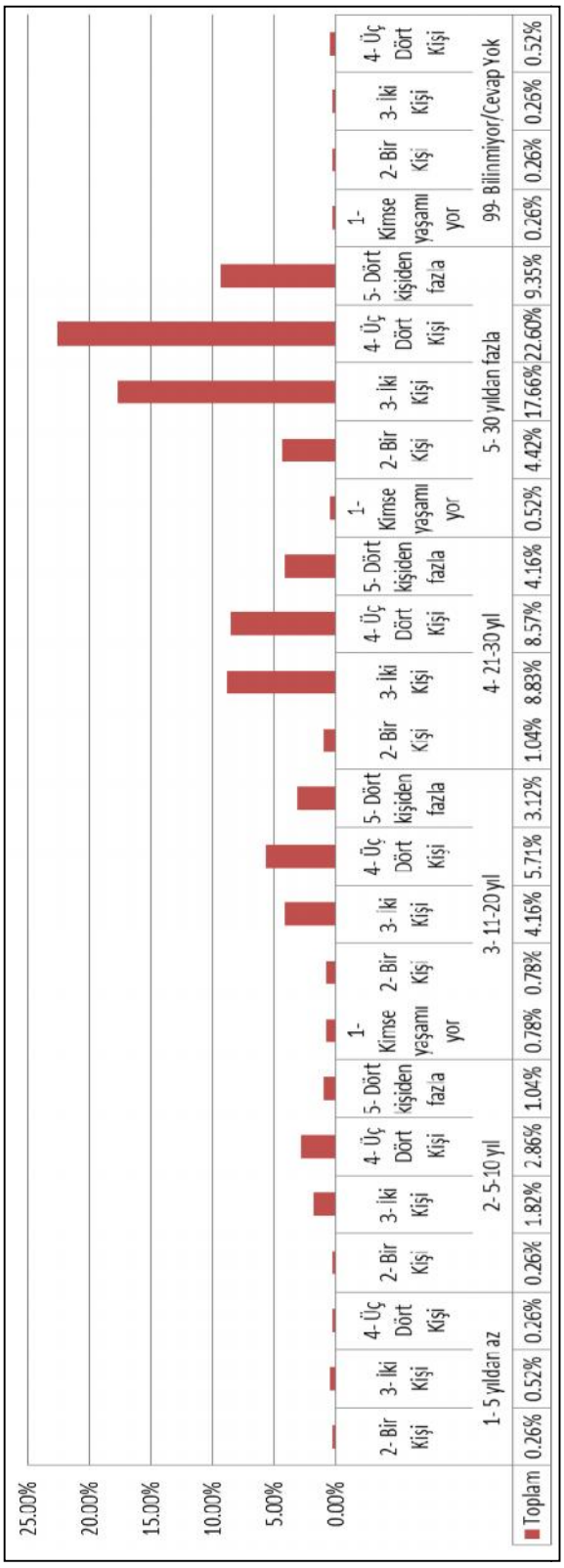
Şekil 3.85'e göre; yapım yılı 5 yıldan az olan konutların; %0,26'sında 1 kişi, %0,52'sinde 2 kişi, %0,26'sında 3 ya da 4 kişi yaşamaktadır.

5-10 yıl arası konutların; %0,26'sında 1 kişi, %1,82'sinde 2 kişi, % 2,86'sında 3 ya da 4 kişi, %1,04'ünde 4 kişiden fazla insan yaşamaktadır.

11-20 arası konutların; %0,78'inde kimse yaşamıyor, %0,78'inde 1 kişi, %4,16'sında 2 kişi, %5,71'inde 3 ya da dört kişi, %3,12'sinde dört kişiden fazla insan yaşamaktadır.

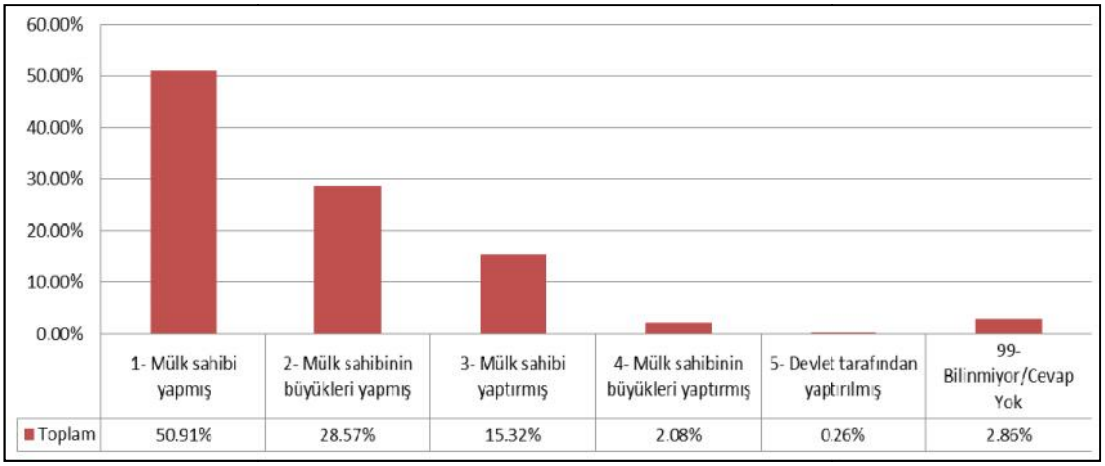
21-30 arası konutların; %1,04'ünde 1 kişi, %8,83'ünde 2 kişi, %8,57'sinde 3 ya da 4 kişi, %4,16'sında dört kişiden fazla sayıda insan yaşamaktadır.

Yapım yılı 30 yıldan fazla olan konutların; %0,52'sinde kimse yaşamıyor, %4,42'sinde 1 kişi, %17,66'sında 2 kişi, %22,60'ında 3 ya da 4 kişi, %9,35'inde 4 kişiden fazla insan yaşamaktadır.

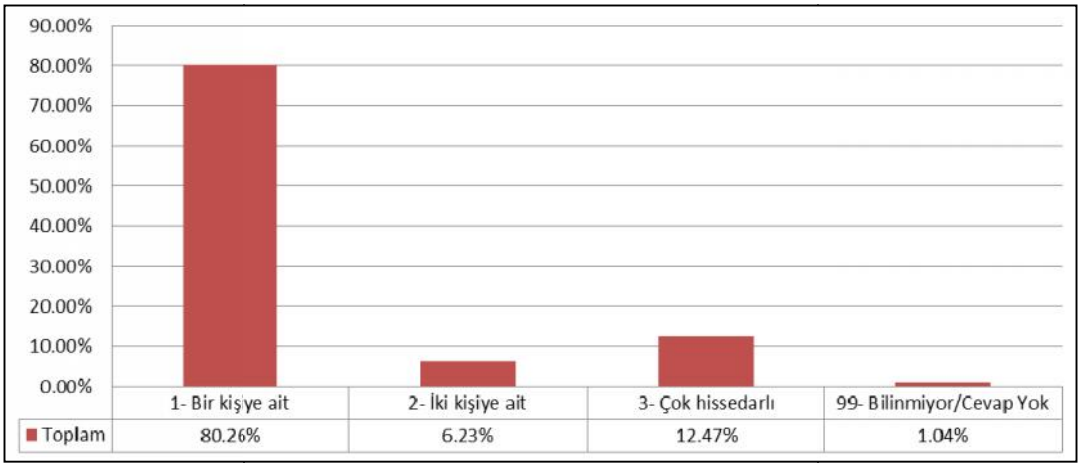
Şekil 3.85. Konut Yaşı-Konutta Yaşayan Kişi Sayısı Oranı

Şekil 3.86'ya göre; konutun inşa edilme durumu incelendiğinde; %50.91'inin mülk sahibinin yaptığı, %28.57'sinin mülk sahibinin büyüklerinin yaptığı, %15.32'sinin ise mülk sahibi tarafından yaptırıldığı belirlenmiştir.

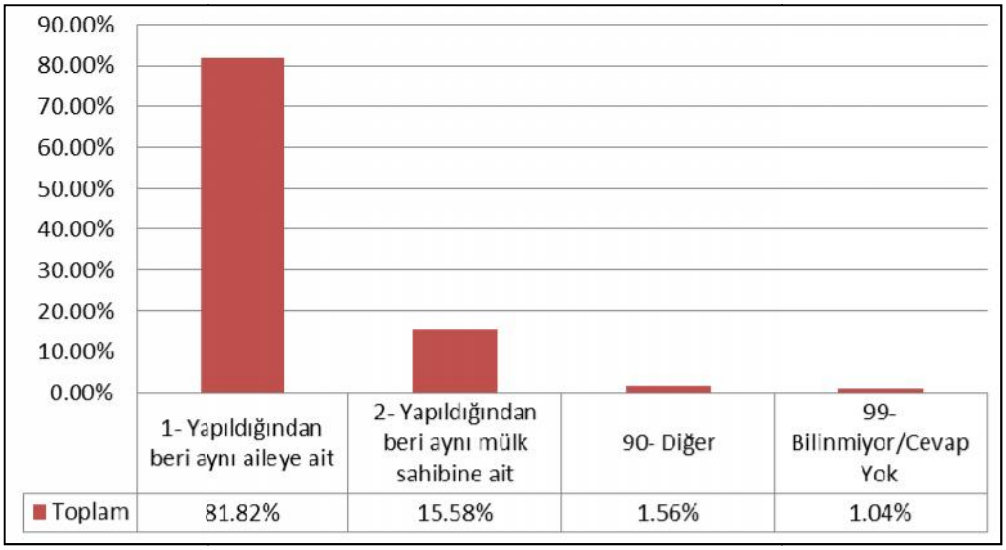
Şekil 3.86. Konutların Kimin Tarafından Yaptırıldığının Oranı

Şekil 3.87'ye göre; konutların %80.3' ünün bir kişiye ait olduğu, %12.5' inin çok hissedarlı olduğu, %6.2'sinin ise iki kişiye ait olduğu belirlenmiştir. İncelenen konutların %81.8'inin yapıldığından beri aynı aileye ait olduğu, %15.6' sının yapıldığından beri aynı mülk sahibinde olduğu belirlenmiştir.

Şekil 3.87. Konut Sahiplerinin İncelenmesi Oranı

Şekil 3.88'e göre; konutların önceki sahipleri incelendiğinde, %81,8'i yapıldığından beri aynı aileye,. %15,6'sı aynı mülk sahibine aittir. Bu sonuçlar doğrultusunda kırsal yerleşmelerde konut sahiplerinin pek değişiklik göstermediğini söylemek mümkündür.

Şekil 3.88. Konutun Önceki Sahiplerinin İncelenmesi Oranı

Şekil 3.89'a göre; konutun yaşı-konutun geçmişte kime ait olduğu ve konutun kim tarafından yaptırıldığı sorularının cevaplarına karşılaştırılmalı olarak bakıldığında;

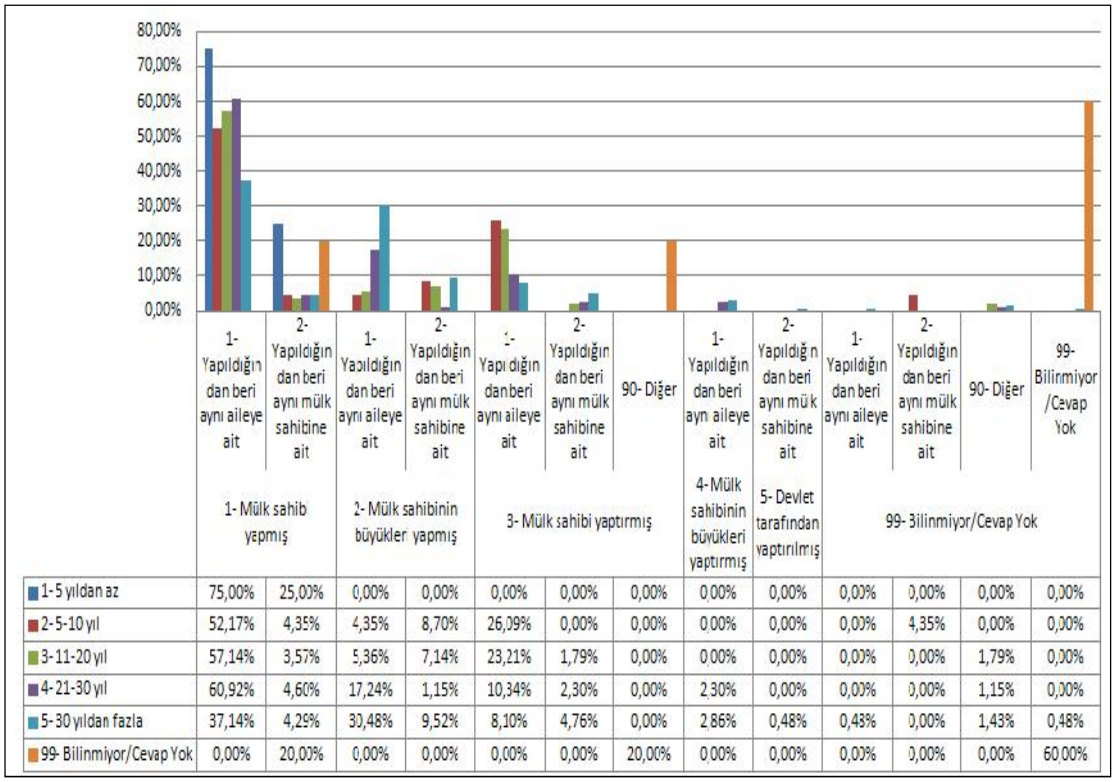
Yapılış tarihi 1-5 yıl arasında olan konutların (%1,04); %5'i yapıldığından beri aynı aileye ait ve %25'i yapıldığından beri aynı mülk sahibine ait ve konutların tamamı mülk sahibi yapmıştır.

5-10 yıl arasında olan konutlarda (%5,97); %56,52'sini mülk sahibi yapmış ve %52,17'si yapıldığından beri aynı aileye ait, %4,35'i yapıldığından beri aynı mülk sahibine aittir., %13,05'i mülk sahibinin yaptırmış olduğu konutların, %4,35' yapıldığından beri aynı aileye ait, %8,70'i yapıldığından beri aynı mülk sahibine aittir. %26,09'unu mülk sahibi yaptırmış ve yapıldığından beri aynı aileye aittir. %4,35'inin kim tarafından yaptırıldığı bilinmemektedir.

11-20 yıl arasında olan konutların (14,55); %60,71'ini mülk sahibi yapmış, bunların (%57,14'ü yapıldığından beri aynı aileye ait, %3,57'si yapıldığından beri aynı mülk sahibine aittir). %12,5'i mülk sahibinin büyükleri tarafından yapılmış (%5,36'sı yapıldığından beri aynı aileye ait, % 7,14'ü yapıldığından beri aynı mülk sahibine aittir). %25'ini mülk sahibi kendisi yapmıştır (%23,21'i yapıldığından beri aynı aileye ait, %1,79'u yapıldığından beri aynı mülk sahibine aittir. %1,79'u bilinmemektedir.

21-30 yıl arasındaki konutlarda (%22,60); %65,52'sini mülk sahibi yapmış, % 18,39'unu mülk sahibinin büyükleri yapmış, %12,64'ünü mülk sahibi yaptırmış, %2,30'unu mülk sahibinin büyükleri yaptırmış, %1,15'i bilinmemektedir.

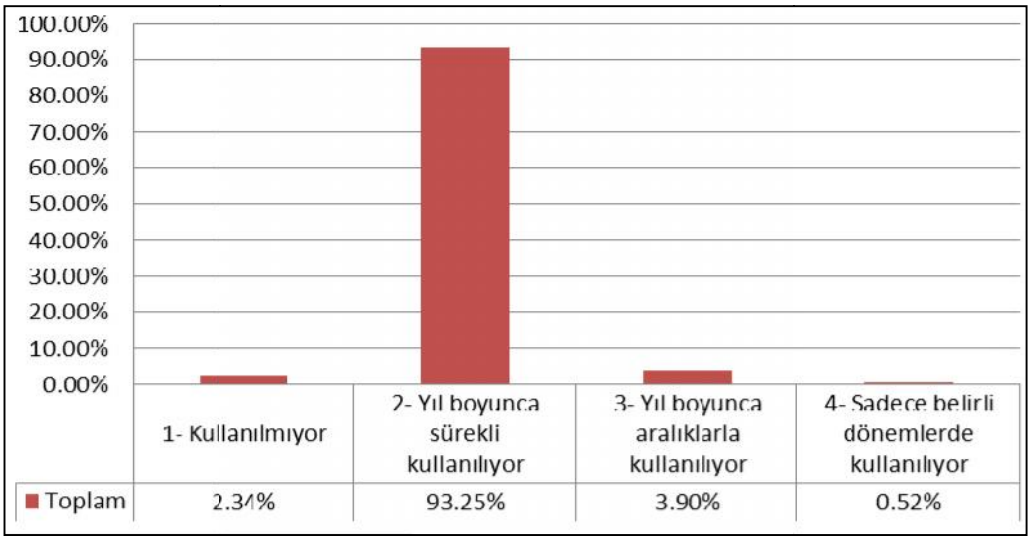
30 yıldan fazla olan konutlarda (%54,55); %41,43'ünü mülk sahibi yapmış, %40'ını mülk sahibinin büyükleri yapmış, %12,86'sını mülk sahibi yaptırmış, %2,86'sını mülk sahibinin büyükleri yaptırmış, %0,48'i devlet tarafından yaptırılmış ve o zamandan beri aynı aileye ait, %1,91'i ise bilinmemektedir.

1-5 yıldan az	75,00%	25,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
2-5-10 yıl	52,17%	4,35%	4,35%	8,70%	26,09%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,35%	0,00%	0,00%
3-11-20 yıl	57,14%	3,57%	5,36%	7,14%	23,21%	1,79%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,79%	0,00%
4-21-30 yıl	60,92%	4,60%	17,24%	1,15%	10,34%	2,30%	0,00%	2,30%	0,00%	0,00%	0,00%	1,15%	0,00%
5-30 yıldan fazla	37,14%	4,29%	30,48%	9,52%	8,10%	4,76%	0,00%	2,86%	0,48%	0,48%	0,00%	1,43%	0,48%
99- Bilinmiyor/Cevap Yok	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	20,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	60,00%

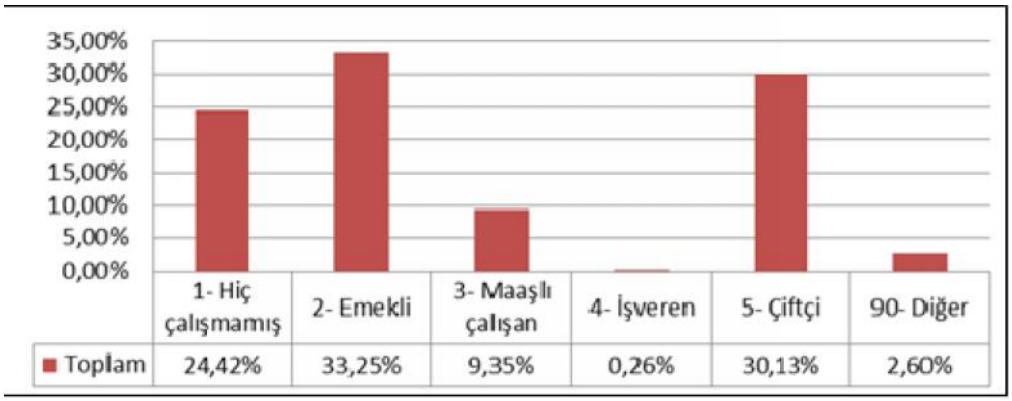
Şekil 3.89. Konutun Yaşı-Konut Geçmişte Kime Aitti- Konutun Kim Tarafından Yaptırıldığının İncelemesi ve Oranları

Şekil 3.90'a göre; konutların kullanım sıklığı değerlendirildiğinde; %2,34 konut kullanılmadığı, %93,25 konutun yıl boyunca sürekli kullanıldığı, %3,90 konutun yıl boyunca aralıklarla kullanıldığı, %0,52 konutun sadece belirli dönemlerde kullanıldığı tespit edilmiştir.

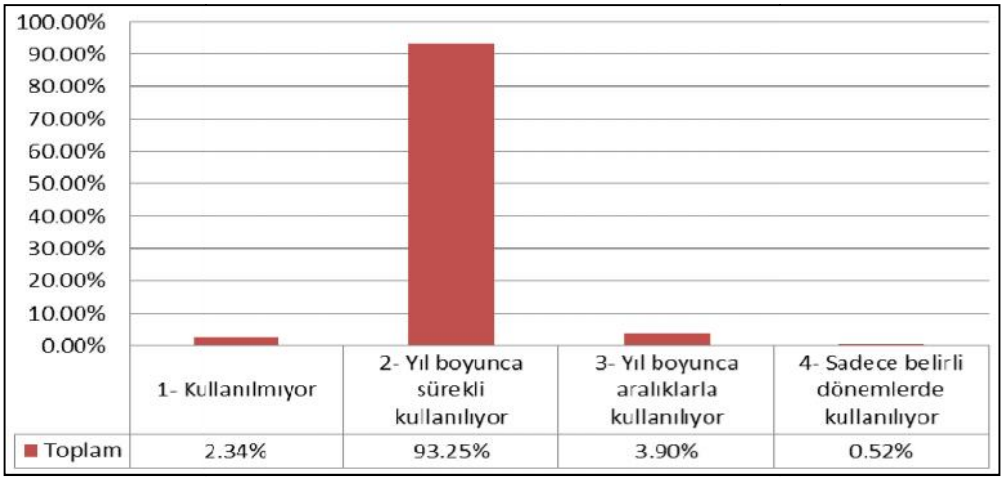
Şekil 3.90. Konutların Kullanım Sıklığının İncelenmesi

Şekil 3.91'de ankete katılanların iş durumları verilmiştir. Buna göre; en yüksek pay %33,25 ile emekliler, ardından %30,13 ile çiftçilere aittir.

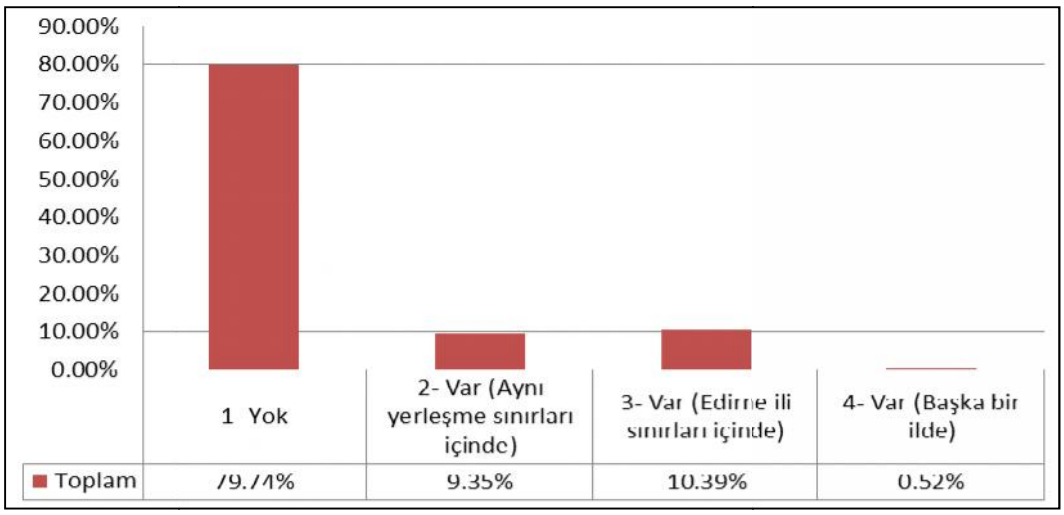
Şekil 3.91. İş Durumunun İncelenmesi

Şekil 3.92'de konutların yıl boyunca kullanım durumunun incelenmesi görülmektedir. Buna göre; konutların % 93,25'i yıl boyunca sürekli olarak kullanılmaktadır.

Şekil 3.92. Konutların Yıl Boyunca Kullanım Durumu

Şekil 3.93'te anket katılımcılarına kullandıkları başka konutları olup olmadığı sorulduğunda; %79,74'ünün başka bir konutu olmadığı, %9,35'inin aynı yerleşmede başka bir konutu olduğu, %10,39'unun Edirne ili sınırlarında başka bir konutu daha olduğu, %0,52'sinin ise başka bir ilde konutları olduğu görülmüştür.

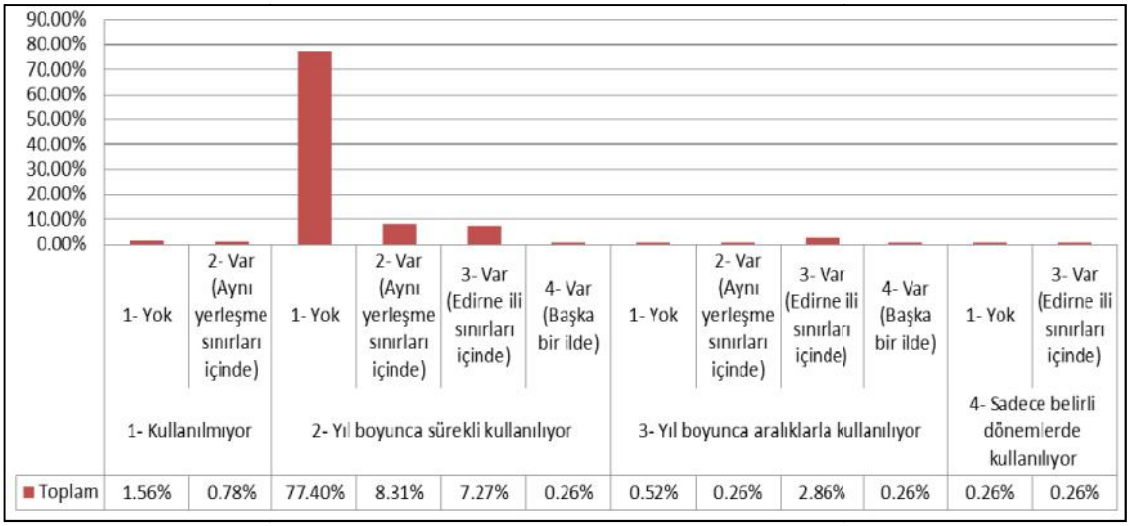
Şekil 3.93. Başka Konuta Sahip Olma Durumunun İncelenmesi

Şekil 3.94'te; anket katılımcılarının konutlarını kullanım sıklığı ve kullandıkları başka konutları olup olmadığı sorularının cevapları birlikte değerlendirildiğinde;

Konutunu yıl boyunca sürekli kullananların %77,40'ında başka bir konut yok, %8,31'inde aynı yerleşme sınırların içinde başka bir konutları var, %7,27'sinin Edirne ili sınırları içinde başka bir konutları var, %0,26'sının başka bir ilde konutları olduğu,

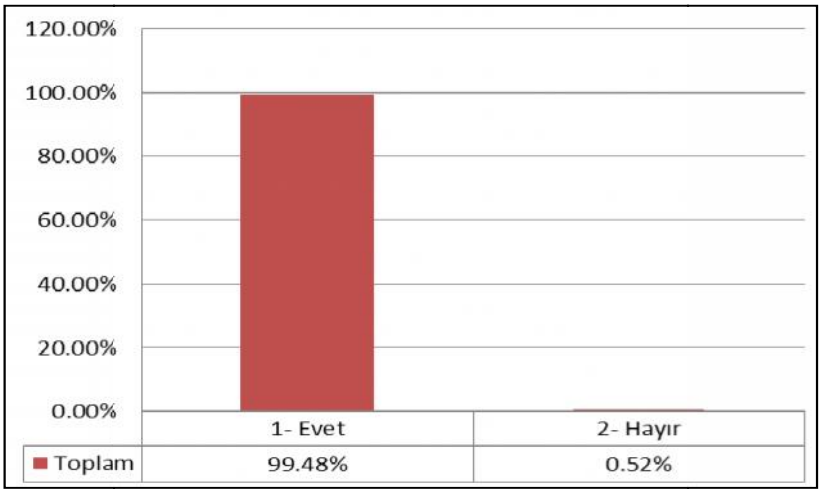
Konutlarını yıl boyunca aralıklarla kullananların; %0,52'sinde başka bir konut olmadığı, %0,26'sının aynı yerleşme sınırları içinde başka bir konutu olduğu, %2,86'sının Edirne ili sınırları içinde başka bir konutu olduğu, %0,26'sının başka bir ilde konutları olduğu,

Konutlarını sadece belirli dönemlerde kullananların; %0,26'sının başka bir konutu olmadığı, %0,26'sının Edirne ili sınırlar içinde başka bir konutu olduğu öğrenilmiştir.

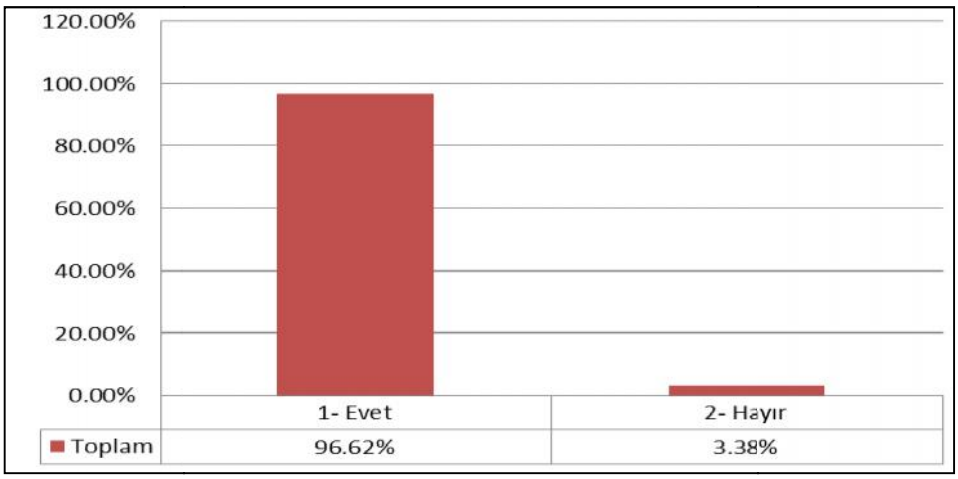
Şekil 3.94. Konutu Kullanım Sıklığı-Başka Bir Konut Varlığının İncelenmesi

Şekil 3.95'de kendi konutunuzda oturmak sizin için önemli mi sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; %99,48 oranında evet cevap verilmiştir.

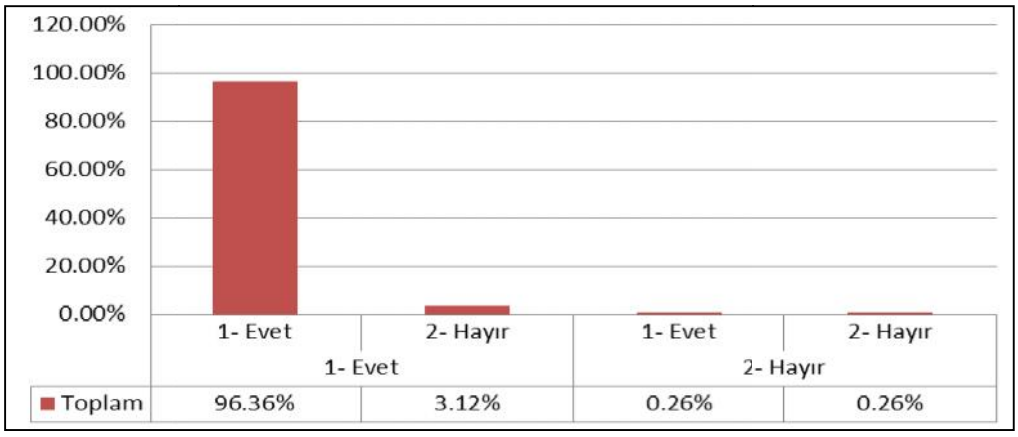
Şekil 3.95. Kendi Konutunda Oturmaya Verilen Önemin Oranı

Şekil 3.96'da müstakil bir konutta oturmak sizin için önemli mi sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; %96,62 oranında evet cevabı verildiği görülmektedir.

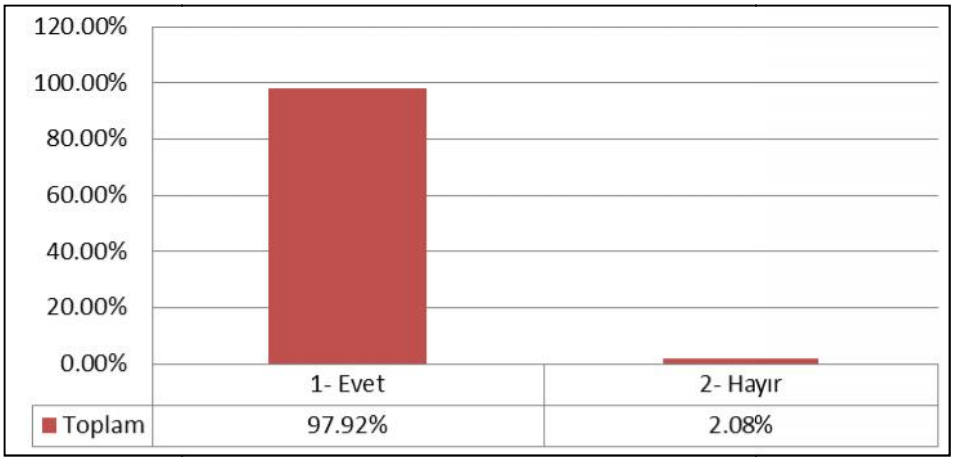
Şekil 3.96. Müstakil Bir Konutta Oturmaya Verilen Önem Oranı

Şekil 3.97'de kendi konutunuzda oturmak sizin için önemli mi? Müstakil bir konutta oturmak sizin için önemli mi? Soruları birlikte değerlendirildiğinde evet cevabı verenlerin %96,36'sı için müstakil bir konutta oturmanın da önemli olduğu belirlenmiştir.

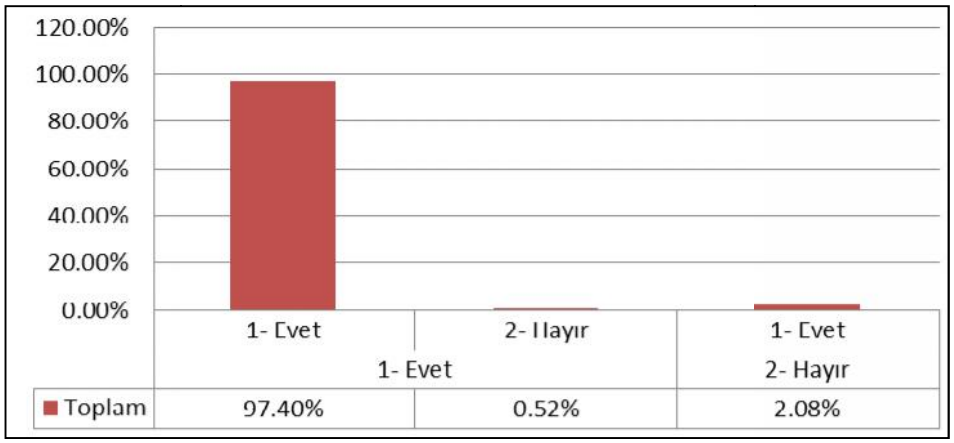
Şekil 3.97. Kendi Konutunda Oturma İsteği ve Müstakil Konutta Oturma İsteği Arasındaki İnceleme Oranı

Şekil 3.98'de bahçeli bir konutta oturmak sizin içi önemli mi? sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde; %97,92 oranında bahçeli bir konutta oturmanın önemli olduğu sonucu görülmektedir.

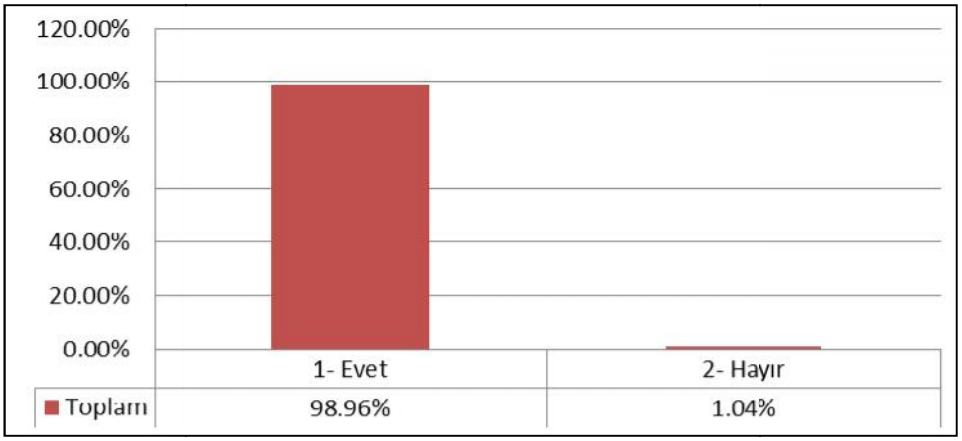
Şekil 3.98. Bahçeli Bir Konutta Oturmaya Verilen Önem Oranı

Şekil 3.99'da kendi konutunuzda oturmak sizin için önemli mi? Bahçeli bir konutta oturmak sizin için önemli mi? soruları birlikte değerlendirildiğinde; %97,40'ı için hem kendi evlerinde hem de bahçeli bir konutta oturmanın önemli olduğunu belirtmiştir.

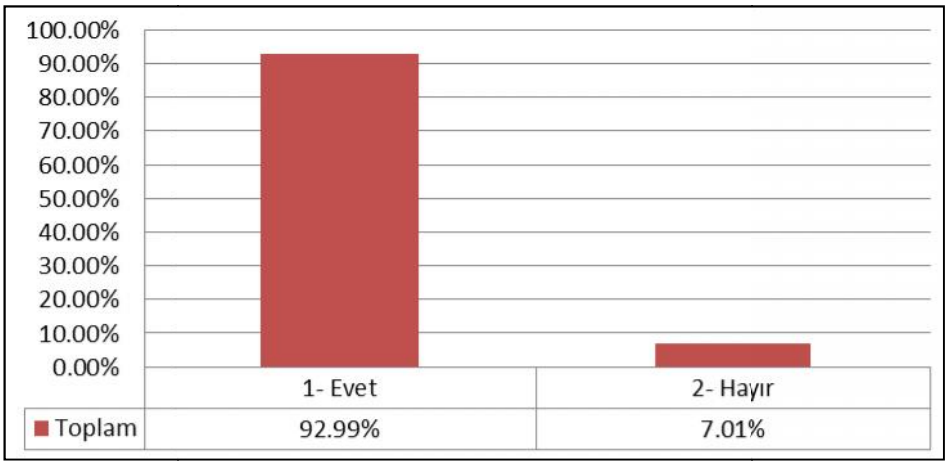
Şekil 3.99. Kendi Konutunda Oturma ve Bahçeli Bir Konutta Oturma İsteğinin Birlikte Değerlendirilme Oranı

Şekil 3.100'de çalışmaya katılan bireylerin %98,96'sı örf ve geleneklerin sürdürülebilirliğine önem vermektedir.

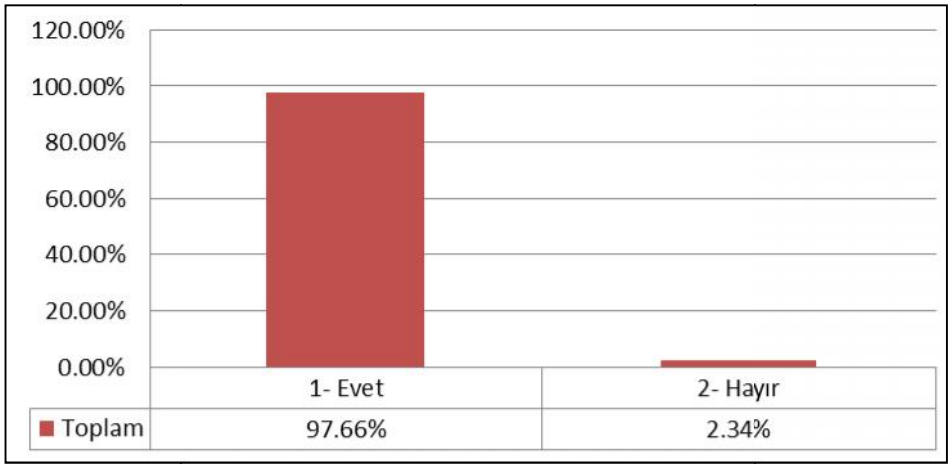
Şekil 3.100. Örf ve Geleneklerin Sürdürülebilirliğine Verilen Önem

Şekil 3.101'de; çalışmaya katılan bireylerin %92,99'u yaşadıkları konutun toplumsal örf ve adetlerimize, yaşantı tarzına uygun olduğunu düşündüğü belirlenmiştir.

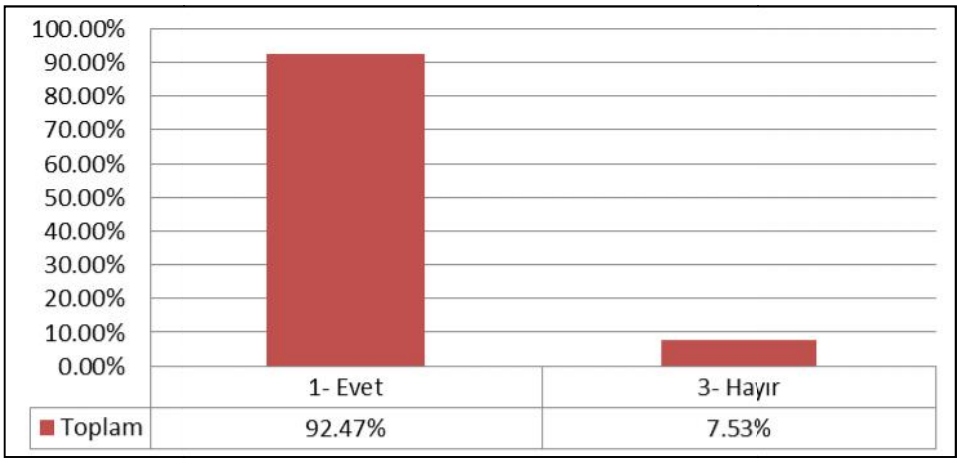
Şekil 3.101. Yaşadığınız Konut Toplumsal Örf ve Adetlerimize Geleneksel Türk Aile Yaşantısına Uygunluğunun Değerlendirilmesi

Şekil 3.102'ye göre; çalışmaya katılan bireylerin bulundukları yerleşim yerine ait özellikler incelendiğinde; akrabalık ilişkilerinin sürdürülebilirliğine %97,66 oranında önem verildiği belirlenmiştir.

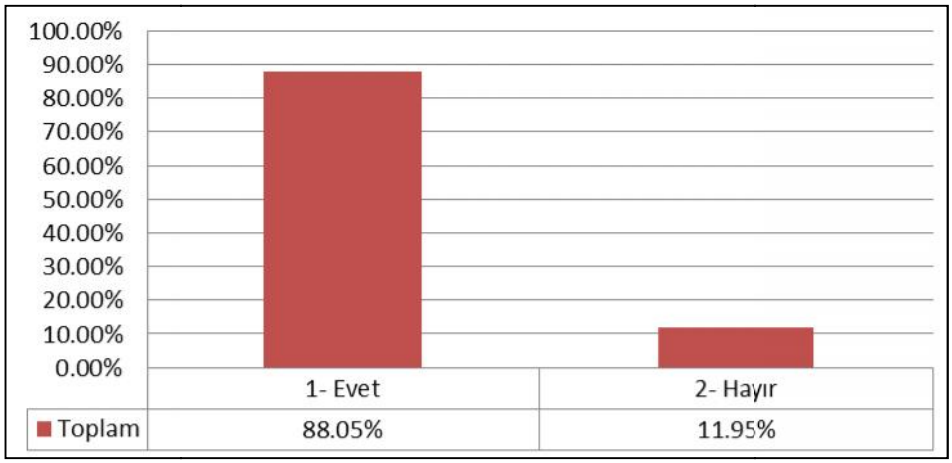
Şekil 3.102. Akrabalık ve Komşuluk İlişkilerinin Önemi

Şekil 3.103'e göre çalışmaya katılan bireylerin % 92.47'si yaşadıkları konutun doğal çevreye ve çevre mimari dokuya uygun olduğunu düşündüğü belirlenmiştir.

Şekil 3.103. Yaşanılan Konutun Doğal Çevreye ve Çevre Mimari Dokuya Uygunluğunun İncelenmesi

Şekil 3.104'e göre; anket katılımcılarının %88,05'i geleneksel köy konutlarında oturmaktan memnun iken, %11,9 'u memnun değildir.

Şekil 3.104. Geleneksel Bir köy Konutunda Oturmakta Duyulan Memnuniyet Oranı

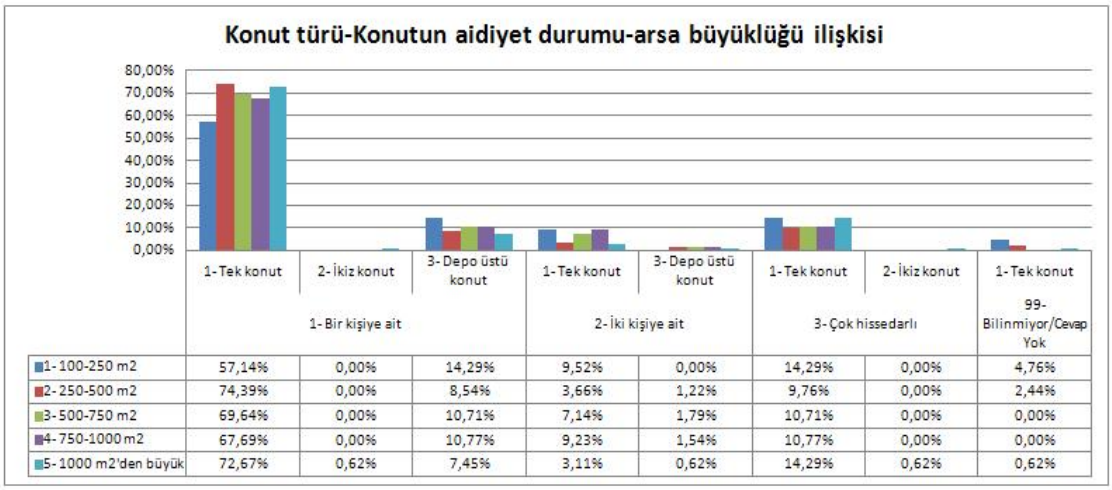
Şekil 3.105'e göre; anket kapsamında incelenen konut arazisi ve konutlarda; 100-250 m^2 arasındaki arazi büyüklüğünde %57,14'ü bir kişiye ait, %9,52'si iki kişiye ait, %14,29'u çok hissedarlı, %4,76'sının durumu bilinmemekte olan toplamda %85,71 tek konut , %14,29'u bir kişiye ait depo üzeri konut inşa edilmiştir.

250-500 m^2 arası arazi büyüklüklerinde %74,96'sı bir kişiye ait, %3,66'sı iki kişiye ait, %9,76'sı çok hissedarlı, %2,44'ünün durumu bilinmeyen, toplamda %90,24'ü tek konut, %8,54'ü bir kişiye ait, %1,22'si iki kişiye ait, toplamda %9,76'sı depo üzeri konuttur.

500-750 m^2 arası arazi büyüklüklerinde; %69,64'ü bir kişiye ait, %7,14'ü iki kişiye ait, %10,71'i çok hissedarlı, toplamda %87,50 tek konut, %10,71'i bir kişiye ait, %1,79'u iki kişiye ait, toplamda %12,50 depo üstü konut vardır.

750-1000 m^2 arası arazi büyüklüklerinde; %67,69'u bir kişiye ait, % 9,23'ü iki kişiye ait, %10,77'si çok hissedarlı, toplamda %87,69 tek konut, %12,31 depo üzeri konut vardır.

1000 m^2'den büyük arazilerde ise; %72,67'si bir kişiye ait, %3,11'i iki kişiye ait, %14,29'u çok hissedarlı, %0,62'sinin aitlik durumu bilinmeyen toplamda %90,68'i tek konut, %0,62'si bir kişiye ait, %0,62'si çok hissedarlı toplamda %1,24'ü ikiz konut, %7,45'i bir kişiye ait, % 0,62'si iki kişiye ait, toplamda %8,07'si depo üstü konuttur.

	1-Tek konut	2-İkiz konut	3-Depo üstü konut	1-Tek konut	3-Depo üstü konut	1-Tek konut	2-İkiz konut	1-Tek konut
	1-Bir kişiye ait			2-İki kişiye ait		3-Çok hissedarlı		99-Bilinmiyor/Cevap Yok
1-100-250 m2	57,14%	0,00%	14,29%	9,52%	0,00%	14,29%	0,00%	4,76%
2-250-500 m2	74,39%	0,00%	8,54%	3,66%	1,22%	9,76%	0,00%	2,44%
3-500-750 m2	69,64%	0,00%	10,71%	7,14%	1,79%	10,71%	0,00%	0,00%
4-750-1000 m2	67,69%	0,00%	10,77%	9,23%	1,54%	10,77%	0,00%	0,00%
5-1000 m2'den büyük	72,67%	0,62%	7,45%	3,11%	0,62%	14,29%	0,62%	0,62%

Şekil 3.105. Konut Türü-Aidiyet Durumu-Arsa Büyüklüğü Oranı

3.2.3.3. Psikolojik Kriterlere İlişkin Sonuçların Değerlendirilmesi

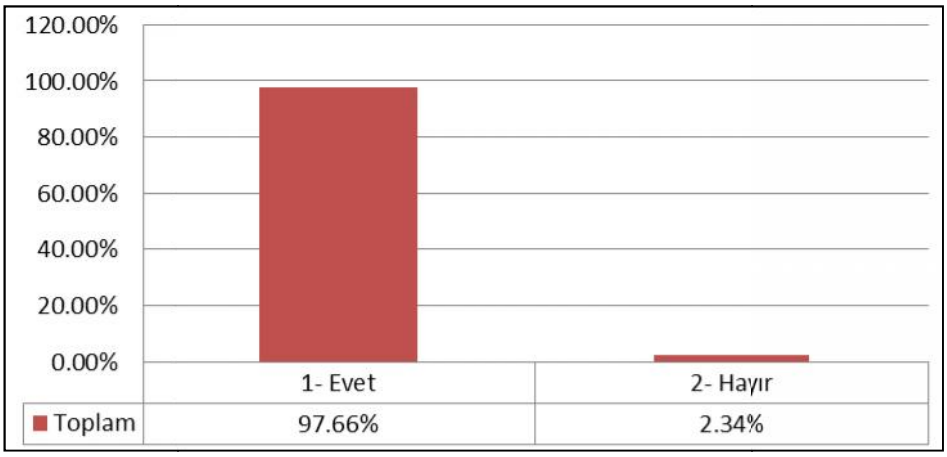
Yerel Kimlik

Tablo 3.20'ye göre; yerleşim yerinin özellikleri hakkında çalışmaya katılan bireylerin düşünceleri Tablo 5.34 ile incelendiğinde; bölgede ticaretin artmasını destekleyenlerin oranı %97.7, sanayinin artmasını destekleyenlerin oranı %87.8 dir. Bölge dışından gelen yatırımcıların desteklenmesi gerektiğini düşünenlerin oranı %78.7, desteklemeyenlerin oranı ise %21.3 ' dür. Çalışmaya katılan bireylerin %92.5' i kırsal turizmin desteklenmesi gerektiği konusunda hemfikirdir. %98.2 ' si bu bölgedeki tarım ve hayvancılığın desteklenmesi gerektiğini düşünmektedir. Bireylerin %71.4' ü bulundukları yerleşim yerinin yaşam koşullarından memnun olduğu belirlenirken, %28.6 sinin memnun olmadığı belirlenmiştir ve %98.0' ünün yaşam koşullarının iyileştirmesini istediği belirlenmiştir. bu yerleşim yerinden başka bir yere taşınmayı düşünebileceklerin oranı %24.9 iken taşınmayı düşünmeyenlerin oranı ise %75.1'dir.

Tablo 3.20. Bu Bölge için İyileştirme Yapılabilecek Durumların İncelenmesi

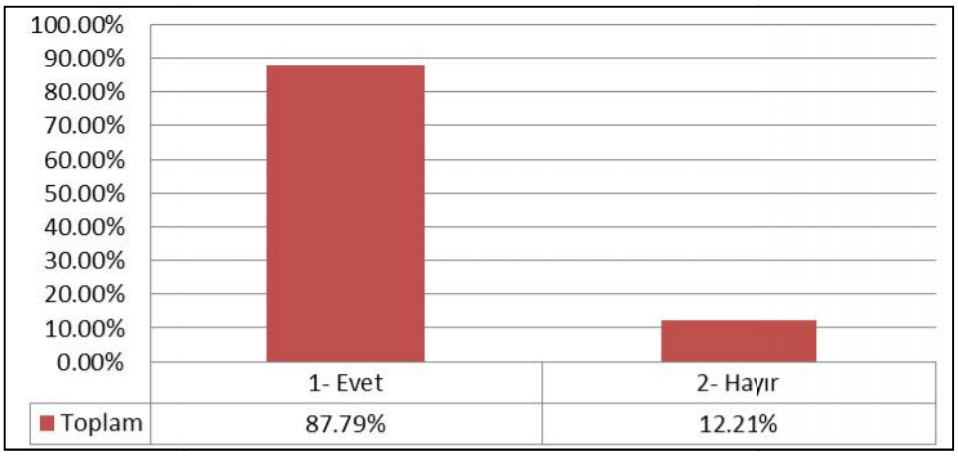
		Yüzde
Ticaretin arttırılmasını ister misiniz?	Evet	97,7
	Hayır	2,3
Sanayinin arttırılmasını ister misiniz?	Evet	87,8
	Hayır	12,2
Dışarıdan yatırımcıların artması desteklenmeli midir?	Evet	78,7
	Hayır	21,3
Kırsal turizmin gelişmesi desteklenmeli midir?	Evet	92,5
	Hayır	7,5
Tarım ve hayvancılığın gelişmesi desteklenmeli midir?	Evet	98,2
	Hayır	1,8
Yaşam koşullarından memnun musunuz?	Evet	71,4
	Hayır	28,6
Yaşam koşullarının iyileştirilmesini ister misiniz?	Evet	94,0
	Hayır	6,0
Başka bir yere taşınmayı düşünür müsünüz?	Evet	24,9
	Hayır	75,1
Toplam		100

Şekil 3.106'ya göre; bu bölgede ticaretin artmasını ister misiniz? Sorusuna %97,66 oranında evet cevabı verdiği görülmektedir.

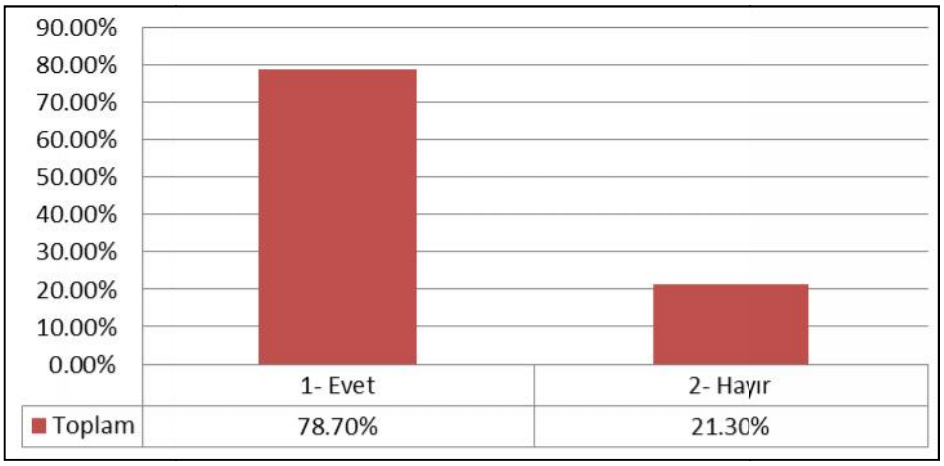
Şekil 3.106. Bu Bölgede Ticaretin Artması İsteği Oranı

Şekil 3.107'ye göre; bu bölgede sanayinin artmasını ister misiniz? Sorusuna %87,79 evet cevabı verdiği görülmektedir.

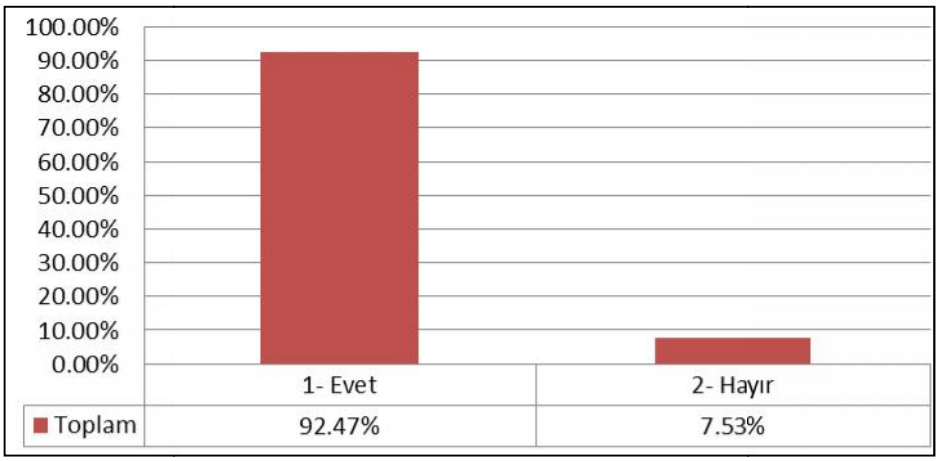
Şekil 3.107. Bu Bölgede Sanayinin Artması İsteği Oranı

Şekil 3.108'e göre; bu bölgeye dışarıdan yatırımcıların gelmesini ister misiniz? Sorusuna evet cevabı verenlerin sayısının %78,70 olduğu görülmektedir.

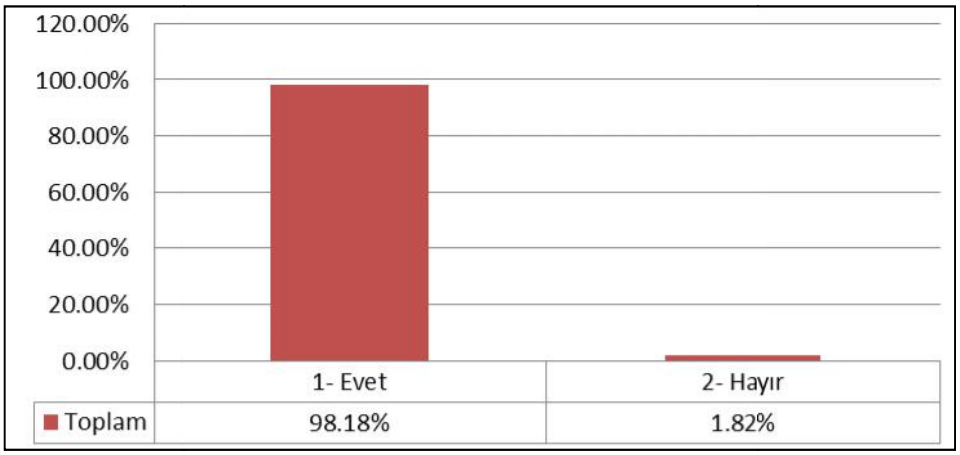
Şekil 3.108. Bu Bölgeye Dışarıdan Yatırımcıların Gelmesini İsteme Oranı

Şekil 3.109'a göre; bu bölgede kırsal turizmin desteklenmesi için %92,47 evet cevabını verdiği görülmektedir.

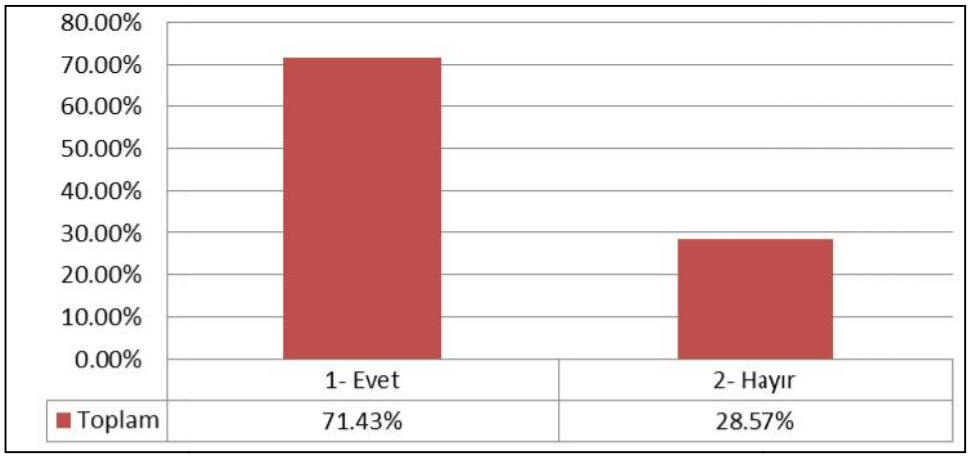
Şekil 3.109. Bu Bölgede Kırsal Turizmin Gelişmesinin Desteklenmesini İsteme Oranı

Şekil 3.110'a göre; bu bölgede tarım ve hayvancılığın gelişmesinin desteklenmesine %98,18 kişi evet cevabı verdiği görülmektedir.

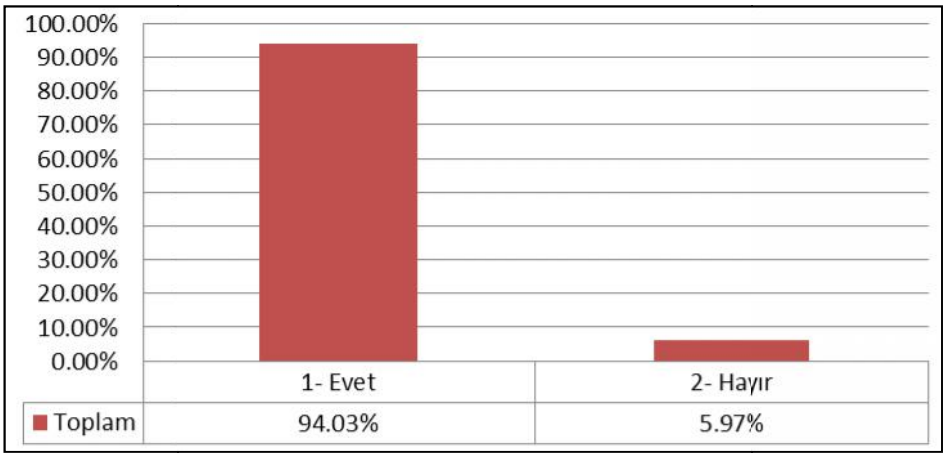
Şekil 3.110. Bu Bölgede Tarım ve Hayvancılığın Desteklenmesini İsteme Oranı

Şekil 3.111'e göre; bu bölgedeki yaşam koşullarından memnunluk durumunun %71,43 olduğu görülmektedir.

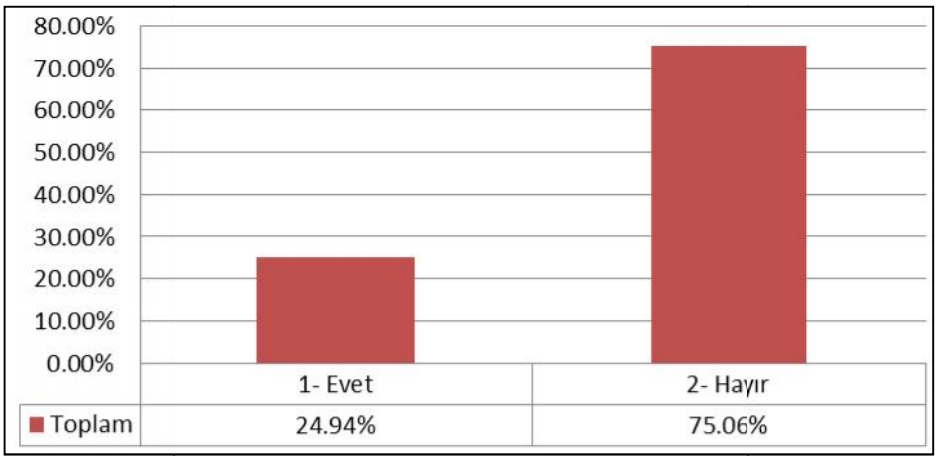
Şekil 3.111. Bu Bölgedeki Yaşam Koşullarından Memnuniyet Oranı

Şekil 3.112'ye göre; buradaki yaşam koşullarını değiştirme isteğinin %94,03 olduğu görülmektedir.

Şekil 3.112. Buradaki Yaşam Koşullarının İyileştirilmesi İsteği Oranı

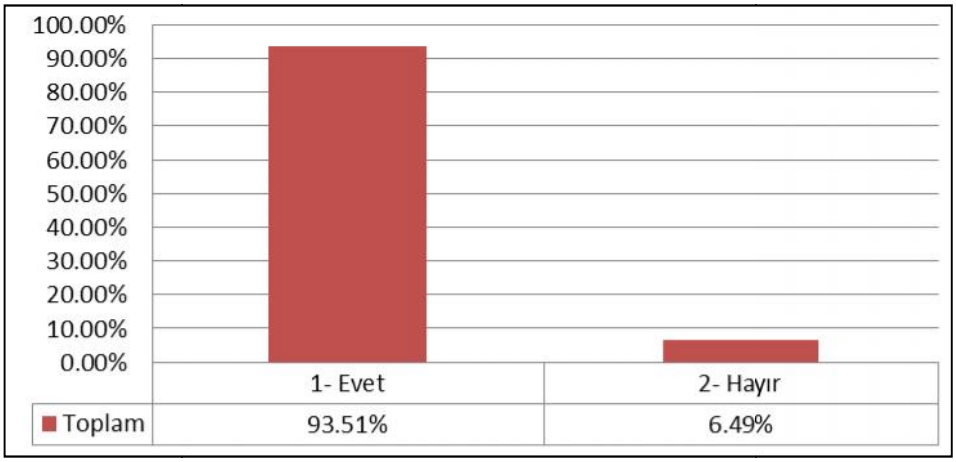
Şekil 3.113'e göre; buradan başka bir yere taşınma isteğinin %24,94 düzeyinde kaldığı görülmektedir.

Şekil 3.113. Buradan Başka Bir Yere Taşınma İsteği Oranı

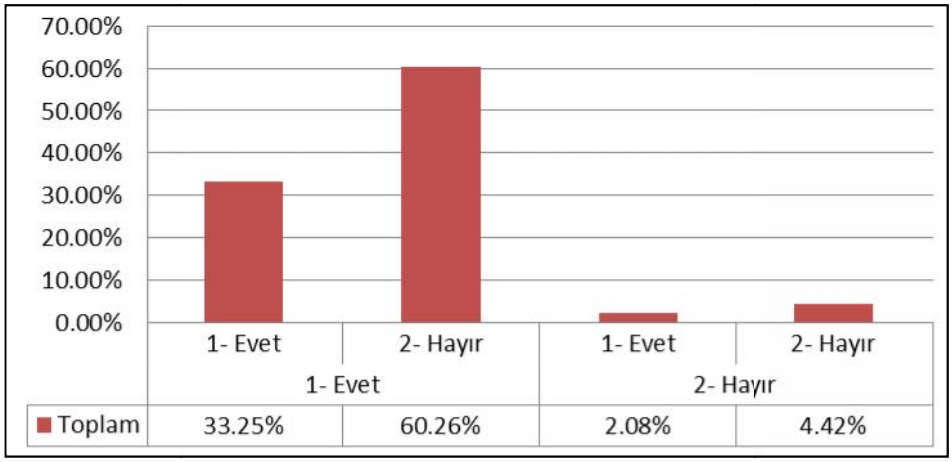
Memnuniyet ve Beklentiler

Şekil 3.114'egöre; yerleşim yerinin il ve ilçe merkezine olan uzaklığından % 93,51 memnun iken; %6,46 memnun değildir.

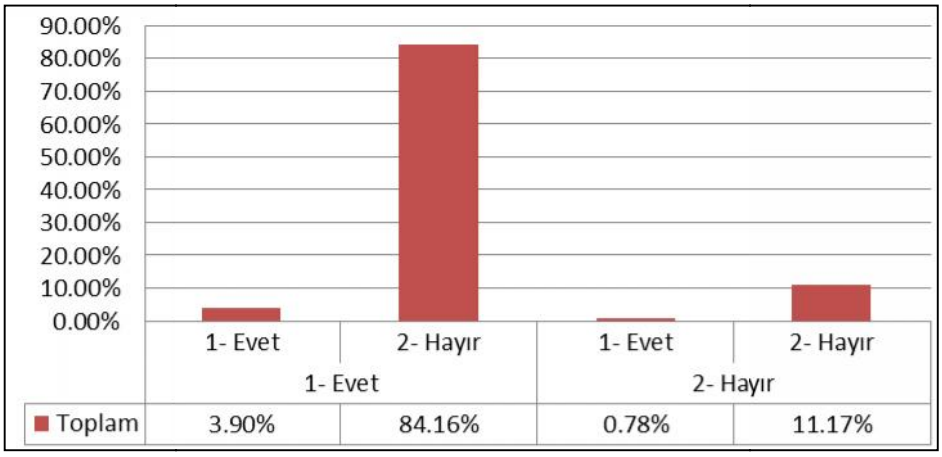
Şekil 3.114. Yerleşim Yerlerinin İl ve İlçe Merkezlerine Olan Uzaklığın İncelenmesi

Şekil 3.115'de yerleşim yerinin il ve ilçe merkezine olan uzaklığından memnun olanların %33,25'inin otomobili var, %60,26'sının otomobili yoktur. Uzaklıktan memnun olmayan %6,46'da; %2,08'inin otomobil varken, % 4,42'sinin otomobil yoktur.

Şekil 3.115. İl ve ilçe Merkezine Olan Uzaklığın Otomobil Varlığı İle İncelenmesi

Şekil 3.116'ya göre; geleneksel bir köy konutunda oturmaktan memnun musunuz? Konutunuzda korumak istediğiniz bir özellik var mı? Soruları birlikte değerlendirildiğinde; evet cevabı verenlerin %3,90'ı konutlarında korumak istedikleri bir özellik olduğunu söylerken, %84,16'sı için konutlarında korumak istedikleri bir özellik bulunmamaktadır.

Şekil 3.116. Geleneksel Köy Konutunda Oturmaktan Duyulan Memnuniyet ve Konutta Korumak İstenen Bir özellik Olması Durumunun Birlikte Değerlendirilmesi

Şekil 3.117'ye göre; konutunuzun bulunduğu çevreden memnun musunuz? Sorusuna verilen cevaplar cinsiyet ve yaş faktörleriyle değerlendirildiğinde;

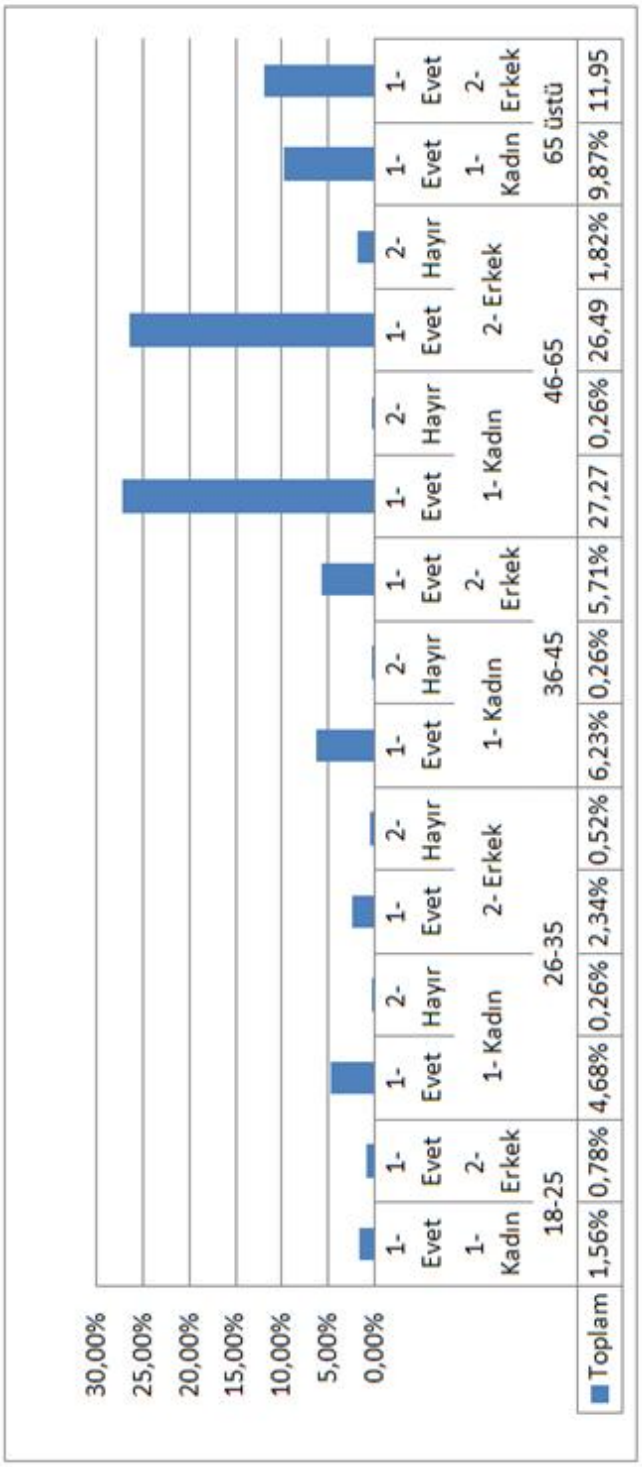
18-25 yaş arası kadınlarda %1,56, erkeklerde % 0,78

26-35 yaş arası kadınlarda %4,83, erkeklerde %2,34

36-45 yaş arası kadınlarda %6,23, erkeklerde %5,71

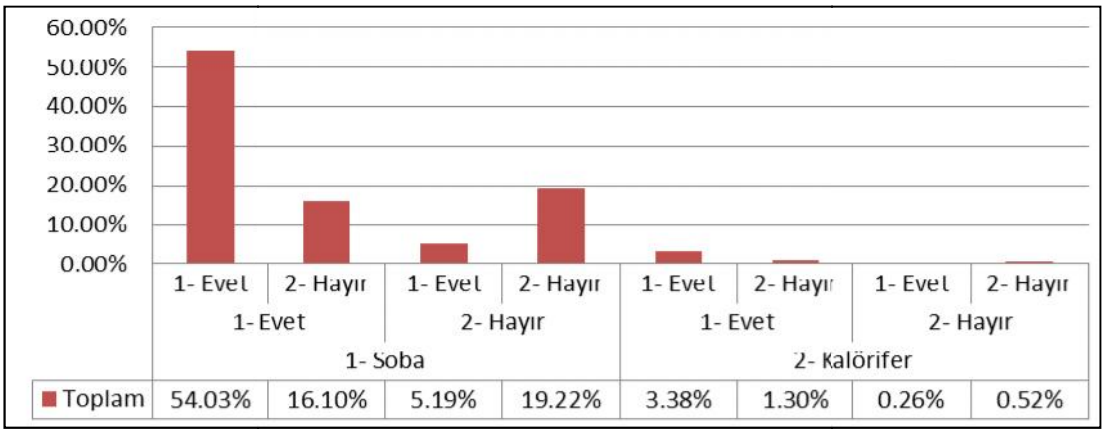
46-65 yaş arası kadınlarda %27,27, erkeklerde %26,49

65 yaş üstü kadınlarda %9,87, erkeklerde %11,95 evlerinin bulunduğu çevreden memnun oldukları belirlenmiştir. Toplamda; %96,88 evlerinin bulunduğu çevreden memnundur.

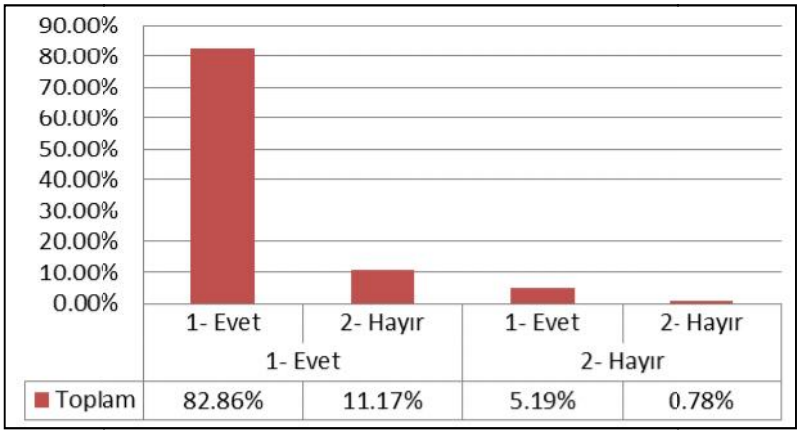
Şekil 3.117. Yaş-Cinsiyet Faktörleriyle Konutun Bulunduğu Çevreden Duyulan Memnuniyet İlişkisi

Şekil 3.118'e göre; konutunu soba ile ısıtanların %54,03'ü konutun ısıtma şeklinden memnun ve %16,10'u konutu kolay ısıtabildiğini %5,19 kişi ısıtma şeklinden memnun değil ve %19,22 kişi konutu kolay ısıtamadığını söylemektedir. Konutu kalorifer ile ısıtanların toplamda %3,38 konutu ısıtma şeklinden memnun, %0,26'sı memnun değil iken, bunların %1,30 konutun kolay ısıtılabildiğini, %0,52 kolay ısıtılamadığını söylemektedir.

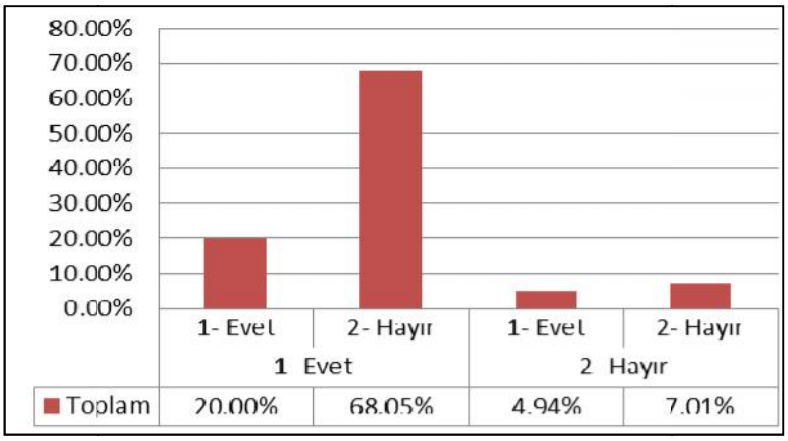
Şekil 3.118. Konutu Isıtma Şekli-Memnuniyet ve Konutun Kolay Isıtılabilirlik Durumu

Şekil 3.119'ye göre; geleneksel bir köy konutunda oturmaktan memnun musunuz? sorusuna evet cevabı verenlerin, %82,86'sı ve hayır cevabı veren %11,17'si yaşam koşullarının iyileştirilmesini isterken, %5,19'u yaşam koşullarının ve %0,78 kişi yaşam koşullarının iyileştirilmesini istememektedir.

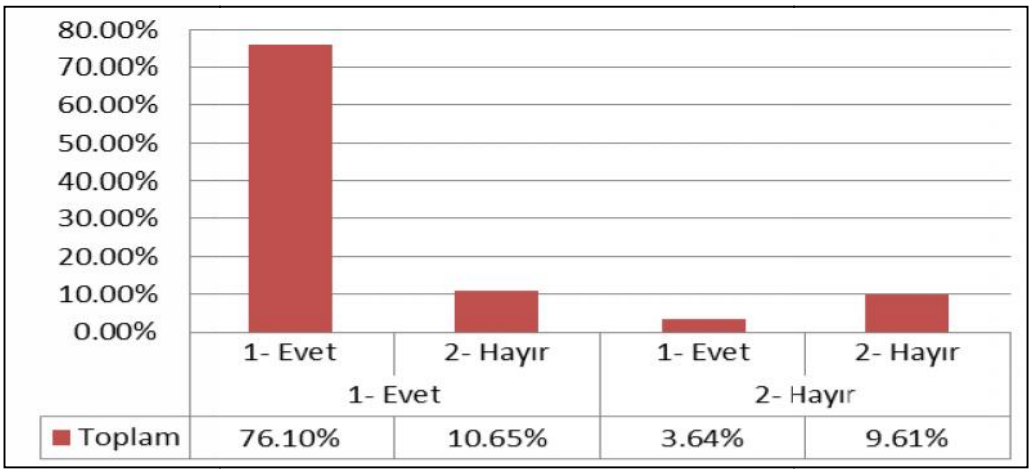
Şekil 3.119. Geleneksel Bir Köy Konutundan Duyulan Memnuniyet ve Yaşam Koşullarının İyileştirilmesi İsteği Arasındaki Oran

Şekil 3.120'Ye göre; geleneksel bir köy konutunda oturmaktan memnun musunuz? Sorusuna evet cevabı veren %88,06 kişiden, %20'si ve geleneksel bir köy konurunda oturmaktan memnun olmayan % 4,96 kişi bu yerleşimden başka bir yere taşınmak istemektedir.

Şekil 3.120. Geleneksel Bir Köy Konutundan Duyulan Memnuniyet ve Başka Bir Yere Taşınma İsteği Arasındaki Oran

Şekil 3.121'e göre; konut tüm ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu? Sorusuna evet cevabını veren %86,75 kişiden %10,65'i konutunun gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olacağını düşünüyor. Aynı soruya hayır cevabı veren %13,25 kişinin %3,64 ü konutun yakın gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olacağını düşünmektedir.

Şekil 3.121. Konutun Şu An ve Gelecekteki İhtiyaçlara Cevap Verebilme Durumu

Şekil 3.122'ye göre; 5 yıldan az yaşı olan konut % 1,04'ünde konutlarının tüm ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmektedir.

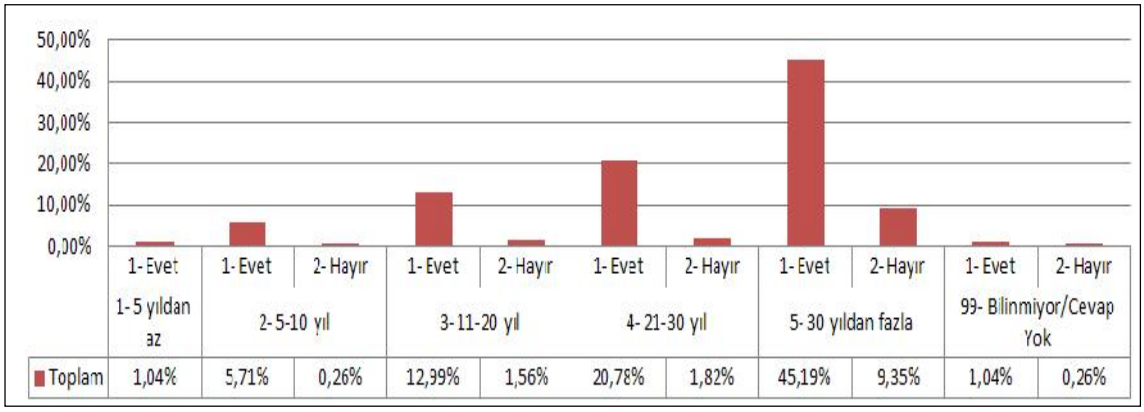
5-10 yıllık konutların %5,71'inde yaşayanlar konutlarının tüm ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmekte, %0,26'sı düşünmemektedir.

11-20 yıllık konutların % 12,99'unda yaşayanlar konutlarının tüm ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmekte, %1,56'sı düşünmemektedir.

21-30 yıllık konutların % 20,78'inde yaşayanlar konutlarının tüm ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmekte, %1,82'si düşünmemektedir.

30 yıldan fazla konutların % 45,19'unda yaşayanlar konutlarının tüm ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmekte, %9,35'i düşünmemektedir.

Konutunun yaşını bilmeyen %1,04 konutlarının tüm ihtiyaçlarını karşıladığını düşünmekte, %0,26 düşünmemektedir.

Şekil 3.122. Konutun Yaşı ve Tüm İhtiyaçları Karşılama Oranı

Şekil 3.123'e göre; 5 yıldan az yaşı olan konutların % 1,04'ünde yaşayanlar konutların işlevsel ve büyüklük olarak yeterli olduğunu düşünülmektedir.

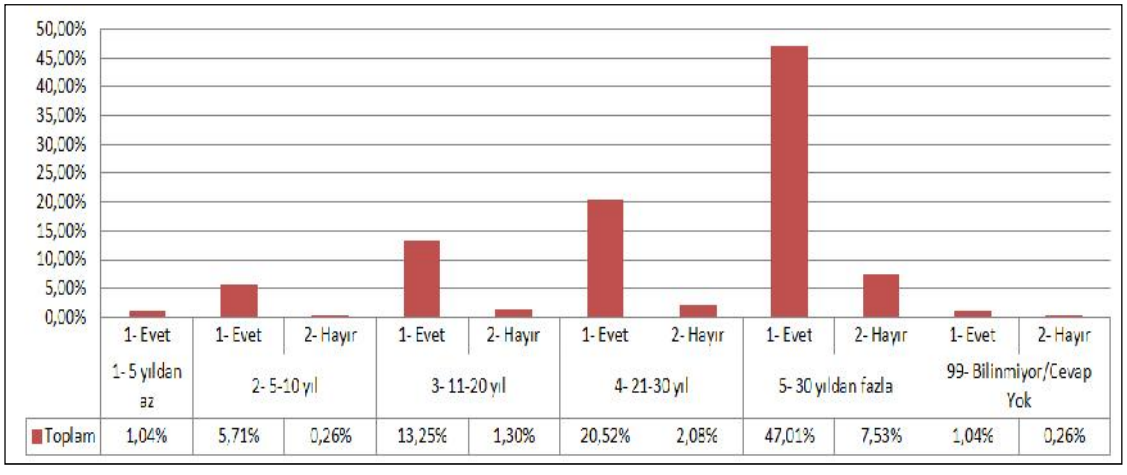
5-10 yıllık konutların %5,71'inde yaşayanlar konutlarının işlevsel ve büyüklük olarak yeterli olduğunu düşünmekte, %0,26'sı düşünmemektedir.

11-20 yıllık konutların % 13,25'inde yaşayanlar konutlarının işlevsel ve büyüklük olarak yeterli olduğunu düşünmekte, %1,30'u düşünmemektedir.

21-30 yıllık konutların % 20,52'sinde yaşayanlar konutlarının işlevsel ve büyüklük olarak yeterli olduğunu düşünmekte, %2,08'i düşünmemektedir.

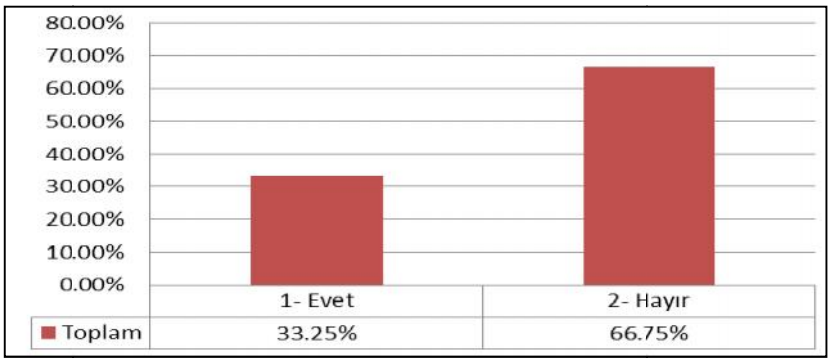
30 yıldan fazla konutların % 47,01'inde yaşayanlar konutlarının işlevsel ve büyüklük olarak yeterli olduğunu düşünmekte, %7,53'ü düşünmemektedir.

Konutunun yaşını bilmeyen %1,04 konutlarının işlevsel ve büyüklük olarak yeterli olduğunu düşünmekte, %0,26 düşünmemektedir.

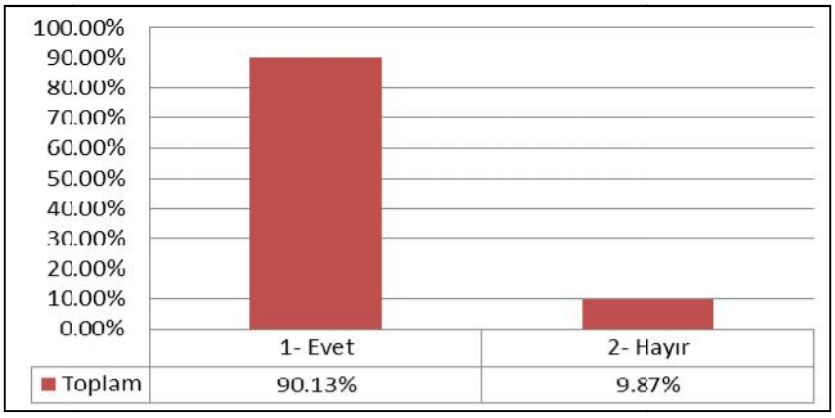
Şekil 3.123. Konutun Yaşı-İşlevsel Olarak Büyüklük ve Yeterlilik Durumu

Şekil 3.124'e göre; başka bir konuta taşınmak isteyenlerin oranı %33.25'dir.

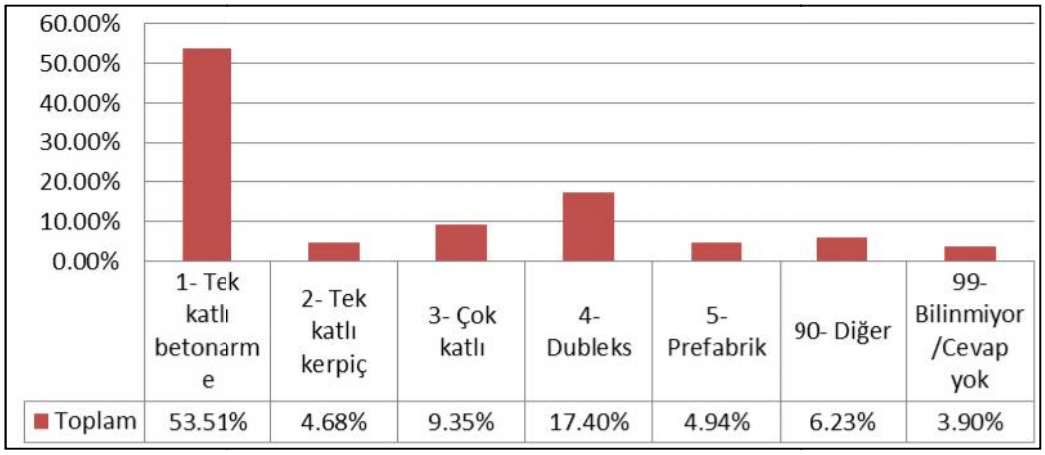
Şekil 3.124. Başka Bir Konuta Taşınmak İsteyenlerin Oranı

Şekil 3.125'e göre; eksikliklerin giderildiği takdirde kaldıkları konutta yaşamaya devam etmek isteyenlerin oranı %90,13'dir.

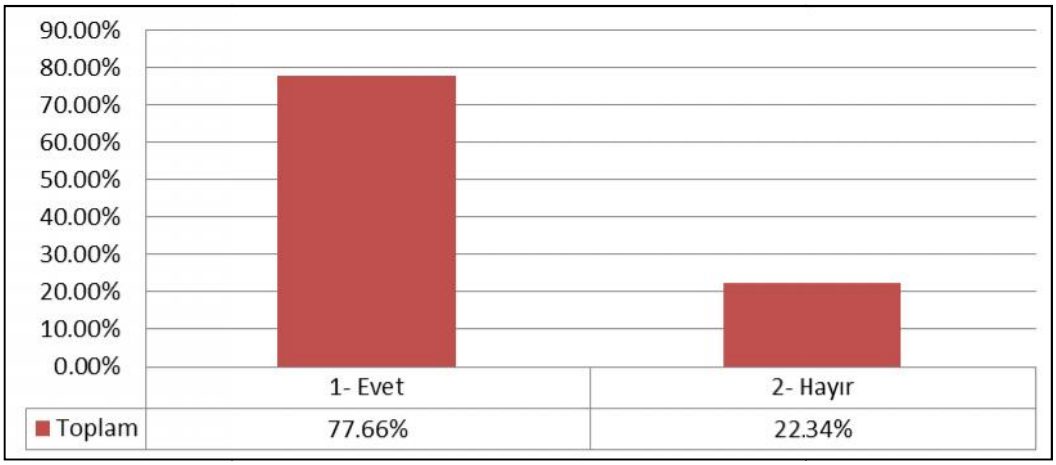
Şekil 3.125. Eksikliklerin Giderilmesi durumunda Konutta Yaşamaya Devam Etme Durumu

Şekil 3.126'ya göre; yeni konut yaptırmak istedikleri takdirde tercih edecekleri konut yapısı %53.5 oranında tek katlı betonarme, %17.4 oranında dubleks, %9.4 oranında ise çok katlı betonarme olarak belirlenmiştir.

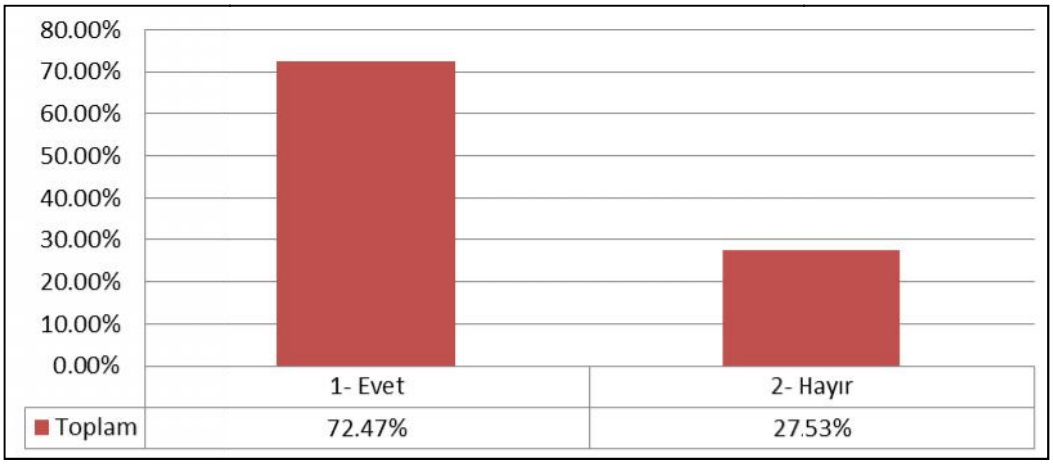
Şekil 3.126. Tercih Edilecek Yeni Konutun Yapısal Özellikleri

Şekil 3.127'ye göre; güneş enerjisinden yararlanmak isteyenlerin oranı %77,66'dır.

Şekil 3.127. Güneş Enerjisinden Yararlanma İsteği Oranı

Şekil 3.128’e göre; evinizde kullanacağınız elektriği kendiniz ister misiniz sorusuna verilen cevaplara göre %72,47 kendi elektriğini üretmek istemektedir.

Şekil 3.128. Kendi Elektriğini Kendisi Üretmek İsteyenlerin Oranı

3.2.4. Karar Aşaması

3.2.4.1. Sürdürülebilirlik İlkelerine Göre Karar Aşaması

Tablo 3.21. Yapısal Kriterlere İlişkin Kararlar

Yapısal Kriterler			**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Konutunuzun türü nedir?	**Tek konut**	**%89,35**	**X**		
	İkiz Konut	%0,52		X	
	Depo Üstü Konut	%10,13		X	
Konutunuz kaç katlıdır?	**Bir**	**%68,57**	**X**		
	İki	%21,30		X	
	Üç ve daha fazla	%6,75			X
	Bodrum+1	%2,08			X
	Bodrum+2	%1,30			X
Konutunuzun alanı kaç m^2'dir?	31-50 m^2	%5,45		X	
	51-100 m^2	%46,49		X	
	100 m^2'den büyük	**%48,05**	**X**		
Konutun oda sayısı	2	%17,14			
	3	**%62,08**	**X**		
	4	%18,70			
	Diğer	%2,08			
Konutunuzda geleneksel yıkanma yerleri var mı?	Evet	%5,71			
	Hayır	**%85,45**	**X**		
	Kaldırdım	%8,83			
Konutunuzda geleneksel ocaklık var mı?	Evet	%8,57			
	Hayır	**%81,30**	**X**		
	Kaldırdım	%10,13			
Konutunuzun yapım sistemi nedir?	Kagir	%21,04			
	Yığma Tuğla	%13,51			
	Yığma Kerpiç	%22,08			
	Betonarme İskelet	**%43,38**	**X**		
Konutunuzun çatı sistemi nedir?	Teras Çatı	%4,16			
	Ahşap Çatı	**%85,19**	**X**		
	Çelik Çatı	%1,04			
	Çatısı Yok	%9,61			
Ara kat ve tavan/döşeme türü hangisidir?	Ahşap Kirişleme	%37,40			
	Betonarme Plak	**%52,47**	**X**		
	Karma	%9,61			
Tavanda hangi kaplama türü kullanılmıştır?	Ahşap	%23,23			
	Saz/Ayçiçek Sapı	%12,21			X
	Sıva	**%61,82**	**X**		
	Kaplama	%2,60			
Dış duvarlar hangi malzemeden yapılmıştır?	Toprak Sıva	%17,40			X
	Beton Sıva	**%81,56**	**X**		
İç duvarlar hangi malzemeden yapılmıştır?	Toprak Sıva	%17,92			X
	Beton Sıva	**%81,56**	**X**		
Çatı örtüsünde hangi malzeme kullanılmıştır?	Alaturka Kiremit	%18,44			X
	Marsilya Kiremit	**%66,75**	**X**		
	Beton	%1,04			
	Kaplama Yok	%12,73			
	Diğer	%1,04			
Doğramalarda hangi malzeme kullanılmıştır?	Ahşap	%29,61			
	Alüminyum	%6,49			
	PVC	**%61,82**	**X**		
	Karma	%2,08			

Tablo 3.21'de elde edilen sonuçlar doğrultusunda Edirne İli kırsalında; tek konutun %89,35, tek katlı konutun %68,57, 100 m^2'den büyük konutun %48,05, üç odalı konutun %62,08 oranlarıyla ilk sırada tercih edildiğini görmekteyiz.

Yapım sistemleri incelendiğinde %43,4 betonarme iskelet, %85,2 ahşap çatı sistemine sahip, %52,5 betonarme plak ara kat, tavan ve döşeme, %81,6'sının dış ve iç duvarları da beton sıvalı, %66,8'inin çatı sistemi ahşap ve Marsilya kiremitli örtülü, kapı ve pencere doğramaları %61,8 PVC malzemedendir.

Bu tespitler doğrultusunda Edirne ilinde kırsal konutun sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için, tek katlı, 100 m^2'den büyük, üç odalı, betonarme iskeletli, ahşap çatı ve Marsilya kiremit örtülü, PVC pencereli olabilir.

Tablo 3.22'ye göre; ahşap çatı sisteminde sıklıkla değiştirilmeye gerek görülmediği sık bakım ve onarım gerektirmesine rağmen bunun kolaylıkla yapılabildiği belirtilmiştir. Su ve ısı yalıtımı konusunda zayıf olduğu belirtilen sistemin, doğru uygulamalarla; ekonomik ve sürdürülebilir bir sistem olarak devam edebileceği söylenebilir.

Tablo 3.22. Çatının Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Çatının bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?	**Evet**	**%49,35**			
	Hayır	%41,30	**X**	**X**	
	Cevap Yok	%9,35			
Çatı yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?	Evet	%43,12			
	Hayır	**%47,53**		X	
	Cevap yok	%9,35			
Çatı yeterli su yalıtımı sağlıyor mu?	**Evet**	**%47,01**			
	Hayır	%43,64		X	
	Cevap yok	%9,35			
Çatı sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?	**Evet**	**%61,82**			
	Hayır	%28,83		X	
	Cevap Yok	%9,35			
Çatı kaplamasından memnun musunuz?	Evet	%39,74			
	Hayır	**%50,91**		X	X
	Cevap Yok	%9,35			
Çatı sistemini hiç değiştirdiniz mi?	Evet	%27,79			
	Hayır	**%62,86**	**X**		
	Cevap Yok	%9,35			
Çatı sistemini değiştirmek ister misiniz?	**Evet**	**%58,44**			
	Hayır	%32,21		X	
	Cevap Yok	%9,35			

Tablo 3.23'e göre; döşemelerde; %52,47 oranında kullanılan betonarme plak sistemin, uygulama kolaylığı, diğer malzemelere göre daha yüksek oranda su ve ısı yalıtımı sağladığı, rutubet ve küflenme sorunlarının az görüldüğü belirtilmiştir. Betonarme plak dayanıklılığı, bilinirliği ve ekonomik olması sebebiyle tercih edilen bir yapı malzemesi iken, geleneksel konutlarda uygulama zorluğu nedeniyle tercih edilmediğinden, bu konutlarda yörede kolaylıkla bulunabilen ahşap kirişleme ve saz-ayçiçeği sapından tavan ve toprak sıvanın üzerine çeşitli kaplamalar yapılarak kullanım durumu iyileştirilmeye çalışılmaktadır. Ahşap kirişleme, saz-ayçiçeği sapı tavan sistemi ve toprak döşemenin üzerinde uygulanan çeşitli kaplama sistemlerinin ciddi oranlarda deformasyon, ısı ve su yalıtımındaki eksiklikleri, bakım ve onarım güçlüğü sebebiyle sadece değişimle sürdürülebilirliği mümkün elemanlardır.

Tablo 3.23. Döşemenin Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Döşemeler düzgün inşa edilmiş mi?	**Evet**	**%80,26**	**X**		
	Hayır	%19,74			
Döşemeler yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?	Evet	%48,57		X	
	Hayır	**%51,43**			
Döşemede rutubet ve küflenme sorunu var mı?	Evet	%29,35		X	
	Hayır	**%70,65**			
Döşemelerde deformasyon (yıpranma) sorunu var mı?	Evet	%34,29		X	X
	Hayır	**%65,71**			
Döşemelerde kaplama var mı?	**Evet**	**%54,81**	**X**		
	Hayır	%45,19			
Döşemeler sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?	Evet	%44,94		X	
	Hayır	**%55,06**			
Döşemelerin bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?	**Evet**	**%62,60**		X	
	Hayır	%37,40			
Döşeme kaplamasından memnun musunuz?	**Evet**	**%58,70**	**X**	X	
	Hayır	%41,30			
Döşeme sistemini hiç değiştirdiniz mi?	Evet	%23,64		X	X
	Hayır	**%76,36**			
Döşeme sistemini veya kaplamasını değiştirmek ister misiniz?	**Evet**	**%52,99**	**X**	X	
	Hayır	%47,01			

Tablo 3.24'e göre; çalışma yapılan kırsal konutların iç ve dış duvarlarında kullanılan beton sıva ortalama ısı yalıtımına sahip, deformasyon, rutubet ve küflenme sorunlarına geleneksel malzemelerden daha dayanıklı, bakımı ve onarımı yine geleneksel yapı malzemelerine göre daha kolay bir malzeme olarak belirtilmiştir. Beton sıva bu nitelikleri bakımından sürdürülebilir bir malzeme olmakla birlikte, geleneksel kırsal konutlarda toprak sıva tercih edilmektedir. Toprak sıva hızlı deformasyonu, sık bakım ve onarım gerektirmesinin yanı sıra, maliyeti düşük, ısı yalıtımı yüksek, kolay temin edilebilen ve yerinde uygulanabilen, uygulaması kolay olan bir malzeme olarak olumsuz niteliklerinin dikkate alınarak kullanıldığında sürdürülebilir bir nitelik taşımaktadır.

Tablo 3.24. Duvarların Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Duvarlar düzgün inşa edilmiş mi?	**Evet**	**%86,49**			
	Hayır	%13,51	**X**		
Duvarlar yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?	Evet	%49,35			
	Hayır	**%50,65**		X	
Duvarlarda rutubet ve küflenme sorunu var mı?	Evet	%37,14			
	Hayır	**%62,86**	**X**	X	
Duvarlarda kaplama var mı?	**Evet**	**%16,10**			
	Hayır	%83,90			X
Duvarlar sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?	Evet	%48,83			
	Hayır	**%51,17**	**X**	X	
Duvarların bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?	**Evet**	**%59,74**			
	Hayır	%40,26	**X**	X	
Duvarlarda sıva dökülmeleri oluyor mu?	**Evet**	**%41,04**			
	Hayır	%58,96		X	

Tablo 3.25'e göre; incelenen kırsal konutların doğramalarında; %61,8 oranında PVC malzeme kullanıldığı tespit edilmiştir. Bunu %29,61 oranıyla ahşap doğrama sistemi izlemektedir. PVC malzeme düzgün açılıp kapanabilme, gün ışığından en yüksek düzeyde faydalanabilme, istenen boyutlarda imal edilebilme, yalıtım özelliğinin yüksek olması, bakım ve onarımının kolay olması nedeniyle tercih edilmektedir.

Ahşap doğramalar ise; yalıtım, sık bakım ve onarım gerektirmesi, düşük ısı yalıtımı nedeniyle değiştirilmek istenen bir malzemedir.

Tablo 3.25. Doğramaların Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Doğramalar düzgün açılıp kapanıyor mu?	**Evet**	**%88,31**			
	Hayır	%11,69	**X**		
Doğramalar günışığından yeterince faydalanabilmeyi sağlıyor mu?	**Evet**	**%82,34**			
	Hayır	%17,66	**X**		
Doğrama boyutları yeterli mi?	**Evet**	**%84,42**			
	Hayır	%15,58	**X**		
Doğramaların yalıtım özellikleri yeterli mi?	**Evet**	**%58,44**			
	Hayır	%41,56		X	
Doğramaların açılma şekilleri kullanımınıza uygun mu?	**Evet**	**%78,70**			
	Hayır	%21,30	**X**		
Doğramaları hiç değiştirdiniz mi?	Evet	%31,95			
	Hayır	**%68,05**	**X**	X	
Doğrama sayısını arttırdınız/azalttınız mı?	Evet	%6,75			
	Hayır	**%93,25**	**X**		
Doğramaları değiştirmek ister misiniz?	Evet	%45,45			
	Hayır	**%54,55**	**X**	X	
Doğramaların bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?	Evet	%63,90			
	Hayır	%36,10	**X**		

Tablo 3.25'e göre; konut kullanıcıların konutlara ilişkin memnuniyet ve beklentileri verilmektedir. %95,32 oranıyla konutlarında korumak istedikleri bir özellik bulunmadığını düşünmekte, %90,13'ü eksikliklerin giderilmesi durumunda aynı konutta yaşamaya devam etmeyi istemektedir. İmkânı olsa yeni bir konut yapmayı isteyenlerin %53,51 oranıyla betonarme konut cevabını vermiştir.

Tablo 3.26. Konuta İlişkin Yapısal-Psikolojik Sürdürülebilirlik Kararları

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Başka bir konuta taşınmak ister misiniz?	Evet	%33,25	**X**		
	Hayır	**%66,75**			
Eksikliklerin giderilmesi durumunda bu konutta yaşamaya devam etmek ister misiniz?	**Evet**	**%90,13**	**X**		
	Hayır	%9,87			
İmkânınız olsa nasıl bir konut yapmak istersiniz?	**Tek katlı betonarme**	**%53,51**	**X**		
	Tek katlı kerpiç	%4,68			
	Çok katlı	%9,35			
	Dubleks	%17,40			
	Prefabrik	%4,94			
	Diğer	%6,23			
	Cevap Yok	%3,90			
Konutunuzda korumak istediğiniz bir özellik var mı?	Evet	%4,68			X
	Hayır	**%95,32**			

Anket çalışması yapılan köylerde konutların %9,4 oranında müstakil olduğu, %68,6'sının tek katlı olduğu, %37,92'sinin 1000 m^2'den büyük bir arazi üzerinde kurulduğu, oda sayısının 3+1 ve taban alanının 100 m^2 ve üstü üzerine inşa edildiği tespit edilmiştir.

Kırsal yerleşimlerde hayat sadece konutta geçmediğinden konut çevresi ile birlikte uyum içinde kullanılmaktadır. Bu nedenle konutun bulunduğu avluda günlük hayatta etkin biçimde kullanılan başka yapılar görülmektedir. Tablo 3. 26'da konut avlusunda bulunan birimler görülmektedir. %69,4 depo kırsal yerleşmelerde geçim kaynağının üretim etkinliklerine dayanması sebebiyle, depo, samanlık, ahır hemen her konut avlusunda bulunur. Tarımsal etkinlikler ve kendi yiyeceğini üretme isteği nedeniyle konut avlularında sebze ekim alanları ve meyve ağaçları görmek mümkündür.

Konutta gerçekleşen yemek, içme, pişirme eylemlerini avluda da gerçekleştirmek kırsal yerleşmelerde sık görülen bir durumdur. Bu nedenle neredeyse konutların tümünün avlusunda yöresel ocaklık ve fırın, çeşme, tuvalet gibi birimler bulunmaktadır. Bu nedenle kırsal yerleşimin sürdürülebilirliği düşünülürken konut çevresinin de doğru planlanması gerekmektedir.

Tablo 3.27. Konut Avlusundaki Birimlerin Sürdürülebilirliği

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Konut avlusunda hangi birimler bulunmaktadır?	Başka bir konut	%20,26			
	Depo	%69,35	X		
	Samanlık	%51,43	X		
	Ahır	%54,29	X		
	Sebze bahçesi	%44,94	X		
	Çiçek bahçesi	%40,52	X		
	Fırın	%41,04	X		
	Ocaklık	%47,01	X		
	Çeşme	%78,70	X		
	Tuvalet	%62,08	X		
	Odunluk/kömürlük	%87,53	X		
	Kümes	%57,40	X		

Tablo 3.27'ye göre; kırsal konutlarda ısıtma biçimlerine bakıldığında %94,5 oranında soba kullanıldığı belirtilmiştir. Soba kırsal konutlarda sadece ısıtma aracı değil, aynı zamanda pişirme aracı olarak da kullanılmaktadır. Bu nedenle soba ile ısınma kırsal sürdürülebilirdir. Bunun yanı sıra Tablo 3.28'de konutun ısıtma sisteminde değişiklik yapılmasına ve alternatif enerji kullanımına ilişkin kararlarda alınabileceği görülmektedir.

Tablo 3.28. Konutun Isıtma Durumunun sürdürülebilirliği

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Konutunuzu nasıl ısıtıyorsunuz?	Soba	%94,55	**X**		
	Kalorifer	%5,45			
Konutun ısıtma şeklinden memnun musunuz?	Evet	%74,81	**X**		
	Hayır	%37,14			
Isıtma giderlerini kolay karşılayabiliyor musunuz?	Evet	%68,83	**X**		
	Hayır	%31,17			
Konutunuzu kolay ısıtabiliyor musunuz?	Evet	%80	**X**		
	Hayır	**%20**			

Geleneksel konutların plan tipleri ve konut büyüklüğü, oda sayıları ve büyüklükleri, doğrama boyutları soba ile ısıtmaya uygun şekilde düzenlenmiştir. Tek bir merkez noktaya kurulan soba bütün mahallerin ısıtılmasına imkân sağlamaktadır. Bu nedenle konutlar kolaylıkla ısıtılabilmektedir.

Sobanın ısıtma aracı olarak yoğunlukla kullanılabilmesinin nedenlerinden biri de, yakacak temininin bölgeden kolaylıkla ve düşük maliyetle sağlanabilmesidir.

Yeni yapılan konut tiplerinde plan ve mahal büyüklükleri tek bir merkezde yakılan soba ile ısınmak daha güçtür. Her mahalde eşit ısı dağılımı kırsal konutlarda önemli bir konfor koşuludur. Bu nedenle doğru yalıtım uygulamaları veya uygun malzeme ve inşaat teknikleriyle bu sorunlar giderilerek betonarme konutların sürdürülebilirliğini sağlamak mümkündür.

Merkezi ısıtma sistemleri ve yeni teknoloji kullanımının arttırılmasıyla kendi enerjisini üreten ve bunu konutunda kullanılabilir hale getirmek sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Konutlarda tesisat sistemlerinin kullanıma izin verecek yeterlilikte olması, konutun kullanım ömrünü uzatmaktadır. Kırsal konutlarda sobalı ısıtma sisteminden dolayı sıcak su tesisatının kullanılması mümkün olmamaktadır. Yeni teknolojilerin konutta etkin olarak kullanımına izin veren tesisat sistemlerinin yeniden düzenlenmesiyle konutun konfor koşulları yükseltilebilir.

Tablo 3.29. Tesisat Sisteminin Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Konuttaki kablolu tesisat sonradan mı yapıldı?	Evet	%43,38	**x**	x	
	Hayır	%56,62			
Konuttaki kablolu tesisat ihtiyacınızı karşılıyor mu?	Evet	%89,35	**x**		
	Hayır	%10,65			
Konuttaki borulu tesisat sonradan mı yapıldı?	Evet	%45,19		x	
	Hayır	%54,81			
Konutunuzdaki borulu tesisat ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?	Evet	%91,17	**x**		
	Hayır	%8,83			
Konutta sıcak su tesisatı var mı?	Evet	%42,34	**x**		
	Hayır	%57,66			
Konutunuzda ısı yalıtımı var mı?	Evet	%17,92	**x**		
	Hayır	%82,08			
Konutunuzda ısı yalıtım özelliği olan cam kullanıyor musunuz?	Evet	%50,39	**x**		
	Hayır	%49,61			
Konutunuzu ısıtmak ya da soğutmak için güneş enerjisi vb. gibi alternatif enerji kaynaklarından faydalanıyor musunuz?	Evet	%16,10		x	
	Hayır	%83,90			
Güneş enerjisinden yararlanmak ister misiniz?	Evet	%77,66	**x**		
	Hayır	%22,34			
Evinizde kullanacağınız elektriği kendiniz üretmek ister misiniz?	Evet	%72,47	**x**		
	Hayır	%27,53			

Tablo 3.30. Fonksiyonel-Psikolojik Sürdürülebilirlik Kararları

Sorular	Cevaplar	%	Sürdürülebilir	Değişimle Sürdürülebilir	Sürdürülemez
Konut işlevsel/büyüklük olarak yeterli mi?	Evet	%88,57	x		
	Hayır	%11,43			
Oda sayısı/büyüklüğü yeterli mi?	Evet	%87,27	x		
	Hayır	%12,73			
Banyo/wc işlevsel ve büyüklük olarak yeterli mi?	Evet	%84,16	x		
	Hayır	%15,81			
Mutfak işlevsel ve büyüklük olarak yeterli mi?	Evet	%84,94	x		
	Hayır	%15,06			
Konutunuz kolay temizleniyor mu?	Evet	%93,77	x		
	Hayır	%6,23			
Konut büyüklüğü yakın gelecekteki ihtiyaçlarınızı karşılamaya da uygun mu?	Evet	%79,74	x		
	Hayır	%20,26			

Konut ve çevresi sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda iklim, topografya gibi çevresel faktörler ve doğal yapı elemanları da dikkate alınarak, olumsuz özellikleri değerlendirilip en aza indirgenecek şekilde düşünülmelidir.

Kırsal konutlarda sürdürülebilirliğin sağlanması için; konutlarda meydana gelen yapısal hasarları ve meydana gelme sıklıklarını doğru tespit ederek, hangi yöntem, teknik ve malzemenin kullanılabileceğinin doğru tespit edilerek bilinçli bir şekilde yapılan onarımlarla veya yeni konutlarla sağlamak mümkündür.

Kırsal yerleşimlerde konutların sürdürülebilirliğine yönelik bir karar verme aşamasında; konut ölçeğinde mekânsal konfor koşullarının varlığına, konutta artan fiziksel ve fonksiyonel ihtiyaçlara, çevre ile konutun uyumuna, yerel mimari kimliğe uygunluğuna, konutlarda meydana gelecek değişimlerin fiziksel çevre ile uyumuna, konutun çevresi ve kırsal yerleşimle birlikte planlanmasına, yenilenebilir enerji kaynaklarının konutta kullanılabilirliğine bakılmalıdır.

Ankete katılanların %55,84'ü 46-65 yaş arasındadır. Bunu %21 ile 65 yaş ve üzeri takip etmektedir.

Anket katılımcıları eğitim düzeyi açısından değerlendirildiğinde %63,14'ü ilkokul mezunu, %33,51'i kadın ve %29,63'ü erkektir.

İş-gelir durumuna bakıldığında; %71,69'unun sabit bir geliri var ve %32,99'u emeklidir. Kazançlarını %30,13 çiftçilikten sağlamaktadır. Anket uygulaması yapılan yerleşimlerde emekli olanların da çiftçilik yaptıkları ve çalışmaya katılan kadınların da üretimin her aşamasında bulunmalarına rağmen kendilerini çiftçi ya da üretici olarak görmediklerinden aslında bu rakamın çok daha yükseğe çıkabileceği söylenebilir.

Kırsal konutlarda yaşayan kişi sayısı %40,25 oranında hane başına 3-4 kişiden oluşmaktadır. Trakya genelinde de görülen düşük nüfus artışı kırsalda kendini daha etkili bir biçimde göstermektedir.

Eğitim olanakları yakın merkezlerde ve yerleşimlerde mümkün olabilmesine rağmen 46-65 yaş arası ve 65 yaş üstü kadınlarda okuma-yazma bilmeyen kadınlara rastlanmıştır.

Nüfusu bu denli düşükken eğitim eksikliği ciddi bir sorundur. Diğer gelir kaynakları ve bunlara katılım isteği daha sonraki bölümde irdelenecektir. Ancak tüm bunların gerçekleşebilmesi için özellikle yaygın eğitim kullanılarak bu açığın kapatılması gerekmektedir.

Ankete katılan kırsal konut sahiplerinin %73,5 oranında kendi tarım arazilerine sahip olduğu ve tarımsal düzenin sürdürülebilirliğinin sağlanmasının %90,4 oranında önemli bulunduğu belirlenmiştir. Bu oranlar bize sürdürülebilirliğin verimlilik ilkesinin başarıyla uygulanabildiğini göstermektedir.

Katılımcıların %96,9'u konutlarının bulunduğu çevreden memnun olduklarını belirtmişlerdir. %67,5 boş zamanlarını geçirebilecekleri yerler bulunduğunu, %57,4'ü sağlık hizmetlerini yeterli olduğunu, %87'si temel gıda ihtiyaçlarını bu bölgeden karşılayabildiklerini belirtmişlerdir. Temel gıda ihtiyaçlarının karşılanabilmesi aslında kendilerinin üretici olmasından kaynaklanmaktadır.

Anket çalışması yapılan köylerde yaşayanların %92,73'ü il ve ilçe merkezlerine ulaşım ağının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bu da bize sürdürülebilirliğin en temel ilkelerinden biri olan "ulaşılabilirlik" özelliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Sürdürülebilirliğin bir başka ilkesi olan "güvenlik" katılımcılarının %80 oranında "güvenlik hizmetlerinden memnun musunuz?" sorusuna verdiği "evet" cevabıyla da sağlanmıştır.

Anket katılımcıları kültürel etkinlik ve hizmetlerin yetersizliği konusunda hemfikirdir.

Sosyal düzenin alt kriterleri olan; komşuluk ilişkileri, örf, adet ve geleneklerin sürdürülebilirliği, katılımcıların yaşadığı konut ve çevresinden duydukları memnuniyet de sorgulanmıştır. Bu bağlamda; örf adet ve geleneklerin sürdürülebilirliği ile yaşadıkları konutun buna uygunluğu sorgulandığında %91, 69 oranında "evet" cevabı ile tespit edilmiştir.

Tablo 3.31. Sosyal Düzenin Sürdürülebilirliğine İlişkin Kararlar

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Tarım arazileriniz var mı?	Evet	%73,51	**X**		
	Hayır	%26,49			
Tarımsal düzenin sürdürülebilirliği sizin için önemli mi?	Evet	%90,39	**X**		
	Hayır	%9,61			
	Hayır				
Boş zamanlarınızı geçirebileceğiniz yerler var mı?	Evet	%67,53		X	
	Hayır	%32,47			
Sağlık hizmetleri yeterli mi?	Evet	%57,40		X	
	Hayır	%42,60			
Temel gıda ihtiyaçlarınızı burada karşılayabiliyor musunuz?	Evet	%87,01	**X**		
	Hayır	%12,99			
Güvenlik hizmetleri yeterli mi?	Evet	%80	**X**		
	Hayır	%20			
Yaşadığınız çevrede il ve ilçe merkezine ulaşım ağı yeterli mi?	Evet	%92,73	**X**		
	Hayır	%7,27			
Çevre temizlik hizmetleri yeterli mi?	Evet	%74,03	**X**		
	Hayır	%25,97			
Altyapı tesis ve hizmetleri yeterli mi?	Evet	%81,30	**X**		
	Hayır	%18,73			
Sosyal tesisler ve hizmetler yeterli mi?	Evet	%44,42		X	
	Hayır	%55,58			
Eğitim hizmetleri yeterli mi?	Evet	%44,68		X	
	Hayır	%55,32			
Kültürel etkinlik ve hizmetler yeterli mi?	Evet	%28,31		X	
	Hayır	%71,69			

Tablo 3.31'e göre yaşam döngüsü içerisinde konutu mülk sahibinin yapmış veya yaptırmış olması, yapıldığından beri aynı aileye ait olması, yıl boyunca sürekli kullanılıyor olması sürdürülebilirliği için önemli bir etkendir.

Tablo 3.32. Konutun Yaşam Döngüsü İçindeki Sürdürülebilirliği

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Konutu kim yaptırmış?	**Mülk sahibi yapmış**	**%50,91**	**X**	X	
	Mülk sahibinin büyükleri yapmış	%28,57		X	
	Mülk sahibi yaptırmış	%15,32	**X**		
	Mülk sahibinin büyükleri yaptırmış	%2,08			X
	Devlet tarafından yaptırılmış	%0,26			X
	Bilinmiyor	%2,86			
Konut şu an kaç kişiye ait?	**1 kişiye ait**	**%80,26**	**X**		
	2 kişiye ait	%6,23		X	
	Çok hissedarlı	%12,47		X	
	Bilinmiyor	%1,04			
Konut geçmişte kime aitti?	**Yapıldığından beri aynı aileye ait**	**%81,82**	**X**		
	Yapıldığından beri aynı mülk sahibine ait	%15,58	**X**	X	
	Diğer	%1,56			
	Bilinmiyor	%1,04			
Konutu ne sıklıkta kullanıyorsunuz?	Kullanılmıyor	%2,34			X
	Yıl boyunca sürekli kullanılıyor	%93,25	**X**		
	Yıl boyunca aralıklarla kullanılıyor	%3,90	**X**	X	
	Sadece belirli dönemlerde kullanılıyor	%0,52	**X**	X	

Tablo 3.32'ye göre; yaşam döngüsü içinde kırsal yerleşmelerde kullanıcıların kendi konutunda oturuyor olması, müstakil bir konutta oturuyor olması, bahçeli bir konutta oturuyor olması yüksek oranda önemlidir. Bu nedenle kırsal konutların sayılan özellikleri kırsal yerleşmelerde dikkate alınması gereken kullanıcı beklentileri arasındadır.

Tablo 3.33. Konut İle Sosyo-Kültürel-Psikolojik Kriterlerin Sürdürülebilirliği

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Kendi konutunuzda oturmak sizin için önemli mi?	**Evet**	**%99,48**	**X**		
	Hayır	%0,52			
Müstakil bir konutta oturmak sizin için önemli mi?	**Evet**	**%96,62**	**X**		
	Hayır	%3,38			
Bahçeli bir konutta oturmak sizin için önemli mi?	**Evet**	**%97,92**	**X**		
	Hayır	%2,08			
Yaşadığınız konutun doğal çevreye ve mimari dokuya uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	**Evet**	**%92,47**	**X**		
	Hayır	%7,53			
Yaşadığınız konutun toplumsal örf ve adetlerimize, geleneksel Türk aile yaşantı tarzına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	**Evet**	**%92,99**	**X**		
	Hayır	%7,01			
Geleneksel bir köy konutunda oturmaktan memnun musunuz?	**Evet**	**%88,05**	**X**		
	Hayır	%11,95			
Konutunuzun bulunduğu çevreden memnun musunuz?	**Evet**	**%96,88**	**X**		
	Hayır	%3,12			

Anket çalışmasına katılan halkın yaşadıkları çevreden duydukları memnuniyetin yüksek olduğu ve bu bölgeden taşınması düşünmedikleri anlaşılmıştır. Çünkü kırsal yerleşmelerde toplumlar örf ve geleneklerle birbirine bağlıdır (Tablo 3.33).

Tablo 3.34. Kırsal Yerleşimde Sosyal Çevrenin Sürdürülebilirliği

Sorular	Cevaplar	%	Sürdürülebilir	Değişimle Sürdürülebilir	Sürdürülemez
Akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin sürdürülebilirliği sizin için önemli mi?	**Evet**	**%97,66**	**X**		
	Hayır	%2,34			
Örf ve geleneklerin sürdürülebilirliği sizin için önemli mi?	**Evet**	**%98,96**	**X**		
	Hayır	%1,04			
Başka bir yerleşim yerinde oturmak ister misiniz?	**Evet**	**%29,09**			
	Hayır	%70,91	**X**		
Yaşam koşullarının iyileştirilmesini ister misiniz?	**Evet**	**%94,03**			
	Hayır	%5,97		**X**	
Buradan başka bir yere taşınmayı düşünür müsünüz?	**Evet**	**%24,94**			
	Hayır	%75,06	**X**		

Kırsal yerleşmelerde akrabalık ve komşuluk ilişkilerine, yerel halkın örf ve geleneklerine olan bağlılığı anket sorularına verilen cevaplarla tespit edilmiştir. Birbirine bağlı olan, akrabalık ve komşuluk ilişkilerine son derece önem veren ve buna uygun bir yerleşim düzeni oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle bu bölgede yaşayan halkta başka bir yerleşimde oturmayı veya başka bir yerleşime taşınmayı düşünme oranı düşüktür. Dolayısıyla bulundukları bölgedeki yaşam şartlarının iyileştirilmesini yüksek oranda istemektedir.

3.2.4.2. Kırsal Kalkınma Gerekliliklerine Göre Alınan Kararlar

Çevre ve sürdürülebilirlik bilincini ve sorumluluğunu kazandırma, sadece bir köyün bir kentin ya da bölgenin sorumluluğu değildir. Çevre ve sürdürülebilirlik bilinci bütüncül bir yaklaşımdır. Dolayısıyla kalkınma gerçekleşmeden sürdürülebilirliğin gerçekleşmesi mümkün değildir. Kişilerin sadece aldıkları emekli maaşlarını gelir olarak göstererek tarım ve hayvancılıktan elde ettikleri kazançları dikkate almamaları, değer yargılarında değişimin gerekliliğini göstermektedir. Kadınların üretim süreçlerinin hepsinde aktif rol oynamalarına rağmen kendilerini çalışıyor olarak düşünmeleri de bunun bir sonucudur. Eğitim olanaklarına ulaşılabilir mesafelerde bulunmalarına rağmen yeterince bu imkânları kullanmamaları bir organizasyon ve yönetim sorunu olduğunu göstermektedir. Tarımsal, kültürel, sosyal, ekonomik ve turizme yönelik ihtiyaç duyulan her türlü iş alanı ya da yaygın eğitim alanları

kullanılarak toplumun hizmetine sunulmalıdır. Devletin kamu kurum ve kuruluşları, halk eğitim ve sürekli eğitim merkezleri, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları dikkatli organizasyonlarla gerek uygulamalı, gerekse teorik dersler vermelidir.

Tablo 3.34'e göre; kırsal yerleşmede ticaret, tarım, turizm, sanayi gibi, her türlü iş imkânı sağlayabilecek çalışma alanının olması istenmektedir. Ancak bu birbirinden farklı iş kollarının kırsal yerleşmelerde uygulanması, kırsal yerleşmenin karakteristiğine zarar vereceğinden doğru yatırım ve uygulamaların yapılması gerekmektedir.

Tablo 3.35. Kırsal Kalkınma Gereklilikleri İle İlgili Kararlar

Sorular	**Cevaplar**	**%**	**Sürdürülebilir**	**Değişimle Sürdürülebilir**	**Sürdürülemez**
Bu bölgede ticaretin artması desteklenmeli midir?	**Evet**	**%97,66**	**X**		
	Hayır	%2,34			
Bu bölgede sanayinin gelişmesi desteklenmeli midir?	**Evet**	**%87,79**	**X**		
	Hayır	%12,21			
Bu bölgeye dışarıdan yatırımcıların gelmesi desteklenmeli midir?	**Evet**	**%78,70**	**X**		
	Hayır	%21,30			
Bu bölgede kırsal turizmin gelişmesi desteklenmeli midir?	**Evet**	**%92,47**	**X**		
	Hayır	%7,53			
Bu bölgede tarım ve hayvancılığın gelişmesi desteklenmeli midir?	**Evet**	**%98,18**	**X**		
	Hayır	%1,82			
Yerleşim yerinin il ve ilçe merkezine olan uzaklığından memnun musunuz?	**Evet**	**%93,51**	**X**		
	Hayır	%6,49			

Örneğin kırsal turizme verilen desteğin her şaması eğitimden geçer. Turizm sadece konaklama hizmetinden ibaret olmadığı için kırsal yaşamı tercih eden turistin oradaki doğal sürecin içinde bulunmak, tarım ve hayvancılık uygulamalarına katılım sağlamak ister. Bu noktada uygulamaların doğruluğu önem taşıyacaktır. Bu nedenle öncelikle kırsal alanda doğru uygulamaların öğretilmesinin sağlanması amacıyla, kırsal yerleşimlerdeki halk bilinçlendirilmelidir.

Tez çalışmasından da anlaşılacağı üzere kırsal yerleşmelerdeki genç nüfus oranı düşüktür. Aslında pek çok kırsal kalkınma gereksinimi kırsaldaki nüfusun arttırılmasıyla sağlanabilir. Genç nüfus için yaratılacak istihdam sayesinde kırsal

yerleşmeler hareketli, dinamik bir yapı kazanır. Kırsal yerleşmelerde bir yaşam döngüsü başlar, kırsal yerleşmeler istihdam ile birlikte nüfus artar, nüfusun ihtiyaçları için gerekli olan her türlü sosyal-kültürel, eğitim, sağlık hizmetleri burada gerçekleştirilmeye başlanabilir.

Bölgenin mevcut şartlarının ve potansiyelinin doğru tespit edilmesiyle ve uygun yatırımlarla bölgede iş olanakları arttırılarak genç nüfusun çekilmesi sağlanabilir. Kırsal yerleşmelerde genç nüfusun artmasıyla bölgenin de sürdürülebilirliğinin sağlanması mümkündür.

BÖLÜM 4

SONUÇ ve TARTIŞMA

Kırsal kalkınma bağlamında sürdürülebilir konut politikası oluşturmaya yönelik bir model: Edirne örneği isimli doktora tez çalışmasında; kırsal konutlar kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik kavramları ile ele alınarak, kırsal yerleşme ölçeğinde kırsal konutlar plan ve yapısal özelliklerinin belirlenmesinde etkili olan fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik kriterler bağlamında irdelenmiştir. Üç aşamalı olarak gerçekleştirilen bu çalışmanın ilk aşaması kırsal yerleşme ve konutlara ilişkin kritelerin ne olduğu ve biçimlenmedeki etkileri bilgi derleme aşamasında çeşitli bilimsel makale ve dokümanlardan derlenmiş ve çalışmamızı hangi kriterleri dikkate alarak geçekleştireceğimiz kararına varılmıştır. Bilgi derleme aşamasından kırsal konutlara yönelik analiz çalışması için bir anket formu oluşturulmuş ve uygulama alanı seçilmiştir. Anket formu ile ve kırsal konutların yapısal ve fonksiyonel özellikleri ile değişim veya yeniden yapım sürecinde sosyo-kültürel ve psikolojik bağlamda hangi ölçütlerin konut biçimlenişine yön verdiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Hazırlanan anket Edirne ili kırsalında seçilen kırsal yerleşimlerde uygulanmış, frekans analizi ve istatistiksel analiz yöntemleriyle değerlendirilerek konutların ve kırsal yerleşimlerin mevcut durumlarına ilişkin bilgiler elde edilmiştir.

Tez çalışmasının üçüncü kısmını oluşturan sentez bölümünde ise elde edilen bulgular, istatistiksel yöntemler yardımıyla değerlendirilmiş ve kırsal kalkınma ve sürdürülebilirlik özellikleri yorumlanmıştır. Bu sonuçlar bölüm 3.4 ‘de verilmiştir.

Yerel mimari özelliklerin ve yaşam kültürünün sürdürülebilirliği için kırsal mimari karaktere uygun, kolay bulunabilen malzemelerle kolay inşa edilebilen, hızlı yapımlı ve düşük maliyetli, uygulaması kolay yapım yöntemlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Kırsal alanda yaşayanların kendilerine ait özellikleri taşıyan konutlarda oturma istekleri, bu doğrultuda kullanıcı memnuniyeti ve yapılardaki bakım onarım kolaylıklarının sağlanabilmesi, kırsal yerleşmelerde kırsal konutlara yönelik standartların getirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Bir yerleşimin sürdürülebilir olması ekonomik verimlilik ve kar elde etme değil, ekolojik dengelere, sosyal yapıya ve insani gelişmişlik düzeyine bağlıdır. Sürdürülebilir bir yerleşimde kullanıcı ölçeğinde yapılaşma kriterleri, kırsal yerleşmelerde çeşitlilik, kaliteli konut ve konut çevresindeki konuta yardımcı birimler, doğal alanların korunumu esas alınmalıdır.

Sürdürülebilirlik kavramının ülkemizde kırsal kalkınma ile birlikte anılmaya başlaması son on yıllık süreçte gerçekleşmeye başlamıştır. Kırsal kalkınma ile tarımsal kalkınma kavramlarının çok sık karıştırıldığı ülkemizde, kırsal yerleşimlerde kırsal kalkınma kavramının sürdürülebilir olabilmesi için çevresel, sosyal ve ekonomik değerlendirmeler ve çalışmalar ile mümkün olabilecektir. İncelenen çalışmalar neticesinde henüz tam bir tanımı bulunmayan “sürdürülebilir kırsal kalkınma” kavramı için; “kırsal yerleşmeleri tüm boyutlarıyla irdeleyebilen fiziksel, sosyo-kültürel ve psikolojik kriterleri, kırsal kalkınma gereklilikleriyle ele alarak ilgili zamanlarda tespit edilmiş ve ihtiyaç duyulan uygun politikalarla yerleşimin gelişmesi sağlayabilmektir” diyebiliriz.

Sürdürülebilirlik temelde bugünün değerlerini korumak ve gelecek nesillere aktarmak olarak ele alınana bütüncül bir yaklaşım olarak görülmektedir. Dolayısıyla her çeşit sürdürülebilirliğin toplum için gerçekleştirildiğini söylemek kavram olarak yanlış olmayabilir. Toplum gözetilerek devam ettirilecek sürdürülebilirlikte öncelikle barınma ihtiyacının doğru karşılanması, fiziksel çevre koşullarının ve sosyo-kültürel faaliyetlerin arttırılarak kırsal yerleşmelerdeki yaşam kalitesinin kentlere yaklaştırılması, bir taraftan da kırsalın kendine has özelliklerinin korunmasını sağlamak gerekmektedir.

Fiziksel çevrenin iyileştirilmesi, konut kalitesinin yükseltilmesi, yerleşmelerde toplumsal kültürel ve sosyal faaliyet alanlarının oluşturulması, ancak tüm bunların sağlanabilmesi için öncelikle o bölge halkının ekonomik seviyesinin arttırılması ve bu konudaki bilinç düzeyinin yükseltilmesi için gerekli örgün ya da yaygın eğitimlerin kullanılması, halkın her yaş ve cinsiyette bu konuya eğilimin artmasının sağlanması gerekmektedir.

Kırsal yerleşimlerde ekonomik beklenti ölçümünün gerçekleştirildiği sorularda bölge halkı çok yüksek oranda hem sanayinin artmasını, hem ticaretin artmasını, hem dışarıdan yatırımcıların gelmesini, hem kırsal turizmin desteklenmesini hem de tarım ve hayvancılığın gelişmesini istemektedirler. Birbirinden tamamen farklı sayılabilecek değişik ekonomik oluşumların aynı düzeyde bu bölgede istenmesinin sebebi, toplumun eğitim düzeyinin eksikliğinden kaynaklandığı söylenebilir.

Cumhuriyetin ilanından bu yana kırsal yerleşmeler ve köy konutları için pek çok tasarım ve projelendirme çalışması yapılmıştır. Ancak bu projelerin kırsal yerleşimlerde sağlıklı olarak sürdürülmesi mümkün değildir. Çünkü tip projeler üzerinden giden bir konut yerleşimi kurulmaya çalışılmıştır. Tip projeler sabittir ve projeye form, biçim üzerinden yaklaşılır. Diğer özellikler dikkate alınmamaktadır. Oysaki kırsal yerleşmelerde konutlar topografya, iklim ve özellikle toplumsal değer gibi pek çok değişkenle şekillenir. Konut yerleşimlerinin yeniden düzenlenmesi yapılırken, konut biçimlenişine etki eden aile yapısı, sosyal düzen ya da yaşam döngüsüne bakılmaksızın gerçekleştirilmişlerdir. Bu nedenle konutu kullanıcılarının benimseyebilmesi ve orada uzun süreli yaşayabilmesi mümkün olmamaktadır. Bu nedenle kırsal yerleşimlerde kalkınma bağlamında konuta yönelik öneriler getirilirken hazırlamış olduğumuz anket çalışması uygulama alanına uygun olarak ve gerekli görülürse değiştirilerek kullanıcıların konuttan ve çevreden beklentileri ölçülebilir. Elde edilen sonuçlarla o bölgede kullanıcıların sosyo-kültürel özelliklerine uygun, memnuniyet ve beklentilerini de dikkatte alan ve her şeyden önemlisi yaşanabilirliği ve sürdürülebilirliği mümkün yerleşimler kurmak mümkün olabilir.

Kırsal yerleşmelerde yaşayanlar bulundukları bölgeye yüksek oranda aidiyet duygusuna sahiptir. Kendileri buradan sürekli olarak ayrılmayı istemediği gibi, iş,

eğitim vb. sebeplerle buradan ayrılan çocuklarının da geri dönmesini ve birlikte yaşamayı istemektedirler.

Kırsal yerleşmelerde konut ve çevresi önceleri yöresel malzemeler ve yapım sistemleri ile kültürel değerler dikkate alınarak şekilleniyorken, son yıllarda ilerleyen teknolojik ilerlemeler, aile yapılarındaki ve sosyal düzenlerdeki değişiklikler yüzünden yerel kimlikten uzaklaşmıştır. Günümüz kırsal yerleşmelerinde belirleyiciler büyük oranda öncelikli ekonomi odaklı hale gelişmiştir. Ekonominin iyileşmesiyle hem fiziksel çevrenin hem de konutun yapım siteminin etkilendiğini tez çalışmasında yapılan incelemelerde görmek mümkündür. Ekonomi merkezli gelişmelerde oluşturulan yeni yapılaşmada yerel kimliğin izlerini görmek ve korunmasını sağlamak güçleşmektedir. Bu nedenle kırsal yerleşmelere ilişkin yerel kimliğin korunması, sürdürülebilir kırsal kalkınmanın yapılaşmalara yansıyan bölümünü doğru uygulanabilmesi amacıyla yerel yönetimlerin özellikle yerel yapılaşma modellerini belirleyerek mevcut yapılaşmalar içinde uygulama esnekliği bulunan yeni düzenlemeler yapması gerekmektedir.

Kırsal konutların sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için halkın ihtiyaç ve isteklerinin karşılanabileceği sosyo-kültürel değerlerle uyum içinde bir strateji kapsamında konutlar değerlendirmeye alınmalıdır.

Kırsal yerleşmelerde farklı niteliklere sahip köyler ve konutlar bulunmaktadır. Tez çalışması kapsamında geliştirilen model, kırsal yerleşmelerde konuta yönelik kararlar verilirken göz önünde tutulması gereken kriterlerin irdelendiği ve uygulamasının yapıldığı, farklı kırsal yerleşimlerde de uygulanabilirliği mümkün olan bir modeldir. Ancak bu model farklı zamanlarda aynı yerleşimlerde bir kez daha uygulandığında farklı sonuçlar elde edilecektir. Çünkü "sürdürülebilirlik" değişken bir kavramdır. Topluma etki eden ekonomi gibi dinamiklerin değişmesi beklentileri ve ihtiyaçları da değiştirdiğinden konutta bu değişimlere uyum sağlanarak sürekliliğini koruyabilir.

Kırsal kalkınma bağlamında ele alınan kırsal konutlarda konutu oluşturan yapısal bileşenlerin kullanıcılara etkilerini tespit ederek hangi özelliklerine yönelik ne doğrultuda kararlar alınması gerektiğine yönelik tespit ile kırsal konutların sürdürülebilirliğinin ne şekilde, hangi aşamalardan geçerek mümkün olduğuna karar

verilebilmektedir. Tez çalışmasının gelecekte bu konuda yapılacak çalışmalarda yol gösterici olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

[1] Bülent GÜLÇUBUK, ***Kırsal Kalkınma Çalışmalarında Türkiye Kalkınma Vakfı'nın Yeri ve İşlevi (Bu Kuruluşun Uzunyayla Uygulaması),*** Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1997.

[2] Dennis MILETI, ***Disasters by Design: A Reassessment of Natural Hazards in the United States,*** Joseph Henry Press, Washington, D.C.,1999.

[3] Ayten ÇETİNER, ***Kırsal Yerleşmeler ve Fiziki Düzenleme İlkeleri***, İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası, İstanbul, 1980.

[4] Joseph Alex MAXWELL, ***Qualitative Research Design: An Interactive Approach***, Applied Social Research Methods Series, No:41, Mattson Publishing, USA, 1996.

[5] Nancy L. LEECH, Anthony J. ONWUEGBUZIE ***A Call For Qualitative Power Analyses,*** Quality & Quantity:International Journal of Methodology, 41, p:105-121**,** 2007.

[6] Ali YILDIRIM, Hasan ŞİMŞEK, ***Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri***, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.

[7] Okan ÜSTÜNKÖK, ***Traditional Vernacular Houses in Anatolia: The Question of Evaluative Criteria,*** T.C. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., Doktora Tezi, Ankara, 1987.

[8] Kerim ÇINAR, ***Konya Ovası Kırsal Yerleşmelerinde Planlamaya İlişkin Bir Yöntem Araştırması***, T.C. Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D. Doktora Tezi, Konya, 1990.

[9] Zehra EMİNAĞAOĞLU, ***Kırsal Yerleşmelerde Dış Mekân Organizasyonu İlgili Politikalar ve Değerlendirmeler***, T.C. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D. Doktora Tezi, Trabzon, 2004.

[10] Neşe DİKMEN, ***Türkiye'nin Kırsal Alanlarında Uygulanacak Kalıcı Afet Konutları İçin Çankırı'da Uygulanan Yeniden Yapım Projelerinin Analizine Dayanan Bir Konut Sağlama Modeli ve Tasarım Kılavuzu***, T.C. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, F.B.E., Mimarlık A.B.D., Doktora Tezi, Ankara, 2005.

[11] Ertuğrul GÜREŞÇİ, ***Kırsal Göçün Nedenleri ve Tarıma Etkileri Üzerine Bir Araştırma; Erzurum İli İspir İlçesi Kırcık Bucağı,*** Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi A.B.D., Doktora Tezi, Erzurum, 2007.

[12] Fatma Sezin TAŞDÖĞEN, ***Traditional Karacasu (Aydın) Dwellings: An Invastigation Into Their Architecturel And Social Characteristics,*** T.C. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mimarlık Tarihi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

[13] Kader DAĞISTANLI, ***Mimarsız Mimarlık ve Bingöl Kığı Alagöz Köyü Üzerine Bir İnceleme***, T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D. Mimari Tasarım Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.

[14] Gülcan İNER, ***Yeniköy'de Göçmen Konutlarının Sosyo-Kültürel ve Mimari Özelliklerinin Analizi***, T.C. Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2007.

[15] Havva ÖZYILMAZ, ***Diyarbakır Geleneksel Konut Mimarisindeki Morfolojik Analiz: Geleneksel Konutların Güncel Kullanımda Değerlendirilmesi***, T.C. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.

[16] Arzu ÇAHANTİMUR, ***Sürdürülebilir Kentsel Gelişmeye Sosyo-Kültürel Bir Yaklaşım: Bursa Örneği***, T.C. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., Bina Bilgisi Programı, Doktora Tezi, İstanbul, 2007.

[17] Emine Gizem BAŞKAN, ***The Role of Architectural Heritage In the Rural Built Environment: A Case Study,*** T.C. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Yapı Bilgisi A.B.D. Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

[18] Zeynep ERES, ***Türkiye'de Planlı Kırsal Yerleşmelerin Tarihsel Gelişimi ve Erken Cumhuriyet Dönemi Planlı Kırsal Mimarisinin Korunması Sorunu,*** T.C. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D.,Restorasyon Programı, Doktora Tezi, İstanbul, 2008.

[19] Kemal Reha KAVAS, ***Akdeniz Dağlık Yerleşimindeki Kırsal Mimari Gelenekte Çevre Estetiği: Ürünlü Örneği***, T.C. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Tarihi A.B.D., Ankara, 2009.

[20] Filiz AKLANOĞLU, ***Geleneksel Yerleşmelerin Sürdürülebilirliği ve Ekolojik Tasarım: Konya-Sille Örneği***, T.C. Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı A.B.D. Doktora Tezi, Ankara, 2009.

[21] Aliye Ahu GÜLÜMSER, ***Rural Areas As Promising Hot Spots: Sustainable Rural Development Scenarios***, T.C. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir Bölge Planlama Bölümü, Doktora Tezi, İstanbul, 2009.

[22] Can GÖGÜLÜ, ***Kayseri Kırsalında Yeni Yapılacak Konutlara Yönelik Yapısal Bir Model Önerisi***, T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Yapı Bilgili A.B.D., Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.

[23] Canan BEDUR, ***Sürdürülebilir Yapı Tasarımının Sakarya-Ferizli İlçesi Afet Sonrası Kalıcı Konut Uygulamalarında İrdelenmesi***, T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D. Yapı Programı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2011.

[24] Günkut AKIN, Nur AKIN, Zeynep ERES ve B. İvedi, ***Birecik-Suruç (Şanlıurfa) Kırsal Mimarlık Envanter Raporu***, Nezih Başgelen (yay.) *Birecik-Suruç Türkiye Kültür Envanteri Pilot Bölge Çalışmaları* 2/1, Sayfa: 12–35, Türkiye Bilimler Akademisi-TÜBA/TÜKSEK Yayınları, İstanbul, 2003.

[25] Nadide SEÇKİN, Ayten ERDEM ve Dilek MAŞALI, ***Buldan (Denizli) Kırsal Mimarlık Envanteri***, *TÜBA Kültür Envanteri Dergisi* 3, Sayfa: 201–227, Türkiye Bilimler Akademisi-TÜBA/TÜKSEK Yayınları, İstanbul, 2004.

[26] İpek DURUKAN, "***Mersin/Atlılar (Sadiye) Kırsal Mimari Envanter Raporu***", *TÜBA Kültür Envanteri Dergisi* 1, Sayfa:130–149, Türkiye Bilimler Akademisi-TÜBA/TÜKSEK Yayınları, İstanbul, 2003.

[27] Kemal ÇORAPÇIOĞLU, Suat ÇAKIR, Nezih R., AYSEL, Halit Can GÖRGÜLÜ, Duygu KOLBAY, N. Papatya SEÇKİN, Emine ÜNSAL, ***Kırsal Alanda Yöresel Mimari Özelliklerin Belirlenmesi***, T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, MSGSÜ Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü, İstanbul, 2008.

[28] Kemal ÇORAPÇIOĞLU, Cüneyt DİRİ, Berrin ŞAHİN DİRİ, Sedat KURUGÖL, Mustafa ÖZGÜNLER, Ömer EREM, Yeliz TÜLÜBAŞ GÖKUÇ, Halit Can GÖRGÜLÜ, Papatya SEÇKİN, Zeynep OĞUZ, ***Balıkesir Kırsalında Yöresel Doku ve Mimari Özelliklere Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması***, T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Stratejik Planlama ve Kırsal Alanlar Daire Başkanlığı, İstanbul, 2011.

[29] Murat GÜNAYDIN, Selim Sarp TUNÇOKU, Adile ARSLAN AYAR, Ülkü İNCEKÖSE, Zeynep DURMUŞ ARSAN, Tonguç AKIŞ, Necdet ŞENOĞLU, Ahmet ARDA, Mehmet Ali YALÇIN, ***İzmir Kırsal Yerleşim ve Mimarlık Envanteri: İzmir İl Özel İdaresi Yetkisindeki Kırsal Alanda Yöresel Mimari Özelliklerin Belirlenmesi ve Örnek Yapı Projeleri Oluşturulması,*** T.C. İzmir İl Özel İdaresi, ISBN: 978-605-359-902-9, İzmir, 2012.

[30] www.tdk.gov.tr

[31] Gareth LEWİS, ***Rural Communities: A Social Geography***, David and Charles, London,1980.

[32] John URRY**,** ***Mekânları Tüketmek, Çev. Rahmi Öğdül***, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1999.

[33] J. TRIBE, FONT vd.. ***Environmental Management for Rural Tourism and Recreation,*** 2000.

[34] *Mark A. SMALL*, ***Rural Life Today: Defining "Rural"***, Clemson, SC: Institute on Family and Neighborhood Life, 2000.

[35] OECD, Organization for Economic Cooperation and Development, Paris, France, 1998.

[36] OECD, ***Design of Sustainable Building Policies,*** OECD: Paris, 2002.

[37] DPT, Ulusal Kalkınma Stratejisi, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 2006.

[38] DPT, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2001-2005, Ankara, 2000.

[39] DPT, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, ***Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi,*** s: 35, Ankara 2006.

[40] Hayati DOĞANAY, ***Coğrafyaya Giriş***, Çizgi Kitabevi, Konya,1999.

[41] K. Ferhan YÜREKLİ, ***Çevre Görsel Değerlendirmesine İlişkin Bir Yöntem Araştırması***, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 1977.

[42] Ruşen KELEŞ, Fehmi YAVUZ, Cevat GERAY, ***Şehircilik Sorunlar–Uygulama ve Politika***, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları:412, Ankara Üniversitesi Basımevi, Anlara, 1978.

[43] Zehra EMİNAĞAOĞLU, Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım ve Planlama Politikalarının Bölgesel Ölçek İçinde Değerlendirilmesi, Planlama Dergisi, Sayı:32, s:72-81, 2005.

[44] Zehra EMİNAĞAOĞLU ve Sonay ÇEVİK, ***Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım Politikaları ve Araçlar,*** Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt:22, No:1, Sayfa:157-162, Ankara, 2007.

[45] Bülent GÜLÇUBUK, ***Kırsal Kalkınma Projelerinde Katılımcı Yaklaşımlar ve Uygulama Esasları,*** Erozyonla Mücadele ve Kırsal Kalkınma Projelerinde Sosyal Boyut Semineri, 8-10 Aralık 2003, Erzurum, TEMA Vakfı Yayınları, 2005.

[46] DPT, Bölgesel Gelişme Özel İhtisas Komisyon Raporu, Ankara, 2000.

[47] Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Kırsal Kalkınma Planı 2010-2013.

[48] Cevat GERAY, ***Kırsal Kalkınma Yöneltileri, İlçe Yerel yönetimi ve İlçe Köy birlikleri Önerisi***, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C:8, S:2, sf:11-43,1999.

[49] Bülent GÜLÇUBUK, ***Küreselleşme ve Küreselleşmenin Türkiye'nin Tarım Politikasına Yansımaları***, Mülkiye Dergisi, Eylül-Ekim 2002, Cilt:XXII, s.97-113, Ankara, 2002.

[50] Adnan UZUNPINAR, ***Katılım Öncesi AB Kırsal Kalkınma Politikası ve Türkiye'de Uygulanacak IPARD Programı Kapsamında Proje Hazırlama, Değerlendirme ve Seçim Süreci***, T.C. Tarım Bakanlığı, Avrupa Birliği Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Ankara, 2008.

[51] Bülent GÜLÇUBUK, ***Social Dynamics in Rural Development and The GAP Region".*** International Conference-Sustainable Development and New Technologies for Agricultural Production in GAP Region, May 29–31, Şanlıurfa, 2006.

[52] Sabrina KAYIKÇI, ***"Türkiye'de Kırsal Alan Yönetimi"***, T.C. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi A.B.D., Doktora Tezi, Ankara, 2009.

[53] James MEADOWCROFT, ***Planning Democracy and the Challenge of Sustainable Development***, International Political Science Rewiew, Cilt:18,No:2,1997.

[54] Webster's 10th New Collegiate Dictionary.

[55] Virginia W. MACLAREN, ***Urban Sustainability Reporting***,Journal of the American Planning Association, Spring, Cilt:62 / 2,Sayfa:184-203,1996.

[56] Philip WEBBER, ***Environmental Strategıes, Loeal Environmenta/Policies and. Strategies,*** Local Economic and Social Strategy Series, Lomgman Group Ltd. Sayfa:47-61, 1995.

[57] Timothy O'RIORDAN, ***The politics of sustainability, Sustainable Environmental Management*** ,Principles And Practice, Belhaven Press, London, Sayfa:29-50, 1998.

[58] Pauline. MADGE, ***Design, Ecology, Technology: A Historiographical Review***, Journal of Design History, no: 6 (3), ss.149-166, 1993.

[59] Gretchen C. DAILY and Paul R. EHRLICH, ***Socioeconomik Equity, Sustainability and Earth's Carrying Capacity***, Ecological Applications, Cilt:6, No:4,1996.

[60] Rebecca BAUEN, Bryan BAKER, Kirk JOHNSON, ***Sustainable Community Checklist***, First Edition, Graduate School of Public Affairs, University of Washington Seattle: Northwest Policy Centre,1996.

[61] Teslim ŞEKUR, ***Sürdürülebilir Kalkınma ve Kalkınmakta Olan Ülkelerin Şehirleri***, Habitat II, Kent Zirvesi, İstanbul'96, Uluslararası Bilimsel toplantılar, İstanbul büyükşehir Belediyesi, Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, No:44, Sayfa:95-103, İstanbul,1996

[62] İlhan TEKELİ, ***Habitat II İstanbul Konferansından Ne Türdeki Beklentiler Gerçekçidir?,*** Habitat II Özel Sayısı, Yeni Türkiye, Yıl 2, Sayı 8, Mart-Nisan, 1996.

[63] D.H. MEADOWS vd.***, Beyond The Limits to Growth.*** Post Mills, VT: Chelsea Green, 1992. (http://www.context.org/ICLIB/IC32/Meadows.htm)

[64] WCED (World Commission on Environment and Development), ***Our Common Future***, Oxford University Press, Oxford. 1987.

[65] Hugh BARTON, Geoff DAVIS and Richard GUISE, ***Sustainable Settlements, The Local Government Management Board***, Bristol, England, 1993.

[66] Andrew BLOWERS, ***Planning for a Sustainable Environment***, Earthscan, London,1993.

[67] Michael DECLERİS, ***The Law of Sustainable Development: General Principles***, European Commission, Sayfa:19, Luxembourg, 2000.

[68] Ercan HOŞKARA, ***Ülkesel Koşullara Uygun Sürdürülebilir Yapım İçin Stratejik Yönetim Modeli***, T.C. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D.,Yapı Bilgisi Programı, İstanbul, 2007.

[69] ***Köy Kanunu***, T.C. Tarım ve Kültür Bakanlıkları Köy Eğitmenleri Yetiştirme Kursları Neşriyatı, Sayı:16, 1937.

[70] İbrahim ERDAL, ***Mübadele (Uluslaşma Sürecinde Türkiye ve Yunanistan 1923-1925)***, IQ Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2006.

[71] Metin SÖZEN ve Mete TAPAN, ***50 Yılın Türk Mimarisi***, İş Bankası Kültür Yayınları, No:12,50. Yıl Dizisi, İstanbul, 1973.

[72] Serdar ŞAHİNKAYA., ***İdeal Cumhuriyet Köyü "Cumhuriyeti Kuranların Tahayyülüne Bir Örnek''***, Mülkiye Dergisi, Cilt:XXIV, Sayı:225, Ankara, 2008.

[73] Afet İNAN, ***Cumhuriyet'in Ellinci Yılı İçin Köylerimiz***, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1978.

[74] Abdullah Ziya KOZANOĞLU***, Köy Evleri Proje ve Yapıları İçin Toplu Rapor***, Arkitekt, 7-8, Sayfa: 203-204,1935.

[75] Abdullah Ziya KOZANOĞLU, ***Gün Geçiminde Kerpiç Köy Yapısı***, Ülkü, Cilt:3, Sayfa:66-70, 1934.

[76] Abdullah Ziya KOZANOĞLU, ***Halkevi Trakya Göçmen Evleri Proje Müsabakasında Kazanan Eserin Raporu***, Arkitekt, 7–8, Sayfa: 205–206, 1935.

[77] Burhan Arif ONGUN, ***Köy Projesi,*** Arkitekt Dergisi, 11-12, Sayfa:320, 1935.

[78] Behçet ÜNSAL, ***Sincan Köyü Planı***, Arkitekt Dergisi, s:15-18, 1940.

[79] Abidin MORTAŞ, ***Köy Evi Tipleri***, Arkitekt Dergisi, Sayfa:8-11.

[80] G. HALL, S. MCBRIGDGE, A. RIDDELL, ***Architectural Study, Aşvan 1968-1972***, Anatolian Studies XXIII, 245-265, 1973.

[81] ***Köy ve Ziraat Kalkınma Kongresi 1***, Türkiye Ziraat Vekaleti, Neşriyat Müdürlüğü, Ankara, 1939.

[82] DPT, Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1963-1967, Ankara, 1963.

[83] DPT, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1968-1972, Ankara, 1967.

[84] DPT, Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1973-1977, Ankara, 1972.

[85] DPT, Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1979-1983, Ankara, 1978.

[86] DPT, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1985-1989, Ankara, 1984.

[87] DPT, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1990-1994, Ankara, 1990.

[88] DPT, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 1996-2000, Ankara, 1995.

[89] DPT, Kırsal Sanayi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 2000.

[90] DPT, Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2007-2013, Ankara, 2006.

[91] Cevat GERAY, ***Belediye Kurulmasında Uyulacak Ölçütler ve Yöntemi***, Türk Belediyecilik Derneği, sayfa: 5, Ankara, 2000.

[92] Zühre ÇELİK***, Planlı Dönemde Türkiye'deki Kırsal Kalkınma Politika ve Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme***, Planlama Dergisi/2, s.61, 2005.

[93] Gökhan GÜNAYDIN, ***Türkiye'de Kırsal Yerleşme Düzenine Yönelik Planlama Yaklaşımları,*** TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Tarım Politikaları Yayın Dizisi:1, Ankara, 2001.

[94] F. DOĞANAY, ***Türkiye'de Kırsal Yerleşmeler ve Geliştirilen Politikalar***, Planlama Dergisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, SF:94, 2002.

[95] Emin ÖZKAN, ***Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları ve Kırsal Turizm,*** T.C.Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi A.B.D., Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007.

[96] Cihan ERDÖNMEZ, ***Köykent: Olumlu ve Olumsuz Yönleriyle Bir Kırsal Kalkınma Projesinin Çözümlemesi***, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri:A, Sayı:2, sf:45, 2005.

[97] http://www.gap.gov.tr

[98] Jacob Levy MONERO, ***Sosyometrinin Temelleri***, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Çeviren: Nurettin Şazi KÖSEMİHAL, İstanbul, 1955.

[99] Gülten MANİOĞLU, ***Geleneksel Mimaride İklimle Uyumlu Binalar: Mardin'de Bir Öğrenci Atölyesi***, VIII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi, Bildiri Kitabı, s:79-92, 2007.

[100] Lami ESER, ***Kütahya Evleri***, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1955.

[101] Necibe ÇAKIROĞLU**,** ***Kayseri Evleri***, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1952.

[102] D. DİVANLIOĞLU, ***Mimarlıkta Biçimlerin Oluşma Etkenleri***, Doçentlik Tezi, İDMMA Mimarlık Fakültesi, İstanbul, 1980.

[103] Altan AKI ve Şen YÜKSEL, ***Anadolu Yerleşim Dokusu İçinde Antakya Kentinin Çevresel Ve Bölgesel Koşullar İçinde İrdelenmesi***, Çağlar Boyunca Anadolu'da Yerleşim ve Konut Uluslararası Sempozyumuna Sunulan Bildiri Özetleri, 1996.

[**104]** Orhan ÖZGÜNER, ***Köyde Mimari Doğu Karadeniz***, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları:13, Ankara, 1970.

[105] Feyyaz ERPİ, ***Sosyo-Kültürel Yapının Yerel Konut Mimarisindeki Yansıması Üzerine Kıyaslamalı Üç Örnek: Anadolu'daki Türk, Rum ve Levanten Konut Mimarileri***, Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Başkanlığı, Ankara, 1991.

[106] Reha GÜNAY, *Türk Ev Geleneği ve Safranbolu Evleri*, Yem Yayın, İstanbul, 1988.

[107] N. ÖZBEK, ***Geleneksel Evlerde Bina Formunu Etkileyen Faktörler ve Formun Tanımlanması***, İstanbul Teknik Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,1990.

[108] Uğur TUZTAŞI, ***İdealleştirilmiş "Türk Evi"nin Arkeolojisi: Osmanlı Evinin Fragmanları ve Tipolojik Elemanları***, T.C. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., Doktora Tezi, İstanbul, 2009.

[109] H.T. ÜNÜGÜR, ***Gelenekten Geleceğe Evimiz Proje Yarışması Raporu***, T.C. Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü Yayınları, sf:146-187, Ankara, 1992.

[110] Şengül ÖYMEN GÜR, ***Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü***, YEM Yayınları, İstanbul, 2000.

[111] Sibel Onat HATTAP, ***Geleneksel Mimaride Konut Kültürü***, İnşaat Dünyası, Sayı:267, sf102-108, 2005.

[112] Ahmet EYÜCE***, Geleneksel Yapılar ve Mekânlar,*** Birsen Yayınevi, İstanbul, 2005.

[113] S. ERTÜRK vd., ***Gelenekten Günümüze Konut: Kıbrıs Örneği***, Yapı, (292):76-82, 2006.

[114] I.S. LOWRY, ***Filtering and Housing Standards, a Conceptual Analysis***, Land Economics,1960.

[115] Atilla AYKANAT***, Kamu Hizmet Yapılarımızın Kendi İçinde Tutarlı ve Sağlıklı Gerçekleştirilmesi Olanaklarını Sağlayan Tasarım ve Uygulama Yöntemi Önerisi,*** T.C.İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, , İstanbul. 1984.

[116] F. Demet Çetin***, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Ünitelerinde Değişen Kullanıcı Gereksinimlerine Bağlı Esnek Tasarlama Faktörlerinin Belirlenmesi***, Doktora Tezi, YTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü (yayımlanmamış), 1999.

[117] Asutan SARP, ***Sağlıklı Yapının Sürdürülebilirlik Sürecine Yönelik bir Model Önerisi***, T.C. Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık A.B.D., Yapı Programı, Doktora Tezi, İstanbul, 2007.

[118] Mona C. SHEDIAC-RIZKALLAH, Lee R. BONE, ***Planning for the Sustainability of Community-Based Health Programs: Conceptual Frameworks and Future Directions for Research, Practice and Policy***, Health Education Research, Theory & Practice, Oxford University Press, Cilt:13 No.1, Sayfa: 87–108, 1998.

[119] Jeanne Marie TEUTONICA ve Frank MATERO**,** ***Managing Change:Sustainable Approaches to the Conservation of the Built Environment***, 4th Annual US/ICOMOS International Symposium organized by US/ICOMOS, Program in Historic Preservation of the University of Pennsylvania and the Getty Conservation Institute, Los Angeles, 2003.

[120] Çelik ERENGEZGİN**,** ***Enerji Mimarlığı***, Ege Üniversitesi Güneş Enerjisi Enstitüsü, 4. Yenilenebilir Enerjiler Sempozyumu ve Sanayi Sergisi Bildiri Özetleri, 47-48, 2005.

[121] UIA-UNESCO, ***Mimarlık Eğitimi Şartı***, 1996.

[122] ***Agenda 21 on Sustainable Construction,*** CIB Report Publication sayfa: 237, Rotterdam, 1999.

[123] Ecehan ÖZMEHMET, ***Sürdürülebilir Mimarlık Bağlamında Akdeniz İklim Tipi İçin Bir Bina Modeli Önerisi***, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Bina Bilgisi A.B.D., Doktora Tezi, İzmir, 2005.

[124] Brain EDWARDS, ***Sürdürülebilirlik Kültürü ve Mimari Tasarımın Önündeki Güçlükler***, Ekolojik Mimarlık ve Planlama Ulusal Sempozyumu, Antalya, 2007.

[125] Zeynep DURMUŞ ARSAN, ***Türkiye'de Sürdürülebilir Mimari,*** Mimarlık Dergisi, Mart-Nisan, 2008

[126] L. BOURDEAU, ***National Report: Sustainable Development and Future of Construction in France***, France: Centre Scıentıfıque Et Technıque Du Bâtıment, 1999.

[127] CIB (International Council for Research and Innovation in Building and Construction), ***Agenda 21 on Sustainable Construction***, CIB Report Publication 237, Rotterdam, the Netherlands, 1999.

[128] Working Group for Sustainable Construction (WGSC), ***Working Group Sustainable Construction Methods and Techniques***, Final Report, 2004.

[129] K. YEANG, ***The Green Skyscraper: The Basis for Designing Sustainable Intensive Buildings***, Munich: Prestel Verlag, 1999.

[130] Seda TÖNÜK, **Bina Tasarımında Ekoloji**, YTÜ Basım-Yayın Merkezi, İstanbul, 2001.

[131] Ayfer AYTUĞ, ***Mimaride Ergonomik Faktörler, Yüksek Lisans Ders Notu***, YTÜ, İstanbul, 1990.

[132] J. LANG, ***Creating Architectural Theory - The Role of the Behavioral Sciences in Environmental Design***, Van Nostrand Reinhold, New York, 1987.

[133] Şengül Öymen GÜR, ***Mekân Örgütlenmesi***, Gür Yayıncılık, Trabzon, 1996.

[134] Doğan CÜCELOĞLU, ***İnsan ve Davranışı – Psikolojinin Temel Kavramları***, On Üçüncü Basım, Remzi Kitabevi, İstanbul. 2004.

[135] Roderick J. LAWRENCE, ***Housing Dwellings and Homes, Design Theory, Research and Practice***, John Wiley&Sons, Chishester, UK, 1987.

[136] C. COOPER, ***Easter Hill Village:Some Social Implications of Design***, N.Y.,Macmillan, 1975.

[137] Abraham H. MASLOW, ***Theory of Human Motivation***, Psychological Review Cilt: 50, s: 370-396, 1943.

[138] L. TOMSU***, Bursa Evleri***, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1950.

[139] Celile BERK, ***Konya Evleri***, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1950.

[140] A. BALANLI, A. ve A.ÖZTÜRK, ***A Systematic Approach to Solve Building Biology Related Problems***, Healthy Buildings/IAQ ’97 Conference, S:147-152, Washington DC, 1997.

[141] A.KARAMAN, ***Toplu Konut Alanlarının Tasarımında Sosyo-Kültürel Etmenler, Barınaksızlara Konut Kongresi***, TBMMOB Mimarlar Odası, İstanbul, 1986.

[142] Şengül Öymen GÜR ve S.E. URAL, ***Re-defining the Residental Space, How to House A Nation: The Challenge for the XXIst Century***, XXIVth IAHS World Housing Congress, Cilt:3, s:178-275, Ankara, 1996.

[143] Amos RAPOPORT**,** ***House Form and Culture***, Prentice-Hall, Inc, London, 1969.

[144] Mete TURAN, ***Vernacular Design and Environmental Wisdom,*** in Vernacular Architecture, ed. Mete TURAN, Averbury Pub., 1990.

[145] Hülya TURGUT, ***"Kültür-Davranış-Mekan Etkileşimin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Yöntem"***, İ.T.Ü., Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık A.B.D., Doktora Tezi, İstanbul, 1990.

[146] R. N. ÖĞÜT, ***Günümüzde Kültür, Mimarlık ve Gerçeklik***, Mimarlık Dergisi, Sayı:3, İstanbul, 1990.

[147] Emile SERVAIS, Georges LIENARD, ***Inhabited Space and Class Ethos, In Appropriation of Space,*** IAPS. Strasbourg, France: Louis Pasteur University, 1976.

[148] K. KARTAL, ***Küçük Konut, Konut Büyüklüğü ve Konut Edinme Yöntemleri İle İlgili Kullanıcı Tercihleri,*** Dar Gelirlilere Konut Sempozyumu, Ankara, 1986.

[149] Emre KONGAR**,** ***Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği***, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1996.

[150] Mine KAZMAOĞLU, Uğur TANYELİ, ***Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar***, Yapı Dergisi, Sayı:33, Sayfa:29, 1979.

[151] Amos Rapoport, ***Human Aspects of Urban Form***, Pergamon Press, Oxford, Sayfa:48-80,248-305, 1977.

[152] Amos Rapoport, ***Cross-Cultural Aspects of Environmental Design,*** Human Behavior and Environment: Environment and Culture, Cilt: 4, Sayfa.7-42**,** Plenum Press, New York, 1980.

[153] Amos Rapoport, ***Using Culture in Housing Design***, Housing and Society, Cilt: 25/1&2,Sayfa:1-20. 1998.

[154] Amos Rapoport, ***Theory, Culture and Housing***, Housing, Theory and Society, Cilt:17/4,Sayfa: 145-165. 2000.

[155] Amos Rapoport, ***Traditional Environments, Culture and Preservation***, IAPSCSBE Network Book Series 4, Traditional Environments in a New Millenium, Defining Principles and Professional Practice, Nokta Ofset, Ankara. Sayfa:26-32, 2002.

[156] Michael REDCLİFT, and Graham WOODGATE***, Sustainability and Social Construction***, The International Handbook of Environmental Sociology, Edward Elgar Pub., United Kingdom Sayfa:.55-68, 1997.

[157] I. ALTMAN, ***Homes, Housing, and the 21st Century: Prospects and Challenges,***The Meaning and Use of Housing Avebury,England, Sayfa.19-27, 1993.

[158] E. ARIAS, ***Introduction: The Meaning and Use of Housing in The Meaning and Use of Housing***, Avebury,England, Sayfa.1-5, 1993.

[159] Sue WEIDEMAN, ve James R. ANDERSON, ***Conceptual Framework for Residential Satisfaction***, Home Environments: Human Behavior and Environment , Advances in Theory and Research , Plenum Press, New York. Cilt:8, Sayfa:153-181,1985.

[160] R. MARANS, ***The Policy and Research Benefits of Qualilty of Life Studies, in Quality of Urban Life***, *Policy Versus Practice?*, pp.33-47, Eds.,Zeren Gülersoy, N., et.al.,Urban and Environmental Planning and Research Center, İ.T.Ü., Cenkler Pub. İstanbul, 2003.

[161] H. PROHANSKY vd., Environmental Psychology, Holt Rinehart and Winston, NewYork, 1995.

[162] Marino BONAIUTO, Mirilia BONNES***, Environmental Psychology: From Spatial Physical Environment to Sustainable Development***, Handbook of Environmental Psychology,Wiley&Sons,Inc.,USA,Sayfa:28-54, 2002.

[163] Carol M. WERNER ve Irwin Altman, ***Humans and Nature: Insights from a Transactional View***, Theoretical Perspectives in EnvironmentBehavior Studies,Underlying Assumptions, Research Problems and Methodologies, Kluwer Academic/Plenum Pub., New York, Sayfa:.21-38, 2000.

[164] Roderick J. LAWRENCE, ***Understanding Home: Critical Evaluations and Innovative Approaches***, Proceedings of International Symposium, Culture and Space in the Home Environment, Critical Evaluations and New Paradigms, İ.T.Ü. İstanbul, 4-7 June, Sayfa:3-9. 1997.

[165] Marino Bonaiuto, Mirilia Bonnes***, Social-Psychological Approaches in Environment-Behavior Studies: Identity Theories and Discursive Approach***, Theoretical Perspectives in Environment-Behavior Research, Kluwer Academic Plenum Pub.,USA, Sayfa;67-78, 2000.

[166] S. MAZUMDAR, ***Sense of Place Considerations for Quality of Urban Life, in Quality of Urban Life***, *Policy Versus Practice?*, pp.86-87, Eds., Zeren Gülersoy, N., et.al.,Urban and Environmental Planning and Research Center, İ.T.Ü., Cenkler Pub., İstanbul, 2003.

[167] A. BUTTİMER, ***Home, Reach and the Sense of Place, in The Human Experience of Space and Place***, pp.167-187, Eds., Buttimer, A., Seamon, D., Croom Helm, London, 1980.

[168] www.tuik.gov.tr

[169] www.edirne.gov.tr

[170] www.meteor.gov.tr

EK A. Anket Formu

Bu anket çalışması, Trakya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda yürütülen **"KIRSAL KONUTLARDA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR MODEL: EDİRNE ÖRNEĞİ"** isimli doktora tezi kapsamında gerekli bilgilerin elde edilmesi ve değerlendirmelerin yapılabilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Görüşmenin yapıldığı tarih: **[…. / .... / 2012]**

A.01. Kaç yaşındasınız?

1. 18-25	
2. 25-35	
3. 35-45	
4. 45-65	
5. 65 üstü	
99. Bilinmiyor/Cevap Yok	

A.02. Cinsiyet

1. Kadın	
2. Erkek	

A.03. Medeni Durumunuz?

1. Evli	
2. Bekar	
3. Diğer	

A.04. Eğitim durumunuz

1.Okur-yazar değil	
2.Okur-yazar	
3.İlkokul mezunu	
4. Ortaokul (veya ilköğretim okulu) mezunu	
5. Lise veya dengi okul mezunu	
6.Yüksek okul (2 yıllık) mezunu	
7.Üniversite (4 yıllık) mezunu	
8.Yüksek lisans veya doktora mezunu	
90.Diğer:	
99.Bilmiyor/Cevap yok	

A.05. İş durumu

1. Hiç çalışmamış	
2. Emekli	
3. Maaşlı Çalışan	
4. İşveren	
5. Çiftçi	
90. Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap Yok	

A.06. Gelir Durumu

1. Sabit bir geliri var	
2. Sabit bir geliri yok	

A.07. Otomobiliniz var mı?

1.Evet	
2. Hayır	

A.08. Konutu kaç kişi yaşıyor?

1. Yok	
2. 1	
3. 2	
4. 3-4	
5. 4'den fazla	

A.09. Konutu kullananların cinsiyetleri

Kadın	
Erkek	
Kız Çocuk	
Erkek Çocuk	

A.10. Konutta yaşayanların eğitim durumu göre sayısal veriler

1. Okur-yazar değil	
2. Okur-yazar	
3. İlkokul	
4. Ortaokul	
5. Lise	
6.Yüksekokul	
7.Üniversite	
8. Lisansüstü	
90. Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap Yok	

A11. Konutta yaşayanların iş durumlarına göre sayısal veriler

1.Hiç çalışmamış	
2.Emekli	
3.Maaşlı çalışan	
4.İşveren	
5.Çiftçi	
90.Diğer	
99.Bilinmiyor/Cevap yok	

A.12. Konutu kullananların doğum yerine göre sayısal veriler

1. Edirne ili	
2. Yunanistan	
3. Bulgaristan	
4. Yurt dışı(diğer)	
5. Yurtiçi (Diğer)	

A.13. Konutunuz kaç yaşında

1. 5 yıldan az	
2. 5-10 yıl	
3. 11-20 yıl	
4. 21-30 yıl	
5. 30 yıldan fazla	
90. Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

A.14. Konutu kim yaptırmış?

1. Mülk sahibi yapmış	
2. Mülk sahibinin büyükleri yapmış	
3. Mülk sahibi yaptırmış	
4. Mülk sahibinin büyükleri yaptırmış	
5. Devlet tarafından yaptırılmış	
90. Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

A.15. Konutun şu an kaç kişiye ait?

1. 1 kişiye ait	
2. 2 kişi ortak	
3. Çok hissedarlı	
90. Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

A.16. Konut geçmişte kime aitti?		
	1. Yapıldığından beri aynı aileye ait	
	2. Yapıldığından beri aynı mülk sahibine ait	
	90. Diğer	
	99. Bilinmiyor/Cevap yok	

A.17. Konutu ne sıklıkta kullanıyorsunuz?		
	1. Kullanılmıyor	
	2. Yıl boyunca sürekli kullanılıyor	
	3. Yıl boyunca aralıklarla kullanılıyor	
	4. Sadece belirli dönemlerde kullanılıyor	
	5. Sadece hafta sonları ve tatillerde kullanılıyor	
	90. Diğer	
	99. Bilinmiyor/Cevap yok	

A.18. Konutun sahiplerinin kullandığı başka evleri var mı?		
	1. Yok	
	2. Var (Aynı yerleşme sınırları içinde)	
	3. Var (Edirne il sınırları içinde)	
	4. Var (Başka bir ilde)	
	90. Diğer	
	99. Bilinmiyor/Cevap yok	

A.19. Konut sahiplerinin tarım arazileri var mı?		
	1. Yok	
	2. Var	
	90. Diğer	
	99. Bilinmiyor/Cevap yok	

A.20. Akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin sürdürülebilirliği sizin için önemli mi?		
	1. Evet	
	2.Hayır	

A.21. Örf ve geleneklerin sürdürülebilirliği sizin için önemli mi?		
	1. Evet	
	2.Hayır	

A.22. Tarımsal düzenin sürdürülebilirliği sizin için önemli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

A.23. Başka bir yerleşimde oturmak ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

A.24. Yerleşim yerinin il ve ilçe merkezine olan uzaklığından memnun musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

A.25. Kendi evinizde oturmak sizin için önemli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

A.26. Müstakil bir evde oturmak sizin için önemli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

A.27. Bahçeli bir konutta oturmak sizin için önemli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

A.28. Yaşadığınız konutun doğal çevreye ve çevre mimari dokuya uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

A.29. Yaşadığınız konutun toplumsal örf ve adetlerinize, geleneksel Türk aile yaşantı tarzına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

A.30. Geleneksel bir köy konutunda oturmaktan memnun musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

A.31. Konutunuzda korumak istediğiniz bir özellik var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

B

B.01. Yaşadığınız konutun içinde bulunduğu arsanın büyüklüğü kaç m² dir?

1. 100 m2 den küçük	
2. 100-250 m2	
3. 250-500 m2	
4. 500-750 m2	
5. 750-1000 m2	
6. 1000 m2 den büyük	
90. Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap Yok	

B.02. Aşağıdakilerden hangileri avluda bulunmaktadır?

1.Var (Evet) 2. Yok (Hayır)

		Evet	**Hayır**
B02-01	Konut		
B02-02	Başka bir konut		
B02-03	Depo		
B02-04	Samanlık		
B02-05	Ahır		
B02-06	Sebze ekim bahçesi		
B02-07	Çiçek ekim bahçesi		
B02-08	Fırın		
B02-09	Ocaklık		
B02-10	Çeşme		
B02-11	Tuvalet		
B02-12	Odunluk/Kömürlük		
B02-13	Kümes		
B02-14			

B.03. Evinizin bulunduğu çevreden memnun musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

B.04. Boş zamanlarınızı geçirebileceğiniz yerler var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

B.05. Sağlık hizmetleri yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

B.06. Temel gıda ihtiyaçlarınızı burada karşılayabiliyor musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

B.07. Güvenlik hizmetleri yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

B.08. Yaşadığınız çevrede il ve ilçe merkezlerine ulaşım ağı yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

B.09. Çevre temizlik hizmetleri yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

B.10. Alt yapı tesis ve hizmetleri yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

B.11. Sosyal tesisler ve hizmetler yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

B.12. Eğitim hizmetleri yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

B.13. Kültürel etkinlik ve hizmetler yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

C

C.01. Bu bölgede ticaretin artmasını desteklenmeli midir?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.02. Bu bölgede sanayinin gelişmesi desteklenmeli midir?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.03. Bu bölge dışından yatırımcıların artması desteklenmeli midir?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.04. Bu bölgede kırsal turizmin gelişmesi desteklenmeli midir?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.05. Bu bölgede tarım ve hayvancılığın gelişmesi desteklenmeli midir?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.06. Buradaki yaşam koşullarından memnun musunuz?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.07. Yaşam koşullarının iyileştirilmesini ister misiniz?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.08. Buradan başka bir yere taşınmayı düşünür müsünüz?	1. Evet	
	2.Hayır	

C.09. Konutunuzun türü nedir?		
	1. Tek ev	
	2. İkiz ev	
	3.Depo üstü konut	
	90. Diğer	
	99. Bilinmiyor/Cevap Yok	

C.10. Konutunuz kaç katlıdır?		
	1. Bodrumsuz tek katlı	
	2. Bodrumlu tek katlı	
	3. Bodrumsuz 2 katlı	
	4. Bodrumlu iki katlı	
	5. 3 veya daha çok	

C.11. Konutun alanı (taban alanı olarak m^2) dir?		
	1. 15 m²'den küçük	
	2. 15-30 m²	
	3. 30-50 m²	
	4. 50-100 m²	
	5. 100 m²'den fazla	
	90. Diğer	
	99. Bilinmiyor/Cevap Yok	

C.12. Konutta bulunan oda sayısı		
	1. 1 adet	
	2. 2 adet	
	3. 3 adet	
	4. 4 adet	
	5. 5 adet	
	90. Diğer	
	99. Bilinmiyor/Cevap Yok	

C.13. Konutunuzdaki geleneksel yıkanma yerleri (musandıra) var mı?		
	1. Evet	
	2.Hayır	
	3. Vardı kaldırdım	

C.14. Konutunuzdaki geleneksel ocaklıkları kaldırdınız mı?		
	1. Evet	
	2.Hayır	
	3. Vardı kaldırdım	

C.15. Konutunuzu nasıl ısıtıyorsunuz?

1.Soba	
2. Kalorifer	
3. Güneş enerjisi	
4. Elektrik	
90. Diğer	

C.16. Konuta sonradan eklenen birimler nelerdir?

C16-1. Mutfak	
C16-2. Banyo	
C16-3. Tuvalet	
C16-4. Oda	
C16-5. Rüzgarlık	
90. Diğer	
99. Cevap yok	

C.17. Konuttaki kablolu tesisat sonradan mı yapıldı?

1. Evet	
2.Hayır	

C.18. Konuttaki borulu tesisat sonradan mı yapıldı?

1. Evet	
2.Hayır	

C.19. Konut tüm ihtiyaçlarınızı karşılıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

C.20. Konut işlevsel ve büyüklük olarak yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

C.21. Konut büyüklüğü yakın gelecekteki ihtiyaçlarınızı karşılamaya da uygun mu?

1. Evet	
2.Hayır	

C.22. Oda sayısı / büyüklüğü yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

C.23. Banyo/wc işlevsel ve büyüklük olarak yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

C.24. Mutfak işlevsel ve büyüklük olarak yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

C.25. Konutunuz kolay temizleniyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

C.26. Konutunuz kolay ısıtılıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

C.27. Başka bir konuta taşınmak ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

C.28. Eksikliklerini giderilmesi durumunda bu konutta yaşamaya devam etmek ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

C.29. İmkânınız olsa nasıl bir konut yapmak istersiniz?

1. Tek katlı betonarme	
2.Tek katlı betonarme	
3. Çok katlı betonarme	
4. Dublex	
5. Prefabrik	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D

D.01. Konutunuzun yapım sistemi nedir?

1. Kâgir	
2. Taş yığma	
3. Kerpiç yığma	
4. Ahşap İskelet	
5. Çelik	
6. Karma	
7. Betonarme iskelet	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.02. Konutunuzun çatı sistemi nedir?

1. Teras çatı	
2. Ahşap çatı	
3. Çelik çatı	
4. Çatısı yok	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.03. Ara kat ve tavan/döşeme türü hangisidir?

1. Ahşap kirişleme	
2. Betonarme plak	
3. Karma	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.04. Tavanda hangi kaplama türü kullanılmıştır?

1. Ahşap	
2. Saz/ Ayçiçeği sapı	
3. Sıva	
4. Kaplama yok	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.05. Dış duvarlar hangi malzemeden yapılmıştır?

1. Ahşap	
2. Toprak sıva	
3. Beton sıva	
4. Taş	
5. Kaplama yok	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.06. İç duvarlar hangi malzemeden yapılmıştır?

1. Ahşap	
2. Toprak sıva	
3. Beton sıva	
4. Taş	
5. Kaplama yok	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.07. Çatı örtüsünde hangi malzeme kullanılmıştır?

1. Alaturka kiremit	
2. Marsilya tipi kiremit	
3. Beton	
4. Taş	
5. Kaplama yok	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.08. Doğramalarda hangi malzeme kullanılmıştır?

1. Ahşap	
2. Alüminyum	
3. PVC	
4. Karma	
90.Diğer	
99. Bilinmiyor/Cevap yok	

D.09. Döşemeler düzgün inşa edilmiş mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.10. Döşemeler yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.11.Döşemede rutubet ve küflenme sorunu var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.12. Döşemelerde deformasyon (yıpranma) sorunu var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.13. Döşemelerde kaplama var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.14. Döşemeler sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.15. Döşemelerin bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.16. Döşeme kaplamasından memnun musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.17. Döşeme sistemini hiç değiştirdiniz mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.18. Döşeme sistemini veya kaplamasını değiştirmek ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.19. Duvarlar düzgün inşa edilmiş mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.20. Duvarlar yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.21. Duvarlarda sıva dökülmeleri oluyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.22. Duvarlarda rutubet ve küflenme sorunu var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.23. Duvarlarda kaplama var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.24. Duvarlar sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.25. Duvarların bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.26. Çatının bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.27. Çatı yeterli ısı yalıtımı sağlıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.28. Çatı yeterli su yalıtımı sağlıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.29. Çatı sık bakım ve onarım gerektiriyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.30. Çatı kaplamasından memnun musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.31. Çatı sistemini hiç değiştirdiniz mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.32. Çatı sistemini değiştirmek ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.33. Doğramalar (kapı ve pencereler) düzgün açılıp kapanıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.34. Doğramalar (kapı ve pencereler) günışığından yeterince faydalanabilmek için yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.35. Doğramaların boyutları yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.36. Doğramaların yalıtım özellikleri yeterli mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.37. Doğramaların açılma şekilleri kullanımınıza uygun mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.38. Doğramaları hiç değiştirdiniz mi?

1. Evet	
2.Hayır	

D.39. Doğrama adedini arttırdınız/azalttınız mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.40. Doğramaları değiştirmek ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.41. Doğramaların bakımı ve onarımı yeterince kolay mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.42. Konutun ısıtma şeklinden memnun musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.43. Konutunuzu kolay ısıtılabiliyor musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.44. Konutunuzda ısı yalıtımı var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.45. Konutunuzda ısı yalıtım özelliği olan cam kullanıyor musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.46. Isıtma giderlerini kolay karşılayabiliyor musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.47. Konutunuzdaki borulu tesisat ihtiyacınızı karşılıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.48. Konutta sıcak su tesisatı var mı?

1. Evet	
2.Hayır	

D.49. Konutunuzdaki kablolu tesisat ihtiyacınızı karşılıyor mu?

1. Evet	
2.Hayır	

D.50. Konutunuzu ısıtmak ya da soğutmak için güneş enerjisi vb. gibi alternatif enerji kaynaklarından faydalanıyor musunuz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.51. Güneş enerjisinden yararlanmak ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

D.52. Evinizde kullanacağınız elektriğinizi kendiniz üretmek ister misiniz?

1. Evet	
2.Hayır	

ÖZGEÇMİŞ

Gülcan İNER, 1982 yılında Edirne'de doğdu. 1992 yılında Yeniköy İlkokulundan, (Edirne/Uzunköprü), 1995 yılında Atatürk Ortaokulundan (Edirne), 1998 yılında Edirne Meslek Lisesi (Edirne) Yapı Ressamlığı Bölümünden, 2003 yılında Fırat Üniversitesi (Elazığ), Teknik Eğitim Fakültesi, Yapı Ressamlığı Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2004 yılında Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Bina Bilgisi programında yüksek lisans öğrenimine başladı.

2005-2007 yılları arasında Trakya Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yapı Eğitimi Bölümü Yapı Ressamlığı Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda 2007 yılından bu yana da Kırklareli Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Yapı Eğitimi Bölümü Yapı Ressamlığı Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda Araştırma Görevlisi olarak çalışmaktadır. Yabancı dili İngilizce'dir.